

MISKOLCI EGYETEM

ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

DEÁK FERENC ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI

DOKTORI ISKOLA

Dr. Varga Nelli

A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING
(PhD értekezés)

**Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi
Doktori Iskola**

A doktori iskola vezetője: Prof. Dr. Bragyova András

A doktori program címe: *A magyar állam- és jogrendszer, jogtudomány továbbfejlesztése, különös tekintettel az európai fejlődési tendenciákra*

Tudományos vezető: Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter

MISKOLC

2009.

TARTALOMJEGYZÉK

A TUDOMÁNYOS VEZETŐ AJÁNLÁSA	6
I. BEVEZETŐ GONDOLATOK.....	7
II. A LÍZING TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE	12
1. A LÍZING KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉSE AZ USA-BAN ÉS EURÓPÁBAN.....	12
1.1. A lízing gyökerei.....	12
1.2. A lízing első generációja.....	13
1.3. A lízing második generációja.....	14
1.4. A lízing harmadik generációja.....	17
2. A LÍZING KIALAKULÁSA ÉS JOGI SZABÁLYOZÁSÁNAK FEJLŐDÉSE MAGYARORSZÁGON	18
2.1. A lízing kialakulása.....	18
2.2. A lízing elterjedése.....	22
III. A LÍZING FAJTÁI	30
1. A LÍZING ALAPTÍPUSAI: A PÉNZÜGYI LÍZING ÉS AZ OPERATÍV LÍZING	30
2. VISSZLÍZING.....	32
3. KÖZVETLEN ÉS KÖZVETETT LÍZING	33
4. A LÍZING ALANYAINAK SZÉKHELYE SZERINTI CSOPORTOSÍTÁS	33
5. A LÍZING TÁRGYA SZERINTI CSOPORTOSÍTÁS	34
6. EGYÉB LÍZINGTÍPUSOK.....	35
7. A LÍZING SOKSZÍNŰSÉGE	38
IV. A PÉNZÜGYI LÍZING A SZERZŐDÉSEK RENDSZERÉBEN	39
1. A PÉNZÜGYI LÍZING TÁGABB ÉS SZŰKEBB ÉRTELEMBEN	39
2. A PÉNZÜGYI LÍZING MINT ATÍPIKUS SZERZŐDÉS	42
2.1. A pénzügyi lízing mint atipikus szerződés a jogirodalomban	42
2.2. A pénzügyi lízing mint atipikus szerződés a bírói gyakorlatban.....	46
3. A PÉNZÜGYI LÍZING ELHATÁROLÁSA MÁS SZERZŐDÉSTÍPUSOKTÓL.....	48
3.1. A pénzügyi lízing elhatárolása az adásvételi szerződéstől és annak különös nemeitől.....	49
3.2. A pénzügyi lízing és a dologbérlet, valamint a haszonbérlet és a bérletvétel elhatárolása	53
3.3. A pénzügyi lízing elhatárolása a kölcsönszerződéstől és a fogyasztási kölcsöntől.....	56
4. A PÉNZÜGYI LÍZING MINT „HÁROMSZÖG” ALAKÚ JOGÜGYLET	60
V. A PÉNZÜGYI LÍZING FOGALMI MEGHATÁROZÁSÁRA TETT KÍSÉRLETEK	65
1. A PÉNZÜGYI LÍZING FOGALMI MEGHATÁROZÁSA A JOGIRODALOMBAN	65
2. A PÉNZÜGYI LÍZING FOGALMA A JOGALKOTÁSBAN	69
3. A PÉNZÜGYI LÍZING FOGALMI ISMÉRVEI A JOGALKALMAZÁSBAN.....	74
3.1. Az operatív és a pénzügyi lízing elhatárolása.....	74
3.2. A minimális fogalmi elemek.....	75
VI. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A MAGYAR JOGBAN	79
1. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING ALANYAI.....	79

1.1. A lízingbeadó.....	79
1.2. A lízingbevevő mint fogyasztó.....	80
1.3. A lízingügylet egyéb résztvevői	84
2. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING TÁRGYA	87
3. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING MEGKÖTÉSE	88
3.1. A fogyasztói döntések befolyásolása	88
3.2. A szerződés kötést megelőző tájékoztatás	94
3.3. A szerződés megkötése	97
3.4. Általános szerződési feltételek	101
4. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS JELLEMZŐ TARTALMI ELEMEL.....	107
4.1. A lízingbeadó jogait és kötelezettségeit meghatározó tartalmi elemek.....	108
4.1.1. A lízingtárgy tulajdonjogának megszerzése.....	108
4.1.2. A lízingtárgy birtokba és használatba adása	108
4.1.3. Felelősségkizáró klauzula és engedményezési konstrukció.....	108
4.1.4. Rendeltetésszerű használat ellenőrzése.....	114
4.2. A lízingbevevő jogait és kötelezettségeit meghatározó tartalmi elemek	114
4.2.1. Lízingtárgy átvétele.....	114
4.2.2. Rendeltetésszerű és szerződés szerű használat, hasznosítás	115
4.2.3. Lízingdíj	115
4.2.4. Kárveszélyviselés	118
4.2.5. Biztosítási szerződés	120
4.2.6. Opció jog	123
4.3. Egyéb tipikus tartalmi elemek	126
4.3.1. Futamidő és önrész.....	126
4.3.2. Biztosítékok	127
4.3.3. Szerződésátruházás	128
4.3.4. Szerződésmódosítás	129
4.3.5. Egyéb rendelkezések	132
5. SZERZŐDÉSSZEGÉS.....	134
5.1. Hibás teljesítés	134
5.2. Késedelem	146
5.3. Lehetetlenülés.....	151
6. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS MEGSZŰNÉSE	153
6.1. Teljesítés.....	154
6.2. Előtörlesztés	155
6.3. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondása	156
6.4. Elszámolás a szerződés idő előtti megszűnése esetén.....	161
6.5. A megszűnés egyéb esetei.....	171
VII. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A NÉMET JOGBAN	174
1. ALAPVETÉS	174
2. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉSRE IRÁNYADÓ NORMÁK A BGB-BEN	175
3. A BGB 500. §-ÁNAK TÁRGYI HATÁLYA.....	177
4. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING ALANYAI, AZAZ A BGB 500. §-ÁNAK SZEMÉLYI HATÁLYA	180
4.1. Fogyasztó	180
4.2. Vállalkozó.....	181
4.3. Az alanyi kör egzisztenciaalapozókra történő kiterjesztés.....	182
4.4. Az alanyi kör bírói jog általi kiterjesztése	183

4.5 A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés közvetítője.....	184
5. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING MEGKÖTÉSE	185
5.1. Írásbeliség	185
5.2. Sajátos módon létrejövő fogyasztói pénzügyi lízingszerződések.....	188
6. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZINGSZERZŐDÉS KÖTELEZŐ TARTALMI ELEMEI	190
7. A KAPCSOLT SZERZŐDÉSEK PROBLEMATIKÁJA	192
8. A FOGYASZTÓI ELÁLLÁSI JOG.....	198
8.1. A fogyasztói elállási jog jogi természete	198
8.2. Az elállási jog gyakorlása	200
8.3. Az elállási jog gyakorlásának határideje.....	201
8.4. Az elállási jogról való kioktatási kötelezettség	202
8.5. Az elállási jog gyakorlásának jogkövetkezményei	204
9. SZERZŐDÉSSZEGÉS: A LÍZINGBEVEVŐ KÉSEDELME.....	206
9.1. Késedelmi kamat	207
9.2. Részteljesítések elszámolásának sorrendje	208
9.3. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondása	209
10. A BGB SZABÁLYOZÁSÁNAK ÉRTÉKELÉSE.....	215
VIII. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING ÉS A FOGYASZTÓI HITELRŐL SZÓLÓ IRÁNYELV	218
1. A NÉMET MODELL ÉS A MAGYAR GYAKORLAT ELTÉRŐ MEGOLDÁSÁNAK OKA ...	218
2. A 87/102/EGK IRÁNYELV MODELLJÉUL SZOLGÁLÓ ANGOL ÉS FRANCIA SZABÁLYOZÁS.....	221
3. A 87/102/EGK IRÁNYELV ÉS A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING KAPCSOLATA....	225
4. A 2008/48/EK IRÁNYELV ÉS A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING	228
5. A JÖVŐ ÚTJAI	232
5.1. A német megoldás	232
5.2. A magyar megoldási lehetőség	233
IX. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A LÍZINGSZERZŐDÉS ÚJ PTK.- BAN TÖRTÉNŐ KODIFIKÁCIÓJÁNAK TÜKRÉBEN.....	236
1. AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV KONCEPCIÓJÁTÓL A TÖRVÉNYJAVASLATIG, AVAGY ÚT A LÍZINGSZERZŐDÉS KODIFIKÁLÁSA FELÉ.....	236
1.1. Az új Polgári Törvénykönyv Konceptiója.....	236
1.2. A Szerkesztőbizottság 2006. évi Javaslatára	237
1.3. A minisztériumi tervezetek.....	241
1.4. A Szakértői Javaslat	247
2. A LÍZINGSZERZŐDÉS A POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYVRŐL SZÓLÓ T/5949. SZÁMÚ TÖRVÉNYJAVASLATBAN	249
2.1. A lízingszerződés fogalma.....	250
2.2. Alakítás.....	251
2.3. Kötelező tartalmi elemek.....	251
2.4. Hasznok, terhek, kárveszély	253
2.5. A dolog használata.....	254
2.6. A hibás teljesítés.....	254
2.7. A lízingdíj.....	256
2.8. A lízingszerződés megszűnése	257
3. AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV TERVEZET SZAKMAI VITÁRA SZERKESZTETT VÁLTOZATA	259
4. ÖSSZEGZÉS	261

X. ÖSSZEFOGLALÓ GONDOLATOK	264
MAGYAR NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ	280
IDEGEN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ	282
IRODALOMJEGYZÉK.....	284

A TUDOMÁNYOS VEZETŐ AJÁNLÁSA

A jelölt a jogtudomány által a mai napig nem feldolgozott fogyasztói pénzügyi lízing elemzésére vállalkozik PhD dolgozatában. Célkitűzése, hogy feltárja a fogyasztói pénzügyi lízing azon területeit, ahol a fogyasztók érdekében beavatkozásra van szükség, és ezek megoldására javaslatokat fogalmazzon meg mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás számára. A témaválasztást mindenképpen előremutatónak tartom, mivel a fogyasztói pozícióban szerződést kötő lízingbevevő helyzetére, a fogyasztói és a nem fogyasztói pénzügyi lízing élesebb elhatárolására hívja fel a figyelmet.

A fogyasztói és nem fogyasztói pénzügyi lízing eltérő kezelésének szükségességét a dolgozat a fogyasztói pénzügyi lízing hazai gyakorlatának bemutatásával érzékelteti, és a feltárt problémák megoldására több lehetőséget, szabályozási modellt is megvizsgál.

- Egyik kézenfekvő megoldásnak mutatkozik a jogintézmény szabályozása az új Polgári Törvénykönyvben, és a gyakorlatban jelentkező problémák feloldása a kodifikáció során. A jelölt részletesen vizsgálja a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevő helyzetét a készülő új Ptk. különböző tervezeteiben.
- Érdeme a dolgozatnak, hogy figyelmet fordít az Európai Közösségek magánjog-egységesítési törekvésére is. Lehetséges megoldási modellként elemzi az Európai Közösségek fogyasztói hitelről szóló 87/102 EGK, illetve 2008/48 EK számú irányelveit, valamint a jog-összehasonlítás eszközével élve, az Európai Közösségek irányelvéből táplálkozó német BGB szabályozását.

A jelölt következtetéseit és javaslatait a megoldási alternatívák mérlegelését követően vonja le.

A dolgozatot mind formai, mind tartalmi szempontból alkalmasnak tartom PhD nyilvános védésre.

Prof. Dr. Miskolczi Bodnár Péter

egyetemi tanár, doktori tudományos témavezető

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK

A római jogból áthagyományozódott és az újkori nagy magánjogi kódexekbe foglalt szerződéstípusok a gyors gazdasági és technikai fejlődés következtében egy idő után már nem tudták kielégíteni a gazdasági élet igényeit, az életviszonyok bonyolultabbá válása szükségszerűen együtt járt a tradicionális szerződéstípusok határainak átlépésével, új szerződéstípusok születésével. Ennek dogmatikai alapját a szerződési szabadság, azon belül is a típuszabadság adta, mely alapelvűl kiindulva a szerződő felek szakíthatnak a formai és tartalmi kötöttségekkel, és saját érdekeiknek alárendelve állapíthatnak meg szerződésükben jogosultságokat és kötelezettségeket. Az atipikus szerződések megjelenését a legerőteljesebb eltávolodásnak tekinthetjük a római jogi szerződéstipológiai és dogmatikai hagyományoktól. Ezek a szerződések részt ütöttek a szerződési jog addig tradicionálisan hermeneutikus falán, és a figyelmet a gazdasági életben megjelenő új kontraktusok felé terelték.¹

A lízing, mint eredendően a *common law* jogrendszerű Amerikai Egyesült Államokból kontinensünkre „érkező” atipikus jogintézmény európai térhódításra a XX. század második felében került sor. A kontinentális jogi alapokon nyugvó országok jogrendszerei sokáig mint furcsa jelenségre tekintettek a klasszikus szerződéstipológia kereteit kikezdő lízingszerződésre. Kezdetben a jogintézmény jellegadó ismérveinek és típusainak kontinentális jogi keretek közötti kidolgozása és a lízing hagyományos szerződéstipológia körébe történő besorolása, illetve a pénzügyi lízingügylet hárompólusú jogviszonyrendszerének elemzése foglalkoztatta a jogtudomány képviselőit. Az Európai Közösségek fogyasztóvédelmi színezetű magánjog-egységesítési törekvései azonban az utóbbi évtizedekben egyre erőteljesebben éreztetik hatásukat a szerződések jogában, és szükségképpen érintik a belső piac hatékony működése szempontjából meghatározó jelentőséggel bíró finanszírozási szerződéseket, köztük a pénzügyi lízingszerződést is.

---

¹ NOCHTA Tibor: A lízingszerződés, Jura, 1995/1., 15. o.

A dolgozat a fogyasztói pénzügyi lízinget vonja vizsgálódása górcsővé alá figyelemmel arra, hogy nem hanyagolható el azoknak az eseteknek a száma, amikor fogyasztói pozícióban lévő jogalany köt fogyasztási, illetve magánszükségleteinek kielégítése céljából pénzügyi lízingszerződést. A dolgozat a lízing másik típusával, az operatív lízinggel nem kíván foglalkozni, egyrészt azért, mert a lízing dominánsabb altípusát a pénzügyi lízing képezi, másrészt pedig a pénzügyi lízingnél, mint finanszírozási szerződésnél a lízingbeadóval, mint kvázi hitelezővel szemben a lízingbevevő, mint fogyasztó többletvédelmi igényei határozottabban megragadhatók.

A témaválasztás indokát a pénzügyi lízinget jogi szempontból elemző monográfiák magyar jogirodalomban fellelhető meglehetősen csekély száma, a fogyasztóvédelmi szempontok utóbbi évtizedekben történő előtérbe kerülése, a hazánkat is sújtó gazdasági válság hatása, a fogyasztói szerződések megjelenése, az új Ptk. rekodifikációja során a lízingszerződés kodifikálásának anomáliái, valamint empirikus tapasztalatok szolgálták. Személyes meggyőződés alapján állíthatjuk ugyanis, hogy a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevők sokszor azzal sincsenek tisztában, hogy milyen típusú finanszírozási szerződést kötöttek, nemhogy milyen különbségek vannak a kölcsön, a bérlet, az adásvétel vagy a pénzügyi lízing között, milyen jogkövetkezményei vannak az egyik vagy másik szerződésnek.

Bár a pénzügyi lízingnek „fogyasztói” jelzővel ellátott változata a lízing hazai, rendszerváltozást követő kiteljesedésével nálunk is megjelent és elterjedt, a fogyasztói és nem fogyasztói pénzügyi lízing közötti tudatos különbségtétel a mai napig nem jellemzi sem a jogirodalmat, sem a joggyakorlatot. Annak ellenére nem jelenik meg a pénzügyi lízing fogyasztói és nem fogyasztói változatának határozottabb elhatárolása, hogy a fogyasztói szerződésekre vonatkozó egyre bővülő eltérő normaanyag és a fogyasztói jogok érvényesülése ennek figyelembevételét tenné szükségessé.

A dolgozat célja, hogy rávilágítson a jogügylet kapcsán a fogyasztói jogok többletvédelmének szükségességére mind a jogalkotás, mind a bírói jogalkalmazás, mind pedig a mindennapi szerződéskötési gyakorlat területén,

és ennek érdekében *de lege ferenda* javaslatokat fogalmazzon meg, figyelembe véve az új Ptk. tervezeteknek a fogyasztó pénzügyi lízing háttérnormáit képező, illetve a kifejezetten lízingszerződésre vonatkozó rendelkezéseit.

A cél elérése érdekében a dolgozat segítségül hívja a történeti és a jogösszehasonlító módszert, valamint nagymértékben merít a bírói jogalkalmazás eredményeiből és a szerződéskötési gyakorlatból. A dolgozat megírása során számos bírósági döntés feldolgozására és lízingcég üzletszabályzatainak, általános szerződési feltételeinek részletes összehasonlító elemzésére került sor. A dolgozat a fogyasztói pénzügyi lízingszerződéseket magánjogi, polgári jogi megközelítésben taglalja, s nagyon szűk körben - kizárólag, ahol a szerző szükségesnek ítéli - enged teret a közjogi szemléletnek. Szintén nem tér ki a disszertáció a határon átnyúló fogyasztói pénzügyi lízing problematikájára. A lízing, mint elsődlegesen a gazdasági élet ihlette jogintézmény jogi szempontú tárgyalása sok esetben nehezen határolható el a közgazdasági szempontú megközelítésektől, ennek következtében a dolgozat egyes fejezeteibe - a szerző által indokoltnak tartott mértékben - beszüremlenek közgazdasági aspektusok is.

A fogyasztói pénzügyi lízing elemzését megelőzően a dolgozat átfogó képet kíván adni a lízing jogintézményéről, különösen annak pénzügyi altípusáról, illetve a fogyasztói szerződésekről. A dolgozat kiindulópontját a lízing nemzetközi és magyarországi fejlődési szakaszainak bemutatása képezi. A történeti fejlődés áttekintése során arra kívánunk törekedni, hogy egyben kidomborítsuk a lízing közgazdasági szemléletű aspektusait tekintettel arra, hogy a lízing történeti fejlődése jól nyomon követhetően összekapcsolódik gazdasági jellegű motivációkkal, megfontolásokkal. A lízingfajtákat felvonultató - szintén közgazdasági színezetű - fejezet adja meg a téma szempontjából szükséges operatív és a pénzügyi lízing elhatárolási ismérveit.

A téma jogdogmatikai megalapozását szolgálja a pénzügyi lízing szerződések rendszerében elfoglalt helyének vizsgálata, más szerződéstípusoktól való elhatárolása, a jogügylet szerkezetének elemzése,

valamint a pénzügyi lízing fogalmi meghatározására tett kísérletek párhuzamba állítása a jogtudomány, a jogalkotás és a jogalkalmazás síkján.

A dolgozat immanens részét képező fogyasztói pénzügyi lízing elemzésének célja, hogy feltárja azokat a szituációkat és a pénzügyi lízingnek azokat az elemeit, területeit, ahol a fogyasztók érdekében beavatkozásra, fellépésre van szükség. Direkt jogi szabályozás hiányában részletesen feldolgozásra kerülnek a pénzügyi lízinggel kapcsolatos bírósági döntések, állásfoglalások, valamint üzletszabályzatok és általános szerződési feltételek, konkrét lízingszerződések. A magyar joggyakorlat bemutatása nem hagyja figyelmen kívül a készülő új Ptk. fogyasztói pénzügyi lízingre gyakorolt hatását, melynek következtében az egyes megoldási javaslatok már ennek tükrében kerülnek megfogalmazásra.

A magyar gyakorlat kapcsán feltárt problémák orvoslásának egyik lehetséges megoldási alternatívájaként kerül bemutatásra a BGB fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó normái. Az értekezés szándékosan nem kívánja párhuzamosan tárgyalni a magyar joggyakorlatot a német jogi szabályozással. A tudatos szerkezeti tagolást az indokolja, hogy míg a magyar megoldás bemutatása során kizárólag mögöttes normaanyagra és bírói, valamint szerződéskötési gyakorlatra támaszkodhatunk, addig a német polgári jog kifejezetten a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre fókuszálva fogalmaz meg jogi normákat.

Figyelemmel arra, hogy a német és a magyar jogfejlődés sok esetben párhuzamos utat járt be a jogtörténeti fejlődés során, felvetődik a kérdés, hogy mi az oka annak, hogy egyik ország hatályos polgári törvénykönyve sem szabályozza a lízingszerződést, ugyanakkor a német polgári törvénykönyv irányadó normákat tartalmaz a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre. A kérdés megválaszolása Európai Közösségi jogforrás, nevezetesen a fogyasztói hitelről szóló 87/102 EGK irányelv, valamint az irányelv magyarországi és németországi átültetésének behatóbb vizsgálatához vezet, nem hagyva figyelmen kívül ezáltal az Európai Közösségek magánjog-egységesítési törekvéseit. Mindamelllett, hogy az értekezés vizsgálódása alá vonja a német és

a magyar gyakorlat eltérő megoldásának okául szolgáló fogyasztói hitelről szóló 87/102 EGK irányelv és a fogyasztói pénzügyi lízing kapcsolatát, kitér a fogyasztói hitelről szóló új 2008/48 EK irányelv fogyasztói pénzügyi lízingre gyakorolt lehetséges hatásaira is. Az irányelv mellett a BGB 87/102 EGK irányelv implementációjaként született, fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó részletszabályainak ismertetését azért tartottuk kívánatosnak, mivel a német jogalkotó - a magyarral ellentétben - oly módon ültette át az irányelvet, hogy jelentős mértékben élt a minimumharmonizáció adta lehetőségekkel, és figyelmet fordított a fogyasztói pénzügyi lízing szabályozására is.

Az új Ptk. kodifikációjának folyamatában további megoldási modellként kínálkozik a fogyasztói pénzügyi lízing új Ptk.-ba történő beilleszthetőségének, a Törvényjavaslat fogyasztói szerződésekre, valamint lízingszerződésekre vonatkozó rendelkezéseinek vizsgálata. Tekintettel arra, hogy mind a jogtudomány, mind a jogalkotás a mai napig megosztott abban a kérdésben, hogy kell-e nevesíteni készülő új Polgári Törvénykönyvünkben a lízingszerződést, így a dolgozat külön fejezetet szentel a lízingszerződés új Polgári Törvénykönyvünkben történő kodifikációjának. Ennek során röviden felvillantásra kerülnek a Ptk. kodifikációjának folyamatában a lízingszerződés kodifikálásával kapcsolatos főbb paradigmaváltások, majd a fogyasztó, illetve a fogyasztói pénzügyi lízing szemszögéből taglaljuk a Törvényjavaslat lízingszerződésre vonatkozó normaszövegét.

A dolgozat a megoldási javaslatok összefoglalásával, rendszerezésével zárul. A *de lege ferenda* javaslatok a jogalkotás, a bírói jogalkalmazás és a lízingbeadók számára címezve kerülnek megfogalmazásra.

A kézirat lezárásának időpontja: 2009. március 31.

II. A LÍZING TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE

1. A lízing kialakulása és fejlődése az USA-ban és Európában

1.1. A lízing gyökerei

Vannak olyan nézetek mind a magyar,² mind pedig a külföldi³ jogirodalomban, amelyek szerint a lízing nem a XIX-XX. század új jelensége, hanem annak gyökerei már több ezer éve jelen vannak a történelemben és a gazdasági életben. Bár kétségtelen tény, hogy a lízinghez hasonló jogügyletek nyomaival már az ókorban találkozhatunk,⁴ azonban annak római jogi előzményeiről semmiféleképpen nem beszélhetünk. A XIX. században elismerést nyert szerződési szabadság engedett teret ugyanis az atipikus szerződések, köztük a lízing elterjedésének. A felgyorsult gazdasági, műszaki, technikai fejlődés újabb és újabb igényeket szült, mely szükségletek kielégítésére olyan új szerződési formák, típusok jöttek létre, amelyek a törvénykönyvekben még nem nyertek szabályozást. A gazdasági kapcsolatok alakulása következtében a jogi kapcsolatok is változtak és változnak, így alakult ki a lízing is. A lízing történeti, gazdasági kialakulását és fejlődését illetően a lízing első, második és harmadik generációja között tehetünk különbséget.⁵

---

² LUDÁNYI Arnold a babilóniai *Hammurapi* uralkodó törvényeiben véli felfedezni a lízing előzményeit. Lásd: LUDÁNYI Arnold: A lízing szerepe a kis- és közepes vállalkozások finanszírozásában, Európa Fórum, Gazdaság – politika - jog, 2001/3-4, 3. o., TAMÁS Lajos a lízing ókori gyökereit abban látja, hogy az Afrikában szerzett rabszolgákat nem mindig adták el, hanem sokszor munkavégzés céljából bérbe adták, vagy a hajó tulajdonosa nem vásárolta meg a drága hajóhorgonyokat, hanem „bérbe” vette. Lásd: TAMÁS Lajos: A lízingszerződés kézikönyve, Közgazdaság és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1991., 69. o.

³ LWOWSKI, Hans Jürgen: Erwerbsatz durch Nutzungverträge, Eine Studie zum Leasing, Hamburg, 1967., 2. o.

⁴ GUARINO a gladiátorok bérbeadásában látja a lízingszerződés római előképét. *Gaius* tesz ugyanis említést arról, hogy az ókori Rómában, amennyiben a bérelt gladiátorok a játék során életüket veszítették vagy megsebesültek, akkor a bérleti szerződés adásvételi szerződésnek minősült. Lásd: GUARINO, Antonio: Il „leasing” dei gladiatori, 461-465. o. idézi: GEDEON Magdolna: A cirkuszi játékok jogi szabályozása az antik Rómában, PhD értekezés, 116-122. o., www.phd.om.hu/disszertaciok/ertekezések/2003/de_1368.pdf (letöltés ideje: 2008. május 23.)

⁵ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: Leasinghandbuch, Verlag C.H. Beck, München, 2008., 4. o.

1.2. A lízing első generációja

A mai értelemben vett lízing első megjelenése 1877-re tehető, amikor az amerikai *Bell Telephone Company* a telefonkészülékeit nem eladta, hanem „bérbe adta”.⁶ Ennek előzménye az volt, hogy hirtelen megnőtt a készülékek iránti kereslet, ami arra indította a társaságot, hogy tegye lehetővé a használatot a tulajdonjog megszerzése nélkül, csupán a bérleti díj ellenében. Nyilvánvalóan a *Bell Telephone Company* megfontolásai között az is szerepelt, hogy a készülékek bérbeadásával növelje a telefonbeszélgetések forgalmát, és ezzel további nyereségre tegyen szert. Éppen ezért hamarosan további társaságok követték a *Bell Telephone Company* példáját.⁷

A lízing első generációját gyártói lízingnek tekinthetjük, hiszen alapvetően egy egyszerű kétszemélyes jogviszonyt jelentett a lízingbeadó, mint gyártó és a lízingbevevő között. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy a gyártók az esetek többségében nem biztosítottak választási lehetőséget a vásárlók részére az adásvétel és a bérlet között, aminek a célja az volt, hogy védjék a piacon kialakult monopolhelyzetüket, és minél nagyobb profitra tegyenek szert. A lízing első generációs megjelenésének okai sokrétűek: a telefoniparban az értékesített berendezések szervizigénye miatt volt előnyös a lízing alkalmazása, mivel a gyártó a szervizelést a lízing keretei között jobban ellenőrizhette, az építőiparban a munkálatok szezonális jellege kedvezett a lízingnek, mivel ezáltal nem kellett megvásárolni a csak időszakosan használt eszközöket. A lízing alkalmazásának azonban elsődlegesen az volt a motivációja a gyártók részéről, hogy a lízingtárgyak rendszeres karbantartását maguk biztosítsák, a találmányokra vonatkozó szabadalmakat megőrizzék, és minél nagyobb nyereségre tegyenek szert.⁸ A lízing ebben az időszakban elsődlegesen a gyártók értékesítési eszköze volt, hiányzott még a lízing

---

⁶ GAEBEL, Günter: *Leasing und Factoring*, Berlin, Köln, Frankfurt/Main, 1972., 9. o.

⁷ 1899-ben a *United Shoe Machinery Corporation*, amely az akkori viszonyok között meglehetősen kevés eszközzel rendelkező cipőmestereknek és cipészeknek kínálta bérbe a gépeit. 1920-ban az *International Business Machines Corporation* az irodai és adatfeldolgozó gépeit, míg a *Remington Rand Company* a lyukasztó és a *Pitney-Bowes Corporation* a frankírozó gépeit forgalmazta a lízing keretei között.

⁸ MAREK, Michael: *Geschichte des Leasing*, 6. o., www.econweb.uni-paderborn.de/WiWi/Arbeitspapiere (letöltés ideje: 2008. május 23.)

finanszírozási, befektetési funkciója.⁹ A lízing első generációja a klasszikus bérleti, illetve haszonbérleti szerződéshez hasonlított leginkább azzal az eltéréssel, hogy a lízingbevevő viselte a kárveszélyt. A lízing első generációját tehát a mai értelemben operatív lízingnek, azon belül is a kétszemélyes gyártói lízingnek tekinthetjük.¹⁰

1.3. A lízing második generációja

A lízing második generációja az 1950-es, 1960-as években jelent meg az Amerikai Egyesült Államokban, majd Európában. Az ez iránt való gazdasági szükséglet azonban már a II. világháborút megelőzően jelentkezett. A gyors technikai fejlődés következtében a vállalkozások gépparkjai nagyon hamar elavulttá váltak, ahhoz, hogy továbbra is nyereséget legyenek képesek termelni, és a piacon tudjanak maradni, gépállományuk folyamatos megújítására volt szükség. A beruházásokhoz szükséges tőkeigény ugyanakkor mind gyakrabban haladta meg a rendelkezésre álló forrásokat. A tőkehiány kölcsönrel is fedezhető lett volna, de a hitelező számára sokkal biztonságosabb volt a lízing konstrukciója. Ez alapján a hitelező a dolog tulajdonjogát megtartja magának anélkül, hogy viselnie kellene a tulajdonosi terheket és kockázatot, a beruházó a szerződéskötéskor csak a dolog birtokát kapja meg, de a jogviszonyban kvázi tulajdonosként viselkedik. A beruházó számára a korszerű gépek, berendezések működtetése a fontos és nem a tulajdonosi pozíció, ugyanis a lízingelt vagyontárgy működtetése során maga termeli ki a használati díjat és ezen felül a többletnyereséget is. Bár a lízing útján megvalósuló beruházás sokszor drágább, mintha megvásárolnák a gépeket. Sok cég mégis nem engedhette meg, hogy eszközállományát saját tőkéjéből bővítse, felújítsa, a modern technika követelményeinek önerőből eleget tegyen, s ezzel versenytársai méltó ellenfele maradjon. Ezen probléma hatékony orvoslásának eszközeül szolgált a lízing második generációja, ami elsőként az Amerikai Egyesült Államokban jelent meg a második világháborút követően.

---

⁹ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i.m., 4. o.

¹⁰ Az operatív lízing meghatározását lásd III. fejezet 1. pontjában.

USA

A lízing második generációjának ideje alatt jöttek létre az első lízingtársaságok az USA-ban, elsőként 1952-ben a *Henry Schoenfeld* által létrehozott *United States Leasing Corporation*, mely társaság az 1970-es évekig az egyik legnagyobb lízingtársaság maradt.¹¹ A lízingtársaság kezdetben Ford típusú személygépkocsik lízingbeadásával jelent meg a piacon. A lízinggel hivatásszerűen foglalkozó vállalkozások átvállalták a gyártóktól a bérbeadással és a finanszírozással járó kockázatot, a lízingbevevők által igényelt lízingtárgyat megszerezték, és a lízingbevevők használatába adták.

Európa

A II. világháborút a termelés növekedése és az egyre rohamosabb technikai fejlődés követte Európában is, melyhez szükséges beruházások tőkét igényeltek. Ehhez nyújtott megfelelő megoldást kontinensünkön is a lízing jogintézménye, amely lehetővé tette a beruházási célok megvalósítását a szükséges tőke hiányában is. Európában - amerikai mintára - az 1960-as évek elejétől elsősorban Németországban, Olaszországban és Franciaországban terjedt el a lízing mint finanszírozási eszköz. Franciaországban „*credit-bail*”, Belgiumban „*location-financement*”, Hollandiában pedig „*financieringsshuur*” néven vált ismertté a jogintézmény. Németországban az 1960-as években hozták létre az első lízingtársaságokat,¹² amelyek a gyártótól független használat átengedése mellett a lízingtárgyhoz kapcsolódó szolgáltatásokkal próbálták vonzóvá válni. A lízing gazdasági szerepe ezekben az időkben még marginális volt, ami azzal magyarázható, hogy a lízinget mint új egzotikus jelenséget kezelték,¹³ és az adózási és jogi szabályozás hiányossága miatt is elsősorban a likviditási problémákkal küzdő cégek mentőövének tekintették. A lízing európai térhódítása az 1970-es években

---

¹¹ MAREK, Michael: i.m., 8. o.

¹² Az első német lízingtársaság, a *Deutsche Leasing GmbH* 1962-ben jött létre.

¹³ Meg kell jegyeznünk, hogy a XIX. századtól kezdődően elterjedt volt a különböző gépek, berendezések, eszközök bérlete Németországban, azonban ezekre senki sem lízingként tekintett. Éppen ezért a német jogirodalom a lízing első generációját a második világháborút követő időre, míg a második generációt az 1970-es évekre teszi.

indult meg, és az utóbbi évtizedek fejlődésére már mint a lízing-boom időszakára tekintenek.¹⁴

A lízing európai megjelenését követő bizonytalanságok miatt szükségszerűen vetődött fel a normatív szabályozás szükségessége. Ez jelentette egyrészt a szervezeti oldal szabályozását, azaz annak meghatározását, hogy ki jogosult lízingbeadással foglalkozni, a lízingbeadóknak milyen feltételeknek kell megfelelniük, minősül-e tevékenységük pénzügyi tevékenységnek,¹⁵ másrészt pedig a lízing adójogi, számviteli, illetve polgári jogi szabályozásának szükségszerűségét. Az európai államok egy része adókedvezményben részesítette a lízing útján megvalósuló beruházásokat, ami kedvezett a lízing elterjedésének. Ami viszont a magánjogi szabályozást illeti, néhány ország kivételével önálló polgári jogi szabályozása a mai napig nincs a lízingnek, ami megítélésünk szerint annak sokféleségével, sokarcúságával és a hagyományos szerződéstípológiába való beillesztés nehézségeivel magyarázható.¹⁶

Kelet-Európában a szocialista rendszer keretei között nem volt mód arra, hogy a lízing elterjedjen a gazdasági életben, annak fejlődése csak a piacgazdaság keretei között kezdődött el.

A lízing második generációja a pénzügyi lízing¹⁷ megjelenését jelentette tekintettel arra, hogy a lízing már nem a gyártók értékesítési eszközének tekinthető, hanem sokkal inkább finanszírozási forma, amely három személy kapcsolatát jelenti: a gyártóét, a lízingbeadóét és a lízingbevevőét. Ki kell azonban emelnünk, hogy a pénzügyi lízing nem a „bankok találmánya” volt,

---

¹⁴ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i.m., 6. o.

¹⁵ Lásd bővebben: www.lizingszovetseg.hu

¹⁶ A lízinget Franciaországban az 1966. évi 66-455. törvény, Belgiumban az 1967. évi 55. számú királyi rendelet, Portugáliában az 1979. évi 171. számú pénzügyi rendelet, Spanyolországban az 1977. évi 15., valamint 1988. évi 26. törvény, míg Oroszországban a Polgári Törvénykönyv 1996. március hó 1. napján hatályba lépett második rész 665-679. §-a, valamint az 1998. évi 164-FZ Federal Law No. 164-FZ „On Financial Leasing”, Romániában az 51/1997. Kormány rendelet szabályozza. Az utóbbi időben egyre több országban szabályozzák a lízingszerződést a Polgári Törvénykönyvekben vagy külön jogszabályban: Makedóniában 2002. január hó 1-jén, Szerbiában 2003. május 27. napján külön törvényben szabályozták a lízinget, Lengyelországban a 2000. december 9-én hatályba lépett Polgári Törvénykönyv módosításával került be a lízingszerződés a tipizált szerződések körébe.

¹⁷ A pénzügyi lízing meghatározását lásd a III. fejezet 1. pontjában.

hanem a bankok által biztosított finanszírozási formák konkurenciájaként tudott kialakulni a piacon.

1.4. A lízing harmadik generációja

A lízing harmadik generációja alatt a lízing mai fejlődését értjük, amelynek több irányvonala van kibontakozóban. Elsőként azt a tendenciát emelhetjük ki, hogy a lízingbeadó társaságok egyre gyakrabban a lízingtárgy megszerzése és használatának átengedése mellett a lízingtárggyal összefüggésben egyéb szolgáltatásokat is nyújtanak a lízingbevevők számára, így például tanácsadás, könyvelés átvállalása stb. Jellemző továbbá a lízingbeadók szövetségekbe tömörülése és specializálódása egy-egy lízingtípusra vagy lízingtárgyra. A lízing mai fejlődését egyre inkább meghatározza az európaizáció és globalizáció, a határon átnyúló lízingügyletek számának növekedése. 1983-ban került sor a világ első lízingkongresszusának megrendezésére, majd a határon átnyúló jogügyletek egységes szabályozása érdekében többéves előkészítő munka eredményeként 1988-ban fogadták el Ottawában az UNIDROIT¹⁸ által kidolgozott nemzetközi pénzügyi lízingről szóló egyezményt. Az egyezményhez Magyarország is csatlakozott 1996-ban, mely az 1997. évi LXXXVI. törvénnyel került kihirdetésre hazánkban. Az egyezmény legfontosabb célkitűzése a szerződő felek egyenlőségének biztosítása annak érdekében, hogy a jogügyletet gyakrabban igénybe vevő országok ne kerüljenek hátrányosabb helyzetbe a piacon. A globalizáció folyamatát jelzi továbbá a nemzeti lízingszövetségek megalakulása mellett a nemzetközi lízingszervezetek létrehozása,¹⁹ mely utóbbiak elsődleges célja a szabályozás egységesítése, a nemzetközi pénzügyi lízing részletszabályainak kidolgozása és továbbfejlesztése. Megemlíthető továbbá, hogy az Európai Közösségeken belüli egységes szabályozásra való törekvés a szolgáltatások területén a lízingtársaságokra is kihatással van: a *prudenciális* szabályok betartása, a tőkeirektíva bevezetése és alkalmazása a lízingbeadó társaságoknak is napjaink nagy kihívása.

---

¹⁸ Nemzetközi Magánjog Egységesítési Intézet (www.unidroit.org)

¹⁹ Leaseuropa (www.leaseuropa.org), Asialease (www.asialease.com)

2. A lízing kialakulása és jogi szabályozásának fejlődése Magyarországon

Hazánkba a lízing nem közvetlenül az USA-ból, hanem a nyugat-európai országokból, főleg Németországból és Ausztriából jutott el. A lízing megjelenése és elterjedése azonban a nyugat-európai fejlődéshez képest az eltérő gazdasági és politikai berendezkedés miatt sajátos utat járt be. A lízing magyarországi fejlődését illetően éppen ezért megítélésünk szerint az eltérő gazdasági körülmények miatt két szakaszt kell elkülöníteni: az első szakasz a lízing kialakulása, míg a második a lízing elterjedése, jogi szabályozásának fejlődése lehet.

2.1. A lízing kialakulása

A lízing az 1960-as évek végén és az 1970-es évek elején jelent meg Magyarországon, bár a lízing fogalma ebben az időszakban még nem volt használatos. A lízinget - szemben a nemzetközi gyakorlattal - hazánkban nem a gazdasági szükségszerűség, a megnövekedett piaci igények, az elavult berendezések cseréje iránti igény hívta életre, hanem az a jogalkotói cél, hogy meg kellene engedni a vállalatoknak az általuk nem vagy nem kellően használt állóeszközök bérbeadását a jobb hasznosíthatóság érdekében. A jogalkotó célja az volt, hogy a vállalatoknak a nem vagy nem kellően kihasznált gépeit más vállalatok is használhassák a hatékonyabb üzemeltetés érdekében. A jogalkotóban fel sem merült a korszerű technikai eszközök lízing útján történő megszerzésének lehetősége. Magyarországon tehát előbb beszélhetünk a lízingre vonatkozó szabályozás megjelenéséről, mint magáról a lízing iránti gazdasági szükségletéről, kialakult gyakorlatáról.²⁰

Az 1968-as gazdasági reform idején vetődött fel, hogy bővíteni kellene a vállalatok közötti eszközáramlás formáit, mely serkentőleg hatna a termelőeszköz-állomány jobb kihasználtságára. Ez alapján született meg a 66/1970. (XII. 31.) PM rendelet az állóeszközök feladatszerű bérbeadásáról. Az ebben található jogi szabályozás lényegében megfelelt a fejlett

---

²⁰ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízing szabályozásának fejlődése, Jogpolitika, 1986/10., 12. o.

országokban alkalmazott megoldásoknak. A jogszabály magát a lízing fogalmát nem használta, helyette a „feladatszerű bérbeadás”-ról szólt. A rendelet szerint gépek és berendezések bérbeadásával feladatszerűen csak az a gazdálkodó szervezet foglalkozhatott, amelynek az alapító határozatában, alapszabályában, társasági szerződésében ez a tevékenység a bérbe adható eszközök körének megjelölésével szerepelt.²¹ Gépen és berendezésen az Amortizációs Normák Jegyzékében felsorolt egyes állóeszközöket kellett érteni.²² A bérbeadás külföldre csak akkor irányulhatott, ha azt a Külkereskedelmi Minisztérium eseti jelleggel engedélyezte.²³ A rendelet számviteli szabályai szerint a bérbe vett eszközt a bérbeadónál kellett aktiválni és amortizálni, a bérleti díjat a bérbeadó bevételének kellett tekinteni, amit a bérbe vevő költségként számolhatott el.²⁴ A bérleti díjban a felek szabadon állapodhattak meg figyelembe véve a bérleti feltételeket, a javítás, a karbantartás, az üzemeltetési költségek viselésének módját és mértékét.²⁵ A jogszabály nem rendelkezett az eszközök és berendezések megvásárlásának lehetőségéről, illetve a bérbe vevő opciós jogáról,²⁶ hanem egyértelműen az eszközök, berendezések bérbeadására helyezte a hangsúlyt, melyre figyelemmel a lízing - a nemzetközi fejlődéshez hasonlóan - az operatív lízing formájában jelent meg elsőként Magyarországon.

„A jogi szabályozás ellenére a lízing nehezen terjedt el, mivel az alacsony kamatterhekhez képest a lízingdíjak magasak voltak, s az új ügylettípus ismeretlen voltát nem ellensúlyozták kellő pénzügyi preferenciák.”²⁷ Nehezítette a helyzetet az a körülmény, hogy lízingtevékenységet kizárólag olyan vállalatok végezhettek, amelyeknek alapítói határozatában vagy alapszabályában szerepelt ez a tevékenység. Az alapítók nem siettek

---

²¹ 66/1970 (XII.31.) PM rendelet 2. § (1) bek.

²² 66/1970 (XII.31.) PM rendelet 3. § (1) bek.

²³ 66/1970 (XII.31.) PM rendelet 2. § (2) bek.

²⁴ 66/1970 (XII.31.) PM rendelet 4. § (2)-(3) bek.

²⁵ 66/1970 (XII.31.) PM rendelet 4. § (1) bek.

²⁶ CSIBY Attila - KISS Gábor - SÁRHEGYI Zoltán - TULLER András: Lízing 1997, Unió Kiadó, Bp., 1997., 26. o.

²⁷ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI BODNÁR Péter - OSVÁTH Ildikó - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: Kereskedelmi szerződések, Egyetemi tankönyv, Miskolci Egyetem ÁJK, Novotni Kiadó, Miskolc, 2000., 176. o.

felhatalmazni a vállalatokat a lízingtevékenység folytatására, ugyanakkor ők maguk sem kezdeményezték a tevékenységi körük módosítását, aminek okai között kell megemlíteni, hogy míg nyugaton a tevékenység jelentős adókedvezményben részesült, addig hazánkban semmiféle külön kedvezmény nem kapcsolódott hozzá.

A lízing fokozatos és meglehetősen lassú elterjedésének indokát azonban elsődlegesen a gazdasági környezetben kell keresnünk. A lízingtevékenység mögött az 1970-es években nem állt megfelelő finanszírozási háttér. A bankok nem refinanszírozták a lízinget, így nem meglepő, hogy lízing szakvállalatok alapítására sem került sor ebben az időszakban. A lízing előmozdítása nem szerepelt a hitelpreferenciák között. Kizárták ugyanis a bankhitelből azokat a gazdálkodó szervezeteket, amelyek az adott tárgyévben más gazdálkodó szervezetnek fejlesztési alapot adtak át.²⁸ Így nem csoda, hogy még azok a vállalatok is, amelyek jogosultak voltak a tevékenység gyakorlására, meggondolták, hogy néhány lízingügylet miatt érdemes-e elesni a bankhiteltől. Mindehhez hozzátartozik még, hogy az 1970-es években a hitelkínálat széles volt, a kamatok is alacsonyabbak voltak a lízingköltségeknél, mindezek következtében az 1970. évi szabályozás nem hozta meg a kívánt eredményt. Ebből az időszakból csak néhány spontán kezdeményezésről lehet beszámolni. Így például az 1973-ban megalakult Bábolnai Iparszerű Kukoricatermelő Közös Vállalat a tagjai által befizetett összegből vásárolt berendezéseket, majd azokat az általa kifejlesztett technológiával bérbe adta oly módon, hogy meghatározott idő elteltével a műszaki berendezés a használó szövetkezet vagy állami gazdaság tulajdonába került.²⁹

A gazdaságpolitikai változások miatt a 66/1970. (XII. 31.) PM rendelet helyébe, azt hatályon kívül helyezve, a 8/1982. (III. 8.) PM rendelet lépett. Az új rendelet lehetővé tette, hogy gazdálkodó szervezetek kiegészítő tevékenységi körükben foglalkozzanak gépek és berendezések

---

²⁸ BOTOS Katalin - TERTÁK Elemér György: A lízing - eszköz a műszaki fejlődés és a rugalmas gazdálkodás szolgálatában, Közgazdasági Szemle, 1984/12., 1437. o.

²⁹ CSIBY Attila - KISS Gábor- SÁRHEGYI Zoltán - TULLER András: i. m., 27. o.

bérbeadásával.³⁰ Kibővítette a lízingügylet alanyainak körét a lízingbevevő oldalán, lehetővé tette ugyanis, a termelőeszközök magánszemélyek és azok jogi személyiséggel rendelkező csoportjai általi kölcsönzését.³¹ A változásra elsősorban a kisüzemi gazdálkodási formák (gmk., szakcsoport) bevezetése miatt került sor.

A jogi szabályozás korszerűsítése mellett azonban a lízing elterjedésének okai elsősorban a gazdasági viszonyok változásában keresendők. Egyrészt egyre nehezebbé, a kamatterhek növekedése miatt pedig egyre drágábbá vált a vállalatok számára a hitelfelvétel. A lízingtevékenységgel foglalkozó vállalatok viszont könnyebben juthattak hitelekhez, a megjelenő decentralizált pénzügyi alapok is helyzetüket javították.³² Mindez kedvezett a lízing elterjedésének az 1980-as években, de igazi áttörésre csak 1989-ben került sor. Az 1980-as években megkezdték működésüket az első lízingtevékenységre szakosodott cégek, tipikusan leányvállalati formában. Így a Magyar Hajó- és Darugyár 1977-től kötött lízingügyleteket nyugat-európai partnerekkel konténerek értékesítésére. 1982-ben a Szerszámgépipari Művek hozott létre leányvállalatot lízingfinanszírozásra. A leányvállalatok elsősorban az anyacég által gyártott gépek, berendezések importforgalmát bonyolították le.³³ A számítástechnikai fejlődés is kedvezően hatott a lízing fejlődésére, mivel a software szolgáltatással foglalkozó cégek a hardware-t sokszor lízingbe adták.

A 8/1982. (III. 8.) PM rendelet nem sokáig volt hatályban, helyébe három év elteltével a 36/1985. (X. 31.) PM rendelet lépett. Ez a rendelet sem használta a lízing elnevezést, hanem gépek és berendezések bérbeadásáról szólt. A rendelet legnagyobb újdonsága, hogy maga a jogszabály szövege tette lehetővé a lízingbevevők számára a lízingtárgy megvásárlását, sőt a lízingbeadó a bérleti díjak fejében mindenféle külön térítés nélkül a lízingbevevő tulajdonába adhatta a vagyontárgyakat.³⁴ A szabályozás nem biztosított opciós jogot a bérbe vevő számára, ugyanakkor a korábbi

---

³⁰ 8/1982. (III. 8.) PM rendelet 2. § (3) bek.

³¹ 8/1982. (III. 8.) PM rendelet 2. § (1) bek.

³² MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízing szabályozásának fejlődése, Jogpolitika, 1986/10., 12. o.

³³ CSIBY Attila - KISS Gábor- SÁRHEGYI Zoltán - TULLER András: i. m., 28. o.

³⁴ 36/1985. (X. 31.) PM rendelet 6. § (2) bek.

rendeletekkel ellentétben lehetővé tette a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését. A 36/1985. (X.31.) PM rendeleten alapuló jogalkalmazói gyakorlat a korábitól eltérően már kifejezetten lízingszerződésről tett említést,³⁵ és a jogügyletet tartalmában részlevételnek minősítette, mivel a lízingbevevő a díjfizetések ellenében, valamint a szerződés lejártakor a maradványérték megfizetésével megszerezhetette a lízingtárgy tulajdonjogát.³⁶ A lízingtárgyakat a bérlet időtartama alatt a lízingbeadók állóeszközei között kellett nyilvántartani, míg a lízingbevevő a bérleti díjakat költségként elszámolhatta.³⁷ A 36/1985. (X. 31.) PM rendelet a lízing lehetséges tárgyainak körét is kiterjesztette azzal, hogy gépeken és berendezéseken az Amortizációs Normák Jegyzékében felsoroltakat kellett érteni az épületek és építmények kivételével.³⁸ Az, hogy a jogszabály nem említette az ingatlanokat a lízing lehetséges tárgyaiként, odáig vezetett, hogy a gyakorlatban sokáig nem volt egyértelmű az ingatlanlízing jogszerűsége. A jogirodalmi álláspontok szerint azonban ez nem azt jelentette, hogy az ingatlanlízing tiltott lett volna.³⁹

A lízing jogi szabályozása az 1970-es 1980-as években elsődlegesen pénzügyi jogi és számviteli tárgyú volt, ami az operatív lízing kialakulását és elterjedését eredményezte. Annak ellenére, hogy a szabályozás az egyes pénzügyminiszteri rendeletek megalkotásával egyre liberálisabbá vált, és a lízing elterjedésének jogi akadályai hazánkban is elhárultak, a lízingforgalom továbbra is mérsékelt maradt Magyarországon.⁴⁰

2.2. A lízing elterjedése

A lízing robbanásszerű elterjedésére csak a piacgazdaság keretei között került sor az 1990-es években. Ez többek között azzal magyarázható, hogy a 2/1990. (I. 31.) PM rendelet hatályon kívül helyezte a 36/1985. (X. 31.) PM

---

³⁵ BH 1989.366.

³⁶ BH 1991.357.

³⁷ 36/1985. (X. 31.) PM rendelet 4. §

³⁸ 36/1985. (X. 31.) PM rendelet 3. § (1) bek.

³⁹ SCHMIDT János: A lízing hazai alkalmazásának gyakorlata, Külgazdaság, Jogi melléklet, 1990/11., 164. o.

⁴⁰ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI BODNÁR Péter - OSVÁTH Ildikó - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i. m., 177. o.

rendeletet, így 1992 végéig a társasági adóról szóló 1991. évi LXXXVI. törvény hatálybalépéséig jogi szabályozás hiányában lehetőség nyílt az úgynevezett *prompt* lízingszerződések kötésére. A *prompt* lízing lényege abban állt, hogy a lízingbevevő az ellenérték jelentős hányadát a szerződés megkötésekor kifizette, a szerződés rövid lejáratú volt, egy-két lízingdíj után a dolog a maradványérték megfizetésével a lízingbevevő tulajdonába került. Bár a lízingbevevő a fizetési ütemezésből adódóan feltehetően képes lett volna a teljes vételárat megfizetni, mégsem adásvételi szerződést, hanem lízingszerződést kötött. A lízingszerződés melletti döntés csak az akkori kedvező adójogi szabályok ismeretében válik érthetővé. Az 1990-es évek elején a lízing konstrukciója több szempontból is előnyösebb volt az adásvételhez képest. A lízingbeadó gyorsított amortizációt alkalmazhatott, a lízingbevevő pedig a lízingelt eszköz beszerzésére fordított lízingdíjakat a maradványérték kivételével - még a beszerzés évében - egy összegben költségként leírhatta, azaz a beszerzést adózatlan pénzből megvalósítani. „Ez volt a fő oka annak, hogy a *prompt* ügyletek tipikusan decemberi ügyletek voltak,”⁴¹ mivel a nyereséges cégek ekkor már előre látták, hogy milyen összegű adófizetési kötelezettségük keletkezik, ha nem növelik költségeiket. Annak ellenére, hogy a szerződési szabadság elve alapján a felek szabadon választhatják meg az általuk kötött szerződés típusát, az adóhatóság az 1990-es években gyakran élt azzal a lehetőséggel, hogy a lízingszerződést adójogi szempontból adásvételi szerződésnek minősítette át, és erre alapozva adóhiányt állapított meg.⁴² Az adóhatóságok ezen eljárását a bírói gyakorlat is megerősítette, mivel az e tárgyban született ítéletek egyértelműen rögzítették, hogy a szerződéseket valódi tartamuk szerint kell minősíteni.⁴³ Erre figyelemmel nem tekinthető lízingszerződésnek az a szerződés, amelynek alapján az ellenérték megfizetése egy összegben még a lízing futamidő lejárta

---

⁴¹ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel?, *Gazdaság és Jog*, 1997/11., 13. o.

⁴² A *prompt* ügyletek adóhatóság általi adásvételi szerződéssé történő minősítéséről és annak jogkövetkezményeiről lásd bővebben: MISKOLCZI BODNÁR Péter: Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel?, *Gazdaság és Jog*, 1997/11., 13. o.

⁴³ KGD 1996.171., KGD 1995.222., KGD 1994.176., KGD 1994.172., KGD 1993.18., KGD 1992.334.

előtt megtörténik,⁴⁴ vagy a lízingbe vevő a teljes lízingdíjat még a lízingtárgy átadása előtt kifizeti.⁴⁵

A *prompt* lízingek elterjedését lehetővé tevő joghézagot a társasági adóról szóló 1991. évi LXXXVI. törvény szüntette meg azzal, hogy adójogi szempontból csak az egy évet meghaladó szerződéseket ismerte el lízingnek. A törvény 3. §-a - az értelmező rendelkezések körében - a következőképpen határozta meg a lízing fogalmát: „*a termék átadása olyan szerződés alapján, amely a termék határozott időre szóló, de legalább 365 napot meghaladó bérletéről azzal a kikötéssel rendelkezik, hogy a bérlő a tulajdonjogot legkésőbb az utolsó bérleti díj kiegyenlítésével, illetőleg a szerződés lejártával megszerzi.*” Egy évvel később a jogalkotó a fogalmi meghatározást kiegészítette a lízingbevevőt megillető opciós joggal, valamint lehetővé tette az ingatlanok lízingelését is.⁴⁶ Azzal azonban, hogy a rövid időtartamú lízingszerződéseknél a lízingdíjakat nem ismerte el teljes mértékben költségként, tovább szigorította a korábbi szabályozást. Abban az esetben ugyanis, ha az adott évre eső díj meghaladta a teljes lízingdíj 36%-át a többletet a cég adózás előtti eredményéhez hozzá kellett számítani, és ezután is meg kellett fizetni a társasági adót. A gyakorlat azonban megtalálta ezen szabályozás kiskapuját is. Ugyanis a decemberben kötött 14 hónapos lízingszerződés e tekintetben azonos hatású volt a három évre kötöttel. A jogalkotó azonban a lízingdíj költségként való elszámolásának későbbi korlátozásával ezt a lehetőséget is megszüntette.⁴⁷

A társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény 1997. január 1-jétől mellőzi a fenti rendelkezéseket. Ennek következtében az egy évnél rövidebb időre szóló szerződés is minősülhet lízingnek. Ugyanakkor egyáltalán nem teszi lehetővé a jogszabály, hogy a lízingdíj - akár csak részben is - költségként leírható legyen. Másrészt viszont pénzügyi lízing esetén a lízingbevevő úgy amortizálhatja a lízingelt tárgyat, mintha annak tulajdonosa

---

⁴⁴ AEÉ 1993/1. KGD 1993.19., KGD 1994.174.

⁴⁵ BH 1994. 97.

⁴⁶ 1992. évi LXXIII. törvény 3. § (1) bek.

⁴⁷ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel?, Gazdaság és Jog, 1997/11., 14. o.

lenne. Ez alapján nyilvánvalóan lassabban számolható el amortizáció címén költségként a beszerzés, mint korábban. 1997 előtt a lízingbeadónak volt amortizációs lehetősége, aki az általános szabályokhoz képest gyorsabban, a lízing futamideje alatt számolhatta el költségként a beszerzés szerinti értéket. További szigorodást jelentett, hogy a pénzügyi lízing megítélése az ÁFA szempontjából az adásvételi szerződéssel vált azonossá. Az ÁFA-t - az új szabályozás értelmében - pénzügyi lízingnél már a lízingtárgy birtokbavételével, s nem a futamidő végén vagy az egyes lízingdíjak esedékességekor kellett megfizetni.⁴⁸

A lízing az adójogi jogszabályok következtében hátrányosabb helyzetbe került, így a lízinghez ténylegesen csak azok folyamodnak, akik a vételárat nem képesek egy összegben kifizetni. A lízing magyarországi elterjedésében döntően a kedvező adójogi szabályok játszottak szerepet, s nem a gazdasági szükséglet iránti igény. Ezzel magyarázható, hogy az adójogi jogszabályok kedvezőtlen alakulásával a lízing hazai fejlődése is kissé megtorpant.

Az 1990-es években a lízingügyletek az állami tulajdon magánkézbe adásában is szerepet játszottak *privatizációs lízing* formájában. A rendszerváltást követő magántőke hiánya miatt kedvezőnek mutatkozott az a megoldás, hogy a vevőknek nem kell a szerződéskötéskor jelentős összeget kifizetniük, az eladó pozíciója ugyanakkor a legfőbb biztosítékkal, a tulajdonjoggal védett. A privatizációs lízing a magyar jogrendszer sajátossága, amelyet az állami vagyon elidegenítésének eszközeként és technikájaként vezettek be hazánkban a rendszerváltást követően.⁴⁹ A hazai privatizáció alapproblémája az volt, hogy a vállalkozásképes rétegnek nem volt olyan szabadon felhasználható pénzügyi forrása, amellyel a privatizációba érdemben bekapcsolódhatott volna, továbbá nem volt olyan mértékű vagyoni háttere, amely révén a hitelre történő vásárlást biztosítékokkal fedezni tudta volna. A lízingtechnika amiatt válhatott a privatizáció egyik meghatározó finanszírozási

---

⁴⁸ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel?, Gazdaság és Jog, 1997/11., 15. o.

⁴⁹ 1992. évi LIV. tv. 68. §-a, majd 1995. évi XXXIX. tv. 50-52. §-a szabályozta, 2008. január hó 1-jétől a 2007. évi CVI. tv. hatályon kívül helyezte.

formájává, mert előnyös tulajdonságai egybeestek az állami tulajdon lebontásának alapvető problémájával. A privatizációs lízingtechnika együtt biztosította „a tulajdonrészek privatizálást, e privatizáció finanszírozását és a finanszírozás biztosítékokkal történő fedezését.”⁵⁰

Lényege abban állt, hogy az állami vagyon értékesítésére jogosult Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Részvénytársaság a tulajdonjog fenntartásával is átruházhatta a társasági részesedést, ha annak célja a vagyon olyan halasztott elidegenítése volt, amelynek során a vevő a társaság reorganizációja céljából - külön szerződés alapján - vezetési-szervezési szolgáltatást nyújtott. A halasztott elidegenítés időtartama, azaz a futamidő legfeljebb 10 év lehetett, amelynek konkrét időtartamát a szerződésben kellett meghatározni.⁵¹

Lízingbeadásra csak a társaság irányítását és szükséges gazdasági döntéseinek meghozatalát lehetővé tevő úgynevezett irányító tagsági részesedések kerültek. E részesedések tették ugyanis lehetővé, hogy a lízingbevevő a társaság gazdálkodására a közgyűlésen, illetve a taggyűlésen keresztül befolyással legyen, átalakíthassa a társaság vezetését, azon keresztül az üzletpolitikáját és a konkrét üzleti döntéseket. A hatékonyabb, célratörőbb irányítás a társaság gazdálkodási eredményének javulását tette lehetővé annak érdekében, hogy a társaságnál megtermelődjék a fedezete a törvény által meghatározott - a lízingbevevő által nyújtott - vezetési-szervezési szolgáltatás díjának, ami egyben a lízingdíjak törlesztését is finanszírozta.⁵² A privatizációs lízing előnye a lízingbevevő szempontjából abban állt, hogy az irányítása alatt álló társaság által „megtermelt” adózatlan pénzből egyenlíthette ki az egyes lízingdíjakat.

A privatizációs lízingnek három résztvevője volt: az ÁPV Rt. mint lízingbeadó, a lízing által érintett társaság és a lízingbevevő. Az ÁPV Rt. és a lízingbevevő kapcsolatát a privatizációs lízingszerződés, a lízingbevevő és a társaság viszonyát a vezetési-szervezési szolgáltatási szerződés szabályozta. A

---

⁵⁰ JUHÁSZ Imre - VÍGH János: Privatizáció lízinggel, Építésügyi Tájékoztatói Központ, Bp., 1993., 11. o.

⁵¹ 1995. évi XXIX. tv. 50. §-a (1995. VI. 16-ai időállapot)

⁵² BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI BODNÁR Péter - OSVÁTH ILDIKÓ - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i. m., 35. o.

futamidő alatt a vevőt - az elidegenítés jogát kivéve - valamennyi tagsági jog megillette, de e jogok gyakorlását az eladó a szerződésben korlátozhatta vagy feltételekhez köthette.⁵³ Az eladó kockázatának mérséklésére a vevőnek a díjjal arányos biztosítékot kellett vállalnia. A részvény és az üzletrész önmagában biztosítékként nem volt elfogadható, mivel éppen akkor és azért értéktelenedhetett el, amikor és amiért a biztosítékként való érvényesítése szükségessé vált volna. Az ÁPV Rt. felmondhatta a lízingszerződést, ha a lízingbevevő nem fizette a lízingdíj törlesztő részleteit, a társaságnál a megengedettnél nagyobb mértékű vagyonvesztés következett be, vagy a szerződésbe ütköző tranzakciók kockáztatták a cég jövőbeni stabil működését.⁵⁴ Felmondás esetén a lízingbevevő az eladóval, illetőleg a társasággal szemben a társasági részesedésre vonatkozó tulajdoni igényt vagy egyéb más követelést nem érvényesíthetett, sőt részére a már kifizetett lízingdíj részletek sem jártak vissza.⁵⁵ A lízingdíjak teljes összegének kifizetésével külön térítés és külön megállapodás nélkül került a társaság tulajdonrészébe a vevő tulajdonába.

A privatizációs lízingnek a többi lízingfajtaéhoz képest számos eltérő sajátossága alapján egyetérthetünk *Novotni Zoltán* azon álláspontjával, mely szerint a privatizációs lízing inkább technika, mint jogügylet volt a rendszerváltást követően, ami kakukktojásnak tekinthető nemcsak az egyes lízingfajták, hanem az egész magyar magánjog rendszerében.⁵⁶ Kakukktojás jellegét az a körülmény is alátámasztja, hogy a privatizációs lízing kialakulásában nem hatottak közre közgazdasági, adójogi impulzusok, megjelenése jogalkotói döntés eredménye.

A lízing finanszírozási funkciója csak a piaci verseny keretei között, az 1990-es évektől kezdődően bontakozott ki. Az adójogi és gazdasági környezet változásai hatással voltak és vannak a lízing fejlődésének intenzitására és az

---

⁵³ 1995. évi XXIX. tv. 51. § (1) bek. (1995. VI. 16-ai időállapot)

⁵⁴ 1995. évi XXIX. tv. 52. § (3) bek. (1995. VI. 16-ai időállapot)

⁵⁵ 1995. évi XXIX. tv. 52. § (4) bek. (1995. VI. 16-ai időállapot)

⁵⁶ NOVOTNI Zoltán: Technika vagy jogügylet? Gondolatok az ún. privatizációs lízing koncepcióiról, *Magyar Jog*, 1993/4., 220-224. o.

egyres üzleti szegmenseken belüli arányokra. Az 1990-es évektől kezdődően a lízing hazai fellendülése során a nyugat-európai fejlődéshez hasonló kérdések vetődtek fel a lízingpiacon: lízingbeadók szervezeti keretei, nemzeti szervezetek, szövetségek megalakulása, jogi szabályozás szükségessége, a lízing számviteli és adójogi megítélése stb.

A lízing szervezeti kereteit az 1988-as gazdasági társaságokról szóló⁵⁷ törvény teremtette meg. A lízing szakvállalatok már az új törvény alapján jöttek létre, zömében egymilliós törzstőkével alakult korlátolt felelősségű társaságok formájában.

A lízingbeadók szövetsége 1991-ben alakult meg Magyarországon Lízingszövetség néven,⁵⁸ amelynek céljai között a mai napig a magyar szabályozás kialakítása, fejlesztése és egységesítése, valamint a lízingügylet szereplőinek érdekképviselete szerepel. Különös hangsúlyt fektet a szövetség a szakmai kérdések megvitatása, az így kialakult egységes állásfoglalások, nézetek képviseletére, a lízing és finanszírozó tevékenység jelenleginél fejlettebb szintű meghonosítására a gazdasági életben, a tisztességtelen, etikátlan piaci magatartás elleni közös fellépésre, valamint az oktatásra és a magas szintű képzésre, ismeretterjesztésre.⁵⁹

A lízing polgári jogi szabályozásának szükségessége meglehetősen vitatott kérdése napjainknak is. Az új Ptk. rekodifikációjának folyamatában ugyanis eltérő álláspontok alakultak ki arra vonatkozóan, hogy szükséges-e, s ha igen, akkor miként a lízingszerződés kodifikálása.⁶⁰

A lízing magyarországi kialakulását és elterjedését összevetve a nemzetközi fejlődéssel megállapíthatjuk, hogy hazánkban nem a gazdasági szükségyszerűség, a gazdasági élet igénye indukálta eredendően a lízing kialakulását, hanem jogalkotói döntés. A lízing elterjedésében jelentős szerepe volt az 1990-es évek lízing szempontjából kedvező adójogszabályainak,

---

⁵⁷ 1988. évi VI. törvény

⁵⁸ Mai elnevezése Magyar Lízing- és Finanszírozó Társaságok Szövetsége.

⁵⁹ Magyar Lízing- és Finanszírozó Társaságok Szövetségének alapszabálya 2. §, www.lizingszovetseg.hu (letöltés ideje: 2008. május 29.)

⁶⁰ Lásd bővebben IX. fejezet.

amelyek azonban az 1990-es évek végére fokozatosan szüntették meg a lízing privilegizált jogállását. Ennek ellenére a lízing jogintézménye nem tűnt el a gazdasági szféra palettájáról, hanem meghonosodott, és beépült a köztudatba és ott funkcionál, ahol arra gazdasági szükséglet van. A lízing gazdasági életben való térnyerését nagymértékben befolyásolták és befolyásolják ma is az adójogi, számviteli jogszabályok változásai. Egy kedvező jogszabályi módosítás a lízing volumenének növekedését, míg egy hátrányos jogalkotói döntés annak visszaesését eredményezheti. Mindez pedig azzal a következménnyel jár, hogy a lízing történeti fejlődése elválaszthatatlanul összefonódik a lízing igénybevételére ösztönző közgazdasági, adójogi, számviteli megfontolásokkal és azok változásaival, valamint a finanszírozás iránti szükséglet intenzitásával.

III. A LÍZING FAJTÁI

A lízing sokszínűségét és sokarcúságát jól tükrözi a lízingnek a gyakorlati életben kialakult számtalan típusa, fajtája. A lízingnek az üzleti életben a mai napig újabbnál újabb módzatai jönnek létre, az egyes lízingfajták közötti lényeges eltérések és újabb lízingfajták keletkezése pedig megnehezíti a lízingszerződés egységes fogalmi meghatározását, és egységes, *sui generis* szabályozását. A következőkben csak a leggyakrabban előforduló lízingtípusok bemutatására vállalkozunk, rámutatva ezáltal is a lízing „sokarcúságára”.

1. A lízing alaptípusai: a pénzügyi lízing és az operatív lízing

Mind az üzleti élet, mind pedig a jogirodalom különbséget tesz a lízing két alaptípusa a pénzügyi lízing és az operatív lízing között. A **pénzügyi lízing** a lízing leghatározottabb formája, ez él leginkább a köztudatban és a hazai üzleti életben is. A pénzügyi lízing jellemzője, hogy a lízingbeadó a lízingtárgy beszerzését finanszírozza a lízingbevevő számára, kvázi a lízing tárgyának beszerzéséhez nyújt fedezetet a lízingbeadó egy hitelviszonyhoz hasonló jogviszony keretében, a lízingbeadó az általa megvásárolt dolgot adja a lízingbevevő birtokába, használatába a szerződésben kikötött feltételek mellett. A lízingbevevőnek a futamidő lejártával lehetősége van a lízingtárgyat automatikusan vagy a szerződés szerint megillető opciós jogával élve maradványérték megfizetésével vagy anélkül megvásárolni. A pénzügyi lízingnek a tulajdonszerzés lehetősége alapján további két altípusát különíthetjük el: a nyílt végű és a zárt végű pénzügyi lízinget. „Ha a futamidő leteltével a lízingbevevő automatikusan tulajdonjogot szerez a lízingtárgyon, **zárt végű** pénzügyi lízingnek minősül, míg **nyílt végű** pénzügyi lízing esetén a lízingbevevő a futamidő végén szabadon dönthet arról, hogy a maradványértéken megvásárolja-e a lízingtárgyat”⁶¹ vagy visszaadja a

---

⁶¹ PAPP Tekla: Atipikus szerződések, Egyetemi jegyzet, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Tyras Nyomda, Szeged, 2007., 138. o.

lízingbeadónak. A pénzügyi lízing tipikusan egy háromszereplős jogviszony: a gyártó (szállító), a lízingbeadó és a lízingbevevő szoros együttműködését feltételezi.⁶² A lízingbeadó társaság ebben a jogviszonyban pusztán finanszírozóként vesz részt, mindenfajta költségek, javítási feladatok, terhek valamint a kárveszély viselése a lízingbevevőt terheli. Tekintettel arra, hogy pénzügyi lízingszerződés esetén a futamidő alatt fizetendő lízingdíj teljes egészében fedezetet nyújt a lízingbeadó valamennyi költségére, így a pénzügyi lízinget rendszerint teljes amortizációs lízingnek⁶³ tekinthetjük. A pénzügyi lízing további jellemzője, hogy határozott idejű, a rendes felmondás joga nem illeti meg a feleket, a lízingdíj pedig két szolgáltatás együttes ellenértékét foglalja magába: a dolog használatáért fizetendő „bérleti díjat”, valamint a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzéséhez szükséges „vételárreszleteket”.⁶⁴ Számviteli szempontból a lízingtárgy a lízingbevevő mérlegében kerül kimutatásra, így az egyes lízingdíjak a lízingbevevő költségként nem számolhatja el. Zárt végű pénzügyi lízingnél pedig már a lízingtárgy birtokbaadásával esedékessé válik az ÁFA fizetési kötelezettség.

Az **operatív lízing**nél a lízingbevevőnek nem a tulajdonjog megszerzése a célja. Az operatív lízing lényege a tartós, határozott időre szóló használat, tipikusan olyan dolgok esetén, amelyek hamar amortizálódnak, devalválódnak. A futamidő leteltével a dolog visszakerül a lízingbeadó birtokába, aki - ha még nem amortizálódott el a lízingtárgy teljesen - újból lízingbe adhatja⁶⁵ vagy értékesítheti azt. Éppen ezért az operatív lízinget részamortizációs lízingnek⁶⁶ is szokták nevezni, mivel a lízingtárgy nem amortizálódik el teljesen az első szerződés futamideje alatt. A lízingdíjak nem fedezik a lízingbeadó valamennyi költségét, így a lízingbeadónak csak többszöri lízingbeadás eredményez hasznot.⁶⁷ További jellemzője az operatív lízingnek, hogy a

---

⁶² Meg kell jegyeznünk, hogy létezik direkt pénzügyi lízingszerződés is, amikor a gyártó maga a finanszírozó, de ugyanígy előfordulhat indirekt, háromoldalú operatív lízing is.

⁶³ *Vollamortisationleasing, full-pay-out leasing*

⁶⁴ BH 1996.257.

⁶⁵ másodkézi vagy *second hand leasing*

⁶⁶ *Teilamortisationleasing, non-pay-out leasing*

⁶⁷ LUKÁCS Mónika - SÁNDOR István - SZÚCS Brigitta: Új típusú szerződések és azok gyakorlata a gazdasági életben, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2003., 135. o.

lízingbeadó tipikusan a saját tulajdonában lévő dolgot adja lízingbe a lízingbevevő számára, így az operatív lízing tipikusan kétszereplős jogviszony, melynél rendszerint hiányoznak a pénzügyi lízinget meghatározó finanszírozási elemek. Számviteli szempontból a lízingbevevő az egyes lízingdíjakat a bérlethez hasonlóan költségként számolhatja el, míg a lízingtárgy a lízingbeadó könyveiben kerül aktiválásra.⁶⁸

2. Visszlízing

A visszlízing⁶⁹ sem az operatív, sem a pénzügyi lízing kategóriába nem sorolható be. A visszlízing lényege, hogy a lízingtárgy eredeti tulajdonosa a dolgot eladja a lízingbeadónak, akitől azt egyidejűleg lízingbe veszi anélkül, hogy a lízingtárgy kikerült volna a birtokából.⁷⁰ A lízingtárgy eredeti tulajdonosa pénzhez jut, ugyanakkor ezzel egyidejűleg a dolog használatának és hasznosításának joga a lízingszerződés alapján továbbra is megilleti. Ebben a konstrukcióban a konkrét lízingszerződést egy adásvételi szerződés előzi meg.⁷¹ A jogügylet során a volt tulajdonos eladó és lízingbevevő, míg az új tulajdonos vevő és lízingbeadó egy személyben, azaz a jogügylet - a pénzügyi lízingtől eltérően - tipikusan kétszereplős. A visszlízinget likviditási gondokkal küzdő cégek veszik igénybe leggyakrabban, sokszor bankhitel helyett is. A lízingbeadók szinte soha nem érik be a lízingtárgy tulajdonával, mint biztosítékkal, hanem többletfedezetet kérnek. A visszlízing rendszerint akkor előnyös, ha a tevékenység folytatásához szükség van a lízingtárgyra, de emellett azonnali tőkeforrás is szükségessé válik.

---

⁶⁸ Meg kell jegyeznünk, hogy a magyar jogirodalommal ellentétben más országok joga nem a tulajdonszerzés lehetőségére helyezi a hangsúlyt a pénzügyi és az operatív lízing elhatárolása során, hanem sokkal inkább az operatív lízing részamortizációs, míg a pénzügyi lízing teljes amortizációs jellegét emeli ki.

⁶⁹ *sale and lease back*

⁷⁰ TAMÁS Lajos szerint a visszlízing nem egyéb, mint a római jogi *constitutum possessorium*, mivel tulajdon átruházásra sor kerül, ám a dolog a korábbi tulajdonosnál marad. In: TAMÁS Lajos: A lízingszerződés kézikönyve, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1991., 84. o.

⁷¹ A felek az adásvételi szerződést és a lízingszerződést nem feltétlenül foglalják külön okiratba.

3. Közvetlen és közvetett lízing

A lízingügyletben részvevő felek száma szerint különbség tehető közvetlen (direkt) és közvetett (indirekt) lízing között. Közvetlen lízing esetében egy kétpólusú jogviszonyról van szó, ahol a dolog gyártója, szállítója egyben a lízingbeadó, aki közvetlenül köti meg a lízingszerződést a lízingbevevővel. A lízingtárgy a lízingbeadó tulajdonában van, aki a lízingtárgy tulajdonjogát rendszerint nem ruházza át a lízingbevevőre, hanem csak a használat, hasznosítás lehetőségét biztosítja számára. Éppen ezért a közvetett lízing sok esetben egyben operatív lízingnek is minősül.

Az indirekt lízing ezzel szemben egy sajátos hárompólusú konstrukció, ahol a gyártó és a lízingbeadó személye elkülönül. A közvetett lízing általában pénzügyi lízing, ahol a lízingbeadó „feladata” a finanszírozásra irányul.

Annak ellenére, hogy az operatív lízinget gyakran a direkt lízinggel, a pénzügyi lízinget pedig az indirekt lízinggel azonosítják, le kell szögeznünk, hogy a két csoportosítás nem ugyanazon szempont mentén történik: míg az operatív - pénzügyi lízing megkülönböztetésnek az alapja a futamidő lejáratkori tulajdonjogi helyzet, illetve egyéb gazdasági szempontok, addig a direkt - indirekt lízing különbségtétel a lízingügyletben résztvevők számán alapszik. Nem ismeretlen a gyakorlatban, sőt a jogirodalomban sem az indirekt operatív lízing,⁷² valamint a direkt pénzügyi lízing, mely utóbbi esetben a finanszírozó maga a dolog eredeti tulajdonosa, a gyártó és a lízingbeadó egy személyben.⁷³

4. A lízing alanyainak székhelye szerinti csoportosítás

A lízingügylet alanyainak székhelye alapján különbséget tehetünk **belföldi** és **nemzetközi lízing** között. Belföldi lízing esetén az alanyok mindegyike devizabelföldi, míg nemzetközi lízing esetén az alanyok egymáshoz viszonyítva devizakülföldinek minősülnek. A nemzetköz lízing vagy, ahogy

⁷² Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.101/1999/3., BDT 2000.207.

⁷³ FIKENTSCHER, Wolfgang: Schuldrecht, 9. Aufl, Walter de Gruyter Verlag, Berlin, New York, 1997., 515. o.

még nevezni szokták, *cross border* lízing lehet **import lízing**, amikor a lízingbeadó devizakülföldi, vagy **export lízing**, amikor a lízingbevevő a devizakülföldi. Elhatárolható továbbá a **tranzit lízing**, amikor mind a szállítónak, mind a lízingbeadónak, mind a lízingbevevőnek más-más államban van a székhelye.⁷⁴

Ha az alanyok közül a lízingbevevő fogyasztónak minősül, akkor **fogyasztói lízing**⁷⁵ jön létre. Annak ellenére, hogy a természetes személyiségű lízingbevevő által kötött fogyasztói lízinghez nem kapcsolódnak azok az adójogi, számviteli szabályok, amelyek a jogi személyekre irányadók, a lízing konstrukciója a természetes személyiségű lízingbevevők számára is vonzó megoldást jelenthet.

5. A lízing tárgya szerinti csoportosítás

A lízing tárgya szerinti tipizálás rendkívül sokféle lehet, alapvető elhatárolásnak az **ingók** és az **ingatlanok** lízingelése közötti különbségtétel tekinthető.

Figyelemmel arra, hogy az **ingatlanok lízingje** rendszerint hosszú futamidejű szerződés, így ezen jogügyletekkel tipikusan nagy tőkeerejű bankok foglalkoznak. Az ingatlanlízing más finanszírozási formákhoz képest alacsony önrészt követel, az ingatlanon kívül további fedezetet rendszerint nem igényel, ami előnyös lehet a lízingbevevők számára. Problémát okozhat a hosszú futamidő miatt a maradványérték meghatározása, valamint a lízingelt ingatlan árának a szerződés időtartama alatti változása. A lízingbevevők oldaláról hátrányként jelentkezhet, hogy a banki kölcsönhöz képest magasabb az illetékfizetési kötelezettség,⁷⁶ az állami támogatások nem vehetők igénybe, illetve maga a konstrukció is - főként használt ingatlanoknál - drágább, mint egy kölcsönszerződés esetében.⁷⁷

---

⁷⁴ PAPP Tekla: i. m., 139. o.

⁷⁵ Német jogirodalomban *Verbraucherleasing* illetve *Privatleasing* elnevezéssel illetik.

⁷⁶ A lízingbeadók az általuk az 1990. évi XCIII. illetéktörvény 23/A. § (1) bekezdése alapján fizetendő 2%-os visszerhes vagyónáruházási illetéket is áthárítják a lízingbevevőkre.

⁷⁷ Lásd bővebben: VARGA Nelli: *Ingatlanlízing*, *Studia iurisprudentiae*, Tomus 7/2. Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006. 329-344. o.

Ingók lízingelése is meglehetősen változatos képet mutat, így ismeretes autólízing, személygépjármű, tehergépjármű géplízing, műszerek lízingje, repülők, hajók, mozdonyok, szerelvények lízingje stb. A személygépjárművek lízingje annyira elkülönül más gépi berendezések lízingjétől, hogy külön erre szakosodott lízingtársaságok jöttek létre lízingelésükre. A személygépkocsik rendszerint nem vesznek részt a termelésben, így a lízingelt tárgyak működésük során nem is termelik ki a lízingdíjakat.⁷⁸

Az ingók és ingatlanok lízingelése mellett a gyakorlatban elterjedt a **szellemi alkotások lízingje** is, így például műalkotások vagy szoftverek⁷⁹ lízingelése formájában.

A lízingtárgy használatának jellege szerint a **fogyasztási és termelői lízing** kategóriáját állíthatjuk fel. Fogyasztási lízing esetén a lízingtárgy magánhasználatra szolgál, míg termelői lízing termelési célokat valósít meg.

A lízingtárgy jellege alapján lehet a lízing **egyedi**, amikor annak tárgya egyedi gép, berendezés, ezzel szemben vannak olyan lízingszerződések, amelyek tárgya helyettesíthető tömegtermék.⁸⁰

Különség tehető továbbá **individuális lízing** és a **bianco** lízing között. Individuális lízing esetében a szerződés megszabja azt a gazdasági célt, amire a dolog használható, míg bianco lízing esetében ilyen kikötéssel nem él a lízingbeadó.⁸¹

6. Egyéb lízingtípusok

Ha a lízingbevevő a lízingtárgyat nem maga hasznosítja, hanem harmadik személy használatába adja, **allízing**⁸² jön létre. Maga a szerződés a lízingbevevő és az allízingbevevő között jön létre, amihez szükség van az eredeti lízingbeadó hozzájárulására, és arra, hogy az allízingbeadó maga is jogosult legyen lízingbeadásra. Ez a konstrukció kedvező lehet a lízingbeadó

---

⁷⁸ Nem érvényesül a lízingre jellemző „pay as you earn” elve.

⁷⁹ Lásd bővebben VÁLYI Katalin: Szoftver-lízing Magyarországon, Collega, 1999/5., 8-22. o.

⁸⁰ GITTER az egyedi lízinget equipment, míg a komplett lízinget plant lízingnek nevezi. In: GITTER, Wolfgang: Gebrauchüberlassungsverträge, J. C. B. Mohr, Tübingen, 1988., 283. o.

⁸¹ TAMÁS Lajos: i.m., 89. o.

⁸² *subleasing*

számára, mert az allízingbeadó, mint egy másik lízingtársaság kisebb kockázatot jelent számára, mint egy ismeretlen ügyfél. Az allízingbeadó az allízingbevevő fizetési nehézségei esetén helytállni tartozik az eredeti lízingbeadó felé, mindez persze megnövekedett lízingdíjakat, szigorúbb feltételeket jelent az allízingbeadó oldaláról.⁸³

A **kereskedelmi** vagy **üzemeltetési lízing**⁸⁴ lényege, hogy a lízingbeadó nemcsak a lízingtárgy lízingbevevő részére történő rendelkezésre bocsátását vállalja, hanem javítási-karbantartási munkálatokat és a normál üzemeltetés teljes kockázatát. Ezzel szemben a **finanszírozási lízing** esetében a lízingbeadó funkciója kizárólag a közgazdasági értelemben vett hitelezésre koncentrálódik.

Hasonló eredményre juthatunk a tiszta és átfogó lízing kategóriák felállítására kapcsán. **Tiszta lízing** (net)⁸⁵ esetében a lízingbeadó egyedüli kötelezettsége, hogy a dolgot a lízingbevevő birtokába, használatába adja, a fenntartás, karbantartás, javítás a lízingbevevő feladata, míg **átfogó lízing** (gros) esetében a lízingbeadó az átlagosnál magasabb lízingdíj ellenében szervizszolgáltatást nyújt.⁸⁶

Különbőség tehető a futamidő alapján az egyes lízingtípusok között, így a legfeljebb 3 év időtartamú lízinget **rövidlejáratúnak**, míg a 3 évet meghaladót **hosszúlejáratúnak** tekinthetjük. A rövidlejáratú lízing főként operatív lízing esetén, illetve a gyorsan amortizálódó lízingtárgyak lízingelésekor gyakori, míg a hosszúlejáratú inkább a pénzügyi lízingnél, illetve az ingatlan-, lakáslízing jogügyleteknél fordul elő nagyobb számban.

A lízingdíj pénzneme szerint a lízing lehet **forintalapú** illetve **devizaalapú finanszírozású**. Forintalapú lízingnél a lízingbeadó forintban jut hitelhez és a lízingdíjak is forintban kerülnek meghatározásra, míg devizaalapú lízing esetében a lízingbeadó rendszerint euro-ban vagy svájci frankban jut hitelhez,

---

⁸³ GÉVAI Gábor - JÁNOSI Kornél - RUTAI István: A lízing és finanszírozása, Panem Kft., Bp., 1995., 15. o.

⁸⁴ *Full service leasing, Gross-Leasing, Brutto-Leasing, Maintenance leasing* elnevezések használatosak.

⁸⁵ *Netto-Leasing* elnevezéssel is illetik.

⁸⁶ TÉNYI Attila: A lízingről, Bankszemle, 1986/4., 39. o.

ehhez képest a lízingdíjak meghatározása forintban történik, melynek veszélye az árfolyamváltozás miatti kockázatban rejlik.

A lízing eredménye szempontjából lehet **határidős** és folytatólagos vagy **megújuló** (revolving). Határidős lízing esetén a futamidő lejártával a lízingbevevő tulajdonjogot szerez, míg megújuló vagy folytatólagos lízing esetén a futamidő lejártával ismételtén lízingbe adják a lízingtárgyat.⁸⁷

Vendor lízing szállítói lízinget jelent. Lényege, hogy a szállító, akinek az az érdeke, hogy minél többen vásároljanak nála, keretmegállapodást köt egy lízingtársasággal, hogy a bérelni, lízingelni, kölcsönt felvenni, vagy bármilyen finanszírozási formát igénybe venni kívánó ügyfeleit a lízingtársaság megfelelő konstrukciókkal szolgálja ki.

Captive lízing a gyártóhoz kapcsolt lízing, ahol a gyártó maga a lízingbeadó, ami által a gyártó saját termékeihez nyújt finanszírozást. Azon gyártók alkalmazzák ezt a lízingtípust, akiknél olyan jelentős nyereség keletkezik, hogy a beruházások mellett az értékesítés elősegítésére is tudnak tőkét eszközölni.⁸⁸

A **szintetikus lízing**⁸⁹ napjaink új jelensége az Amerikai Egyesült Államokban, amelynek célja a tőzsdén jegyzett részvénytársaságok mérlegének megtisztítása. A részvényesek ugyanis sokszor idegenkednek mindenféle tevékenységtől, főképpen a nagy beruházásoktól, éppen ezért a társaságok a nagy értékű ingatlanok és ingó dolgok megszerzésére a lízing konstrukcióját alkalmazzák, ami lehetővé teszi, hogy a beruházás ne jelenjen meg mérlegükben.

A lízing fajtái körébe sorolható továbbá a magyar jogfejlődés egyfajta sajátos képződménye, a **privatizációs lízing** is, amelyre ez alkalommal nem kívánunk kitérni, figyelemmel arra, hogy a lízing magyarországi történeti fejlődése során már taglaltuk a jogintézmény lényegét.

---

⁸⁷ VILLÁNYI Imre: A pénzügyi lízing rejtelmek, Pénzpiac, 1992/12., 23. o.

⁸⁸ ZIEGLER Éva: Lízingről mindenkinek, Aula Kiadó, Bp., 1991., 19. o.

⁸⁹ „synthetic lease”

7. A lízing sokszínűsége

A különböző lízingtípusok elhatárolása - az előzőekből is megállapíthatóan - döntően nem jogi szempontok alapján történik, hanem sokkal inkább közgazdasági aspektusok mentén. Az egyes lízingtípusok elnevezését is a gazdasági élet ihlette és ihleti mind a mai napig, ugyanis a lízing különböző megjelenési formáit a gyakorlat jól megragadható jelzőkkel, kulcsszavakkal honosítja meg az üzleti életben.

A lízingnek nem létezik egy minden típusra alkalmazható önálló ideálformája, maga a lízing kifejezés is különböző szerződési formák gyűjtőfogalma. A lízing fedőnév, mivel számtalan egymástól eltérő szerződési konstrukciót foglal magába. Éppen a lízing sokfélesége és sokarcúsága, az operatív és a pénzügyi lízing lényegi különbözősége miatt megítélésünk szerint meglehetősen nehézkes mind közgazdasági, mind pedig jogi értelemben egy minden lízingtípusra jól alkalmazható, egységes fogalmi meghatározást alkotni. Éppen ezért a továbbiakban a lízing meghatározó altípusára, a pénzügyi lízingre kívánunk fókuszálni.

IV. A PÉNZÜGYI LÍZING A SZERZŐDÉSEK RENDSZERÉBEN

1. A pénzügyi lízing tágabb és szűkebb értelemben

A hazai jogirodalom a lízinggel kapcsolatosan egy tágabb és egy szűkebb kifejezést különböztet meg, és ennek megfelelően elhatárolja a lízingügyletet a lízingszerződéstől. *Miskolczi Bodnár Péter* lízingügyletnek tekinti a szerződések egymásra épülő jogi folyamatát, melynek lépcsői: az előszerződés, az adásvételi szerződés, a lízingszerződés, végül pedig újabb szerződések realizálásnak lehetősége, melyek többnyire tulajdonjog-átszállást eredményeznek.⁹⁰ Álláspontja szerint a pénzügyi lízing mint jogügylet a fenti séma mentén bonyolódik le. Hangsúlyozza ugyanakkor, hogy a joggyakorlatban a fenti fázisok nem különülnek el élesen egymástól, a felek gyakran egyetlen szerződésben rendezik a közöttük létrejövő bonyolult komplex jogviszonyt, tipikusan a használatra és a tulajdonátszállásra vonatkozó rendelkezések kerülnek egy szerződésben rögzítésre.⁹¹ *Papp Tekla* lízingügylet fogalma alatt szerződések folyamatát, komplex rendszerét érti, és a *Miskolczi Bodnár Péter* által elhatárolt szakaszokat különíti el azzal, hogy az utolsó szakasz tekintetében álláspontja szerint a folyamat lezárásaként lízingfajtától függően adásvételi vagy vételi jog címén a lízingbevevő tulajdonjogot szerezhethet a lízingtárgyon.⁹² *Nochta Tibor* az indirekt lízingügylet tekintetében tesz említést a több szerződésből álló, szorosan egymáshoz kapcsolódó szerződési láncolatról, szerződési folyamatról, melynek szakaszai: előszerződés, adásvételi szerződés, lízingszerződés, végül pedig ismételten adásvételi szerződés.⁹³ *Nochta Tibor* tehát a jogügylet

---

⁹⁰ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól, *Jogtudományi Közlöny*, 1987/1., 33. o., MISKOLCZI BODNÁR Péter: Atipikus szerződések (Lízing, faktoring, franchise), *Gazdaság és Jog*, 1997/4., 6. o.

⁹¹ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István - MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: *Üzleti szerződések*, UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2005., 239. o.

⁹² PAPP Tekla: i. m., 137. o.

⁹³ NOCHTA Tibor: i. m., 17. o.

indirekt jellegét emeli ki, és a szerződési láncolat utolsó eleme kapcsán kifejezetten adásvételi szerződésről tesz említést.⁹⁴ Megállapíthatjuk, hogy a jogirodalmi álláspontok viszonylagosan egységesek abban, hogy a lízingügylet szerződések láncolata és komplex rendszere, különösen a pénzügyi lízingre igaz, hogy sokkal inkább jogügylet, mint csupán kétoldalú szerződés a lízingbeadó és a lízingbevevő között.

A szerződéses láncolat első szakaszát képező előszerződésben a felek, azaz a lízingbeadó és a lízingbevevő arra vállalnak kötelezettséget, hogy egy meghatározott dologra, nevezetesen a lízingtárgyra vonatkozóan lízingszerződést fognak egymással kötni. Bár a jogirodalom az előszerződést tekinti a lízingügylet első elemének, a gyakorlatban ritkán kerül sor ténylegesen annak megkötésére, így ezt a szakaszt a szerződéskötési gyakorlat rendszerint mellőzi. Egyébként a bírói gyakorlatban sem találkozhatunk olyan döntésekkel, amelyekben a lízingbeadó és a lízingbevevő közötti előszerződésből eredő vitás kérdésekben kellett volna az eljáró bíróságnak állást foglalni, vagy az előszerződés alapján a végleges szerződést létrehozni.⁹⁵ Maga az előszerződés megkötése ugyanis további adminisztrációs terhet jelent a lízingbeadó számára és annak ellenére, hogy az előszerződésből bírósági úton kikényszeríthető szerződéskötési kötelezettség keletkezik a konkrét szerződés felek közötti kötelező ereje még nagyobb „biztosítékot” jelent a lízingbeadóknak. Éppen ezért a gyakorlatban az előszerződés kötésére a felek között nem kerül sor, a lízingbeadó és a lízingbevevő között már eleve a konkrét lízingszerződés jön létre, amely miatt különös jelentősége van a szerződéskötést megelőző tárgyalásoknak.

A szerződéses konstrukció következő láncszemeként a lízingbeadó mint vevő adásvételi szerződés⁹⁶ alapján megszerzi a lízingtárgy tulajdonját.⁹⁷

---

⁹⁴ Megjegyezni kívánjuk, hogy az indirekt operatív lízingnél bár fennállnak a szerződéses láncolat elemei, mégis az utolsó szakaszra, az adásvételi szerződés megkötésére nem kerül sor.

⁹⁵ Kérdéses, hogy a bíróság az előszerződés alapján létre tudná-e hozni és ha igen, akkor milyen tartalommal a Ptk.-ban nem szabályozott lízingszerződést.

⁹⁶ A lízingbeadó nem feltétlenül adásvételi szerződés alapján szerzi meg a lízingtárgy feletti tulajdonjogot, lehetséges, hogy szállítási szerződés vagy vállalkozási szerződés alapján. Amennyiben a továbbiakban adásvételi szerződésről teszünk említést, akkor az alatt egyéb tulajdon-átruházási, illetve vállalkozási szerződést is értünk.

⁹⁷ Nem biztos, hogy magát a lízingtárgy tulajdonját szerzi meg a lízingbeadó. Elegendő ugyanis,

Ezen szerződésnek tehát nem a lízingbeadó és a lízingbevevő az alanya, hanem a lízingbeadó és a szállító, akitől a lízingbeadó a lízingtárgy feletti rendelkezési jogot megszerzi, melynek eredményeként előáll a lízingszerződés alapszituációja.⁹⁸

A lízingügylet harmadik fázisaként kerül sor az elmélet szerint a konkrét lízingszerződés megkötésére a lízingbeadó és a lízingbevevő között, amely alapján lízingdíj ellenében a lízingbevevő birtokába és használatába kerül a lízingbeadó által beszerzett lízingtárgy.⁹⁹

Végül a szerződési konstrukció utolsó elemeként eshetőleges jelleggel a lízingbevevő automatikusan a futamidő lejártával vagy opciós joga alapján a maradványérték megfizetésével megszerezheti a lízingtárgy tulajdonjogát.

A szerződéskötési folyamat nem mindig a fenti séma mentén zajlik. A gyakorlatban a lízingbeadók mindaddig nem kötik meg a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére irányuló adásvételi szerződést, amíg a lízingbevevővel a lízingszerződést alá nem írták. A lízingszerződés pedig akkor lép hatályba, amikor a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződés létrejött, vagy amikor a lízingbevevő a lízingtárgyat a szállítótól átvette. Ez a gyakorlati megoldás azzal magyarázható, hogy a lízingbeadók nem kívánnak abba a helyzetbe kerülni, hogy mire megszerzik a lízingtárgy tulajdonjogát, addigra a lízingbevevő meggondolja magát, és már nem kívánja lízingbe venni a korábban kiválasztott lízingtárgyat.

A lízingügyletet a lízingszerződéstől elhatároló és a lízingügyletet elemeire bontó jogtudományi megközelítések alapján rögzíthető, hogy a pénzügyi lízing a fentiekben ismertetett szerződések láncolatából álló lízingügylet mentén bonyolódik le, amelynek részeként kerül sor a konkrét pénzügyi lízingszerződés megkötésére a lízingbeadó és a lízingbevevő között.

---

hogy a lízingbeadó olyan jogosultságot szerezzen a lízingtárgyon, amely lehetővé teszi annak lízingbe adását.

⁹⁸ Közvetlen lízing esetén - ahol a gyártó, szállító maga a lízingbeadó, azaz a lízingtárgy tulajdonosa - ez a szakasz hiányzik, tipikusan operatív lízingnél jellemző ez a megoldás, de nem kizárt pénzügyi lízing esetén sem.

⁹⁹ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István - MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i.m., 238. o.

Mindezek alapján, amikor a későbbiekben pénzügyi lízingről vagy pénzügyi lízingszerződésről teszünk említést, akkor az alatt értjük egyrészt a tágabb értelemben vett szerződések összefüggő láncolatából álló jogügyletet, másrészt pedig szűkebb értelemben a lízingbeadó és a lízingbevevő között létrejövő konkrét pénzügyi lízingszerződést, azzal a megjegyzéssel, hogy a gyakorlatban a tágabb értelemben vett pénzügyi lízing mint jogügylet és a szűkebb értelemben vett pénzügyi lízingszerződés nem határolható el élesen egymástól.

2. A pénzügyi lízing mint atipikus szerződés

2.1. A pénzügyi lízing mint atipikus szerződés a jogirodalomban

A pénzügyi lízing szerződések rendszerében elfoglalt helyét illetően általánosnak tűnik az a megállapítás, hogy a pénzügyi lízing atipikus szerződés. Az atipikus jelző mellett innominát és vegyes kifejezésekkel is illetik a jogintézményt, miközben sem a magyar, sem a nemzetközi jogirodalomban nem létezik egységes álláspont arra vonatkozóan, hogy mit értünk atipikus, vegyes, illetve innominát szerződések fogalma alatt, mint ahogy az is vitatott, hogy a pénzügyi lízing melyik kategóriába sorolható. Éppen ezért a pénzügyi lízing szerződések rendszerében történő elhelyezése során megkerülhetetlennek ítéljük ezen fogalmak elhatárolására tett jogtudományi álláspontok rövid felvázolását.

Villányi László a törvénykönyvben nem nevesített szerződések egyik csoportjának tekintette a „nevezetlen szerződések”-et, amelyeket egyidejűleg az innominát és az atipikus jelzőkkel is illetett. Az atipikus szerződések fogalma alatt olyan szerződéseket értett, amelyeknek a körében a hagyományosan kialakult tipikus szolgáltatások egyike sem szerepel, hanem annak tárgya valamely fél érdekeinek megfelelő és a felek szerződéses megállapodásán alapuló, abban körülírt szolgáltatás. Az atipikus szerződéseken túlmenően *Villányi* a nevezetlen atipikus szerződésektől elhatárolta a vegyes szerződéseket, amelyeknek a tartalma az intézményes szerződéstípusokban szereplő jellegzetes szolgáltatások közül többnek az

összekapcsolódása a hagyományostól eltérő módon.¹⁰⁰ Álláspontunk szerint vitatható Villányinak az atipikus szerződések tekintetében adott fogalmi magyarázata, mivel kérdéses, hogy milyen szolgáltatás lehet egyáltalán a tárgya az atipikus szerződéseknek akkor, ha azok körében a tipikus szolgáltatások egyike sem szerepel semmilyen mértékben.

Eörsi Gyula a vegyes szerződések alatt olyan szerződéseket ért, amelyekben több nevesített szerződés elemei találhatóak meg. Eörsi akkor beszél atipikus vagy innominát szerződésről, ha a felek által kötött szerződés egyik nevesített szerződésfajtába sem tartozik bele.¹⁰¹

Vékás Lajos álláspontja szerint nem szerződésfajta kell atipikusnak tekinteni, hanem azokat az ügyleteket, amelyek egyes vagy főbb vonásaiban megfelelnek egy adott szabályozott típus tulajdonságainak, de lényegüket tekintve mégsem vonhatók az adott szerződéstípus szabályai alá.¹⁰²

Miskolczi Bodnár Péter a Ptk.-ban nevesített szerződésektől a nem nevesített, atipikus szerződéseket különbözteti meg, ez utóbbit pedig három alkategóriába sorolja: az egyedi egyszeri szerződések, a vegyes szerződések, és a nevesített atipikus szerződések alkategóriájába. Egyedi-e egyszeri szerződések alatt olyan szerződéseket ért a szerző, amelyek egyszeri, nem ismétlődő jogviszonyt szabályoznak, sokszor önálló névvel sem rendelkeznek, éppen ezért a szerződő felek az együttműködési megállapodás elnevezést használják megjelölésükre. Vegyes szerződéseknek azokat a jogügyleteket tekinti, amelyek két vagy több tipikus szerződés elemeit olvasztják magukba, oly módon, hogy a normák nem konkurálnak egymással, hanem mindegyik normahalmaz a jogviszonynak csak arra a részére vonatkozik, amely az adott típushoz tartozik. A nevesített atipikus szerződések alkategóriájába tartozó szerződések álláspontja szerint „rendelkeznek viszonylag stabil vonásokkal, többé-kevésbé állandó jellemzőkkel, éppen ezért a jogalkotás különböző

---

¹⁰⁰ VILLÁNYI László: Kötelmi típusok. Vegyes szerződések. In: SZLADITS Károly (szerk.): Magyar Magánjog IV, Kötelmi Jog különös része, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Bp., 1942., 2. o.

¹⁰¹ EÖRSI Gyula - KEMENES Béla - SÁRÁNDI Imre - VILÁGHY Miklós: Kötelmi jog, Különös rész (Egyes szerződésfajták), Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1998., 6-7. o.

¹⁰² VÉKÁS Lajos: A szerződési rendszer fejlődési csomópontjai, Akadémiai Kiadó, Bp., 1977., 155.o.

szeleteiben is önálló névvel jelölik ezeket az ügyleteket.”¹⁰³ A nevesített atipikus szerződések háttérében is felismerhetők az őstípusú szerződések, de ezek, álláspontja szerint, oly módon ötvöződnek, hogy az ismert szabályok egymásra hatásából új egység jön létre. Felhívja a figyelmet arra, hogy egy szerződés atipikus volta mindig viszonylagos, csak egy adott időpontban értelmezhető, mivel egy jogalkotói döntés eredményeként az atipikus szerződésből egyik napról a másikra tipizált szerződés válhat.

Bíró György nézete szerint a szerződések lehetnek Ptk.-ban nevesített szerződések, amelyek alaptípust vagy önállósult altípust képeznek.¹⁰⁴ A nevesített szerződések körébe sorolható álláspontja szerint továbbá a Ptk.-n kívüli egyéb jogszabályban nevesített szerződések. Külön kategóriába sorolja a jogszabályban szereplő, de innominát szerződéseket, mint például a privatizációs lízinget. Atipikusnak nevezi azokat a szerződéseket, amelyek jogszabály által nem rendezettek, egyik típusba sem besorolható, de a gyakorlatban előforduló, új, még nem nevesített szerződések. Végül pedig külön csoportot állít fel a vegyes szerződésekre, amelyek álláspontja szerint az atipikus körébe is vonatók.¹⁰⁵ Vegyes szerződések alatt olyan *contractus*-okat ért, amelyek több típus elemeit egy szerződésben együttesen alkalmazzák, e körbe sorolja a lízinget is.¹⁰⁶

Papp Tekla arra hívja fel a figyelmet, hogy a vegyes szerződések és az atipikus szerződések kategóriája nem azonos, az atipikus szerződések önálló, *sui generis* szerződések, amelyek nem sorolhatók be a vegyes szerződések egyik alfajába sem, mivel vagy a vegyes szerződések valamennyi típusát magukba olvasztják, vagy egyiket sem.¹⁰⁷ *Papp Tekla* véleménye szerint nem tartoznak az atipikus szerződések közé az innominát szerződések sem. Ezek a

---

¹⁰³ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Atipikus szerződések (lízing, faktoring, franchise), *Gazdaság és Jog*, 1997/4., 3-11. o.

¹⁰⁴ BÍRÓ György (szerk.): Szerződési alaptípusok, Novotni Kiadó, Miskolc, 2000., 13. o.

¹⁰⁵ BÍRÓ György: A kötelmi jog és a szerződés tan közös szabályai, „Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért” Kiadó, Miskolc, 2000., 245. o.

¹⁰⁶ BÍRÓ György: A civilisztika fejlődési vonala jelenkori kodifikációk, In.: MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): A civilisztika fejlődéstörténete, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., 65. o.

¹⁰⁷ A vegyes szerződéseket három kategóriába sorolja aszerint, hogy több nevesített szerződés szolgáltatását milyen módon foglalják magukba. Ez alapján különbség tehető típusjegyzítő, típuskombinációs illetve sajátos szolgáltatásra irányuló vegyes szerződések között. Lásd PAPP Tekla: i.m., 7. o.

szerződések ugyanis jellemzően nem tartós jogviszonyokat szabályoznak, hanem egyszeri, egyedi, kivételes jogügyleteket jelentenek, amelyek megállapodás elnevezés alatt jelennek meg a gyakorlatban, mivel az atipikus szerződésektől eltérően nincs konkrét elnevezésük.¹⁰⁸

Nochta Tibor a modern szerződések körében különíti el egymástól a vegyes és a *sui generis* szerződéseket, mely utóbbi alatt olyan *contractus*-okat ért, amelyekben a felek a jogilag szabályozott szerződésekre irányadó rendelkezéseket vegyítik össze oly módon, hogy ezáltal új, típusidegen szerződés jön létre.¹⁰⁹

A fenti fogalmi definiálások alapján rögzíthető, hogy a pénzügyi lízingszerződés Ptk.-ban nem nevesített szerződés, amely bár hasonlóságot mutat a Ptk.-ban nevesített szerződéstípusok egyes vonásaival, a lényegét tekintve azonban eltér azoktól. Ha az atipikus szerződés szűkebb meghatározását fogadjuk el, értve alatta az olyan *sui generis* szerződéseket, amelyeknek a tényálláselemei legalább részben nincsenek törvényileg meghatározva, megállapíthatjuk, hogy *a pénzügyi lízingszerződés atipikus szerződés*.

Nem ilyen egyértelmű annak a kérdésnek a megválaszolása, hogy tekinthető-e a pénzügyi lízing vegyes szerződésnek. Tekintettel arra, hogy a jogirodalmi nézetek is különbséget tesznek atipikus és vegyes *contractus*-ok között, és hangsúlyozzák, hogy a vegyes szerződések nem azonosak az atipikus szerződésekkel,¹¹⁰ így a magunk részéről is azt a megállapítást fogadjuk el, hogy *a pénzügyi lízingszerződés nem sorolható a vegyes szerződések kategóriájába*,¹¹¹ értve ezalatt azokat a szerződéseket, amelyek több szerződéstípus elemeit vegyítik utóbb azonosítható módon. Kétségtelen, hogy a pénzügyi lízingszerződésben keverednek a bérlet, haszonbérlet, a részletvétel és a kölcsönszerződés elemei, ez a vegyülés azonban nem oly módon megy végbe, hogy utóbb egyértelműen elkülöníthetők lennének a

---

¹⁰⁸ PAPP Tekla: i. m., 7. o.

¹⁰⁹ NOCHTA Tibor: i. m., 16. o.

¹¹⁰ Miskolczi Bodnár Péter, Bíró György, Papp Tekla

¹¹¹ MISKOLCZI BODNÁR Péter: Atipikus szerződések (lízing, faktoring, franchise), *Gazdaság és Jog*, 1997/4., 3-11. o.

szerződésben az egyes elemeknek egy adott szerződéstípusból való származása.¹¹²

2.2. A pénzügyi lízing mint atipikus szerződés a bírói gyakorlatban

Amellett, hogy a jogtudomány számára is fejtörést okoz a tipikus-atipikus, illetve innominát vagy vegyes szerződések fogalmi meghatározása és egymástól való elhatárolása, nem kis gondot jelent az atipikus szerződések minősítése és az alkalmazandó jog megtalálása a jogalkalmazó számára sem. Itt alapvetően azokról az esetekről van szó, amikor a felek nem rendezték kimerítően jogviszonyukat, és jogvita esetén a bíróságnak kell a hiányzó elemeket pótolnia, illetve a konkrét jogvitában döntést hoznia. Az alkalmazandó jog megtalálását megelőzi a szerződés atipikussá minősítése, azaz annak megállapítása, hogy az adott tényállás egyetlen szerződéstípus szabályai alá sem vonható. Önmagában ennek a kérdésnek az eldöntése sem könnyű feladat, hiszen a felek a szerződési szabadság adta lehetőségekkel élve és a szerződési jogi diszpozitivitását kihasználva, olyan szerződéseket hozhatnak létre, amelyek kisebb-nagyobb mértékben eltérnek egy kodifikált szerződéstípus szabályaitól, ami miatt sokszor nem könnyű eldönteni, hogy hol húzódik meg a határ a tipikus és az atipikus szerződések között, milyen mértékű eltérés esetén fér még bele az adott szerződéstípusba és honnantól számít atipikusnak.¹¹³ Atipikus szerződések esetén a kiindulópontot magának a konkrét szerződésnek és az atipikus szerződések körében gyakran alkalmazott általános szerződési feltételeknek a rendelkezései képezik, azaz annak vizsgálata, hogy a felek az adott kérdésben hogyan állapodtak meg. Amennyiben az adott kérdéstről a szerződés nem szól, akkor a szerződéses hézagot jogvita esetén a bíróságnak kell kitölteni. Ennek során a kötelmi jog általános szabályai, valamint a jogirodalom által az atipikus szerződések minősítésére kimunkált abszorpciók, kombinációk, kreációk és az analogikus

---

¹¹²A továbbiakban, amikor a pénzügyi lízing vegyes jellegéről teszünk említést, akkor az alatt azt értjük, hogy keverednek benne az egyes szerződéstípusok elemei, de ez a vegyülés egy minőségileg új, egyik szerződéstípusba sem sorolható eredményt hoz létre.

¹¹³ SZUDOCZKY Rita: Az innominát szerződések egyes elméleti és gyakorlati kérdései, *Collega*, 1999/12-2000/1., 60. o.

elméletek hívhatók segítségül.¹¹⁴ Ezeknek az elméletek az alkalmazása azonban nem veszély nélküli, mivel a minősítésre koncentrálva elfedhetik a szerződő felek valós akaratát. A magunk részéről azzal a jogalkalmazás által is döntően követett eredményorientált gyakorlattal értünk egyet, amely nem a minősítésre, hanem a jogügylet elbírálására koncentrál, és figyelembe veszi a felek feltehető akaratát, a jogügylettel elérni kívánt gazdasági célt, a kikötött szolgáltatás sajátosságait, és a felek által lényegesnek minősített egyéb körülményeket.

Főként a pénzügyi lízing kezdeti megjelenését követően volt gyakori, hogy a bíróságok a pénzügyi lízingügyletet egymástól különálló szerződésekre darabolták szét, melynek fényében találták meg szerződésenként az alkalmazandó jogot. Az 1990-es évek jogalkalmazási gyakorlatában még fellelhetők olyan bírósági határozatok,¹¹⁵ amelyek a rendszerváltást megelőzően meghonosodott operatív lízingből kiindulva a lízingszerződések bérleti elemeit tekintik hangsúlyosnak. Majd folyamatosan jelennek meg olyan döntések, amelyek a bérleti szerződés szabályainak alkalmazása mellett a részletvétel szabályait is irányadónak tekintik a jogvita eldöntése során.¹¹⁶ Az egyes lízingdíjak elévülésével kapcsolatosan több eseti döntés megállapította, hogy az elévülés az egyes díjrészletek vonatkozásában fogalmilag kizárt, a követelés elévülésének kezdő időpontja nem a ki nem fizetett részlet esedékességének, hanem a végeladási ár esedékességének az időpontja.¹¹⁷ Az elévülési idő kezdetének ily módon történő meghatározása a részletvétel szabályain alapszik. Hasonlóan a részletvétel szabályaiból vezeti le a jogalkalmazás a kárveszélyviselés lízingbevevőre történő telepítését.¹¹⁸

---

¹¹⁴ Az *abszorpció elmélet* lényege, hogy amennyiben több szerződéstípus elemei keverednek az adott szerződésben, akkor ki kell választanunk, hogy mely típus elemei a túlnyomóak, és ezen típus alapján kell a szerződést minősíteni. A *kombinációs elmélet* szerint a szerződés egyes tényálláselemeihez hozzá kell rendelni az adott szerződéstípust, illetve annak jogkövetkezményeit, és ezeket a szabályokat kell alkalmazni a szerződés adott elemére. Az *analogikus elmélet* a Ptk. kötelmi jog általános szabályainak analógia útján való alkalmazhatóságát jelenti az atipikus szerződésekre. A *kreációs elmélet* szerint a nevesített és szabályozott szerződéstípusoktól függetlenül, önálló bírói értékeléssel esetenként kell megtalálni a szerződésre alkalmazandó jogot.

¹¹⁵ BH 1991.30., BH 1991.285.

¹¹⁶ BH 1991. 357., BH 1994. 40.

¹¹⁷ BH 1998. 242., BH 1991. 357.

¹¹⁸ BDT 2002.703.

Érdekes módon az 1990-es évek elején a kölcsönszerződések szabályainak alkalmazása és ezáltal a pénzügyi lízingszerződés hiteljogviszonyt megtestesítő jellege kapcsán született olyan bírói döntés, amely kizárta a kölcsönszerződésre irányadó felmondási szabályok alkalmazhatóságát.¹¹⁹ Ma viszont egyre több esetben kifejezetten hitelnyújtásnak minősítik a pénzügyi lízinget.¹²⁰

Az utóbbi évtizedben a bírói gyakorlat is elmozdulni látszik a tekintetben, hogy külön jogviszonyokra darabolja fel a pénzügyi lízinget, és ez alapján találja meg az alkalmazandó jogot. A pénzügyi lízing a jogalkalmazói gyakorlatban is egyre inkább egy hárompólusú jogviszonyként jelenik meg.¹²¹

Az alkalmazandó jog megtalálása kapcsán szükségszerűen vetődik fel a kérdés, hogy létezik-e a pénzügyi lízingnek a gyakorlatban olyan jól kialakult önálló szabályrendszere, amely alapján eljárhat a bíróság a konkrét jogvita során. A bírói gyakorlat egyelőre csak a szerződés minősítése tekintetében veszi figyelembe a szerződéskötési gyakorlatot, azaz, ha az adott jogügylet megfelel a pénzügyi lízing minimális feltételeinek, akkor azt annak minősíti.¹²² Ugyanakkor kevés esetben - jellemzően az utóbbi időben - jutott el a *judikatúra* odáig, hogy a vitás kérdések megítélésénél a pénzügyi lízing önálló szabályrendszerére alapozva hozza meg döntését.¹²³ Álláspontunk szerint helyes az az út, amelyet a bírói gyakorlat az utóbbi években követ azáltal, hogy a pénzügyi lízinget *sui generis* hárompólusú jogviszonyként fogja fel, s a konkrét pénzügyi lízingszerződést a pénzügyi lízingügylet komplex folyamatába illesztve szemléli.

3. A pénzügyi lízing elhatárolása más szerződéstípusoktól

A pénzügyi lízing mozaikszerűen építkezik az egyes szerződéstípusokból, de ennek az építkezésnek egy minőségileg új, egyik szerződéstípusba sem

---

¹¹⁹ BH 1992.776.

¹²⁰ BH 1994. 97.

¹²¹ EBH 2003. 869., BDT 2000. 338.

¹²² BH 1994. 97.

¹²³ BDT 2007.1666., BDT 2006.1488.

besorolható képződmény az eredménye. Ahhoz, hogy a pénzügyi lízinget egyik szerződéstípusba sem besorolható konstrukciónak ismerhessük el, szükséges, hogy rendelkezzen olyan lényegi sajátosságokkal, amely a többi szerződéstípustól elkülöníti. A következőkben a pénzügyi lízingnek az adásvételi szerződéstől és annak különös nemeitől, továbbá a bérlettől, haszonbérlettől és bérletvételtől, valamint a kölcsönszerződéstől való lényegi elhatárolására teszünk kísérletet. Ennek során vizsgáljuk különösen a szerződés célját, alanyait, tárgyát, a tulajdonátszállás kérdéskörét, valamint egyéb, az adott szerződés specialitásából eredő szempontokat.

3.1. A pénzügyi lízing elhatárolása az adásvételi szerződéstől és annak különös nemeitől

3.1.1. Elhatárolás az adásvételi szerződéstől

Az adásvételi és a pénzügyi lízing célját egybevetve megállapítható, hogy míg az adásvételi szerződés kifejezetten a tulajdonjog megszerzésére irányul, addig pénzügyi lízingnél a *szerződéssel elérni kívánt cél* a lízingtárgy használata, hasznai szedése és - nem minden esetben - a tulajdonjog megszerzésére. A *tulajdonjog megszerzése* történhet a futamidő lejártával automatikusan, a maradványérték megfizetésével, vagy a lízingbevevőt megillető opciós jog gyakorlásával. A lízingbevevő a futamidő lejártával automatikusan a szerződés rendelkezései szerint csak akkor szerezheti meg a lízingtárgy tulajdonjogát, amennyiben lízingdíj fizetési kötelezettségének eleget tett. A lízingdíj ugyanis ez esetben nemcsak a használat, hanem a tulajdonjog megszerzésének ellenértékét is tartalmazza. A lízingtárgy tulajdonjogának megszerzése történhet továbbá a maradványérték megfizetésével. A maradványérték a lízingtárgy aktuális piaci forgalmi értékének csupán töredéke, ami azzal magyarázható, hogy a lízingbevevő a szerződés időtartama alatt megfizetett lízingdíjakkal a lízingtárgy vételárának túlnyomó részét már megfizette. Végül a lízingbevevő opciós jogát gyakorolva egyoldalú nyilatkozatával is megszerezheti a lízingtárgy tulajdonjogát. Az opciós jog gyakorlása sokszor összekapcsolódik a maradványérték

megfizetésével. Az előzők közül bármelyik módon is történik a tulajdonjog átszállása, arra nem a szerződés megkötésével egyidejűleg¹²⁴ - mint az adásvételi szerződésnél - hanem egy későbbi időpontban, jellemzően a futamidő lejártával kerül sor.

A szerződés alanyait vizsgálva megállapítható, hogy bár a lízingbeadó és a lízingbevevő közötti szerződés - hasonlóan az adásvételi szerződéshez - jellemzően egy kétpólusú szerződés, a pénzügyi lízingszerződés azonban azáltal, hogy a hárompólusú pénzügyi lízingügylet menetébe ágyazódik, három jogalany, a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő részvételét feltételezi.

A szerződések lehetséges tárgyát illetően rögzíthető, hogy az adásvételi és a pénzügyi lízingszerződés nem mutat szignifikáns különbséget.

Különbség tehető az adásvételi és pénzügyi lízing között a lízingtárgy átadását, illetve átvételét illetően. Míg adásvételi szerződésnél az átadási kötelezettség az eladót, az átvételi kötelezettség pedig a vevőt terheli, addig pénzügyi lízingnél a lízingbevevő rendszerint nem közvetlenül a lízingbeadótól, hanem a dolog szállítójától veszi át a lízingtárgyat.

A fentiekén túlmenően eltérés mutatkozik az ellenszolgáltatást illetően is. Az adásvételi szerződésben kikötött vételár a dolog ellenértékének minősül, míg pénzügyi lízing esetében a lízingdíj és az esetleges maradványérték valamely dolog meghatározott időre szóló használatáért és tulajdonjogának átengedéséért együttesen járó ellenérték.¹²⁵ Éppen ebből eredően eltérően értelmezendő a feltűnő értékaránytalanság problematikája az adásvételi és a pénzügyi lízingszerződések körében. Adásvételi szerződés során a szerződésben meghatározott vételárnak a dolog ellenértékéhez, forgalmi értékéhez viszonyított feltűnő értékaránytalansága ad alapot a megtámadásra. Lízingszerződések körében azonban a feltűnő értékaránytalanság vizsgálata

---

¹²⁴ Ingókra vonatkozó adásvételi szerződés esetén, amennyiben az eladó a tulajdonjogát a vételár teljes kiegyenlítéséig nem tartotta fenn, úgy a tulajdonjog átszállására már az adásvételi szerződés megkötésekor kerül sor.

¹²⁵ BH 1997.257.

során nem egyszerűen a forgalmi értékek egybevetésével kell eljárni, hanem a lízingdíj - a lízingkulcs, lízingszoró - feltűnő aránytalanságát kell vizsgálni. Figyelemmel kell lenni arra, hogy az ügylet tárgya valamely dolog meghatározott időre szóló használatának, majd a maradványérték megfizetésével a tulajdonjogának átruházása. Ez alapján a lízingdíj két különböző típusú szolgáltatás együttes ellenértéke, ami nyilvánvalóan magasabb, mint a dolognak az ügyletkötés idején fennállott forgalmi értéke, mert ellenkező esetben a használat ingyenes volna.¹²⁶

3.1.2. Elhatárolás az adásvételi szerződés különös nemeitől

Az adásvételi szerződés különös nemei, így a tulajdonjog-fenntartással történő adásvétel, a részletvétel és a vételi jog még nagyobb hasonlóságot mutat a pénzügyi lízinggel, mint az adásvételi szerződés. Az elhatárolásokat az alábbiakban tesszük meg:

Tulajdonjog-fenntartással történő adásvétel

A pénzügyi lízing és a tulajdonjog-fenntartással történő adásvétel között a leglényegesebb különbség, hogy míg a tulajdonjog-fenntartással történő vétel célja - minden esetben - már a szerződés megkötésekor a tulajdonjog megszerzése, addig az opciós jogot biztosító pénzügyi lízing esetében a lízingbevevő döntési kompetenciájába tartozik, hogy él-e alakító jogával, és végső soron megszerzi-e a lízingtárgy tulajdonjogát vagy sem. Ez utóbbi esetben a lízingtárgy használata és hasznosítása a szerződéssel elérni kívánt célja a lízingbevevőnek, s nem a tulajdonjog megszerzése.¹²⁷

A tulajdonjog-fenntartással történő vétel és a pénzügyi lízing azonos ismérve, hogy egyik esetben sem kerül sor a szerződéskötéskor a *tulajdonjog megszerzésére*, arra mindkét szerződés során egy későbbi időpontban van lehetőség, miközben mindkét esetben van egy időszak, amikor nem a tulajdonos birtokában, használatában van a dolog. A jogosult a hátralékos vételár kiegyenlítésével,¹²⁸ illetve pénzügyi lízingnél tipikusan az utolsó

---

¹²⁶ A lízingdíjnak a lízingtárgy bruttó értékének 150-170%-ában történő meghatározását még nem tekintette feltűnően aránytalannak a bíróság a BH 1996.257. számú eseti döntésben.

¹²⁷ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól, Jogtudományi Közlöny, 1987/1., 34. o.

¹²⁸ Ptk. 368. § (1) bek.

lízingdíj vagy a maradványérték megfizetésével egyidejűleg szerzi meg a dolog tulajdonjogát, ugyanakkor tulajdonjog-fenntartással történő vételnél elméletileg - bár a gyakorlatban ritkán - az is elképzelhető, hogy a vételár kifizetését megelőzően szálljon át a tulajdonjog a vevőre.¹²⁹

Részletvétel

Vannak olyan jogirodalmi álláspontok, amelyek szerint a pénzügyi lízing a legközelebb a részletvételhez és azon belül is a tulajdonjog-fenntartásos részletvételhez áll.¹³⁰ Kétségtelen, hogy számos hasonló ismérve van a két jogügyletnek, mégsem lehet álláspontunk szerint azonosítani őket egymással. A részletfizetés *célja*, hasonlóan az adásvételi szerződéshez, a dolog tulajdonjogának megszerzése. A vevő részletvétel esetén - a tulajdonjog-fenntartással történő vétel esetét kivéve - már a szerződés megkötésekor megszerzi a dolog tulajdonjogát. Ezzel szemben pénzügyi lízing nem feltétlenül eredményez *tulajdonjog-átszállást*, amennyiben pedig azzal is jár, arra jellemzően a futamidő lejártával kerülhet sor.¹³¹

Hasonlósága a két jogintézménynek, hogy mind a pénzügyi lízing, mind pedig a részletvétel esetén a lízingtárgy a vevő, illetve a lízingbevevő részére átadásra kerül anélkül, hogy a teljes vételár illetve valamennyi lízingdíj kifizetésére került volna. Ebből adódóan azonosan alakul a kárveszélyviselés a két szerződésnél, hiszen részletvételnél és pénzügyi lízingszerződésnél is a dolog elpusztulásának és értékcsökkenésének veszélyét a vevő, illetve a lízingbevevő viseli.¹³² A jogirodalom¹³³ egyébként éppen a részletvétel ezen specialitásából vezeti le a *casus nocet domino* általános kárveszélyviselés elvének a megfordulását a pénzügyi lízingnél, ami jogdogmatikai szempontból

---

¹²⁹ A Ptk. 368. § (1) bekezdése szerint ugyanis legfeljebb a vételár kiegyenlítéséig lehet a tulajdonjogot fenntartani, azaz nincs annak akadálya, hogy a tulajdonjogot a vevő a szerződéskötést követően, de a vételár kiegyenlítését megelőzően megszerezze.

¹³⁰ KEMENES István korreferátuma Miskolczi Bodnár Péter: Atipikus szerződések a hazai joggyakorlatban (franchise, lízing stb.) című előadására In: Kilencedik Jogász Vándorgyűlés, Gyula, 1996. október hó 12-13., Magyar Jogász egyesület, Bp., 1996., 150. o.

¹³¹ A gyakorlatban a lízingszerződések nagy része nem zárja ki a lízingszerződések futamidő előtti megszűnésének lehetőségét.

¹³² Ptk. 376. § (4) bek.

¹³³ KEMENES István korreferátuma Miskolczi Bodnár Péter: Atipikus szerződések a hazai joggyakorlatban (franchise, lízing stb.) című előadására In: Kilencedik Jogász Vándorgyűlés, Gyula, 1996. október hó 12-13., Magyar Jogász egyesület, Bp., 1996., 150. o.

a polgári jogi szabályozottság hiánya miatt egyébként nehezen lenne magyarázható.¹³⁴

Opciós jog

Az adásvételi szerződés különös nemei között említhető opciós jog¹³⁵ szintén kapcsolódási pontot mutat a pénzügyi lízinggel. A pénzügyi lízingszerződésnek álláspontunk szerint nem szükségszerű eleme az opciós jog,¹³⁶ de a gyakorlatban nagy számban fordulnak elő olyan szerződések, amelyek a futamidő lejártával opciós jogot biztosítanak a lízingbevevő vagy általa megjelölt harmadik személy számára. Annak ellenére, hogy a lízingbevevő opciós jogával élve egy adásvételi szerződés keretében szerzi meg a lízingtárgy tulajdonjogát, a pénzügyi lízinget mégsem azonosíthatjuk az ily módon létrejövő adásvételi szerződéssel. Egyrészt azért nem, mert az opciós jog mint egyoldalú hatalmasság csupán lehetősége a lízingbevevőnek, aminek gyakorlása feltételezi a lízingdíjak maradéktalan kiegyenlítését, másrészt pedig azért, mert az opciós jog lehetősége a lízingbevevőt jellemzően csak a futamidő lejártát követően illeti meg, melynek során már nem a lízingtárgy valós forgalmi értékét, hanem egy jelképes összeget kell megfizetnie a tulajdonjog megszerzésért.

3.2. A pénzügyi lízing és a dologbérlet, valamint a haszonbérlet és a bérletvétel elhatárolása

Elhatárolás a dologbérlettel és a haszonbérlettel

Tekintettel arra, hogy a haszonbérletre mögöttesen a bérlet szabályait kell alkalmazni,¹³⁷ így a pénzügyi lízing és a haszonbérlet elhatárolása részben a bérlet és a pénzügyi lízing elhatárolását is jelenti. Azt azonban fontos hangsúlyozni, hogy bérleti szerződés alapján a bérlő jogosítványa nem terjed ki - ellentétben a haszonbérlettel - a dolog hasznosítására, a hasznok

---

¹³⁴ A Hptv. pénzügyi lízing fogalmi meghatározása is rendelkezik a lízingbevevő kárveszélyviseléséről, azonban a fogalmi meghatározás pénzügyi jogi és nem polgári jogi tárgyú.

¹³⁵ Ptk. 375. §

¹³⁶ Franciaországban, Portugáliában, Spanyolországban, Belgiumban a törvények az opciós jogot a lízingszerződés érvényességi kellékének tekintik.

¹³⁷ Ptk. 461. §

szedésére, melyre figyelemmel a bérlet és a pénzügyi lízing elhatárolása helyett a pénzügyi lízing és a haszonbérlet összevetése mutatkozik célszerűnek.¹³⁸

A szerződéssel elérni kívánt célt illetően a haszonbérleti szerződés és a pénzügyi lízingszerződés legfőbb közös sajátossága, hogy a használaton túlmenően a szerződés alanyainak célja a hasznok szedésére is kiterjed. A két szerződés között azonban a hasonlóságok ellenére különbségek is vannak. Pénzügyi lízingnél ugyanis a szerződés célja rendszerint kiegészül a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésével. Haszonbérleti szerződés alapján a haszonbérlet nem szerezheti meg a hasznot hajtó dolog tulajdonját, míg pénzügyi lízingnél a tulajdonjog-átszállása automatikusan bekövetkezik vagy arra opciós jog formájában a lízingbevevőnek lehetősége van.

A szerződés alanyait vizsgálva arra következtetésre juthatunk, hogy a haszonbérleti szerződés dipólusú jellegével szemben a pénzügyi lízinget a hárompólusú jogviszonyrendszer jellemzi.

A szerződést tárgya haszonbérleti szerződés esetén hasznot hajtó dolog, rendszerint mezőgazdasági földterület, ezzel szemben a pénzügyi lízingnél a szerződés tárgya nem feltétlenül hasznot hajtó dolog.

Szintén a pénzügyi lízing és a haszonbérleti szerződés elhatároló ismerve, hogy a haszonbér a dolog használatáért és hasznainak szedéséért járó *ellenérték*, míg a lízingdíjak a használat és hasznok szedésének ellenértéke mellett a dolog tulajdonjogának ellenértékét is magukba foglalják.

A Ptk. diszpozitív rendelkezései alapján a haszonbért időszakonként utólag kell megfizetni,¹³⁹ míg a lízingdíj rendszerint előre esedékes. A bérlet mögöttes szabályai értelmében a haszonbérlet nem köteles bért fizetni arra az időre, amely alatt a dolgot rajta kívül álló okból nem használhatja,¹⁴⁰ pénzügyi lízingnél a lízingbevevő díjfizetési kötelezettsége folyamatosan fennáll, akkor is, ha rajta kívül álló okból nem tudja a lízingtárgyat használni, hasznosítani.

---

¹³⁸ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól, Jogtudományi Közlöny, 1987/1., 35. o.

¹³⁹ Ptk. 455. § (1) bekezdés

¹⁴⁰ Ptk. 428. § (1) bekezdés

A rendkívüli felújítási és javítási költségek hasznóbérlés esetén a hasznóbérlőbeadót terhelik,¹⁴¹ míg pénzügyi lízingnél a lízingbevevőt. A hasznóbérlésnél is irányadó Ptk. általános kockázattelepítési szabálya, a *casus nocet domino* elve a pénzügyi lízingnél nem érvényesül, mivel a lízingbevevő viseli mindazt a kárt, aminek megtérítésére senkit nem lehet kötelezni.

A *dolog elpusztulásának jogkövetkezményei* is eltérően alakulnak a két szerződés keretei között. Mivel a hasznóbérlési szerződésre mögöttesen a Ptk. bérlési szerződésre irányadó rendelkezéseit kell alkalmazni, a hasznóbérlési szerződés a dolog elpusztulása esetén megszűnik.¹⁴² Ezzel szemben pénzügyi lízingnél a lízingtárgy megsemmisülése a szerződés legfőbb „biztosítékának” a megszűnését jelenti a tulajdonos, lízingbeadó számára, melyre figyelemmel a dolog elpusztulása esetén a pénzügyi lízingszerződés nem szűnik meg, hanem átalakul egyösszegű pénzfizetési kötelezettséggé.

A *szerződés megszűnése* tekintetében a mezőgazdasági hasznóbérlés hathónapos felmondási idővel a gazdasági év végére, egyéb dolgok hasznóbérlésére vonatkozó szerződés pedig egyhónapos felmondási idővel mondható fel.¹⁴³ A pénzügyi lízingszerződések ellenben nem biztosítják a rendes felmondás jogát, ami azzal indokolható, hogy a szerződés határozott idejű, és az egyes lízingdíjak összege csak a szerződés futamidejének ismeretében kalkulálható és éppen arra figyelemmel kerül meghatározásra.¹⁴⁴

Bár a szerződés tartalma alatt a pénzügyi lízing is számos rokon vonást mutat a hasznóbérlési szerződéssel, még nagyobb a hasznóbérlési szerződés hasonlatossága a lízing másik altípusával, az operatív lízinggel. A lízingszerződés Ptk.-ban történő kodifikálása kapcsán éppen ezért többen úgy vélik, hogy a lízingszerződést a hasznóbérlési szerződés altípusaként kellene szabályozni.¹⁴⁵ Ezzel szemben olyan ellenvetés hozható fel, mely szerint a

---

¹⁴¹ Ptk. 454. § (2) bek.

¹⁴² Ptk. 430. § (2) bek.

¹⁴³ Ptk. 457. § (1) bek.

¹⁴⁴ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól, Jogtudományi Közlöny, 1987/1., 35. o.

¹⁴⁵ Fazekas Judit (lásd: JOBBÁGYI Gábor - FAZEKAS Judit: Kötelmi jog, Szent István Társulat, Bp., 2005., 296. o.), Tamás Lajos, Bíró György a lízingszerződés hangsúlyos eleme alapján az adásvételi vagy a bérlési tárgyú vegyes szerződések körében helyezné el a lízinget, (lásd: BÍRÓ György: A szerződések rendszere a magyar polgári jogban, In: A magyar magánjog az európai jogfejlődés

haszonbérleti szerződés jellemzően mezőgazdasági haszonbérleti szerződés formájában honosodott meg, és épült be a köztudatba, így annak a lízingszerződésekre történő kiterjesztése disszonanciát teremtene a joggyakorlatban.¹⁴⁶

Elhatárolás a bérletvételtől

A lízing hazai kialakulását követően voltak, akik csak mint bérletvétele¹⁴⁷ tekintettek a lízingre.¹⁴⁸ Kétségtelen, hogy az opciós jogot biztosító pénzügyi lízing és a bérletvétel számos rokon vonást mutat, a két jogintézmény azonban véleményünk szerint nem azonosítható egymással. A bérletvétel lényege ugyanis abban áll, hogy a bérlő a bérleti díjak részbeni vagy teljes beszámításával előre rögzített vételárért egyoldalú jognyilatkozatával meghatározott határidőn belül megvásárolhatja a bérelt dolgot.¹⁴⁹ Amennyiben a bérlő él opciós jogával, úgy a bérleti szerződés megszűnik, és a tulajdonjog átruházására az opciós jog alapján létrejövő adásvételi szerződés keretein belül kerül sor. Opciós jogot biztosító pénzügyi lízing esetén a tulajdonjog megszerzésére a jogügylet végső fázisaként eshetőleg jelleggel kerülhet sor, melynek során a lízingbevevő nem a lízingtárgy forgalmi értékét, hanem egy jelképes összeget, az úgynevezett maradványértéket tartozik megfizetni. További különbségként említhető, hogy bérletvétel során - szemben a pénzügyi lízinggel - az adásvételi szerződés létrejöttéig a kárveszélyt a bérbeadó viseli.¹⁵⁰

3.3. A pénzügyi lízing elhatárolása a kölcsönszerződéstől és a fogyasztási kölcsöntől

Elhatárolás a kölcsönszerződéstől

A pénzügyi lízinget finanszírozási jellege miatt szokták a kölcsönszerződéshez hasonlónak tekinteni. Kétségtelen tény, hogy a pénzügyi

---

áramában, Miskolci Egyetem, ÁJK Jubileumi Konferenciájának Kiadványa, Novotni Kiadó, Miskolc, 2002., 46. o.). Érdekes módon a lízinget szabályozó lengyel és orosz Polgári Törvénykönyvek a használati kötelek körében nevesítik a lízingszerződést.

¹⁴⁶ 2006-os Szerkesztőbizottsági Javaslat 5:331. §-ához fűzött indokolás.

¹⁴⁷ *Mietkauf*

¹⁴⁸ RÉCZEI László: A lízing a magyar jogban, *Gazdaság és Jog* 1993/12., 5-6. o.

¹⁴⁹ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i.m., 45. o.

¹⁵⁰ RÉCZEI László: A lízing a magyar jogban, *Gazdaság és Jog*, 1993/12., 6. o.

lízingszerződéssel a lízingbeadó megfinanszírozza a lízingtárgy megvásárlását, a *jogügylettel elérni szándékozott célja* pedig - a kölcsönszerződéssel egyezően - kizárólag a nyereség elérésére korlátozódik.¹⁵¹ A gyakorlatban a kölcsönszerződés és a pénzügyi lízing párhuzamba állítására azért is kerülhet sor, mivel a kölcsönszerződés és a pénzügyi lízing egymás alternatíváiként jelentkeznek a piacon a finanszírozási eszközök igénybevétele során.

A *szerződés alanyait* illetően további hasonlóság fedezhető fel a két szerződés között, mivel mind lízingbeadói, mind pedig kölcsönbeadói oldalon rendszerint pénzügyi intézmény, tipikusan bank vagy annak leányvállalata áll.

Megkülönböztető ismérv a két szerződés között, hogy a kölcsönszerződés *tárgya* tipikusan pénz vagy más helyettesíthető dolog, míg a pénzügyi lízingszerződésé valamilyen dolog vagy vagyoni értékű jog, de semmiképpen nem pénz. A pénzügyi lízing legfőbb biztosítéka maga a lízingtárgy, ezzel szemben kölcsönszerződésnél elkerülhetetlenek az egyéb szerződést biztosító mellékkötelek. Amennyiben a kölcsönszerződés *tárgya elpusztul*, akkor a kölcsönbe vevő ugyanabból ugyanannyit köteles teljesíteni, míg a pénzügyi lízing egyösszegű pénzköveteléssé alakul át.

Annak ellenére, hogy a pénzügyi lízinget közgazdasági szempontból sok esetben kölcsönnek minősítik, jogi értelemben semmiképpen sem tekinthető annak. A kölcsönszerződés ugyanis *dare* típusú szerződés, amely alapján a kölcsön tárgyát képező dolog vagy pénzügyi összeg a kölcsönbevevő tulajdonába kerül, aki azt köteles a szerződés szerint visszafizetni.¹⁵² Ezzel szemben pénzügyi lízing alapján a lízingbevevő nem szerzi meg a lízingtárgy átadásával annak tulajdonjogát, arra legfeljebb a futamidő lejártával kerülhet sor. A *tulajdonjog átszállása* nem véletlenül nem történik meg szerződéskötéskor. A lízingtárgy tulajdonjoga a lízingbeadó legfőbb biztosítéka, éppen ez teszi lehetővé a lízingbeadó kedvezőbb pozícióját egy kölcsönszerződéshez képest. Éppen ezért a pénzügyi lízingnek - a kölcsönszerződésekhez képest - fontos ismérve, hogy a tulajdonjog és a

---

¹⁵¹ Kivéve, ha eleve a lízingbeadó tulajdonában van a lízingtárgy, mint például közvetlen lízing esetében.

¹⁵² Ptk. 523. § (1) bekezdés

birtoklás, használat, hasznosítás jogosultsága elválnak egymástól, vagyis a tulajdonjog és birtok alanyai különbözőek.¹⁵³

Elhatárolás a fogyasztási kölcsöntől

Témánk szempontjából szükségesnek mutatkozik a kölcsönszerződés kapcsán a fogyasztási kölcsön és a pénzügyi lízing elhatárolásának megtétele. A fogyasztási kölcsön definiálására és szabályozására a fogyasztói hitelről szóló 87/102 EKG irányelv implementációjának eredményeként a Hptv.¹⁵⁴ és a Fgytv.¹⁵⁵ jellemzően közjogi normái között került sor. A két törvény szabályozási tárgyának megfelelően a pénzügyi intézmény, illetve a fogyasztó középpontba állításával eltérően szabályozza ugyanazon jogintézményt. Tekintettel arra, hogy a pénzügyi lízing tipikusan közvetett lízing, azaz hárompólusú jogügylet formájában valósul meg, így a fogyasztási kölcsönt kétoldalú jogviszonyként értelmező fogyasztóvédelmi törvényünk által adott meghatározás helyett célszerűbbnek tűnik a Hptv. fogalmi definiálását kiindulópontnak tekinteni, annál is inkább, mivel a Fgytv. szabályozása szubszidiárius jellegű a Hptv.-hez képest.¹⁵⁶ A Hptv. által a fogyasztási kölcsönre adott értelmező rendelkezésnek is az első fordulatban mutatkozik érdekesnek, hiszen - szemben a második fordulatban szabályozott személyi kölcsönrel - az áruvásárlási kölcsön a pénzügyi lízinghez hasonlóan jellemzően három jogalany közreműködését feltételezi. A Hptv. hatókörébe vont fogyasztási kölcsön és a pénzügyi lízing további közös sajátossága, hogy mind a fogyasztási kölcsön, mind pedig a pénzügyi lízing pénzügyi szolgáltatásnak minősül, melyből kifolyólag a tevékenység végzésére kizárólag pénzügyi intézmények jogosultak.

---

¹⁵³ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól, Jogtudományi Közlöny, 1987/1., 35. o.

¹⁵⁴ 1996. évi CXII. tv. 2. melléklet 5. pontja szerint: „fogyasztási kölcsön a mindennapi élet szokásos használati tárgyainak megvásárlásához, javíttatásához vagy szolgáltatás igénybevételéhez, továbbá a felhasználási célhoz nem kötötten fogyasztónak nyújtott kölcsön”

¹⁵⁵ 1997. évi CLV. tv. 2. § d) pontja szerint fogyasztási kölcsön: „a Hptv. hatálya alá nem tartozó minden olyan kölcsön, részletfizetés vagy halasztott fizetés, amelyet gazdálkodó szervezet fogyasztó részére nyújt az általa forgalmazott áru megvásárlásához, illetve az általa nyújtott szolgáltatás igénybevételéhez”

¹⁵⁶ BÁRTFAI Judit - BOZZAY Erika - KERTÉSZ Ágnes - WALLACHER Lajos: Új szavatossági és jótállási szabályok, Fogyasztóvédelmi jogharmonizáció a polgári jogban és a polgári eljárási jogban, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2004., 107. o.

A látszólagos hasonlatosságok ellenére a két jogintézmény elhatároló ismérvei éppen a hárompólusú jogviszonyrendszer specialitásaiban mutathatók ki, mindamelllett, hogy a fogyasztási kölcsön értelemszerűen fogyasztó részvételét feltételezi. A fogyasztási kölcsön esetében nem az ügyletet finanszírozó pénzügyi intézmény köt két jogilag elkülönülő, de egymással összefüggő szerződést, hanem a fogyasztó. A fogyasztó köti meg a dolog megvásárlására vagy szolgáltatás igénybevételére irányuló szerződést a kereskedővel és ezzel párhuzamosan a fogyasztási kölcsönszerződést a pénzügyi intézménnyel. A fogyasztó a kölcsönszerződés alapján jogosult lesz kamat és egyéb költségek ellenében az áru, illetve szolgáltatás ellenértékének részletekben történő teljesítésére a pénzügyi intézmény felé, miközben a kereskedő a szerződés megkötését követően egy összegben megkapja az áru, illetve a szolgáltatás ellenértékét a pénzügyi intézménytől. A hárompólusú jogviszonyrendszer részeként általában jogviszony áll fenn a pénzügyi intézmény és a kereskedő között is, jellemzően együttműködési megállapodás formájában.¹⁵⁷ Bár a fogyasztó által kötött két szerződés jogilag elkülönül egymástól, mégis gazdaságilag egy egységet képez, és hasonlóan a pénzügyi lízinghez az egyiknek a teljesítési zavara szükségképpen kihatással van a másikra. A fogyasztási kölcsön és a pénzügyi lízing jogviszonyrendszerének hasonló és mégis különböző építkezési metódusát a pénzügyi lízingügylet legfőbb biztosítékának, a lízingtárgy tulajdonjogának lízingbeadói megszerzése magyarázza. Pénzügyi lízingnél azért a lízingbeadó és nem a lízingbevevő köt két jogilag elkülönülő, de egymással összefüggő szerződést, hogy a lízingbeadó a lízingtárgy tulajdonjogát biztosítéki célból megszeresse saját maga számára.

A pénzügyi lízingnek a fenti szerződéstípusoktól való elhatárolása alátámasztja azon állításunkat, mely szerint *a pénzügyi lízingben több szerződéstípus elemei keverednek, melynek eredményeként egy minőségileg új konstrukció jön létre*, amelyben már nem ismerhetők fel egyik szerződéstípus

---

¹⁵⁷ NAGY Éva: A fogyasztói hitelszerződés magyar jogba ültetése, Magyar Jog, 2004/5., 274. o.

jellemzői sem a maguk teljességében.

4. A pénzügyi lízing mint „háromszög” alakú jogügylet

A pénzügyi lízing a hagyományos szerződéstípusokhoz képest kötelmi jogunknak egy új képződménye, amelynek *common law* rendszerből való eredete, atipikus volta és több szerződéstípusból történő építkezése elbizonytalanítja a klasszikus szerződéstipológia keretében gondolkozó kontinentális jogászai társadalmat a pénzügyi lízing szerződések rendszerben elfoglalt helyét illetően. Ezt csak tetézi a pénzügyi lízingnek - a relatív szerkezet bomlását is jól példázó - hárompólusú jogviszonyrendszere. A pénzügyi lízing több egymással összefüggő szerződés láncolatának komplex rendszerét jelenti, amelyben az egyik szerződés érvénytelensége és zavara szükségszerűen kihat a láncolat másik szerződésére. Az alábbiakban ennek a jogviszonyrendszernek a szerkezetét vonjuk vizsgálódásunk tárgya alá.

Annak ellenére, hogy ma már általánosan elfogadottnak tekinthető, hogy egy jogalany gazdasági szükségleteinek kielégítése érdekében egyszerre több, egymással összefüggő szerződést köt, a magyar jogirodalom meglehetősen érintőlegesen foglalkozott a szerződések egymásra gyakorolt hatásának kérdéskörével. *Eörsi Gyula* az egymásra épülő szerződések láncolatát vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy a kötelmi jogviszonyok relatív természetének relatív jellege van. Ez azt jelenti, hogy az adott jogviszonyt el kell szigetelni a jogviszonyok összefüggő rendszerétől, és ebben az elszigetelt állapotában lehet megállapítani a szerkezeti relativitás érvényesülését. Ezt követően a megvizsgált jogviszonyt vissza kell helyezni a vele összefüggő jogviszonyrendszerbe, melynek eredményeként állapítható meg, hogy a belső jogviszonyban relatívnak ítélt jogviszony hatással van rajta kívül álló jogviszonyokra, illetve külső irányból is hatások érhetik. *Eörsi* tehát elismeri, hogy az egyik szerződés áthathat a másokra.¹⁵⁸ *Harmathy Attila* is hangsúlyozza, hogy amennyiben egy harmadik személynek minősülő jogalany egy konkrét szerződést megkötve csatlakozik egy szerződéses láncolathoz,

---

¹⁵⁸ EÖRSI Gyula: A szocialista polgári jog alapproblémái, Bp., 1965., 164. o.

akkor teljesítése nemcsak arra a szerződésre hat ki, amelynek alanya, hanem a szerződéses láncolat többi szerződésére is.¹⁵⁹ *Novotni Zoltán* kiemeli, hogy „a felek között kialakuló jogviszonyok nem szükségszerűen egy adott szerződésen alapulnak, és nem feltétlenül csak a szerződést létrehozó alanyok között keletkeznek.”¹⁶⁰ Álláspontja szerint a szerződéseket már nem lehet kétoldalú kapcsolatként felfogni, helyette az alapjogviszony két pólusán elhelyezkedő jogalanyok helyzetét kell vizsgálni. *Tamás Lajos* az indirekt lízing szerkezetét vizsgálva arra a következtetésre jut, hogy az adásvételi és a szűkebb értelemben vett lízingszerződés együtthatásának eredményeként szerződés hiányában is jogviszony jön létre a gyártó és a lízingbevevő között, amelyet reflex jogviszonynak nevez.¹⁶¹

Álláspontunk szerint a pénzügyi lízing szerkezete leginkább - a német jogirodalom által kimunkált - ***háromszög alakú jogügyletként***¹⁶² jellemezhető, amely eredendően két szerződésből áll: az adásvételi és a pénzügyi lízingszerződésből. A különböző alanyok között létrejövő szerződések bár jogilag önálló szerződéseknek minősülnek, azonban gazdaságilag egy egységet alkotnak. Tekintettel arra, hogy a pénzügyi lízing jogviszonyrendszerében a lízingbeadó köt két jogilag különálló szerződést két különböző szerződő féllel, szerződéses jogviszony csak az eladó és a lízingbeadó, valamint a lízingbeadó és a lízingbevevő viszonylatában jön létre. Mégis a szerződések egymásra hatása folytán a jogügylet lebonyolódásának menetében jogviszony keletkezik az eladó és a lízingbevevő relációjában is. A háromszög alakú jogviszonyrendszerben a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő együttműködésének eredményeként már nem két különállóan kezelendő szerződéses jogviszony áll fenn három résztvevővel, hanem ***egy hárompólusú komplex jogviszonyrendszer jön létre a felek között.***

---

¹⁵⁹ HARMATHY Attila: Felelősség a közreműködőért, Bp., 136. o.

¹⁶⁰ NOVOTNI Zoltán: A kétszemélyes relatív szerkezet szétbomlásának jelei kötelmi jogunkban, Jogtudományi Közlöny, 1983/11., 698. o.

¹⁶¹ TAMÁS Lajos: i.m., 129. o.

¹⁶² MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 60. o., GITTER, Wolfgang: Gebrauchüberlassungsverträge, J. C. B. Mohr, Tübingen, 1988., 12. o.

A szállító és lízingbevevő relációjában nincs szerződéses kapcsolat, mégis a jogügylet lebonyolítása során számos ponton jogviszonyba kerülnek egymással. A pénzügyi lízingszerződés megkötését megelőzően a lízingbevevő maga folytatja le a tárgyalásokat a szállítóval, és alakítja ki az eladó és a lízingbeadó közötti adásvételi szerződés feltételeit. A háromszög alakú jogviszonyrendszerben résztvevő felek a szállító és a lízingbevevő tárgyalásának eredményére hagyatkoznak, hiszen az mind az adásvételi, mind pedig a lízingszerződés kiindulási pontját képezi. Szintén szerződéses jogviszony hiányában lép fel a lízingbevevő akkor, amikor az adásvételi szerződésből eredő hibás teljesítési igényeit az engedményezési klauzula folytán közvetlenül az eladóval szemben érvényesíti, vagy amikor a lízingtárgyat a lízingbeadó helyett és nevében átveszi.

A szállító és a lízingbeadó közötti adásvételi szerződés is eltéréseket mutat az általánoshoz képest. Tekintettel arra, hogy a szállító személyét, a lízingtárgy paramétereit, az adásvételi szerződés feltételeit a lízingbevevő határozza meg, a lízingbeadó szerződési szabadsága nem érvényesül teljeskörűen az adásvételi szerződés megkötése során, hiszen mind az adásvételi szerződés másik alanya, mind pedig annak tárgya a lízingbevevő által meghatározott. További specialitása az ügyletnek, hogy a szállító az adásvételi szerződés megkötésekor már rendszerint tudomással bír arról, hogy a dolog végső soron a lízingbevevő részére kerül lízingbe adásra. A lízingbeadó mint a háromszög alakú jogügylet csúcsán álló jogalany nem azért szerzi meg a lízingtárgy tulajdonjogát, hogy ezáltal valamilyen gazdasági érdekét kielégítsen, közömbös számára a lízingtárgy megjelenési formája, paramétereit, tulajdonságai. A szerződéskötésekkel elérni kívánt egyedüli célja pénzeszköz kihelyezése, és a finanszírozással profit elérése. A jogügylet menetében csak és kizárólag azért köti a lízingbeadó az adásvételi szerződést, hogy a lízingtárgy tulajdonjogát a jogügylet biztosítékként megszerezhesse.

A lízingbeadó és a lízingbevevő közötti pénzügyi lízingszerződés határozza meg a finanszírozás feltételeit, és biztosítja a szerződés tartalma alatt a tulajdonosi terhek átvállalása és a lízingdíj megfizetése ellenében a lízingtárgy

birtoklásának, használatának, hasznosításának jogát, majd a futamidő lejártával a tulajdonjog megszerzésének lehetőségét. Bár a lízingbevevő a futamidő lejártával a lízingbeadótól szerzi meg a lízingtárgy tulajdonjogát, erre csak azért kerül sor, mert a lízingbevevő a lízingtárgy tulajdonjogával biztosított finanszírozást vesz igénybe az adásvételi szerződés lebonyolításához. Mindennek következtében pedig a lízingbeadó „kvázi hitelező”, míg a lízingbevevő „kvázi vevő” pozíciójában áll a pénzügyi lízing háromszög alakú jogviszonyrendszerében.¹⁶³

A pénzügyi lízing szerződések rendszerében elfoglalt helyét illetően megállapíthatjuk, hogy a pénzügyi lízing bonyolult, komplex jellege magán viseli szerződési jogunk tendenciáinak szinte valamennyi sajátosságát, mivel:

- a.) kötelmi jogunknak viszonylagosan új jelensége,
- b.) atipikus szerződés,
- c.) több szerződés elemeiből építkezik, de ennek eredménye egy minőségileg új, egyik szerződéstípus alá sem sorolható konstrukció,
- d.) háromszereplős jogviszonyrendszere a relatív szerkezet bomlását igazolja,
- e.) a pénzügyi lízing mint jogügylet szerződések komplex rendszerét jelenti, amelyben az egyik szerződés áthatással van a másikra,
- f.) a szállító és a lízingbevevő között szerződés hiányában is jogviszony keletkezik, a lízingbevevő közvetlenül léphet fel a szállítóval szemben,
- g.) finanszírozási jellege a fogyasztóvédelmi szempontok fokozottabb figyelembevételét teszi szükségessé,
- h.) a szerződéskötésre jellemzően szabványszerződések alkalmazásával kerül sor.

Mindamellet, hogy a pénzügyi lízing a kötelmi jog hagyományos szerződéstípusaiból és jogintézményeiből építkezik, a pénzügyi lízinget egyben *szerződési jogunk tendenciái olvasztótégelyének* is tekinthetjük, hiszen kötelmi jogunknak szinte valamennyi új jelenségét magán viseli.

---

¹⁶³ BECKMANN, Heiner: Finanzierungsleasing, Verlag C.H. Beck, München, 2006., 10. o.

Véleményünk szerint - többek között - ezért is olyan óvatosak a magánjogi kódexek akár a lízing, akár a pénzügyi lízing kodifikálását illetően.

V. A PÉNZÜGYI LÍZING FOGALMI MEGHATÁROZÁSÁRA TETT KÍSÉRLETEK

1. A pénzügyi lízing fogalmi meghatározása a jogirodalomban

A lízing magyarországi megjelenését követően sorra születtek kísérletek arra vonatkozóan, hogy a lízing vagy a pénzügyi lízing fogalmát meghatározzák.¹⁶⁴ A kezdeti megközelítések némelyikébe a jogi aspektus mellett közgazdasági megközelítés is beszüremlett, és annak ellenére, hogy zömében a lízing általános meghatározását adják, valójában sok esetben a lízing egyik vagy másik altípusát definiálják. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül a lízing fogalmi meghatározására tett kísérletekből emelünk ki néhányat, jellemezően azokat, amelyek a pénzügyi lízing definiálását jelentik:

Tamás Lajos különbséget tesz tágabb és szűkebb értelemben vett lízingszerződés között. „A tágabb értelemben vett lízingszerződés tehát az a szerződés, amely részben az előállító és a lízingbeadó között jön létre, és tulajdon-átruházást eredményez (adásvétel) abból a célból, hogy a tulajdonos a dolgot a szűkebb értelemben vett lízingszerződés alapján, díj ellenében a lízingbevevő használatába adja, aki általában meghatározott ideig, a veszélyviselés terhével használja, kezeli és karbantartja a dolgot, amit a szerződés lejártával, az e szerződésben rögzített opciós joga alapján tulajdonként is megszerezhet, ha az ugyancsak előre meghatározott maradványértéket kiegyenlíti. A lízingbevevő az adásvételi és a szűkebb értelemben vett lízingszerződés alapján szerződésen kívüli kapcsolatba (reflex jogviszonyba) került az előállítóval (kereskedővel), akivel szemben szerződéses engedmény alapján szavatossági jogokat érvényesíthet. Szűkebb értelemben a lízingszerződésen azt a szerződést kell érteni, amely a lízingbeadó és a lízingbevevő között jön létre. E szerződés jellemzői az előbbi

---

¹⁶⁴ A külföldi jogirodalmi meghatározások tekintetében lásd: TAMÁS Lajos: i. m., 100-119. o., NOCHTA Tibor - KOVÁCS Bálint - NEMESSÁNYI Zoltán: Magyar polgári jog – Kötelmi jog: Különös rész, Dialog Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2004., 222-223. o.

meghatározásban rögzítettel azonosak.”¹⁶⁵ Tamás lízingszerződés fogalma a pénzügyi lízing tágabb és szűkebb, fentiekben tett, elhatárolásunkkal állítható párhuzamba. Érdekes módon Tamás Lajos az opciós jogot a lízingszerződés szükségképpeni elemének tekinti, mint ahogy a szavatossági igényeknek a gyártóval szembeni közvetlen érvényesítési lehetőségét is.

Réczei László a hitelbérlettel azonosítja a lízingszerződést, amely alapján „a bérbe adó foglalkozásszerű vagy személyi használat végett olyan tartós dolog (gép, szállítóeszköz, irodai berendezés stb., a továbbiakban: berendezés) vagy ipari tevékenység céljára rendelt ingatlan bérbe adására kötelezi magát, amelyet a bérlő kívánsága szerinti minőségben vagy leírása szerint harmadik személytől tulajdonul megszerez, s amely dolog használata fejében a bérlő olyan összegű bért fizet, amellyel a szerződés lejártáig a bérbe adó számára rendszerint megtérül mindaz, amit a dolog megvásárlására fordított. A szerződés határozott időre szól, lejártáig azt egyik fél sem mondhatja vagy súlyos szerződésszegés esetét kivéve bonthatja fel.” Réczei szerint a szerződés megszűnéskor vagy automatikusan átszáll a termelőeszköz tulajdonjoga a lízingbevevőre, vagy vételi jogot szerez azon.¹⁶⁶

Létezik olyan meghatározás, mely szerint a „lízing egyfajta átmenetnek tekinthető a bérlet és a - főként zálogjoghoz kapcsolt - hitelfelvételből finanszírozott ingó - vagy ingatlanvásárlás között.”¹⁶⁷

A Magyar Kereskedelmi Kamara útmutatója szerint „A lízing olyan három fél részvételével létrehozott ügylet, melyben az egyik fél, a lízingbeadó, a másik fél a lízingbevevő specifikációja alapján tőkejavakat, üzemeket, termelőeszközöket szerez be a harmadik féltől, a szállítótól. Ezeknek a javaknak a professzionális, gazdasági célú hasznosítását a lízingbeadó lízingdíj fizetése ellenében, a lízingbevevő számára biztosítja.”¹⁶⁸ „A leasing *sui generis* jogintézmény. Általában többéves lejáratú, legtöbbször fix

---

¹⁶⁵ TAMÁS Lajos: i. m., 116-117. o.

¹⁶⁶ RÉCZEI László: A leasing dióhéjban, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Továbbképző Intézet, Bp., 1992., 7-8. o.

¹⁶⁷ BOTOS Katalin - TERTÁK Elemér György: i.m., 1436. o.

¹⁶⁸ Gyakorlati útmutató a lízing hasznosításához, igénybeviteléhez, Magyar Kereskedelmi Kamara, Bp., 1986., 6. o.

határidőre kötött szerződés. E határidő előtt felmondásnak helye nincs, a szerződésszegés azonban vezethet azonnali hatályú felbontáshoz. A lízingbevevőt terheli a használatba vett dolog őrzése, fenntartása, visel minden veszélyt, s őt terheli minden kár, ami a dolgot a szerződés tartama alatt érheti. A tulajdonos a használóval szemben jogait engedmény útján átruházhatja, a használót az átengedés joga nem illeti meg.”¹⁶⁹ Bár az útmutató nem tesz említést a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzési lehetőségéről, de a lízingügylet hárompólusú jellegéből mégis azt a következtetést vonhatjuk le, hogy jelen esetben közvetett lízingről van szó, ami pedig éppen a pénzügyi lízing körében tipikus.

Kemenes István szerint „pénzügyi lízingnél az esetek döntő többségében a szerződéses cél a dolog tulajdonjogának megszerzése, ahol a beszerzési árat a lízingbeadó a lízingbevevő részére meghitelezi.... A tartós futamidő alatt ugyanakkor a dolog a lízingbevevő használatába kerül. A lízingbevevő a dolog tulajdonjogát - amely a lízing tartama alatt a hitel biztosítéki szerepét is betölti - az adásvétel különös nemei között szabályozott vételi jog vagy részletvétel feltételei szerint a lízingdíj kiegyenlítése után szerezheti meg.”¹⁷⁰

Nochta Tibor a lízingszerződés lényegét a bérletvételben látja, álláspontja szerint „a lízingszerződés olyan határozott időre szóló szerződés, amely alapján a lízingbeadó köteles valamely ingó vagy ingatlan dolog (lízingtárgy) birtoklására, használatára és hasznosítására vonatkozó jogait a lízingbevevőre átruházni, aki ellenszolgáltatásként köteles a szerződésben meghatározottaknak megfelelően lízingdíjat fizetni, illetve a lízingtárgy tulajdonosát terhelő kötelezettségeket átvállalni.”¹⁷¹ A szerző említést tesz a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzési lehetőségéről, de az opciós jogot nem tekinti a lízing fogalmi ismérvének. A fogalmi meghatározás kizárólag az ingókra és az ingatlanokra szűkíti le a lízing lehetséges tárgyait. A legújabb

---

¹⁶⁹ Gyakorlati útmutató a lízing hasznosításához, igénybevételéhez, Magyar Kereskedelmi Kamara, Bp., 1986., 19. o.

¹⁷⁰ KEMENES István korreferátuma Miskolczi Bodnár Péter: Atipikus szerződések a hazai joggyakorlatban (franchise, lízing stb.) című előadására In: Kilencedik Jogász Vándorgyűlés, Gyula, 1996. október hó 12-13., Magyar Jogász Egylet, Bp., 1996., 150. o.

¹⁷¹ NOCHTA Tibor: i. m., 15. o.

szerződéskötési gyakorlat alapján ugyanakkor nem kizárt, hogy a lízing tárgya vagyoni értékű jog legyen.

Miskolczi Bodnár Péter lízingügylet és lízingszerződés között tesz különbséget. A szűkebb értelemben vett lízingszerződés álláspontja szerint: „olyan határozott időre szóló szerződés, amely alapján a lízingbevevő vagyontárgy, vagyoni értékű jog - többnyire gépek, berendezések - birtoklására, használatára és az üzemeltetésük révén elérhető haszon szedésére jogosult, díj fizetése és a tulajdonost terhelő kötelezettségek átvállalása fejében.”¹⁷² A pénzügyi lízingügylet véleménye szerint nemcsak „az előszerződéssel és a lízingbeadó és egy harmadik személy közötti szerződéssel „gazdagabb” a lízingszerződésnél, hanem azzal is, hogy a lízingtárgy tulajdonjogának átszállását lehetővé tevő megállapodás is részét képezi a pénzügyi lízingnek.”¹⁷³ Megállapítható tehát, hogy a szerző a pénzügyi lízinget sokkal inkább jogügyletnek tekinti, mint csupán szerződésnek.

A magunk részéről egyetértünk azokkal a nézetekkel, amelyek a szűkebb értelemben vett pénzügyi lízingszerződést a tágabb értelemben vett pénzügyi lízingügylet menetébe illesztik. Pénzügyi lízingszerződésnek azokat a határozott idejű szerződéseket tekintjük, amely alapján a lízingbevevő az általa meghatározott és a lízingbeadó által megszerzett dolog, vagyoni értékű jog birtoklására, használatára, hasznai szedésére, a futamidő lejártával pedig - a szerződésben rögzített feltételek mellett - tulajdonjogának megszerzésére jogosult, díj fizetése, valamint a tulajdonosi terhek viselése ellenében.

A fogalmi meghatározások tükrében arra a következtetésre juthatunk, hogy sem a lízing megjelenését követő kezdeti, sem pedig napjaink jogirodalmában fellelhető megközelítések nem egységesek. Sok esetben a lízingre adott általános fogalmi definiálások a pénzügyi lízingre fókuszálnak, és fogalmi elemként szerepeltetik a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzési lehetőségét, holott ez a jellemvonás tipikusan csak a pénzügyi lízing sajátossága. A

---

¹⁷² BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István - MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i.m., 239. o.

¹⁷³ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István - MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i.m., 239. o.

meghatározások a lízing valamely aspektusát, típusát emelik ki, vagy annak valamely szerződéstípushoz közeli voltából indulnak ki. Mindezek pedig kétségbe vonják azon feltételezésünket, hogy egyáltalán adható-e egy olyan általános definiálása a lízingnek, amely egyszerre fejezi ki mindegyik alaptípus sajátosságát. Megítélésünk szerint általános, minden lízingtípusra alkalmazható fogalmi meghatározást alkotni csak a két alaptípus, az operatív és a pénzügyi lízing sajátosságainak egyidejű figyelembevételével lehetséges, ami azonban azzal a következménnyel jár, hogy nem tekintjük fogalmi elemnek a kizárólag a pénzügyi lízingre jellemző tulajdonjog megszerzésének lehetőségét, és olyan fogalmi meghatározást adunk, amely nem képes kifejezni mindegyik lízingtípus fő ismervét. Éppen ezért megítélésünk szerint célszerűbbnek mutatkozik a pénzügyi és az operatív lízing külön-külön történő definiálása, kifejezve ily módon mindegyik lízingtípus lényegi ismervét, azaz a pénzügyi lízing tulajdon-átruházási, az operatív lízing használati, hasznosítási jellegét. Úgy véljük, hogy a lízingszerződés új Ptk.-ban történő kodifikációja során is figyelemmel kellett volna lenni arra, hogy az operatív és a pénzügyi lízing közötti lényegi eltérések miatt a lízingszerződés egységes meghatározása azzal a következménnyel jár, hogy a fogalomalkotás a lízing egyik vagy másik altípusának tulajdonít döntő jelentőséget,¹⁷⁴ és meglehetősen tág keretek között történő szabályozást tesz csak lehetővé.

2. A pénzügyi lízing fogalma a jogalkotásban

A lízingszerződésnek mint atipikus szerződésnek Magyarországon nincs polgári jogi szabályozása, ami azonban nem jelenti azt, hogy semmiféle jogszabály ne vonatkozna a lízingre, illetve annak pénzügyi altípusára. A jelenleg hatályban lévő¹⁷⁵ - illetve hatályban volt¹⁷⁶ - jogszabályok elsődlegesen pénzügyi, számviteli, adójogi szempontból közelítik meg a

---

¹⁷⁴ A Törvényjavaslat lízingszerződésre alkotott fogalmi meghatározása nem tesz említést a tulajdonjog megszerzésének lehetőségéről, holott álláspontunk szerint a pénzügyi lízingnek a végső célja éppen ebben mutatkozik meg.

¹⁷⁵ A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. tv. 3. § 47. pont

¹⁷⁶ A hatályban volt közbeszerzésekről szóló 1995. évi XL tv. 10. § g.) pontja, a vámjogról, a vámeljárásról, valamint a vámigazgatásról szóló 1995. évi C. tv. 1. § 20. pontja is definiálta a lízinget.

jogintézményt, és határozzák meg annak fogalmát. A pénzügyi lízinget hatályos jogunkban az 1996. évi CXII. hitelintézeti törvény, a 2000. évi C. számviteli törvény, valamint az 1988. május hó 28. napján Ottawában elfogadott UNIDROIT egyezményt kihirdető 1997. évi LXXXVI. nemzetközi pénzügyi lízingről szóló törvény definiálja.

Az 1996. évi CXII. hitelintézeti törvény a pénzügyi szolgáltatások körében¹⁷⁷ az alábbiak szerint aposztrofálja a pénzügyi lízinget: „az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó ingatlan vagy ingó dolog tulajdonjogát, illetve vagyoni értékű jogot a lízingbevevő megbízása szerint abból a célból szerzi meg, hogy azt a lízingbevevő határozott idejű használatába adja oly módon, hogy az a lízingbevevő könyveiben kerül kimutatásra. A használatba adással a lízingbevevő

- a) viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot,
- b) a hasznok szedésére jogosulttá válik,
- c) viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és amortizációs költségeket is),
- d) jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolgon ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzen. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakerül a lízingbeadó birtokába és könyveibe. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj tőkerészét - amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoni értékű jog szerződés szerinti árával azonos - valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését. Nem minősül pénzügyi lízingnek az anyavállalat és a leányvállalata közötti lízing, ide nem értve a pénzügyi intézmény által kötött ilyen ügyletet.”¹⁷⁸

A hitelintézeti törvény fenti meghatározása szerint a pénzügyi lízing tárgya ingó, ingatlan vagy vagyoni értékű jog, a szerződés határozott időre szól, melynek időtartama alatt a lízingbevevő viseli a kárveszélyt, valamint a terheket. Érdekessége a fogalmi definiálásnak, hogy az opciós jogot nem

¹⁷⁷ 1996. CXII. törvény 3. § (1) bekezdés c) pont

¹⁷⁸ 1996. CXII. tv. 2. sz. melléklet, I. 11. pont

tekinti a pénzügyi lízing fogalmi elemének, de a tulajdonjog megszerzésének lehetőségéről említést tesz. A kétoldalú, a lízingbevevő és lízingbeadó között létrejövő lízingszerződést a jogalkotó a lízingügylet menetébe ágyazza. A meghatározás ugyanis kifejezetten utal a szállító és a lízingbeadó között létrejövő adásvételi szerződésre, amelynek során a lízingbeadó a lízingbevevő megbízásából szerzi meg a lízingtárgy tulajdonját éppen abból a célból, hogy a lízingbevevő használatába adja.¹⁷⁹

A 2000. évi C. számviteli törvény 3. § (8) bekezdés 13. pontja alapján pénzügyi lízing „olyan szerződés alapján valósul meg, amely szerződés értelmében a lízingbeadó a lízingbevevő igényei szerint beszerzett és a lízingbeadó tulajdonát képező eszközt lízingdíj ellenében, a szerződésben rögzített időtartamra a lízingbevevő használatába, birtokába adja azzal, hogy a lízingbevevőt terheli a használatból következően minden költség és kockázat, a lízingbevevő jogosult a hasznok szedésére, a szerződés időtartamának végén a lízingelt eszköz tulajdonját a lízingbevevő vagy az általa megjelölt megszerzi (vagy megszerezheti) a maradványérték megfizetésével vagy anélkül, illetve a lízingbevevőt elővételi jog illeti meg, a lízingbevevő azonban ezen jogairól a szerződés megszűnése előtt le is mondhat”.

A jogszabályi fogalom-meghatározás tévesen elővételi jognak minősíti a lízingbevevőt megillető vételi jogot.¹⁸⁰ A lízingszerződés tárgya a meghatározás szerint kizárólag ingó dolog, azaz eszköz lehet, maga a lízingszerződés pedig egy kétoldalú jogviszony a lízingbeadó és a lízingbevevő között, amely a lízingügylet konstrukciójába illeszkedik. A lízingszerződés mellett a lízingügylet másik mozzanataként említi a számviteli törvény az adásvételi szerződést, amely - a hitelintézeti törvényhez hasonlóan - a lízingbevevő igényeinek megfelelő lízingtárgyra vonatkozóan jön létre a lízingbeadó és a szállító között. További azonossága a két jogszabályi meghatározásnak, hogy a kárveszélyviselés, a költségek és a terhek viselése a

---

¹⁷⁹ PAPP Tekla ezt a jogügyletet adásvételi bizománynak minősíti. Lásd: PAPP Tekla: i. m., 142. o.

¹⁸⁰ BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István - MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: i. m., 243. o.

lízingbevevőt terheli, mindemellett pedig mindkét jogszabályi értelmezés szerint a lízingbevevőnek lehetősége van a lízingtárgy tulajdonjogát megszerezni. A számviteli törvény kifejezetten szerződésnek titulálja a pénzügyi lízinget, míg hitelintézeti törvényünk tevékenységként jelöli meg.

Az UNIDROIT egyezményt kihirdető *nemzetközi pénzügyi lízingről szóló 1997. évi LXXXVI. törvény* 1. cikke a határokon átvéelő nemzetközi pénzügyi lízingügylet fogalmát adja meg. Nemzetközi pénzügyi lízingügylet alapján, „az egyik fél (lízingbeadó)

a) a másik fél (lízingbevevő) részletes leírásának megfelelően szerződést köt egy harmadikkal (szállító), amely szerint a lízingbeadó felszereléseket, gépeket vagy egyéb berendezéseket (a továbbiakban: berendezés) vesz meg a lízingbevevő által jóváhagyott olyan feltételekkel, amelyeket a lízingbevevő az érdekeivel megegyezőknek ítél, és

b) olyan szerződést (lízingszerződés) köt a lízingbevevővel, amely alapján a lízingbevevő bér fizetése ellenében jogosult a berendezés használatára.”

A nemzetközi pénzügyi lízingügylet jellemzői:¹⁸¹

a) a lízingbevevő - a lízingbeadó szakértelmére és véleményére tekintet nélkül - meghatározza a berendezést és kiválasztja a szállítót,

b) a berendezést a lízingbeadó olyan lízingszerződéssel összefüggésben veszi meg, amelyet a szállító tudomása szerint a lízingbeadó és a lízingbevevő már megkötött vagy meg fog kötni, és

c) a lízing szerződés alapján fizetendő díj megállapításánál alapvetően a berendezés árának, vagy az ár jelentős részének az amortizáció következtében történő csökkenését veszik figyelembe.

Az egyezmény a lízingügylet egyes szakaszaiból az előszerződést csak utalásszerűen említi, míg az adásvételi szerződésre,¹⁸² valamint a konkrét lízingszerződésre kifejezetten utal a fogalmi meghatározás során. Az opciós jogot nem tekinti a pénzügyi lízingszerződés fogalmi elemének, sőt e vonatkozásban kifejezetten rögzíti, hogy az egyezmény alkalmazása

¹⁸¹ 1997. évi LXXXVI. törvény 1. cikk 2.

¹⁸² Az eredeti angol nyelvű szöveg a „*supply agreement*” kifejezést, azaz a szállítási szerződést használja.

szempontjából irreleváns, hogy a lízingbevevőnek van-e, vagy a szerződéskötést követően szerez-e vételi jogot a berendezésre vonatkozóan akár névleges ár ellenében.¹⁸³ Természetesen annak nincs akadálya, sőt az egyezmény kifejezetten lehetővé is teszi, hogy a lízingbevevő a futamidő leteltével megszerezze a lízingtárgy tulajdonját.¹⁸⁴ A lízingügylet az egyezmény fogalmi meghatározásában is háromoldalú jogviszonynak minősül, melynek keretén belül a lízingbeadó elsődleges feladata a lízingtárgy megfinanszírozása. Hangsúlyozza az egyezmény, hogy a lízingbeadó a lízingbevevő részletes leírása alapján szerzi be a lízingtárgyat, a berendezés és a szállító kiválasztása a lízingbeadó szakértelmére és véleményére tekintet nélkül történik. A jogügylet jellemzőjeként említi az egyezmény, hogy a szállító annak ismeretében köti meg az adásvételi szerződést a lízingbeadóval, hogy az lízingszerződés tárgyát fogja képezni. Az egyezmény tárgyi hatálya mindenfajta berendezésre kiterjed, ami elsősorban ingó dolognak minősül. Nem alkalmazható ugyanakkor az ingatlanlízingre, a kétoldalú, valamint a fogyasztási célú lízingre. Az egyezmény ugyanis kifejezetten kizárja alkalmazhatóságát azokban az esetekben, amikor a lízingtárgy elsősorban a lízingbevevő személyes, családi vagy háztartási használatára szolgál.¹⁸⁵

Bár a szabályozás a nemzetközi pénzügyi lízingre vonatkozik, a fogalmi meghatározás értelmezéséből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy az egyezmény elnevezése ellenére az operatív lízingre is kiterjedhet különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a definíció második fordulata kifejezetten a lízingtárgy használatát említi bér fizetése ellenében, míg a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzéséről e körben nem ejt szót,¹⁸⁶ arról csak a lízingszerződés megszűnése kapcsán tesz említést.

Annak ellenére, hogy az egyezmény a határokon átívelő nemzetközi lízingre vonatkozik, mégis mind fogalmi meghatározása, mind pedig rendelkezései irányítúként szolgálhatnak a magyar jogalkalmazás számára a belföldi

---

¹⁸³ 1997. évi LXXXVI. törvény 1. cikk 3.

¹⁸⁴ 1997. évi LXXXVI. törvény 9. cikk 2.

¹⁸⁵ 1997. évi LXXXVI. törvény 1. cikk 4.

¹⁸⁶ PAPP Tekla: i. m., 142. o.

pénzügyi lízingügyletek tekintetében is.¹⁸⁷

A pénzügyi lízing törvényi szintű definiálását áttekintve megállapítható, hogy a jogalkotói értelmezések nem egységesek. Mindegyik jogszabály a saját szemléletmódját követve közelít a pénzügyi lízinghez, eltérések figyelhetők meg a pénzügyi lízing tárgyát, az opciós jogot, illetve a jogügylet tartalmát illetően.

3. A pénzügyi lízing fogalmi ismérvei a jogalkalmazásban

A jogalkalmazás számára a pénzügyi lízinggel kapcsolatos döntések meghozatala során az első nehézségbe ütköző kérdéskör a minősítés problematikája volt. Mikor tekinthető egy jogügylet pénzügyi lízingnek, melyek azok a sajátos ismérvek, amelyek elhatárolják a pénzügyi lízinget más szerződéstípusoktól, illetve az operatív lízingtől? A bírói gyakorlat első ízben a lízinggé, pénzügyi lízinggé minősítés minimális kellékeit dolgozta ki, majd ezt követően került előtérbe a vitás kérdések feloldása, és az alkalmazandó jog megtalálása. A lízinggel kapcsolatosan fellelhető bírói döntések meghatározó hányada kifejezetten a pénzügyi lízinggel foglalkozik. Egységes lízingszerződésre adott fogalom-meghatározás nem jellemzi a jogalkalmazást, azok pedig, amelyek rendelkezésre is állnak, általában a lízing valamelyik alaptípusát - jellemzően a pénzügyi lízinget - ragadják meg.

3.1. Az operatív és a pénzügyi lízing elhatárolása

A jogalkalmazás is következetesen elismeri, hogy a lízingnek két fő típusa honosodott meg hazánkban, nevezetesen: az operatív lízing és a pénzügyi lízing. Eltérőek ugyanakkor az álláspontok a tekintetben, hogy az operatív lízing alapján a lízingbevevő megszerezheti-e a lízingtárgy tulajdonjogát vagy nem. Egy közzétett bírósági döntés szerint az operatív lízing a lízingbeadó részéről a lízingelt termék átadását jelenti olyan szerződés alapján, amely a termék határozott időre szóló bérletéről azzal a kikötéssel rendelkezik, hogy a bérlő a tulajdonjogot legkésőbb az utolsó bérleti díj megfizetésével vagy a

---

¹⁸⁷ Lásd bővebben: VARGA Nelli: A nemzetközi pénzügyi lízing, *Collega*, 2007/2-3., 180-183. o.

szerződés megszűnésével megszerzi.¹⁸⁸ Szintén a tulajdonjog megszerzésének lehetőségét említi az eljáró bíróság egy másik határozatában, amikor arra a megállapításra jut, hogy az operatív lízingben, amelyet a magyar üzleti életben tartós bérletnek neveznek, is fellelhetők finanszírozási elemek, hiszen a lízingtárgy finanszírozási költsége a lízingbeadót terheli és a lízingbevevő hosszabb időszak alatt kisebb összegű részletfizetéssel juthat a dolog tulajdonjogához. Ez esetben a lízing tárgya vagy már a lízingbeadó tulajdonában van, vagy mint szállító ő maga lesz a lízingbeadó.¹⁸⁹

A magunk részéről azokkal a bírói döntésekkel értünk egyet, amelyek szerint a szerződési cél működési lízing esetén tipikusan nem a tulajdonszerzés, hanem a tartós használat, az amortizálódott dolgot a határozott idő után a bérbeadó birtokába vissza kell adni, a bérlő azon tulajdonjogot nem szerezhethet. Az operatív lízing pénzügyi lízingtől való megkülönböztetésének több más - adójogi, számviteli szempontból lényeges - következménye is van. Lényegében az operatív lízing állandó megújításra ösztönöz, míg a pénzügyi lízing célja elsősorban a dolog tulajdonjogának a tartós futamidő leteltével történő megszerzése, ezért az adásvételi szerződéshez áll közelebb.¹⁹⁰ Az operatív lízing lényegi vonása, hogy nem vezet tulajdonszerzésre, hanem a határozott idő elteltét követően a szerződés tárgyát a bérbeadónak vissza kell adni, éppen ezért az a határozott időre kötött haszonbérleti szerződéshez áll a legközelebb.¹⁹¹

3.2. A minimális fogalmi elemek

A bírói gyakorlat nemcsak az alkalmazandó jog megtalálása, hanem a pénzügyi lízing minimális tartalmi elemeinek kidolgozása során is vizsgálta annak más szerződéstípusokhoz való viszonyát. A Legfelsőbb Bíróság egy 1990-es években született ítélete szerint a „lízingszerződés gyakorlatilag olyan *adásvétellel vegyes bérleti szerződés*, amely alapján a lízingbeadó

---

¹⁸⁸ BH 1997. 85.

¹⁸⁹ BH 2006. 17. A bíróság döntésében az operatív lízinget a közvetlen lízinggel azonosította, holott a két fogalom nem teljesen fedí egymást. Lásd III.1. pont.

¹⁹⁰ BDT 2000.207.

¹⁹¹ BDT 2006. 1487.

termelőeszközök használatát biztosítja a lízingbevevő részére díjazás ellenében. A szerződés jellemzője, hogy annak megszűnéskor a bérelt dolog tulajdonjoga vagy átszáll a lízingbevevőre, vagy pedig a Ptk. 375. §-ának (1) bekezdése szerint vételi jogot (opciót) nyer azok megvásárlására. A gyakorlatban a lízingszerződés megkötésére akkor kerül sor, ha a lízingbevevőnek nincs elegendő pénze az egyes berendezések megvásárlására, vagy anyagi eszközeit nem kívánja beruházásra fordítani.”¹⁹² Ez a fogalom-meghatározás a pénzügyi lízingre fókuszál, és arra mint adásvétellel vegyes bérleti szerződésre tekint. Ezzel szemben egy viszonylag friss eseti döntés kifejezetten hangsúlyozza, hogy bár a lízingszerződés hasonló az adásvétellel vegyes bérleti szerződéshez, viszont nem tekinthető azzal azonosnak.¹⁹³

Több eseti döntésében minősítette az eljáró bíróság a pénzügyi lízinget a *tulajdonjog-fenntartásos részletvételhez*¹⁹⁴ legközelebb álló jogügyletnek arra hivatkozással, hogy az alapvető szolgáltatási kötelezettség a lízingtárgy tulajdonjogának lízingbevevőre történő átruházása. Született olyan bírósági ítélet is, amely éppen a pénzügyi lízing és a részletvétel elhatárolására hívta fel a figyelmet, és minősítette részletvételi szerződésnek azt a megállapodást, amely alapján a lízingbevevő a szerződés aláírásának napján megszerezte a dolog tulajdonjogát, holott annak ellenértékét a szerződés futamideje alatt több részletben törlesztette. A bíróság döntésében hangsúlyozta, hogy a lízingszerződés legfontosabb jellemzője, hogy a lízingbevevő csak a lízingdíjak és a maradványérték kiegyenlítése után, a futamidő végén szerezhet a dologon tulajdonjogot.¹⁹⁵ A lízingnek lényegi eleme, hogy a lízingtárgy tulajdonjoga a futamidő alatt, a lízingdíj kiegyenlítéséig mindvégig a lízingbevevőre illeti meg.¹⁹⁶

Kezdetektől léteznek olyan megközelítések, amelyek a pénzügyi lízing *finanszírozási jellegét* emelik ki. Az 1990-es évekre jellemző *prompt* lízingek

---

¹⁹² BH 1994. 97.

¹⁹³ Fővárosi Ítéletábrla 3.Pf.21.393/2007/3.

¹⁹⁴ Csongrád Megyei Bíróság 1 Gf.40.237/1996/4., Csongrád Megyei Bíróság 1.Gf.40.167/1996/3., BDT 2007.1666.

¹⁹⁵ Csongrád Megyei Bíróság 1 Gf.40.026/1997/4.

¹⁹⁶ BDT 2000.93.

kapcsán állapították meg az eljáró bíróságok, hogy ezekben az ügyletekben hiányzik a lízingbevevő pénzügyi nehézségeinek áthidalására irányuló szándék, a lízingszerződés finanszírozási jellege, így azok nem tekinthetők lízingügyletnek. Ha a lízingbevevő a teljes lízingdíjat még a lízingtárgy átadása előtt kifizeti, színleltnek tekinthető a lízingszerződés,¹⁹⁷ amit a leplezett adásvételi szerződés alapján kell megítélni. A bíróság álláspontja szerint ugyanis a lízingszerződés kötésével a lízingbevevő célja az, hogy a lízingelt dolog ellenértékét, a lízingdíjat a futamidő alatt, meghatározott ütemezés szerint részletekben fizethesse, a maradványérték kifizetése után pedig a dolog tulajdonjogát megszerezze.¹⁹⁸ „A lízing eszköz-alapú finanszírozást jelent, azaz a lízingbeadó a lízing tárgyát - amelyre a lízingbevevőnek szüksége van, de hiányzik a megszerzéséhez szükséges pénzeszköze - abból a célból szerzi meg, hogy azt a lízingbevevő határozott idejű használatába adja, aki jogosultságot szerez arra, hogy a lízingdíjak, valamint a maradványérték megfizetésével ő vagy az általa megjelölt személy a lízing tárgyan tulajdonjogot szerezzen.”¹⁹⁹ Annak ellenére, hogy a pénzügyi lízing finanszírozási jellegét a jogalkalmazás elismeri, megoszlanak a bírói döntések a kölcsönszerződéshez való viszonyát illetően. Az egyik felfogás szerint a lízingszerződés a Ptk. különös részében nem szabályozott atipikus szerződés, ami olyan speciális rendelkezéseket tartalmaz, amely nem hasonlítható a Ptk.-ban szabályozott kölcsönszerződéshez.²⁰⁰ Ezzel szemben létezik olyan bírói döntés is, amely szerint a pénzügyi lízingszerződés lényege a kölcsönnyújtás, és csak a speciális biztosíték miatt társul hozzá a bérlet néhány eleme. Az ügylet lényeges feltételei a kölcsön szabályait követik.²⁰¹

Ma már egyre több bírói ítélet indokolásában a pénzügyi lízing jellemző sajátosságaként jelölik meg, hogy a lízingbeadó a lízing tárgyának beszerzéséhez nyújt fedezetet, gyakorlatilag közötte és a lízingbevevő között egy *hitelezési jogviszony* keletkezik. A lízingbeadó az általa nyújtott hitelből

---

¹⁹⁷ BH 1994. 97.

¹⁹⁸ AEÉ 1996/12.

¹⁹⁹ BH 2006.17.

²⁰⁰ BH 1992.776.

²⁰¹ BH 1995.311.

megvásárolt dolgot adja bérbe a lízingbevevőnek a szerződésben kikötött feltételek mellett oly módon, hogy a bérleti idő lejártával lehetőséget ad a használatba adott dolog tulajdonjogának megszerzésére. A pénzügyi lízing a lízingbevevő vonatkozásában hitelfelvételt jelent, a szállítónak a lízingbeadó fizeti ki a vételárat, a lízingdíjak a hitel és kamatai törlesztésére szolgálnak. Pénzügyi lízing esetén a lízingbeadó nem a saját szükségletének kielégítése végett szerzi be a lízing tárgyát, hanem a lízingbevevő igényei szerint azzal, hogy az a lízingidőszak végén a lízingbevevő tulajdonába fog kerülni.²⁰²

A legnagyobb számban azok a bírósági döntések vannak, melyek arra a megállapításra jutnak, hogy *a pénzügyi lízing a Polgári Törvénykönyvben nem szabályozott, a joggyakorlatban formálódó olyan atipikus és vegyes szerződés, amely az adásvétel, a bérlet és a pénzkötelmek (hitelviszony) tényállási elemeit egyaránt hordozza.*²⁰³ Érdekes módon a jogalkalmazói gyakorlat az atipikus jelző mellett a lízingszerződés vegyes jellegét is kiemeli, ez alatt azonban megítélésünk szerint nem szerződési kategóriát, hanem a lízing több szerződéstípus elemeit egyesítő jellemvonását érti. A jogszabályokban fellelhető lízing-meghatározásokhoz hasonlóan a jogalkalmazás sem tekinti a vételi jogot a pénzügyi lízing érvényességi kellékének.

---

²⁰² BH 1998.496., BDT 2001.388.

²⁰³ BH 1996.257., Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf.40.026/1997./4., BDT 2000.203., BDT 2001/388., BDT2006.1487., BDT 2007.1666.

VI. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A MAGYAR JOGBAN

A lízinggel, különösen annak pénzügyi típusával kapcsolatosan kételyek vetődhetnek fel bennünk a vonatkozásban, hogy fennáll-e a szerződő felek kiegyensúlyozott érdekpozíciója. A pénzügyi lízing elemzése során azt a problémakört kívánjuk boncolgatni, hogy a szerződő felek egyenjogúsága és mellérendeltsége mellett megállapítható-e a felek érdekiegyensúlyának hiánya akkor, ha a lízingbevevői oldalon egy fogyasztó áll. Arra kívánunk rámutatni, hogy a fogyasztói pénzügyi lízing sajátos jellegéből következően a fogyasztóvédelmi szempontoknak mind a jogalkotás, mind pedig a jogalkalmazás szintjén nagyobb szerepet kell kapniuk.²⁰⁴

1. A fogyasztói pénzügyi lízing alanyai

1.1. A lízingbeadó

A pénzügyi lízingbeadóknak hazánkban meg kell felelniük a hitelintézeti és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvényben foglalt kritériumoknak.²⁰⁵ Figyelemmel arra, hogy a pénzügyi lízingtevékenység üzletszerű végzése a törvény 3. § (1) bekezdés c) pontja alapján pénzügyi szolgáltatásnak minősül, így a tevékenység az előzőek alapján kizárólag a PSZÁF engedélyével végezhető.²⁰⁶ A törvény előírja azt is, hogy pénzügyi lízingnek minősülő pénzügyi szolgáltatást kizárólag pénzügyi intézmény végezhet, azaz hitelintézet, valamint pénzügyi vállalkozás.²⁰⁷ A jegyzett tőke minimumára nézve a Hptv. a Gt.-től eltérő szigorúbb követelményt támaszt a pénzügyi intézményekkel szemben, ami egyben a fogyasztók védelmét is

---

²⁰⁴ A fogyasztóvédelmi szempontokra hívta fel a figyelmet NOCHTA Tibor: i.m., 18. o.

²⁰⁵ Ezzel szemben az operatív lízingbeadók tekintetében nincs megkötés, azt bármely személy, bármely formában engedély nélkül végezheti.

²⁰⁶ Az USA-ban a lízingtevékenység nincs engedélyhez kötve, míg egyes nyugat-európai országokban - hasonlóan Magyarországhoz - a tevékenység végzése engedélyköteles (pl.: Franciaország, Spanyolország, Svédország).

²⁰⁷ 1996. évi CXII. tv. 4. § (1)-(2) bek.

szolgálja.²⁰⁸ További - egyben fogyasztóvédelmi célokat is érintő - garanciális előírás, hogy pénzügyi intézmény alapításához a jegyzett tőkét készpénzben kell teljes egészében rendelkezésre bocsátani, apport szolgáltatására nincs lehetőség.²⁰⁹ A lízingbeadóknak továbbá meg kell felelniük a pénzügyi vállalkozásokkal szemben a törvény által támasztotta személyi és tárgyi feltételeknek is.²¹⁰ A PSZÁF engedélyét a Hptv.-ben meghatározott okok²¹¹ esetén utóbb visszavonhatja, biztosítva ezáltal is a pénzügyi intézmények jogszabályoknak megfelelő *prudens* működését és közvetve a fogyasztók védelmét. Megállapíthatjuk, hogy a hitelintézeti törvény²¹² és egyéb a pénzügyi intézményekre vonatkozó kötelező előírások közjogi kógens normái közvetve a fogyasztók biztonságához és védelméhez is hozzájárulnak.

1.2. A lízingbevevő mint fogyasztó

Ki a fogyasztó a pénzügyi lízingnél? Mikor tekinthető a pénzügyi lízing fogyasztói pénzügyi lízingnek? A pénzügyi lízingbevevő fogyasztóvá történő minősítése számos fogyasztói szerződésre vonatkozó jogi norma alkalmazását teszi lehetővé, melyre figyelemmel a kérdés elbírálásának relevanciája a fogyasztók szemszögéből nem csekély. Tekintettel arra, hogy lízingbevevő a jelenlegi szabályok szerint bel- és külföldi jogi személy és természetes személy egyaránt lehet, így a fogyasztói pénzügyi lízing lízingbevevői pozícióban lévő lehetséges alanyi körének meghatározása során a fogyasztó fogalmát kell vizsgálódásunk górcsőve alá vonni. Hatályos jogunkban a fogyasztó fogalmát számos jogszabály definiálja, így többek között, a teljesség

---

²⁰⁸ 1996. évi CXII. tv. 9. § (1)-(4) bek.

²⁰⁹ 1996. évi CXII. tv. 10. § (1) bek.

²¹⁰ E körben a törvény előírja, hogy pénzügyi szolgáltatási tevékenység csak jogszabálynak megfelelő számvetési rend, valamint nyilvántartási rend, a *prudens* működésnek megfelelő belső szabályzat, a pénzügyi szolgáltatás nyújtásához szükséges, külön jogszabályban meghatározott személyi feltételek, a tevékenység végzésére alkalmas technikai, informatikai, műszaki, biztonsági felszereltség, helyiség, ellenőrzési eljárások és rendszerek, valamint vagyonszolgáltatás, a működési kockázatok csökkentését szolgáló információk és ellenőrzési rendszer, valamint a rendkívüli helyzetek kezelésére vonatkozó terv és áttekinthető szervezeti felépítés megléte esetén kezdhető meg, illetve folytatható. (1996. évi CXII. tv. 13. § (1) bek.)

²¹¹ 1996. évi CXII. tv. 29. §

²¹² 1996. évi CXII. tv. 14. § (1) bek.

igénye nélkül a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény,²¹³ a Ptk.,²¹⁴ a Hptv.,²¹⁵ a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény,²¹⁶ a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény²¹⁷ és egyéb jogszabályok.²¹⁸ A törvényi meghatározások nem egységesek, egyrésztől mindegyikük saját megközelítésében szabályozza a fogyasztó fogalmát, másrésztől pedig egyes fogalmi meghatározások kizárólag a természetes személyekre korlátozzák a fogyasztói státuszt, míg mások - többek között a hatályos Ptk. - ilyen megkötést nem tartalmaznak. A jogirodalmi és jogalkotási tendencia - az Európai Unió fogyasztóvédelmi gyakorlatával és irányelveivel összhangban²¹⁹ - abba az irányba mutat, hogy a fogyasztó fogalmát a természetes személyekre kell szűkíteni.²²⁰ Az új Ptk. kodifikációja kapcsán mind a Szakértői Javaslat, mind pedig a korábbi Ptk. tervezetek a természetes személyekre kívánták korlátozni a fogyasztó fogalmát.²²¹ A Szakértői Javaslat indokolása szerint a hatályos fogyasztófogalom indokolatlanul kitágítja a fogyasztónak minősíthető jogalanyok körét a jogi személyekre, lehetővé teszi, hogy akár gazdasági társaságok is fogyasztói védelemben részesüljenek, ha alaptevékenységükön kívül kötnek

---

²¹³ 1997. évi CLV. tv. 2. § a.) pont: „fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységi körén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy, aki árut vesz, rendel, kap, használ, igénybe vesz, vagy az áruval kapcsolatos kereskedelmi kommunikáció, ajánlat címzettje.” (időállapot: 2008.09.01.)

²¹⁴ 1959. évi IV. tv. 685. § d): „fogyasztó: a gazdasági vagy szakmai tevékenység körén kívül eső célból szerződést kötő személy” (időállapot: 2008.09.01.)

²¹⁵ 1996. évi CXII. tv. 2. számú melléklet III. 4. „Fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy.” (időállapot: 2008.09.01.)

²¹⁶ 1996. évi LVII. tv. 2/A § (1) bekezdés: „fogyasztó a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény alapján fogyasztónak minősülő megrendelő, vevő és felhasználó.” (időállapot: 2008.09.01.)

²¹⁷ 2008. évi XLVII. tv. 2. § a) pontja: „fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy.” (időállapot: 2008.09.03.)

²¹⁸ Az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről 2001. évi CVIII. törvény 2. § v), Az üzleten kívül fogyasztóval kötött szerződésekről és az üzleten kívüli kereskedelem folytatásának egyes feltételeiről 370/2004. (XII. 26.) Korm. rendelet 1. § (7) bek. a) pontja.

²¹⁹ KIRÁLY Miklós: Az Európai Közösségek irányelveinek hatása a szerződési jogra a fogyasztóvédelem területén, Magyar Jog, 2000/6., 327. o., KISS Gábor - SÁNDOR István: A szerződések érvénytelensége, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2008., 301. o.

²²⁰ VÉKÁS Lajos: Az európai közösségi magánjog sajátos alanyáról: a „fogyasztó” fogalmáról, Európai Jog, 2002/5., 6. o.

²²¹ VÉKÁS Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Bp., 2008., 757. o., Szakértői Javaslat 5:36. § (1) bek.

szerződést. Ezt egyrésztől maguk a közösségi jogi irányelvek sem kívánják meg, másrésztől pedig érdemben sem helyes ez a megoldás, mivel a fogyasztóvédelmi magánjog eredendően kógens szabályai a magánjogtól idegen szabályozási módszert alkalmaznak, amelynek folytán biztosított különös védelmet csak kivételesen indokolt körben szabad megadni. A gazdasági élet professzionális szereplőinek minősülő jogi személyiséggel rendelkező jogalanyoknak vannak saját szakértőik, vagy ha nincsenek, akkor módjukban áll külső szakértelem igénybevétele, de helyettük a jog nem vállalhatja magára érdekeik védelmét.²²² Mindezek alapján a Szakértői Javaslat és a korábbi Ptk. tervezetek az Európai Unió fogyasztóvédelmi irányelveihez hasonlóan a természetes személyre korlátozzák a fogyasztó fogalmát azzal, hogy természetes személyeknek is csak meghatározott jogviszonyokban és relációban biztosítják a többletvédelmet. A fogyasztóvédelmi normák csak olyan jogviszonyban alkalmazhatók, amelynek ügyleti célja a természetes személy önálló foglalkozása és üzleti tevékenysége körén kívül esik, és amelyben a jogviszony másik oldalán álló jogalany önálló foglalkozása és üzleti tevékenysége körében köti meg a szerződést. Az új Ptk. Törvényjavaslat fenntartva a korábbi Ptk. tervezetek fogyasztó-fogalmát, alkalmazni rendeli a fogyasztói szerződés szabályait azokra a szerződésekre is, amelyeket alapítvány, egyesület, társasház, egyéni vállalkozó vagy legfeljebb mikro vállalkozás²²³ köt legalább középvállalkozással.²²⁴ A Törvényjavaslat indokolása szerint ugyanis nem hagyható figyelmen kívül az a körülmény, hogy ezekben a szerződéses kapcsolatokban a felek piaci ismereteiben és a gazdasági kiszolgáltatottságukban éppúgy jelentős különbség mutatkozik a középvállalkozás javára, mint természetes személyeknél.²²⁵

---

²²² VÉKÁS Lajos (2008): i.m., 757. o.

²²³ A mikro vállalkozás, kis- és középvállalkozás fogalmát a Törvényjavaslat 7: 3. § 25. pontja definiálja az értelmező rendelkezéseknél és e körben visszautal a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról szóló 2004. évi XXXIV. törvény szerint fogalomhasználatra. Ez alapján árbevételről és az éves munkavállalói statisztikai létszámtól függően egyes jogalanyok fogyasztói minősége, ami megítélésünk szerint azon kialakult gyakorlatra is figyelemmel elvetendő, mely szerint a gazdasági társaságok éppen a kis- és középvállalkozásról szóló törvény hatálya alá tartozás miatt tevékenységüket széttagolják és külön gazdasági társaságokat hoznak létre azok végzésére.

²²⁴ A T/5949 számú Törvényjavaslat 5:33. § (2) bek. (www.irm.gov.hu letöltés ideje: 2008.07.01.) 5:33. § (2) bekezdés

²²⁵ Törvényjavaslat 5:33. §-ához fűzött indokolás.

Az új Ptk. tervezetek ellenére a jelenleg hatályos Ptk. fogalmi definícióra, valamint bírósági gyakorlatra figyelemmel a pénzügyi lízing esetében fogyasztóknak tekinthetjük nemcsak a természetes személyiségű lízingbevevőket, hanem azokat a jogi személyeket, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságokat, akik szakmai, gazdasági tevékenységükön kívül kötik meg a lízingszerződést. A bírói gyakorlat szerint ugyanis, fogyasztó nemcsak természetes személy, hanem gazdasági társaság is lehet, ha az „áruvásárlás” annak végső felhasználása érdekében történik.²²⁶

Nyilvánvalóan ez a felfogás az új Ptk. hatálybalépésével változni fog. Amennyiben a fogyasztóra vonatkozó szabályoknak a fenti kiterjesztése megtörténik, úgy már magának a lízingbevevőnek a fogyasztóvá történő minősítése problémába ütközhet a szerződéskötés során. Ahhoz ugyanis, hogy a lízingbeadó egy lízingbevevőt például mikro vállalkozásnak²²⁷ tekintsen, és alkalmazza az általa kötött lízingszerződésre a fogyasztói szerződések szabályait, vagy magát a lízingbevevőt nyilatkoztatja meg a mikro vállalkozások kritériumainak való megfeleléséről, vagy a dokumentumok bekérésével ő maga győződik meg erről. Mindegyik megoldás plusz adminisztrációs terhet ró a lízingbeadókra, aminek költségeit végső soron a lízingbevevővel fizettetik meg.

Bármelyik Ptk. tervezet is győzedelmeskedik a fogyasztók alanyi köre a jövőben mindenképpen szűkülni fog. A magunk részéről azzal a Szakértői Javaslat által is követett állásponttal értünk egyet, amely a fogyasztók alanyi körét kizárólag a természetes személyek körére vetíti, biztosítva ezáltal a többletvédelmet a ténylegesen kiszolgáltató helyzetben lévő laikus fogyasztók számára, és elkerülve a visszaélésekre és jogbizonytalanságra okot adó alanyi kör indokolatlan kiterjesztését egyes jogi személyekre. Annak érdekében, hogy utóbb nem legyen jogvita abban, hogy a lízingbevevő fogyasztói minőségében kötötte-e a szerződést vagy sem, a lízingbeadók

---

²²⁶ BH 2006.343.

²²⁷ A 2004. XXXIV. tv. 3. § (3) bekezdése szerint mikro vállalkozásnak minősül az a vállalkozás, amelynek az összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és éves nettó árbevétele vagy mérlegfőösszege legfeljebb 2 millió eurónak megfelelő forintösszeg. (időállapot: 2008.09.01.)

figyelmébe ajánljuk, hogy a lízingszerződésben rögzítsék a szerződéskötés célját és a fogyasztói minőség megállapításához szükséges ismervek fennálltát.

1.3. A lízingügylet egyéb résztvevői

A pénzügyi lízing tipikusan közvetett, indirekt lízing,²²⁸ ami három fél részvételét feltételezi: a lízingbeadóét, a lízingbevevőét és a gyártóét vagy éppen szállítóét, forgalmazóét.²²⁹ A lízingbeadó a lízingbevevő megbízása alapján a lízingbevevő által kijelölt szállítótól szerzi be a lízingbevevő által megjelölt ingót, ingatlant, vagyoni értékű jogot. A szállító személye vonatkozásában nincs megkötés, az bárki lehet, de tipikusan valamely gazdasági társaság formájában létrejövő jogalany. A lízingbevevők rendszerint elsőként a szállítónál választják ki a finanszírozás tárgyát, majd ezt követően érdeklődnek a finanszírozási lehetőségekről. A szállítók a lízingbeadókkal és egyéb finanszírozókkal fennálló együttműködési vagy ügynöki szerződésük alapján a finanszírozási konstrukciók széles palettáját kínálják ügyfeleik részére, jellemzően azonban a számukra magasabb összegű jutalékkal kecsegtető ajánlatokat részesítik előnyben a fogyasztók tájékoztatása során.²³⁰ Annak ellenére, hogy a szállító és a lízingbevevő között rendszerint nem jön létre szerződéses kapcsolat, a lízingügylet számos szegmense során jogviszonyba lépnek egymással. A lízingügyleteknek ez a sajátossága tipikus, más szerződéses konstellációktól elhatároló ismerve, ami egyben a lízingbevevő fogyasztó védelmét is indokolttá teszi.

A lízingügylet három klasszikus szereplője mellett további jogalanyok kapcsolódhatnak a lízingügyletbe. A lízingbeadók a lízingszerződésben szinte mindig előírják a biztosítási szerződés megkötését.²³¹ A lízingbevevő a

---

²²⁸ Mint ahogy korábban utaltunk rá, létezik direkt, azaz közvetlen pénzügyi lízing, ahol a szállító és a lízingbeadó személye megegyezik.

²²⁹ Továbbiakban a szállító elnevezést használjuk, tekintettel arra, hogy ez terjedt el a lízing nemzetközi jogirodalmában és az UNIDROIT Egyezmény eredeti angol nyelvű szövege is ezt használja. A szállító fogalma alatt azonban a továbbiakban mind a gyártót, mind a forgalmazót és az eladót értjük azzal, hogy azok nem tekinthetők szinonim fogalmaknak.

²³⁰ Különösen személygépkocsi lízingelésére jellemző.

²³¹ Bár létezik már az ún. Null-Cascos megoldás, amikor a lízingbeadók eltekintenek gépjárművek esetén a casco megkötésétől.

partnerválasztás szabadságának elve alapján bármelyik biztosítónál megkötheti a lízingtárgyra a biztosítási szerződést, azonban annak egyes tartalmi elemei tekintetében a lízingszerződés kötelező előírást tartalmaz, melynek folytán a lízingbevevők rendszerint a lízingbeadóval szervezeti vagy tulajdonosi úton kapcsolódó biztosításközvetítő által közvetített biztosítóval²³² kötik meg a biztosítási szerződést.

A fogyasztói pénzügyi lízingügyletek lebonyolítása során a kieleződő gazdasági verseny következtében nagy számban kerül sor a lízingbeadók részéről ügynökök igénybevételeire. A pénzügyi szolgáltatást nyújtó pénzügyi intézmény által igénybe vett ügynök tevékenységét a Hptv. szabályozza. A Hptv. pénzügyi szolgáltatásnak minősíti a pénzügyi szolgáltatás közvetítését, mely tevékenységet azonban nemcsak pénzügyi intézmények folytathatnak.²³³ A Hptv. az ügynöki tevékenységek két fajtáját különbözteti meg attól függően, hogy a tevékenység végzése során sor kerül-e kötelezettségvállalásra a pénzügyi intézmény kockázatára vagy nem. Az első esetben a pénzügyi intézmény javára, nevében, felelősségére és kockázatára folytat tevékenységet az ügynök, amelynek célja a pénzügyi intézmény pénzügyi szolgáltatási, illetőleg kiegészítő pénzügyi szolgáltatási tevékenységének megbízási szerződés keretében történő végzése, míg a második típusnál a pénzügyi intézmény pénzügyi szolgáltatási tevékenységének elősegítése érdekében végzett tevékenységről van szó, amelynek során az ügyfél pénzt, illetve eszközét nem kezelik, és a pénzügyi intézmény kockázatára önállóan kötelezettséget nem vállalnak.²³⁴ Ez utóbbi típusú ügynöki tevékenységhez nem szükséges a PSZÁF engedélye, csak az ügynök személyét kell a pénzügyi intézménynek a PSZÁF felé bejelentenie.²³⁵ A fogyasztói pénzügyi lízing szempontjából meghatározó gépjármű lízingpiacon az ügynöki tevékenység annyiból sajátos, hogy azt a gépjárművet értékesítő szállítók látják el a

---

²³² Ezek a biztosító társaságok a lízingbeadóval szerződéses kapcsolatban lévő és emiatt kedvező díjszabást kínálni tudó biztosítók vagy a lízingbeadóhoz tulajdonosi vagy szervezeti úton kapcsolódó biztosító társaságok.

²³³ 1996. évi CXII. tv. 8. § (3)-(4) bek.

²³⁴ 1996. évi CXII. tv. 2. számú melléklet I. 12. pontja

²³⁵ 1996. évi CXII. tv. 3. § (9) bek.

lízingbeadókkal kötött külön ügynöki szerződés alapján, melynek következtében a jutalék megszerzésében motivált szállítók érdekelve vannak abban, hogy a fogyasztó lízingszerződést vagy más, szintén a szállító által közvetített finanszírozási eszközt vegyen igénybe a gépjármű finanszírozásához. Ez viszont a fogyasztók szempontjából azzal a következménnyel jár, hogy a lízingbeadó megbízásából eljáró ügynökök és szállítók egy személyben nem feltétlenül tudnak vagy akarnak objektív szempontok mentén a szerződéskötést megelőző tájékoztatás során a lízingügylet előnyeiről, illetve esetleges hátrányairól a fogyasztó részére felvilágosítást adni. Figyelemmel arra, hogy a jogügylet lebonyolításában a szállító mint ügynök vesz részt, elképzelhető, hogy a lízingbevevő egyáltalán nem kerül személyes kapcsolatba a lízingbeadóval, a szerződéssel kapcsolatos minden kérdésére - az egyébként bonyolult jogügylet valamennyi „rejtelmével” nem feltétlenül tisztában lévő - szállító adja meg a választ.²³⁶

Közvetítő igénybevételére nemcsak a lízingbeadó, hanem a lízingbevevő részéről is sor kerülhet. Különösen ingatlanra vonatkozó fogyasztói szerződések körében gyakori, hogy a szakismeretekkel nem rendelkező fogyasztó a finanszírozás lebonyolításához harmadik személyt, ügynököt vesz igénybe, aki a fogyasztó számára javaslatot tesz az általa legkedvezőbbnek ítélt finanszírozási módra, adott esetben a pénzügyi lízingre. Az új Ptk. 2006. évi Szerkesztőbizottság által készített Javaslat,²³⁷ valamint a Szakértői Javaslat²³⁸ is önálló szerződéstípusként kívánja nevesíteni - a Törvényjavaslattal ellentétben - az ügynöki szerződést és annak altípusaként a fogyasztói kölcsönszerződés közvetítését. A Javaslat indokolása szerint a fogyasztói kölcsönszerződés közvetítésére irányuló szerződés törvényi szabályozását fogyasztóvédelmi szempontok indokolják. A szabályozás célja a

---

²³⁶ A PSZÁF elnökének 1/2002. számú módszertani útmutatója foglalkozik a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatások közvetítésére igénybe vett ügynöki tevékenység ellenőrzéséről, a kockázatok kezeléséről. A módszertani útmutató hangsúlyozza, hogy a pénzügyi intézmény lehetőleg győződjön meg arról, hogy az ügynök felkészült a megbízó által kínált szolgáltatás szakszerű közvetítésére. Megítélésünk szerint a pénzügyi lízing bonyolultsága még inkább fokozza azt a kívánalmat, hogy az ügynök megfelelő felkészültséggel rendelkezzen annak érdekében, hogy a jogügylettel kapcsolatos szükséges tájékoztatást meg tudja adni. (letölthető: www.pszaf.hu)

²³⁷ Szerkesztőbizottság 2006. évi Javaslat 5:295. § (www.im.hu, letöltés ideje: 2007. március hó 14.)

²³⁸ VÉKÁS Lajos (2008): i.m., 966. o., Szakértői Javaslat 5:314. §

szerszövegkötéssel járó plusz anyagi megterhelésre nézve a fogyasztó szemszögéből kívánatos transzparencia biztosítása a fogyasztói kölcsönközvetítói szerződés megkötése során.²³⁹ A gyakorlati életben az egyes finanszírozási módok egymás alternatíváiként jelennek meg a piacon, amelyek közül a fogyasztó sokszor az általa megbízott ügynök javaslata alapján választ. A fogyasztók még ügynök közreműködése mellett sincsenek tisztában az egyes finanszírozási típusú szerződések lényegi különbözőségeivel, illetve az ügynöki és pénzügyi lízingszerződés jogi szempontból történő önállóságával. Erre tekintettel javasoljuk a fogyasztói kölcsönközvetítói szerződés szabályait - annak kodifikálása esetén - a fogyasztói pénzügyi lízinget közvetítő szerződésre is kiterjeszteni.

A lízingügylethez kapcsolódó jogalanyok lehetősége nem merül ki a fenti felsorolásban, megemlíthetők még - többek között - a refinanszírozást végző bankok,²⁴⁰ a lízingügylethez járulékos jelleggel kapcsoló kezesek²⁴¹ és egyéb jogalanyok.²⁴²

2. A fogyasztói pénzügyi lízing tárgya

A pénzügyi lízing tárgya tekintetében a magyar szabályozás a nyugat-európaihoz hasonlóan semmiféle korlátozást nem tartalmaz, így fogyasztói pénzügyi lízing tárgya lehet ingó, ingatlan és vagyoni értékű jog. Bár a lízingre kezdetben a beruházási javak lízingbe adása volt a jellemző, ma már a lízingcégek a fogyasztási javak piacán is megjelentek, sőt fogyasztói lízing esetén ez utóbbi a meghatározó. A legtipikusabb lízingtárgyak a szállító és személyi használatra szolgáló gépjárművek, a termelő berendezések, automata gépsorok, a hírközlési eszközök, számítástechnikai berendezések, szoftverek,

---

²³⁹ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 966. o.

²⁴⁰ A lízingcégek sok esetben maguk is külső forrásból, banki hitelből finanszírozzák a pénzügyi lízinget, aminek biztosítékeként a refinanszírozó bankra engedményezik a lízingszerződésből eredő árbevételüket, a lízingbevevővel szemben fennálló lízingdíj iránti követelésüket.

²⁴¹ Az új Ptk. Törvényjavaslat az általánostól eltérő szabályokat kíván alkalmazni a fogyasztói kezességi szerződésre. A Javaslat nem kívánja meg a kezességi szerződés fogyasztói szerződésnek minősítéséhez azt, hogy a kezességgel biztosított kötelezettség alapja is fogyasztói szerződés legyen. Vö.: Törvényjavaslat 5:365. §

²⁴² A lízingügylet alanyai és szereplői közötti szerződéses kapcsolatokról lásd bővebben: ZIEGLER Éva: i.m., A lízing folyamata, dokumentumai című fejezet, oldalszám nélküli.

egészségügyi, orvostechnikai berendezések és műszerek, irodaépületek, lakások és egyéb ingatlanok. Amennyiben a fogyasztó fogalmát kizárólag a természetes személyekre korlátozzuk, akkor a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés leggyakrabban előforduló tárgyai a személygépjárművek és a lakóingatlanok. A fogyasztói pénzügyi lízing tárgyaira jellemző, hogy tipikusan nem hasznot hajtó dolgok, amelyek hasznáiból a lízingdíjak fedezhetők lennének, ezáltal az ügyletben rejlő kockázatok még magasabbak.

Hatályos Ptk.-nk a hibás teljesítés körében a fogyasztói szerződésre vonatkozó többletvédelmet csak ingó dolgok esetén biztosítja,²⁴³ ami a fogyasztói pénzügyi lízing esetén azzal a következménnyel jár, hogy a fogyasztói szerződésekre irányadó kedvező jótállási és kellékszavatossági szabályok ingatlanlízing esetén nem alkalmazhatók. Az új Ptk. Törvényjavaslat - álláspontunk szerint nagyon is helyesen - nem kívánja ezt a szűkítést fenntartani, így a jövőben az ingatlanokra vonatkozó fogyasztói szerződések esetében is alkalmazni lehetne a hibás teljesítés körében a fogyasztói szerződésekre megállapított kedvező szabályokat.²⁴⁴

3. A fogyasztói pénzügyi lízing megkötése

3.1. A fogyasztói döntések befolyásolása

A fogyasztói pénzügyi lízing megkötése kapcsán mindenképpen figyelmet érdemel a szerződés megkötését megelőző időszak, annak vizsgálata, hogy a fogyasztók milyen szempontok alapján döntenek a pénzügyi lízingszerződés megkötése mellett. A fogyasztók szerződéskötésre vonatkozó szándékainak kialakításában számos tényező hat közre, a racionalitás mellett az emocionális szempontok is befolyásolással bírnak. Éppen ezért a fogyasztóvédelmi szempontoknak már a szerződéskötést megelőző szakaszban szerepet kell kapniuk annak érdekében, hogy biztosítható legyen a felek kiegyensúlyozott érdekepozíciója.

---

²⁴³ Ptk. 685. § e.) pont

²⁴⁴ Törvényjavaslat 5:140. §-ához fűzött indokolás.

A fogyasztói döntéseket befolyásoló tényezők között kell megemlítenünk a reklámot. A Hptv. csak szűkszavúan tartalmaz szabályokat a pénzintézetek által közzétehető hirdetésekre vonatkozóan. A törvény előírása szerint a hitelintézetnek mint reklámozónak a fiatalkorúak körében betételhelyezésre, hitelfelvételre vagy egyéb pénzügyi szolgáltatás igénybevételére felhívó reklámot legalább két országos napilapban kell közzétennie.²⁴⁵ Előírja azt is, hogy a pénzügyi intézményeknek az általuk folyósított, három hónapnál hosszabb lejáratú lakossági kölcsön teljes hiteldíj mutatóját fel kell tüntetniük a kereskedelmi kommunikációjukban.²⁴⁶ Megfontolandónak tartjuk hasonló előírás bevezetését a fogyasztói pénzügyi lízing körében, annál is inkább, mivel a gyakorlat is azt mutatja, hogy néhány lízingcég²⁴⁷ kötelező előírás hiányában is közzéteszi kereskedelmi kommunikációja során vagy magában a lízingszerződésben a finanszírozással kapcsolatosan felmerülő költségeket teljes hiteldíj mutató formájában.²⁴⁸ Egy olyan előírás, amely lízingügylet kapcsán felmerülő költségek valamilyen formában történő feltüntetésére kötelezné a lízingcégeket már a reklámokban és egyéb kereskedelmi kommunikációik során mindenképpen kedvezően hatna arra, hogy a fogyasztók megalapozott döntést hozhassanak a szerződéskötést illetően. Egy ilyen típusú szabályozás során azonban figyelemmel kell lenni arra, hogy az egyes lízingtípusokkal járó költségek eltérők lehetnek, melynek következtében a költségek feltüntetése csak az azonos típusú lízingek összehasonlítására nyújthat alapot.²⁴⁹

A reklám fogyasztóra gyakorolt hatása két aspektusból is szerephez juthat a fogyasztói pénzügyi lízing megkötése során. Egyrészt a reklám vonatkozhat magára a pénzügyi lízingre mint finanszírozási szerződésre,

---

²⁴⁵ 1996. évi CXII. tv. 201. § (időállapot: 2008.09.01.)

²⁴⁶ 1996. évi CXII. tv. 214/D. § (időállapot: 2008.09.01.) Korábban a gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. tv. 6. § (4) bekezdése (időállapot: 2008.01.01-től 2008.08.31.-ig) írta elő, hogy tilos közzétenni olyan reklámot, amely nem tartalmazza a fogyasztási kölcsön folyósításával kapcsolatban felmerülő valamennyi költséget.

²⁴⁷ ERSTE Leasing Zrt. általános szerződési feltételek pénzügyi lízingszerződésekre (továbbiakban: ERSTE Leasing Zrt.) 4.5. pontja levezeti a teljes induló hiteldíj mutató számítás módját.

²⁴⁸ A THM számításának módjáról a betéti kamat, az értékpapírok hozama és a teljes hiteldíj mutató számításáról és közzétételéről szóló 41/1997. (III. 5.) Korm. rendelet rendelkezik.

²⁴⁹ Eltérően alakulnak a költségek operatív és pénzügyi lízingnél, illetve pénzügyi nyílt vagy zárt végű lízing esetében.

másrészről pedig a lízingtárgyra, annak paramétereire, jellemzőire. A gyakorlatban előfordulnak kombinált reklámok is, amelyek mind a lízingtárgyra, mind pedig a finanszírozási konstrukcióra tartalmaznak információt. A kombinált reklámokért a lízingtárgy szállítójának felelőssége mellett a finanszírozási konstrukciót alkalmazó pénzügyi intézmény felelőssége is megállapítható feltéve, ha ő maga is reklámozónak minősül.²⁵⁰

Tekintettel arra, hogy a fogyasztói döntéseket elsősorban a megtévesztő reklámok befolyásolják negatívan, így a fogyasztói pénzügyi lízing szempontjából meghatározó jelentőséggel bír a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló törvény alkalmazása, mely a 2005/29/EK irányelv magyarországi átültetése folytán 2008. szeptember hó 1-jén lépett hatályba.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolásának tilalma helyett az üzleti döntések tisztességtelen befolyásolását tilalmazza, azaz hatálya 2008. szeptember 1-jétől B2B²⁵¹ jogviszonyokra terjed ki. A Tptv. módosítását megelőzően generálklauzulaként tiltotta a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását, rögzítette, hogy „tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni,”²⁵² illetve „tilos a fogyasztó választási szabadságát indokolatlanul korlátozó üzleti módszereket alkalmazni.”²⁵³ Mindez természetesen a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is vonatkozott, bár a Gazdasági Versenyhivatal gyakorlatában érdekes módon meglehetősen kevés határozat született a pénzügyi lízingszerződéssel kapcsolatos fogyasztói megtévesztések tárgyában. Ennek oka álláspontunk szerint nem a fogyasztóvédelem szükségleten voltából, hanem a fentiekben hivatkozott generálklauzulából eredeztethető, mivel a jogszabály elsősorban a gazdasági versenyben tiltja a fogyasztók megtévesztését.²⁵⁴ A Tptv. nem az egyéni

---

²⁵⁰ Lásd bővebben: BACHER Gusztáv: A reklámban tett kijelentések és a hibás teljesítés, Magyar Jog, 2005/11., 650-662. o.

²⁵¹ *business to business*

²⁵² 1996. évi LVII. tv. 8. § (1) bekezdés (időállapot:2008.01.01.-2008-08.31.)

²⁵³ 1996. évi LVII. tv. 10. § (időállapot:2008.01.01.-2008-08.31.)

²⁵⁴ A Gazdasági Versenyhivatal Vj-127/2003. számú állásfoglalásában kifejtette, hogy a fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása tárgyában indított versenyfelügyeleti eljárás szempontjából

panaszok orvoslására, hanem a verseny tisztaságához és torzításmentességéhez fűződő fogyasztói érdek védelmére helyezte a hangsúlyt.²⁵⁵ A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa egyik határozatában²⁵⁶ éppen a lízingkonstrukció mint finanszírozási mód elhallgatása miatt minősítette a fogyasztók megtévesztésére alkalmasnak azt a rádióreklámot, amely 15%-os kedvezményt ígért, ugyanakkor nem tett említést arról, hogy ez az engedmény csak devizaalapú lízingfinanszírozású jogügyletekre vonatkozik. Az irányadó tényállás szerint a *General Motors Southeast Europe Kft.* eljárás alá vont a magyarországi forgalmazás 15. évfordulója alkalmából születésnap akcióát hirdetett, amely keretében 2006. szeptember 15-én és 16-án 15 órán át a készleten lévő Opel modelleket 15%-os árkedvezménnyel kínálta pénzügyi lízingkonstrukció esetén. A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa szerint a rádióreklám fő üzenetét képező, jelentős mértékű, csak korlátozott ideig élő 15 %-os kedvezmény érvényesíthetőségének alapvető, lényeges feltétele volt, hogy kizárólag lízingkonstrukció igénybevétele esetén járt. Ez a körülmény jelentősen leszűkítette az akció érvényességi körét, hiszen a készpénzzel egy összegben fizető vásárlók és a gépjármű-finanszírozás egyéb formáit választani kívánó fogyasztók számára az eljárás alá vont nem tette lehetővé az akcióban való részvételt. Ezt a tényt azonban elhallgatta a rádióreklám, ezáltal pedig fennállt a verseny torzulásának lehetősége. Ez abban mutatkozhatott meg, hogy a szakképzett, profi eladók a személyesen érdeklődők egy részét meggyőzhették akár arról, hogy a lízingkonstrukciót vegyék igénybe, vagy más módon vegyenek náluk Opel személygépkocsit. A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa szerint versenyjogi követelmény, hogy a reklám szövegének valósnak kell lennie, másfelől nem hallgathat el az akció megítélése szempontjából jelentős tényt, körülményt. Mindamellet, hogy a Versenytanács elismerte, hogy az időben korlátozott rádióreklámok

---

kiemelkedő jelentőséggel bír, hogy a vállalkozói magatartás versenyjogilag releváns legyen, azaz a piaci viszonyok torzulásához, vagy annak lehetőségéhez vezethessen.

²⁵⁵ FAZEKAS Judit: Fogyasztóvédelmi jog, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Bp., 2007., 217. o.

²⁵⁶ VJ-170/2006/19. számú határozata

természetüknél fogva nem alkalmasak arra, hogy egy akció összes feltételéről és tulajdonságáról információkat közöljenek, ez nem jelenti egyben azt, hogy a rádióreklám központi elemére vonatkozó lényeges feltételről történő tájékoztatás ne lenne elvárható.

A hatályos Tptv.-vel szemben a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések szempontjából relevanciával bíró fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény hatálya kifejezetten az angol elnevezéssel csak B2C²⁵⁷ néven emlegetett jogviszonyokra terjed ki, azaz a kereskedők és a fogyasztók²⁵⁸ kapcsolatára. Az új törvény hatálybalépése a fogyasztóvédelem magasabb szintjét valósítja meg, amely vélhetően kedvező hatással lesz a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is.

A törvény a Tptv.-hez hasonlóan generálklauzulaként rögzíti a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat²⁵⁹ tilalmát.²⁶⁰ A kereskedelmi gyakorlat megítélése során az átlagfogyasztó magatartásából indul ki, aki ésszerűen tájékozottan, az adott helyzetben általában elvárható figyelmességgel és körültekintéssel jár el, figyelembe véve az adott kereskedelmi gyakorlat, illetve áru nyelvi, kulturális és szociális vonatkozásait is.²⁶¹ Nem könnyű válaszolni arra a kérdésre, hogy pénzügyi lízing esetén mit kell érteni az ésszerű tájékozottságon és az adott helyzetben általában elvárható figyelmességen és körültekintésen akkor, ha a lízingbeadó a tájékoztatási kötelezettségét ténylegesen elmulasztja, ugyanakkor ennek megtörténtét a fogyasztóval aláírhatja, és a szerződés megkötésére irányuló tárgyalásokat nem a lízingbeadó, hanem a szállító bonyolítja le. A törvény a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak két formáját különbözteti meg: a megtévesztő és az

---

²⁵⁷ *business to consumer*

²⁵⁸ A 2008. évi XLVII. tv. 2. § a.) pontja (hatályos: 2008.09.01.-től): „fogyasztó: az önálló foglalkozásán és gazdasági tevékenységén kívül eső célok érdekében eljáró természetes személy”

²⁵⁹ 2008. évi XLVII. tv. 2. § d.) pontja alapján (hatályos: 2008.09.01.-től): „kereskedelmi gyakorlat: a vállalkozásnak, illetve a vállalkozás érdekében vagy javára eljáró személynek az áru fogyasztók részére történő értékesítésével, szolgáltatásával vagy eladásösztönzésével közvetlen kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása, reklámja, marketingtevékenységek vagy egyéb kereskedelmi kommunikációja”

²⁶⁰ 2008. évi XLVII. tv. 3. § (1) bek. (hatályos: 2008.09.01.-től)

²⁶¹ 2008. évi XLVII. tv. 4. § (1) bek. (hatályos: 2008.09.01.-től)

agresszív kereskedelmi gyakorlatot. A törvény mellékletében felsorolt magatartásformák feketelistát képezve, feltétlenül tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatnak minősülnek.²⁶² A törvény mellékletében felsorolt magatartásformák közül álláspontunk szerint különösen az alábbi tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok veszélyeztethetik a fogyasztót a pénzügyi lízinget illetően: csalogató reklám,²⁶³ az áru nagyon korlátozott ideig történő rendelkezésre állásának valótlan állítása a fogyasztó azonnali döntéshozatala céljából,²⁶⁴ szerkesztői tartalomnak álcázott reklám,²⁶⁵ téves tényyszerű információ közlése a piaci feltételekről,²⁶⁶ az áru ingyenes, díjtalan, térítésmentes vagy hasonló jelzőkkel való leírása.²⁶⁷ A csalogató és a „csak ma” reklámok a gépjárművek pénzügyi lízingje során kerülhetnek előtérbe, ahol a reklám nem is a pénzügyi lízingre, mint finanszírozási konstrukcióra, hanem a lízing tárgyára irányul. Szerkesztői tartalomnak álcázott reklámok - többek között - a pénzügyi lízingről, annak lényegéről, előnyeiről, hátrányairól szóló közleményekben bújhatnak meg. Téves tényyszerű információ közlése számos formában megnyilvánulhat, így például irányulhat arra, hogy a fizetett lízingdíjak egyenletesek, miközben az alacsony lízingdíjakat meghatározott idő elteltével magasabb lízingdíjak követik. Az áru térítésmentes leírása körében a nulla THM feltüntetése megtévesztő lehet abban az esetben, ha például a lízingbevevőnek szerződéskötési díjat kell fizetnie vagy a lízingbeadó költségei és a kamat már az egyes lízingdíjakba beépítésre került.

Megítélésünk szerint tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat leginkább mulasztásban megnyilvánuló megtévesztő kereskedelmi gyakorlat²⁶⁸ formájában ölthet testet a fogyasztói pénzügyi lízing körében. A megtévesztés irányulhat magára a lízingtárgyra, annak árára vagy lényeges tulajdonságára, de magára a lízingszerződésre is mint finanszírozási eszközre, finanszírozási

---

²⁶² PÁZMÁNDI Kinga: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma, *Gazdaság és Jog*, 2008/9.,4. o.

²⁶³ 2008. évi XLVII. tv. melléklet 5. pont

²⁶⁴ 2008. évi XLVII. tv. melléklet 7. pont

²⁶⁵ 2008. évi XLVII. tv. melléklet 11. pont

²⁶⁶ 2008. évi XLVII. tv. melléklet 18. pont

²⁶⁷ 2008. évi XLVII. tv. melléklet 20. pont

²⁶⁸ 2008. évi XLVII. tv. 7. § (1) bek.

jogügyletre. Éppen ezért a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat a hárompólusú pénzügyi lízing körében két oldalról is célba veheti a fogyasztót: a lízingtárgyat értékesítő szállító és a finanszírozást nyújtó lízingbeadó oldaláról.

3.2. A szerződéskötést megelőző tájékoztatás

A lízingbeadó és a fogyasztói lízingbevevő közötti kapcsolat egyensúlyhiányának egyik alapvető oka az információ birtoklásának egyenlőtlenségéből, az információs aszimetriából fakad. A konkrét lízingszerződés megkötése rendszerint bonyolult, sokszor átláthatatlan folyamatnak tűnik a laikus fogyasztó számára, aki ennek következtében teljes mértékben a lízingbeadó vagy szállító iránymutatásaira hagyatkozik az ügylet megkötése során, teret engedve ennek következtében az esetleges visszaéléseknek és alulinformáltságnak. A fogyasztók egy gépjármű „vásárlásakor” még azzal sincsenek tisztában, hogy milyen típusú finanszírozási szerződést kötöttek,²⁶⁹ milyen jogkövetkezményei vannak az általuk kötött szerződésnek. A megfelelő tájékozottság hiánya azzal a következménnyel jár, hogy a lízingbevevők nem tudnak megalapozott döntést hozni a számukra legmegfelelőbb szerződési konstrukció kiválasztásában, nincsenek tisztában a szerződés megszegésének jogkövetkezményeivel, igényérvényesítési lehetőségeikkel.

A lízingbevevő fogyasztók tájékoztatására több hatályos jogszabály rendelkezése is alkalmazható. Elsőként említhetjük a Ptk. vonatkozó normáit, melyek alapelvi szinten²⁷⁰ és a szerződések jogában is rendelkeznek a felek kölcsönös együttműködési kötelezettségéről, a szerződéskötés körében pedig külön nevesítik a tájékoztatási kötelezettséget.²⁷¹ Az új Ptk. Törvényjavaslat a fogyasztói szerződésekre jellemző információs aszimetriából eredően a fogyasztói szerződések körében különös tájékoztatási kötelezettséget irányoz

---

²⁶⁹ Vö.: VARGA Nelli: Kölcsön vagy lízing a gépjármű finanszírozás során? Doktoranduszok Fóruma, 2004. november hó 4., Miskolci Egyetem Állam- és Jogi tudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolc, 2005., 341-347. o.

²⁷⁰ Ptk. 4. § (1) bek.

²⁷¹ Ptk. 205. § (3) bek.

elő, ugyanakkor indokolásában rögzíti, hogy nem lehetséges általános szinten, valamennyi fogyasztói szerződésre kiterjedően megfogalmazni a tájékoztatási kötelezettséget és annak tartalmát.²⁷² Ebből kifolyólag a Törvényjavaslat csupán a tájékoztatási kötelezettség megtörténtének bizonyítását telepíti a fogyasztóval szerződő félre, és a tájékoztatási kötelezettséget, valamint annak tartalmát az egyes fogyasztói szerződéseket szabályozó külön jogszabályokra bízta. A magunk részéről egyetértünk ezzel a megoldással, mivel a magánjogi kódexünk kereteit feszegetné, amennyiben valamennyi fogyasztói tárgyú irányelvet implementáló jogszabály a Ptk.-ba kerülne beépítésre, és a jogalkotó minden egyes szerződés körében külön-külön nevesítené a tájékoztatási kötelezettséget és annak tartalmát. Maga az európai közösségi jog sem ír elő minden fogyasztói szerződés esetén kötelezően előzetes tájékoztatási kötelezettséget,²⁷³ illetve ahol rendelkezik ilyen kötelezettségről, ott a kötelezően előírt tájékoztatás tartalma eltérő.²⁷⁴

A szerződéskötést megelőző megfelelő tájékoztatásra pénzügyi lízingszerződések megkötése során ténylegesen annak ellenére nem kerül sor, hogy a Hptv. fogyasztóvédelmi rendelkezései külön hangsúlyt fektetnek a pénzügyi szolgáltatások tekintetében a tájékoztatási kötelezettségre. A pénzügyi lízingbeadók kötelesek magyar nyelven,²⁷⁵ az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségben, hirdetményben közzétenni az általános szerződési feltételeiket is tartalmazó üzletszabályzatot, az ügyfelek számára ajánlott szolgáltatásokkal kapcsolatos szerződési feltételeket, a kamatokat, szolgáltatási díjakat, az ügyfelet terhelő egyéb költségeket, a késedelmi kamatokat, valamint a kamatszámítás módszerét.²⁷⁶ A fogyasztóval kötött devizaalapú pénzügyi lízingszerződések, illetve biztosítéki célból ingatlanra kikötött vételi jogot tartalmazó lízingszerződés esetén további megkötés, hogy

---

²⁷² Törvényjavaslat 5:34. §-ához fűzött indokolás.

²⁷³ Például a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44/EK irányelv nem ír elő tájékoztatási kötelezettséget.

²⁷⁴ Bár a tájékoztatási kötelezettség tartalma mutat rokon vonásokat a *timeshare* szerződésnél, a hálaló kereskedés során, vagy a távollévők között kötött szerződések körében, mégis a tájékoztatási kötelezettség pontos tartalma szerződésenként eltérő.

²⁷⁵ 1996. évi CXII. tv. 203. § (6) bek. (időállapot: 2008.09.01.)

²⁷⁶ 1996. évi CXII. tv. 203. § (1) bek. (időállapot: 2008.09.01.)

a lízingbeadónak fel kell tárni az üggyel kapcsolatban az ügyfelet érintő kockázatokat,²⁷⁷ és azok tudomásulvételét írásban igazolni kell az ügyfél aláírásával.²⁷⁸ A Hptv. előző rendelkezései túlnyomórészt a tájékoztatási kötelezettség módját és terjedelmét írják elő, ugyanakkor nagyon szűk körben határozzák csak meg a tájékoztatási kötelezettség konkrét tartalmát. Önmagában ugyanis a szerződési feltételek, általános szerződési feltételek, üzletszabályzat, illetve a jogüggyel kapcsolatban felmerülő költségek elérhetőségének biztosítása még nem eredményezi azt, hogy a lízingbevevő a lízingszerződés megkötése során összehasonlítható adatokkal rendelkezik a jogüggyel felmerülő költségekről, és kellőképpen tájékozott a pénzügyi lízing lényegi sajátosságairól, jogkövetkezményeiről, az igényérvényesítési lehetőségekről.²⁷⁹ Megítélésünk szerint a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra nagyobb hangsúlyt kellene fektetni a jövőben annak érdekében, hogy a fogyasztók a jogüggyel sajátosságainak és háztartásukra gyakorolt pénzügyi hatásainak ismeretében kellő megfontolást követően kössék meg a pénzügyi lízingszerződéseket. Ez egyrésztől megvalósulhatna jogon kívüli eszközökkel: megfelelő oktatás, tájékoztatók kiadása révén, másrésztől pedig a fogyasztók számára pénzügyi szolgáltatást nyújtók tájékoztatási kötelezettségének jogszabályi szinten történő részletesebb és egyediesített tartalmi meghatározásával. Az eredményes fogyasztóvédelem egyik alapvető feltétele, hogy a fogyasztók valós, világos, egyértelmű és összehasonlítható tájékoztatásban részesüljenek a szerződéssel felmerülő költségekről, díjakról, azok esetleges módosulásának lehetőségéről, az üggyel sajátosságairól. Ezen információk pontos ismeretének hiányában a fogyasztó nincs tisztában vállalásaival, és nagyon könnyen már röviddel a szerződés megkötését követően szembesülnie kell azzal a ténnyel, hogy nem képes a szerződés teljesítésre, ami a lízingbeadó teljesítéshez fűződő érdekét is meghiúsítja. Éppen ezért akár a fogyasztói pénzügyi lízing, akár a pénzügyi szektorban

---

²⁷⁷ 1996. évi CXII. tv. 203. § (5) bek. (időállapot: 2008.09.01.)

²⁷⁸ 1996. évi CXII. tv. 203. § (4) bek. (időállapot: 2008.09.01.)

²⁷⁹ Kit illet meg a tulajdonjog, ki viseli a kárveszélyt, hova fordulhat panaszával, milyen jogkövetkezményei vannak annak, ha a lízingdíjat nem fizeti stb.

megjelenő valamennyi finanszírozási fogyasztói szerződés tekintetében a tájékoztatási kötelezettség tartalmának alábbi elemekre történő kiterjesztését tartjuk indokoltnak:

- a szállító és a lízingbeadó pontos megjelölése,
- a jogügylet jellemző ismérvei és jogkövetkezményei közérthető formában,
- a szerződéssel kapcsolatosan felmerülő valamennyi költség, díj, kamat, azok változásának lehetősége és mikéntje,
- a fogyasztói panaszok érvényesítésének módja.

3.3. A szerződés megkötése

A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megkötése kapcsán nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a konkrét szerződés megkötésére a pénzügyi lízingügylet részeként kerül sor, mellyel kapcsolatosan kialakult jogirodalmi nézetekre már kitértünk.²⁸⁰ Az atipikus szerződések, így a lízingszerződések megkötésére a Ptk. 200. §-ában szabályozott szerződési szabadság ad lehetőséget. A hiányzó polgári jogi szabályozás következtében a lízingszerződés elvileg szóban, írásban és ráutaló magatartással is létrejöhet. A pénzügyi lízingszerződés azonban végső soron tulajdonjog-átszállással jár, vagy annak lehetőségét biztosítja opciós jog formájában. Opciós jog a Ptk. rendelkezései szerint csak írásban köthető ki érvényesen,²⁸¹ ami egyben a pénzügyi lízingszerződés írásbeli alakiságát követeli meg. Emellett a Hptv. is előírja, hogy pénzügyi intézmény pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést - azaz többek között pénzügyi lízingszerződést is - csak írásban vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában köthet, az írásban kötött szerződés egy eredeti példányát pedig köteles átadni az ügyfél részére.²⁸² Az új Ptk. Törvényjavaslat szintén a lízingszerződés érvényességi

---

²⁸⁰ Lásd: IV.1. pont

²⁸¹ Ptk. 375. § (1) bek.

²⁸² 1996. évi CXII. tv. 210. § (1) bek. (időállapot: 2008.09.01.)

kellékének tekinti az írásbeli formát,²⁸³ mely alaki előírás egyben a fogyasztók érdekében is áll.

A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megkötése bonyolult folyamat, amely a gyakorlatban sokszor egymástól eltérő sémák mentén bonyolódik le az egyes lízingbeadóknál. Az üzleti élet a piac igényeinek megfelelően számos szerződéskötési modellt konstruált, amelyekből az alábbiakban csak a tipikusakra kívánunk rámutatni. Megkülönböztetjük az előtárgyalásos, a belépési és az adásvételi szerződés megkötése előtti pénzügyi lízingszerződés modelljét.

Előtárgyalásos modell

A lízingcégek előszeretettel alkalmazzák az előtárgyalásos modellt, aminek meghatározó ismérve, hogy a lízingtárgy lízingbeadó általi megszerzésére irányuló adásvételi szerződés és a lízingszerződés egyszerre lép hatályba.²⁸⁴ Az „előtárgyalásos modellnek” titulált szerződéskötési konstrukció lényege, hogy a lízingbevevő a szállítónál kiválasztja a lízingtárgyat, és a szállítóval közösen mindenre kiterjedően kidolgozza a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére vonatkozó adásvételi szerződés feltételeit. Az adásvételi szerződés megkötésére azonban nem kerül sor, mivel az ellenszolgáltatás megfizetése a lízingbeadó mint finanszírozó részéről fog megtörténni. A szállítók rendszerint rendelkeznek a velük kapcsolatban álló²⁸⁵ lízingbeadók blankettaszerződéseivel, amit a szerződés létrejöttéhez szükséges adatokkal²⁸⁶ kitöltenek, és a lízingbevevővel aláíratnak, majd továbbítanak a lízingbeadóhoz. Ezzel párhuzamosan kerül sor a lízingbevevő és a szállító által közösen kidolgozott adásvételi szerződésnek a lízingbeadó részére történő megküldésére, ami jogi szempontból a szállító ajánlata a lízingbeadó felé az adásvételi szerződés vele történő megkötésére. A lízingbeadó az ajánlatok elfogadása előtt megvizsgálja mind a lízingbevevő, mind a szállító bonitását, a lízingtárgyat és egyéb biztosítékokat, ennek érdekében adatokat,

---

²⁸³ Törvényjavaslat 5:340. §

²⁸⁴ Tipikusan ezt a megoldást követi például a Lombard Lízing Zrt. a gépjármű lízingszerződéseknél.

²⁸⁵ A lízingbeadók és a szállítók között - különösen a gépjármű finanszírozás területén - hosszabb távú együttműködési keretszerződés vagy ügynöki szerződés jön létre.

²⁸⁶ Lízingbevevő, lízingtárgy adatai, futamidő hossza, lízingdíjak nagysága, devizanem stb.

dokumentumokat kér. A lízingtárgyról a lízingbeadónak pontos információkkal kell rendelkeznie, ismernie kell annak típusát, gyártóját, paramétereit, megnevezését, tudnia kell a lízingtárgy piaci értékét, forgalomképességét. A lízingbevevőnek csatolnia kell továbbá jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező társaságok esetén egy-két évre visszamenőleg mérleget, eredmény-kimutatást, létesítő okiratot, az aláírásra jogosultak aláírási címpéldányát, cégismertetőt, igazolásokat az APEH-től, a VPOP-tól, az önkormányzattól, a TB szervektől, arra vonatkozóan, hogy a társaságnak nem áll fenn tartozása, természetes személy esetén - többek között - adatlapot, személyi igazolvány, lakcímkártya, jogosítvány, adókártya másolatát, két darab lakcímre szóló közüzemi számlát, adóbevallást, jövedelemigazolást.²⁸⁷ A hitelképességi és egyéb vizsgálatok elvégzését követően a lízingbeadó ajánlatot tesz, melynek a lízingbeadó által meghatározott ajánlati kötöttség időtartamán belüli elfogadásával a lízingszerződés létrejön. A lízingszerződés létrejötte és érvényessége azonban nem jelenti annak hatályosságát, és egyben a futamidő kezdetét. A lízingszerződés rendszerint a lízingtárgy szállítónál történő átvételével és az aláírt átadás-átvételi jegyzőkönyv lízingbeadó részére történő eljuttatásával lép hatályba.²⁸⁸

Előfordulhat, hogy a lízingbevevő nem a szállító közvetítésével választja ki a lízingbeadót, hanem saját maga. Ez esetben a bonitás elvégzéséhez szükséges adatokat mind a lízingtárgyra, mind pedig a szállítóra vonatkozóan - csatolva a szállító ajánlatát - maga a lízingbevevő szolgáltatja a lízingbeadó számára. A lízingbevevő finanszírozási kérelmének előzetes minősítését követően a lízingbeadók úgynevezett indikatív ajánlatot készítenek a lízingbevevő részére, ami jogi kötelező erővel nem bír, azaz ahhoz nem kapcsolódik ajánlati kötöttség. Ha a lízingbevevő a jogi relevanciával nem bíró „indikatív ajánlatban” foglalt kondíciókat elfogadja, úgy a lízingbevevő

---

²⁸⁷ www.axon.hu (letöltés ideje: 2008.07.01.)

²⁸⁸ Bár van olyan megoldás is, mely szerint a lízingszerződés aláírásának napján lép hatályba. Lásd: CIB Lízing Zrt. általános szerződési feltételek zárt végű pénzügyi lízing személy- és kishasznongépjárművek (www.ciblizing.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.) (továbbiakban: CIB Lízing Zrt.) 3. pont

által benyújtásra kerül a második finanszírozási kérelem, melyet követően elvégzett részletes hitelképességi és egyéb vizsgálat eredményétől függően a lízingbeadó jogilag is kötelező ajánlatot tesz. Az „előtárgyalásos modellen” belül létezik olyan megoldás is, amikor a felek a lízingbeadó blankettaszerződését alkalmazva egyetlen okiratba foglalják a lízingügyletet, amit mind a szállító, mind a lízingbeadó, mind a lízingbevevő aláír.²⁸⁹

Belépési modell

A „*belépési modell*” sajátossága abban áll, hogy a lízingbevevő nemcsak tárgyalásokat folytat a szállítóval a lízingtárgyra vonatkozóan, hanem meg is köti az adásvételi szerződést. A lízingbevevő a szállítási vagy adásvételi szerződésbeli pozícióját utóbb a lízingbeadóra ruházza át. Ez a konstrukció nem a harmadik személy részéről történő teljesítést jelenti a Ptk. 268. §-a értelmében, hanem a szerződési pozíció átruházását.²⁹⁰ A háromoldalú megállapodásban a felek tipikusan rendelkeznek a lízingbevevő által a szállítónak kifizetett előlegnek a lízingbeadóra történő engedélyezéséről és a lízingdíjakba történő beszámításáról. Hátránya ennek a modellnek, hogy a lízingbeadónak esetleg több napjába telik, míg külön háromoldalú megállapodásba foglalja, hogy mi az, ami közvetlenül mégis a szállító és a lízingbevevő jogviszonyát érinti.²⁹¹ A fogyasztói szerződések körében ez a szerződéskötési modell éppen a túlzott adminisztrációs terhek miatt nem terjedt el.

Adásvételi szerződést megelőző lízingszerződés modellje

Előfordulhat a gyakorlatban továbbá olyan megoldás is, amikor a lízingbevevő közvetlenül lízingbeadóhoz fordul, és *a pénzügyi lízingszerződés megkötése megelőzi az adásvételi szerződés megkötését*. A lízingszerződés azonban csak az adásvételi szerződés megkötésével, mint felfüggesztő feltétel teljesülésével lép hatályba.²⁹²

---

²⁸⁹ Ezt a szerződési konstrukciót alkalmazza a Raiffeisen Lízing Zrt.

²⁹⁰ Az új Ptk. Törvényjavaslat a gazdasági igényre reflektálva szabályozni kívánja a gyakorlatban már meghonosodott szerződésátruházás jogintézményét. Vö.: Törvényjavaslat 5:178. §

²⁹¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.VII.21.201/2007/7. Fővárosi Bíróság mint másodfokú bíróság I.Gf.75.357/2006/8.- LB-H-PJ-2007-164. bírósági határozatában egy ilyen belépési modell útján létrejött lízingszerződést bírált el.

²⁹² Tipikusan ingatlanlízing vagy flotta finanszírozás esetén jellemző.

A gyakorlatban meghonosodott szerződéskötési konstrukciók vizsgálatából azt a következtetést vonhatjuk le, hogy azok a szerződéskötési modellek a meghatározók, amelyek alapján a lízingbeadó csak azt követően vagy azzal egyidejűleg köt szerződést a lízingtárgy szállítójával, hogy a konkrét pénzügyi lízingszerződést a lízingbevevővel aláírták.

3.4. Általános szerződési feltételek

Az általános szerződési feltételek alkalmazása szükségszerű és költséghatékony technikája a tömegessé váló szerződéskötési forgalomnak, ugyanakkor veszélyeket is rejt magában. Az általános szerződési feltételek alapján létrejövő szerződésekben ugyanis nem érvényesülnek a klasszikus szerződéskötési mechanizmusok garanciái, a felek nincsenek gazdaságilag megközelíthetően sem egyenlő erőpozícióban, főleg a laikus fogyasztók a kiszolgáltatottak a szerződéskötés mechanizmusában, mivel az alkufolyamat elmarad.²⁹³ A fogyasztó a hosszú, bonyolult és számára érthetetlen általános szerződési feltételeket rendszerint el sem olvassa, vagy ha meg is ismeri, szerződési szabadsága csupán arra koncentrálódik, hogy megköti-e a másik fél által előírt feltételek mellett a szerződést vagy nem. A pénzügyi lízingszerződések megkötésére rendszerint szabványszerződések formájában kerül sor, maga a szerződés két részből áll: az egyedi lízingszerződésből és az általános szerződési feltételekből. A bírói gyakorlat²⁹⁴ a szerződéskötés során alkalmazott blankettaszerződéseket is általános szerződési feltételnek minősíti, figyelemmel annak Ptk. szerinti meghatározására.²⁹⁵ Az általános szerződési feltétellé minősítés szempontjából ugyanis közömbös annak terjedelme, formája, rögzítésének módja és az a körülmény, hogy a feltételek a szerződéses okiratban vagy attól elválasztva jelennek meg.²⁹⁶ Szintén általános szerződési feltételnek tekinti a *judikatúra* a lízingbeadók üzletszabályzatait és

---

²⁹³ BDT 2001.388.

²⁹⁴ Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. (XI.4.) számú kollégiumi véleménye.

²⁹⁵ Ptk. 205/A. § (1) bek.

²⁹⁶ Ptk. 205/A. § (3) bek.

hirdetményeit.²⁹⁷ A Hptv. előírásai szerint a pénzügyi lízingbeadók kötelesek általános szerződési feltételeiket üzletszabályzatba foglalni,²⁹⁸ és azt az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben kifüggeszteni, valamint az ügyfél kérésére ingyenesen rendelkezésre bocsátani.²⁹⁹

A lízingcégek a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés általános szerződési feltételeit elsődlegesen a saját szempontjaik előtérbe helyezésével alakítják ki, fogyasztót védő rendelkezéssel legfeljebb ott találkozunk, ahol ezt a jogalkotó kifejezetten előírja. Az általános szerződési feltételek alkalmazásában rejlő fogyasztói érdeksérelmek orvoslására szolgálna a Ptk.-nak a szerződések tartalmi kontrolljára előírt rendelkezései,³⁰⁰ valamint a tisztességtelen kikötésekhez fűzött érvénytelenség jogkövetkezménye.³⁰¹

A Ptk. szerint az általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha alkalmazója lehetővé tette, hogy a másik fél annak tartalmát megismerje, és ha azt a másik fél kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.³⁰² A Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. (XI.4.) számú kollégiumi véleményében megállapította, hogy az üzletszabályzat apró betűméretű részei, illetve esetleges hirdetmények csak akkor képezik a lízingszerződés részét, ha azt a lízingbevevő megismerte, és kifejezetten vagy ráutaló magatartásával elfogadta. Amennyiben a lízingbevevőnek nem állt módjában megismerni az általános szerződési feltételeket, annak apró betűs mérete miatt, vagy mert a

---

²⁹⁷ Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. (XI.4.) számú kollégiumi véleménye

²⁹⁸ 1996. évi CXII. tv. 207. § (időállapot: 2008.09.01.)

²⁹⁹ 1996. évi CXII. tv. 203. § (1)-(2) bek. (időállapot: 2008.09.01.) Az üzletszabályzat és az általános szerződési feltételek nem mindig különülnek el, de vannak olyan lízingbeadók, akik külön készítik el a két szabályzatot, és jöllehet sok átfedés van bennük, bizonyos előírások csak az üzletszabályzatban szerepelnek.

³⁰⁰ Ptk. 205/B. §

³⁰¹ A Ptk. fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötéseire vonatkozó rendelkezései az 93/13/EGK irányelv implementációja során kerültek be a Ptk.-ba. A jogirodalom azonban számos esetben rámutatott arra, hogy az irányelv átültetése nem sikerült túl jól, melynek következtében a Ptk. és kapcsolódó jogszabályok módosításra kerültek. A legutóbbi 2006. évi III. törvénnyel történő módosítás folytán egyértelművé vált, hogy a fogyasztói szerződések tisztességtelen általános szerződési feltételeinek jogkövetkezménye a semmisség és nem a megtámadhatóság. Lásd bővebben e tárgyban többek között: VÉKÁS Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései, HVG-ORAC, Bp., 2001., 86-104. o., VÉKÁS Lajos: A Ptk. 209. §-nak a megmérettetése az Európai Közösségek Bírósága előtt, Európai Jog, 2004/6., 8-11. o., FAZEKAS Judit: Fogyasztóvédelmi jog, Novotni Kiadó, Miskolc, 2003., 141-150. o.

³⁰² Ptk. 205/B § (1) bek.

lízingbeadó nem tette lehetővé, azok nem válnak a felek szerződésének tartalmává, így az azokban foglaltak figyelmen kívül hagyásával kell elbírálni a felek esetleges jogvitáit. Ennek ellenére egyes lízingbeadók³⁰³ üzletszabályzata a mai napig meglehetősen apró betűméretű, melyre tekintettel egy minimális betűnagyság alkalmazását ajánljuk a lízingbeadók figyelmébe. A lízingbeadók az általános szerződési feltételeknek a szerződés részévé válása érdekében az egyedi szerződés részeként rendszerint külön nyilatkoztatják a lízingbevevőt arra vonatkozóan, hogy az üzletszabályzat egy példányát átvette és annak tartalmát megismerte. A lízingbeadók általános szerződési feltételei, üzletszabályzatai azonban sokszor olyan hosszú és bonyolult szövegezésűek, hogy a laikus, jogi és pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező fogyasztó még annak tényleges átvétele esetén sem képes annak értelmezésére.³⁰⁴ Ebből kifolyólag álláspontunk szerint a lízingbeadóknak az üzletszabályzat, általános szerződési feltételek átadása mellett a PSZÁF lízingről szóló tájékoztató kiadványát³⁰⁵ is minden egyes esetben a lízingbevevők rendelkezésére kellene bocsátaniuk, mely utóbbi a laikus számára is érthetően és világosan tájékoztatná a fogyasztókat a jogügylet lényegéről és annak várható jogkövetkezményeiről. Sőt annak sem látjuk akadályát, hogy a jogalkotó a pénzügyi szolgáltatások igénybevételére irányuló fogyasztói szerződésekre, köztük a fogyasztói pénzügyi lízingre is, jogszabályban rögzített, egységes tartalmi elemekkel bíró minta alkalmazását írná elő a fogyasztók közérthető és világos tájékoztatása érdekében.

A Ptk. az általános szerződés feltételek szerződés részévé válása kapcsán előírja azt is, hogy olyan általános szerződési feltételről, amely a szokásos szerződési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől lényegesen vagy valamely korábban, a felek között alkalmazott kikötéstől eltér, külön is tájékoztatni kell a másik felet. Az ilyen feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél - a külön, figyelemfelhívó tájékoztatást követően -

---

³⁰³ Lombard Lízing Zrt., Raiffeisen Lízing Zrt. általános szerződési feltételei álláspontunk szerint a 8-as betűnagyságot nem haladják meg.

³⁰⁴ SÁNDOR István: A pénzügyi válság a jogász szemszögéből, 4. o. de JURE, 2009/1., (www.dejure.hu/2009/1/a-penzugyi-valsag-a-jogasz-szemszogebol/, letöltés ideje: 2009. 03.05.)

³⁰⁵ www.pszaf.hu/resource.aspx?ResourceID=fv_kiadv_lizing (letöltés ideje: 2008. augusztus hó 7.)

kifejezetten elfogadta.³⁰⁶ Érdekes módon nem minden pénzügyi lízingszerződés tartalmaz részletes külön figyelemfelhívó tájékoztatást azokról az általános szerződési feltételekről, amelyek a szokásos szerződéskötési gyakorlattól, a szerződésre vonatkozó rendelkezésektől eltérnek.³⁰⁷ Ez a gyakorlat megítélésünk szerint azzal magyarázható, hogy a lízingszerződés atipikus szerződés, amelyre vonatkozóan a Ptk. még diszpozitív szabályokat sem tartalmaz, a szokásos szerződési gyakorlatnak pedig a lízing estében nincs egységes kiforrott magja, melynek következtében meglehetősen nehéz állást foglalni abban, hogy melyek azok a kikötések, amelyek csak külön figyelemfelhívó tájékoztatást követően válnak a szerződés részévé.

A lízingszerződések általános szerződési feltételei vagy maga az üzletszabályzat sok esetben köti ki a választottbíróság eljárását a szerződésből eredő jogviták elbírálására.³⁰⁸ Az ilyen kikötést tartalmazó banki üzletszabályzat kapcsán állapította meg a bíróság, hogy a választottbíróság kizárólagos illetékességének kikötése a szokásostól eltérő rendelkezés, ezért mint általános szerződési feltétel csak akkor válik a szerződés részévé, ha azt a másik fél megismerte, és kifejezetten vagy ráutaló magatartással elfogadta.³⁰⁹

Az általános szerződési feltételeket tartalmazó szerződések tartalmi kontrollja mellett a Ptk. a fogyasztói szerződés részévé váló tisztességtelen általános szerződési feltételek, valamint egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen szerződési kikötések semmissé³¹⁰ nyilvánításával szintén a felek között eltolódott érdekegyensúlyt kívánja helyreállítani. Tisztességtelen az általános szerződési feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel

---

³⁰⁶ Ptk. 205/B. § (2) bek.

³⁰⁷ Nem tartalmaz figyelemfelhívó tájékoztatást például a Lombard Lízing Zrt. egyedi gépjárműre vonatkozó zárt végű pénzügyi lízingszerződése, PLA/2008.07.01., míg a CIB Lízing Zrt. zárt végű egyedi pénzügyi lízingszerződése külön felhívja a figyelmet az üzletszabályzat meghatározott pontjára utalással a kezelési költségek és díjak, szerződéses feltételek egyoldalú megváltoztatására.

³⁰⁸ Pl.: CIB Lízing Zrt., Raiffeisen Lízing Zrt.

³⁰⁹ BH 2001.131., EBH 2003/875.

³¹⁰ Ptk. 209/A. § (2) bekezdése szerint a semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni, azaz a semmisség relatív.

támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg.³¹¹ Ez alapján a tisztességtelen feltételnek két tartalmi összetevője van, egy szubjektív és egy objektív oldala: egyrészt a feltételeket kidolgozó fél a jóhiszeműség és tisztesség követelményét megsértve jár el, másrészt ezzel összefüggésben a szerződésből eredő jogosultságait és kötelezettségeit egyoldalúan és indokolatlanul a másik fél hátrányára állapítja meg. A tisztességtelen szerződési feltétel következtében a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek közötti egyensúly megbomlik, aránytalanság keletkezik. A 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet példálózó jelleggel felsorolja a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő szerződési feltételeket. A rendelet a tisztességtelen szerződési feltételeket két kategóriába sorolja: megkülönbözteti a feltétlenül tisztességtelen³¹² és a vélelmezten tisztességtelen kikötéseket, amelyeket a vélelem szerint tisztességtelennek kell minősíteni, azonban alkalmazójuk az ellenkezőjét bizonyíthatja.³¹³ A fogyasztóvédelmi szempontok utóbbi években történő előtérbe kerülése a bírói gyakorlatot is arra indította, hogy vegyék figyelembe a lízingbevevőknek a tisztességtelen általános szerződési feltételekből adódó, sokszor kiszolgáltatott helyzetét. A Fővárosi Bíróság egy eseti döntésében megállapította, hogy a Pannonlízing Rt. azon szerződési feltétele, mely a dolog megsemmisülése esetére a lízingbevevőt a lízingdíjak megfizetésére kötelezi azon időpontig, amíg a kártérítés teljes összegét a biztosító a lízingbeadó részére meg nem fizeti, érvénytelen, mivel a 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés c) pontja szerint „tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, mely a fogyasztót teljesítésre kötelezi abban az esetben is, ha gazdálkodó szervezet nem teljesíti a szerződést.”³¹⁴ Ugyanakkor arra hivatkozással, hogy a lízingszerződések speciális jogi jelleggel bírnak, nem minősítette a bíróság egy másik ügyben tisztességtelennek a lízingszerződés azon kikötését mely szerint, ha a lízingbeadó a szerződés felmondása

---

³¹¹ Ptk. 209. § (1) bek.

³¹² fekete lista

³¹³ szürke lista

³¹⁴ BDT 2004. 989, Fővárosi Bíróság 4.Gf.75 026/2001/19.

következtében visszaköveteli a lízingtárgyat, követelheti a hátralékos lízingdíjat is, azonban a visszakövetelt lízingtárgyat a piaci forgalomban értékesíti, és a befolyt vételár összegével a lízingbevevő hátralékos lízingdíj-tartozását csökkenti.³¹⁵ Annak ellenére, hogy az utóbbi években egyre nagyobb számban vannak jelen az ítélkezési gyakorlatban a tisztességtelen általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása iránti perek, zömében közérdekű kereset formájában, a lízingbeadók nem félnek továbbra is alkalmazni a lízingbevevők helyzetét kihasználó általános szerződési feltételeket. Az egyik lízingcég például annak ellenére a mai napig nem módosította a pénzügyi lízingszerződésekre vonatkozó üzletszabályzatának egyik rendelkezését,³¹⁶ hogy a bíróság ugyanezen kikötés tisztességtelen voltát a kölcsönszerződésre vonatkozó üzletszabályzata³¹⁷ tekintetében megállapította.³¹⁸ Az előzőekben példaként felhozott kikötésen túlmenően a lízingcégek általános szerződési feltételeinek számos aggályos rendelkezése van, amelyek érvénytelenségének megállapítása iránt a fogyasztók ritkán fordulnak bírósághoz, az már gyakoribb, hogy az ellenük indított perben hivatkoznak valamely feltétel semmisségére, amelyet a bíróságnak egyébként hivatalból is figyelembe kell vennie.³¹⁹ Megítélésünk szerint a hazánkban hiányzó, illetve meglehetősen lassan formálódó fogyasztói

---

³¹⁵ BDT 2001. 388.

³¹⁶ Lombard Lízing Zrt. gépjármű zárt végű pénzügyi lízing tevékenységre vonatkozó PLA/2008.07.01 Üzletszabályzatának IX.4. pontja szerint: „A Lízingbeadó jogosult az Üzletszabályzat módosítására. Az Üzletszabályzat módosítását annak hatálybalépése előtt legalább 15 nappal korábban ajánlott levélben megküldi a Lízingbevevőnek. Amennyiben a Lízingbevevő a fenti határidőn belül nem nyilatkozik, az üzletszabályzat módosítását a Lízingbeadó a Lízingbevevő által elfogadottnak tekintheti. Az Üzletszabályzat módosítása a hatálybalépésétől kezdve vonatkozik a még le nem járt lízingszerződésekre és a folyamatban lévő lízingügyletekre is.”

³¹⁷ Lombard Finaszírozási Zrt. gépkocsi vásárláshoz nyújtott kölcsönszerződésekre vonatkozó HIT/2005.06.01. Üzletszabályzatának XII/1. tisztességtelen és érvénytelen: „A hitelező jogosult az Üzletszabályzat módosítására. Az Üzletszabályzat módosítását annak hatálybalépése előtt legalább 15 nappal korábban ajánlott levélben megküldi a kölcsönbevevőnek. Amennyiben a kölcsönbevevő a fenti határidőn belül írásban nem nyilatkozik, az Üzletszabályzat módosítását a hitelező a kölcsönbevevő által elfogadottnak tekintheti. Az Üzletszabályzat módosítása a hatálybalépésétől kezdve vonatkozik a még le nem járt kölcsönszerződésekre.”

³¹⁸ Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.452/2007/3.szám, 6-H-PJ-2007-30. bírósági határozat.

³¹⁹ MAGOSI Szilvia - CSEPINSZKY Andrea: A szerződési feltételek tisztességtelensége. A pénzügyi lízing, hitel- és kölcsönszerződések a bírói gyakorlatban, különös tekintettel a pénzügyi vállalkozások ilyen jellegű ügyleteire, Jogi Tájékoztató Füzetek 171., Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Bp., 2007., 93. o.

tudatos fellépés miatt³²⁰ a helyzetben csak a közérdekű keresetek nagyobb száma, illetve az aktívabb bírói gyakorlat segíthet. A magyar bírói gyakorlat számára mindenképpen követendő példaként szolgálnak az Európai Bíróság fogyasztói szerződések tisztességtelen kikötései tárgyában született ítéletei. Az *Océano Grupo Editorial* ügyben³²¹ hozott ítéletében az Európai Bíróság rámutatott arra, hogy a 93/13/EGK irányelv által a fogyasztóknak biztosított védelem megköveteli, hogy a nemzeti bíróság hivatalból vizsgálja, hogy az előtte zajló eljárásban szereplő szerződési feltételek tisztességtelennek minősülnek-e. Hasonlóan foglalt állást az Európai Bíróság a *Cofidis SA kontra Jean-Louis Fredout*³²² ügyben, amikor megállapította, hogy a tisztességtelenség tagállami bíróság általi hivatalbóli vizsgálata elősegíti az irányelv által célzott védelmi szint biztosítását. Éppen ezért a magyar bíróságoknak a jövőben hatékonyabb szerepet kell felvállalniuk abban, hogy a fogyasztói szerződések általános szerződési feltételeinek tartalmi kontrollja és tisztességtelen kikötések hivatalbóli vizsgálata során történő semmissé nyilvánítása révén „kiegyelésre” kerüljenek az általános szerződési feltételek tisztességtelen kikötései, és helyreálljon a felek eltolódott érdekegyensúlya.

4. A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés jellemző tartalmi elemei

A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés tipikus szerződési klauzuláinak bemutatását a lízingbeadó és a lízingbevevő közötti jogviszony tartalmának mentén kívánjuk elvégezni annak érdekében, hogy a felek jogai és kötelezettségei párhuzamba állíthatóak és egybevetethetők legyenek. Ennek során külön elemezzük a lízingbeadó jogait és kötelezettségeit meghatározó, a lízingbeadó jogait és kötelezettségeit taglaló, valamint a szerződés egyéb tipikus rendelkezéseit.

---

³²⁰ FAZEKAS Judit (2007): i. m., 37. o.

³²¹ C-240/98.

³²² C-473/00.

4. 1. A lízingbeadó jogait és kötelezettségeit meghatározó tartalmi elemek

4.1.1. A lízingtárgy tulajdonjogának megszerzése

A lízingbeadó elsődleges kötelezettségei között nevesítik a lízingszerződések a lízingbevevő által kiválasztott dolog tulajdonjogának megszerzését, a lízingbevevő által kiválasztott szállítóval az adásvételi szerződés megkötését. A lízingbeadónak a lízingtárgy megszerzésére irányuló adásvételi szerződés megkötése során nem érvényesül a szerződési szabadsága, mivel az éppen a lízingbevevő által korlátozott. A lízingbevevő határozza meg végső soron a lízingszerződés tárgyát, annak paramétereit, és ő választja ki a szállító személyét. Ha a lízingbeadó eltér a lízingbevevő által meghatározott feltételektől, szerződésszegést követ el, amiért felelősséggel tartozik.

4.1.2. A lízingtárgy birtokba és használatba adása

A lízingbeadó további kötelezettségei körében írják elő a lízingszerződések a lízingelt tárgy használatba adását.³²³ Ez nem feltétlenül fizikai átadással valósul meg, történhet úgy is, sőt ez a tipikus, hogy a lízingbevevő veszi át a dolgot közvetlenül a szállítótól. A lízingbeadók már a lízingszerződésben meghatalmazzák a lízingbevevőt, és egyben a lízingbevevő kötelezettségeként írják elő, hogy helyettük és nevükben vegyék át a lízingtárgyat a szállítótól.³²⁴ Azokban a lízingszerződésekben pedig, amelyekben az adásvételi szerződésből eredő kötelezettségek is átszállnak - a vételár megfizetése kivételével - a lízingbevevőre, az átvétel a lízingbevevő adásvételi szerződésből eredő kötelezettsége.

4.1.3. Felelősségkizáró klauzula és engedményezési konstrukció

Amennyiben a lízingbeadó nem zárja ki hibás teljesítése miatti felelősségét, és ezzel egyidejűleg nem engedményezi az adásvételi

---

³²³ Az átadás-átvétel feltételül szabják a lízingbeadók az első lízingdíj, azaz az önerő és a szerződéskötési díj megfizetését.

³²⁴ CIB Lízing Zrt. III.3.a) pont

szerződésből a szállítóval szemben megillető jogait a lízingbevevőre, úgy szavatossági felelőssége a lízingbevevő irányában fennáll. A lízingszerződések azonban szinte mindegyikében szerepel felelősségkizáró kikötés, amely alapján a lízingbeadó kizárja a szerződésszegésért való felelősségét a lízingbevevővel szemben. A felelősségkizáró klauzula alapján a lízingbevevő kifejezetten lemond arról, hogy a lízingbeadóval szemben a szállító nem szerződés szerű teljesítése, így különösen késedelme, nem teljesítése, a teljesítés lehetetlenné válása, hibás teljesítése miatt bármiféle igényt érvényesítsen. A felelősség kizárásának indokolásaként a szerződések kivétel nélkül hangsúlyozzák, hogy a szállító személyét minden befolyás nélkül a lízingbevevő választotta ki, a lízingszerződés tárgyát, annak minden paraméterét, valamint az adásvételi szerződés feltételeit, így a vételárat, a szállítást, átadás-átvétel, üzembe helyezés módját, idejét, garanciavállalást a lízingbevevő tárgyalta le a szállítóval.³²⁵ Rögzítik azt is, hogy a lízingbeadó a lízingbevevő által kiválasztott lízingtárgyat kizárólag abból a célból vásárolja meg, hogy azt a lízingbevevő tartós és kizárólagos használatába adja.

A lízingszerződés létrejöttének sajátos előzményei, a szerződéskötés előfázisai azonban nem változtatnak azon a tényen, hogy a lízingbevevő szerződéses jogviszonyban a lízingbeadóval áll, a lízingtárgy birtokát, használati, hasznosítási jogát, tulajdonjogát - a szállítóval való közvetlen kapcsolat ellenére - a lízingszerződés teljesítésének eredményeként szerzi meg. A lízingbevevő ezért - érvényes engedményezési klauzula hiányában - csak a lízingbeadóval kötött szerződés keretei között érvényesítheti szerződésszegésből eredő igényeit.³²⁶

A Ptk. hatályos rendelkezései alapján a szerződésszegésért való felelősséget nem lehet kizárni és korlátozni kivéve, ha az ezzel járó hátrányt az ellenszolgáltatás megfelelő csökkentése vagy egyéb előny kiegyenlíti.³²⁷ A lízingbeadók azáltal, hogy az adásvételi szerződésből őket megillető jogokat a

---

³²⁵ Erre tekintettel a lízingbeadók az azért való felelősséget is kizárják, hogy az adásvételi szerződésben valamely feltétel nem vagy a lízingbevevő szempontjából hátrányosan kerül rögzítésre.

³²⁶ BDT 2006.1488.

³²⁷ Ptk. 314. § (2) bek.

lízingbevevőre engedményezik, megfelelő kompenzációs előnnyel egyenlíti ki a szerződésszegésért való felelősség kizárását. Ennek következtében a lízingszerződések sajátos jellemvonásának nevezhető engedményezési konstrukció alkalmazása még fogyasztói szerződés esetén is jogszerű,³²⁸ és a szerződéses gyakorlatban is elterjedt megoldás,³²⁹ még akkor is, ha a lízingbevevő az engedményezéssel nem teljesen kerül abba a pozícióba, mint a lízingbeadóval szemben.³³⁰ Amennyiben a lízingszerződés a felelősség-kizárás mellett nem tartalmaz engedményezési klauzulát, úgy a felelősség-kizárás semmis,³³¹ a lízingbevevő szerződésszegésből eredő igényeit közvetlenül a lízingbeadóval szemben érvényesítheti, aki ebből eredő kárát külön perben háríthatja át a szállítóra. A bírói gyakorlat szerint azonban az engedményezés mellett a felelősségkizáró klauzula csak akkor és annyiban lehet érvényes, amennyiben az eladóval szembeni közvetlen fellépést biztosító engedményezett, átruházott jogok és követelések a lízingbevevő szerződésszegési érdeksérelmének a teljes körű orvoslására alkalmasak.³³² Ha ez nem így lenne, úgy a fogyasztói jogok szenvednének csorbát azáltal, hogy az engedményezett jogok és követelések az érdeksérelem orvoslására nem nyújtanak kellő alapot, ugyanakkor a felelősség-kizárás miatt a lízingbeadóval szembeni közvetlen fellépés nem biztosított.

A Ptk. szerződésszegésre vonatkozó közös szabályai értelmében a szándékosan, súlyos gondatlansággal vagy bűncselekménnyel okozott, továbbá az életet, testi épséget, egészséget megkárosító szerződésszegésért való felelősséget érvényesen nem lehet kizárni.³³³ Éppen ezért a felelősségkizáró klauzula még engedményezési kikötés esetén sem érvényes

---

³²⁸ BDT 2006. 1487.

³²⁹ Meg kell jegyezni, hogy az engedményezés - mindamelllett, hogy a felelősség kizárásával a lízingbevevőnek okozott hátrányt megfelelő előnnyel egyenlíti ki - a lízingbeadó oldaláról nézve is jár előnyökkel. Amellett ugyanis, hogy a lízingbeadó kizárja a szerződésben a szerződésszegés miatti igények vele szemben történő érvényesíthetőségének lehetőségét, mentesül egy újabb per megindítása alól, melyben a szállítóval szemben követelné mindazt, amit vele szemben a lízingbevevő követelt és megnyert.

³³⁰ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A hibás teljesítés jogkövetkezményei lízingszerződés esetén, *Publicatines Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica, Tomus V., Fasciculus 1-4.*, Miskolc, 1990., 74. o.

³³¹ BDT 2000.201.

³³² BDT 2000.202.

³³³ Ptk. 314. § (1) bek.

akkor, ha például a hibás teljesítés miatt a lízingtárgy életet, testi épséget, egészséget károsít meg. A lízingbevevő ebből fakadó kártérítési igényét közvetlenül a lízingbeadóval szemben érvényesítheti, a gyártóval szembeni közvetlen fellépésre a termékfelelősség szabályai adhatnak alapot. A lízingszerződések felelősségkizáró klauzulái nem térnek ki erre az eshetőségre, amihez az is hozzátartozik, hogy az ilyen jellegű káresemények nem túl gyakoriak, amikor pedig bekövetkeznek, úgy egyben a gyártó termékfelelősségét is megalapozzák.

A lízingszerződések a lízingbeadóknak az adásvételi szerződésből eredő valamennyi jogosultságát - a tulajdonjog rendelkezési jogot képező részjogosítványának kivételével - a lízingbevevőre ruházzák át.³³⁴ E körben bár nem taxációs jelleggel külön nevesítik a szavatossági, garanciális, termékfelelősségi és kártérítési jogokat.³³⁵ Az engedményezett jogok köréből kifejezetten kizárják a szerződések a lízingtárgy feletti rendelkezés jogát mint a tulajdonjog részjogosítványát, az elállási jog gyakorlásának lehetőségét³³⁶ vagy a vételár visszafizetésére vonatkozó jogosultságot.³³⁷ Ez utóbbi esetben a lízingbevevő maga gyakorolhatja az adásvételi szerződéstől való elállás jogát, de a szállító által visszafizetett vételár már nem a lízingbevevő, hanem a lízingbeadó részére kerül megfizetésre. Amennyiben a lízingszerződések a lízingbevevőnek az adásvételi szerződéstől való elállási jogát nem zárják ki, úgy azt rendszerint a lízingbeadó írásbeli hozzájárulásához kötik.³³⁸ Érdekes módon azonban egyik lízingbeadó üzletszabályzatában sem találtunk rendelkezést arra, hogy a lízingbeadó hány napon belül, milyen formában, milyen feltételek mellett adja meg a hozzájárulást az elállás jogához. Ha figyelembe vesszük, hogy a lízingbevevő fogyasztó szavatossági, jótállási

---

³³⁴ Lombard Lízing Zrt. gépjármű zárt végű pénzügyi lízing tevékenységre vonatkozó PLA/2008.07.01 Üzletszabályzat (továbbiakban: Lombard Lízing Zrt.) IV. 1. pontja

³³⁵ CIB Lízing Zrt. V.35. pont

³³⁶ Raiffeisen Lízing Zrt. Gépjárművek adásvételi- és lízingszerződésének általános szerződési feltételei, (2008. június hó 26. napjától hatályos (www.raiffeisenlizing.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.) (továbbiakban: Raiffeisen Lízing Zrt.) II. 4. pont

³³⁷ A Budapest Lízing Zrt. pénzügyi lízingtevékenységre vonatkozó 2008. április hó 10. napjától hatályos üzletszabályzatának (www.budapestlizing.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.), (továbbiakban: Budapest Lízing Zrt.) 3.1. c) pont

³³⁸ Lombard Lízing Zrt. IV 1. pont

igényét a felelősségkizárás miatt a szállítóval szemben tudja érvényesíteni, így mindenképpen elvárható lenne az elállási jog gyakorlásához való hozzájárulás feltételeit az üzletszabályokban rendezni, annál is inkább, mivel a szavatossági jogok gyakorlására a Ptk. szigorú elévülési, illetve jogvesztő határidőt ír elő.

Az adásvételi szerződésből eredő jogosultságokat a lízingbeadók annak érdekében, hogy mentesüljenek a kezesi felelősség alól,³³⁹ vagy mint bizonytalan követeléseket ruházzák át a lízingbevevőre³⁴⁰ vagy kifejezetten kizárják kezesi helytállásukat.³⁴¹ Az engedményezésről szóló értesítés³⁴² megtörténtét háromoldalú adásvételi és lízingszerződésekben maga a szerződés tartalmazza,³⁴³ míg kétoldalú lízingszerződéseknel a szállító engedményezést tudomásul vevő külön nyilatkozata az egyedi lízingszerződés részét képezi,³⁴⁴ miközben az engedményezés tényéről szóló értesítést a lízingbeadó kötelezettségeként írják elő.³⁴⁵

Az engedményezett jogok gyakorlása azonban nemcsak joga, hanem kötelezettsége is a lízingbevevőnek. A szerződések e körben ugyanis rögzítik, hogy a szerződésszegésből eredő igényeket a lízingbevevő saját költségén köteles érvényesíteni a szállítóval szemben, a lízingbeadó nem felel az igények nem vagy nem megfelelő érvényesítéséből eredő károkért.³⁴⁶

Léteznek olyan megoldások is, amelyek nemcsak az adásvételi szerződésből eredő jogosultságok, hanem - a vételár megfizetésére vonatkozó kötelezettség kivételével - a kötelezettségek lízingbevevő általi átvállalásáról is rendelkeznek.³⁴⁷ Az ilyen kikötések tartozásátvállalásnak minősülnek,

---

³³⁹ Ptk. 330. §-a alapján

³⁴⁰ CIB Lízing Zrt. V.35. pont

³⁴¹ Lombard Lízing Zrt. IV. 2. pont

³⁴² Ptk. 428. § (3) bek.

³⁴³ Raiffeisen Lízing Zrt. II. 4. pont

³⁴⁴ Lombard Lízing Zrt. egyedi lízingszerződés PLA/2008.07.01

³⁴⁵ Lombard Lízing Zrt. IV. 2. pont

³⁴⁶ Lombard Lízing Zrt. IV. 3. pont

³⁴⁷ A Budapest Lízing Zrt. 3.1.c) pont, UniCredit Leasing Hungary Zrt. általános szerződési feltételek pénzügyi lízingszerződéshez (www.unicreditleasing.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.), (továbbiakban: UniCredit Leasing Hungary Zrt.) 6.2. pont, Merkantil Bank Zrt. általános szerződési feltételek deviza alapú lízinghez (www.merkantil.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.), (továbbiakban: Merkantil Bank Zrt.) 8. pont

amelyhez a Ptk. értelmében a jogosult hozzájárulása szükséges.³⁴⁸ Éppen ezért ilyen szerződési kikötéseket tartalmazó lízingszerződéseket a szállító is aláírja azzal, hogy hozzájárulását adja a tartozásátvállaláshoz. A tartozásátvállalás következtében a lízingbevevőt terheli külön meghatalmazás hiányában is a lízingtárgy átvételének, megvizsgálásának kötelezettsége és a szállítóval szemben a szerződésszegésért való felelősség jogkövetkezményeinek a viselése.

Az ítélkezési gyakorlat nagyon sokáig következetes volt abban, hogy a lízing nem háromszemélyes szerződéses jogviszony, hanem több, egymástól jogilag elkülönülő szerződés.³⁴⁹ Az utóbbi időben azonban mintha megtörni látszik ez nézet, mivel a *judikatúra* a pénzügyi lízingnek a szerződéses gyakorlat által kimunkált hárompólusú, komplex jogviszony-jellegét elismerni látszik. A lízingügyletben a szállító személyét, a lízingtárgyat, a vételárat és az adásvételi szerződés egyéb feltételeit a lízingbevevő határozza meg, az adásvételi szerződés lényeges elemei közömbösek a lízingbeadó, vevő számára. A lízingtárgyon a lízingbeadó nem azért szerez tulajdonjogot, hogy ezzel valamiféle szerződéses érdekét elégítse ki, a tulajdonjog megszerzésének egyedüli célja biztosíték „alapítása” a lízingügylet mögött meghúzódó hitelezési, finanszírozási jogviszonyhoz. A lízingbeadók éppen ezen „közvetítői” szerepükből eredően igyekeznek minden felelősség alól mentesülni. Ennek gyakorlati megoldása a lízingszerződés tekintetében a felelősségkizáró klauzula és az engedményezési konstrukció, míg az adásvételi szerződés tekintetében a lízingbevevő általi tartozásátvállalás. Az engedményezés és a tartozásátvállalásban megjelölt jogok és kötelezettségek tekintetében valamennyien mindkét szerződés alanyaivá válnak. A jogviszonyok ezáltal háromoldalúvá alakulnak át, de csak annyiban, amennyiben az átruházott jogok, illetve kötelezettségek tekintetében a

---

³⁴⁸ Ptk. 332. §

³⁴⁹ ÁDÁM Attila - SULYOK Tamás: A lízingszerződés egyes kérdései, A Kellékszavatosság, Bankszemle 1997/58., 58-59. o.

szerződő felek alanyai lettek a két szerződésnek.³⁵⁰

Az UNIDROIT Egyezmény, eltérően a magyar gyakorlattól, lehetővé teszi, hogy a lízingbevevő engedményezési kikötés hiányában is ugyanúgy hivatkozzon a szállítónak az adásvételi szerződésen alapuló kötelezettségeire, mintha ő maga is részese lenne az adásvételi szerződésnek, és a berendezést közvetlenül neki adnák el.³⁵¹ A lízingbeadó és a lízingbevevő jogosultsága a szállító kártérítési felelőssége esetén együttes, de a lízingbevevő nem jogosult arra, hogy a lízingbeadó beleegyezése nélkül felmondja vagy érvénytelenítse az adásvételi szerződést.³⁵²

4.1.4. Rendeltetészerű használat ellenőrzése

A felek a szerződésben a bérlet szabályainak megfelelően előírhatják, hogy a lízingbeadó jogosult a szerződészerű használat ellenőrzésére a lízingbevevő szükségtelen zavarása nélkül.³⁵³ Amennyiben a lízingbevevő a lízingtárgyat rendeltetésellenesen használja, hasznosítja, a lízingbeadó követelheti a rendeltetésellenes, szerződésellenes használat megszüntetését, illetve ebből eredően a lízingtárgy mint biztosíték értékének csökkenésében megnyilvánuló kár megtérítését. Amennyiben a lízingbevevő a rendeltetésellenes, szerződésellenes használatot a lízingbeadó felszólítása ellenére sem szünteti meg, illetve amennyiben a rendeltetésellenes használat a lízingtárgy épségét veszélyezteti, a lízingbeadó a gyakorlat szerint jogosulttá válik a szerződés azonnali hatállyal történő felmondására, illetve kárigénye érvényesítésére.³⁵⁴

4.2. A lízingbevevő jogait és kötelezettségeit meghatározó tartalmi elemek

4.2.1. Lízingtárgy átvétele

A lízingbevevő kötelezettsége a lízingelt tárgy átvétele és üzembe helyezése, mivel a dolog az ő igényeinek megfelelően lett kiválasztva, és ő

---

³⁵⁰ EBH 2003. 869

³⁵¹ „vélelmezett alanyiség”

³⁵² UNIDROIT Egyezmény 10. cikk

³⁵³ Ptk. 425. § (2) bek.

³⁵⁴ A szerződés futamideje alatt a bérleti elem dominanciája érvényesül, így a lízingbeadót megillető azonnali hatályú felmondási okok is a bérleti szerződésnél szabályozottakat követik.

rendelkezik az átvétel során szükséges szakértelemmel is. Az átvétellel kapcsolatos eljárási feltételek biztosítása és az átvétel, valamint üzembe helyezés valamennyi költségének viselése a lízingbevevőt terheli. Az átadás-átvételi jegyzőkönyvekben kivétel nélkül szerepel, hogy a lízingbevevő a lízing tárgyat mennyiségi és minőségi vizsgálatot követően, annak szerződésszerű minősítésével veszi át.³⁵⁵ Ennek elmulasztásából eredően keletkező károkra a lízingbevevő a lízingbeadóval szemben nem hivatkozhat.

4.2.2. Rendeltetésszerű és szerződésszerű használat, hasznosítás

A lízingbevevő köteles a lízingtárgyat rendeltetésszerűen, szerződésszerűen használni, hasznosítani. A lízingszerződés tárgyát nem idegenítheti el, nem terhelheti meg, biztosítékként nem kötheti le. A lízing tárgyában és tartozékaiban bármely átalakítást csak a lízingbeadó előzetes hozzájárulásával végezhet. A lízingbevevőt terhelik a dolog fenntartásával járó mindenféle kiadások, költségek és közterhek viselése. A lízingbevevő a lízingelt tárgyat allízingbe vagy más használatába csak a lízingbeadó előzetes hozzájárulásával adhatja.³⁵⁶

4.2.3. Lízingdíj

A lízingszerződések talán a legrészletesebben a lízingdíj kiszámításának módját részletezik a pénzügyi ismeretekben járatlan lízingbevevő számára meglehetősen bonyolult matematikai képletekkel. A lízingdíj mértékét számos tényező befolyásolhatja, így a futamidő hossza, a lízingdíjak intenzitása, ütemezése, a fizetés gyakorisága, az önerő mértéke, a lízingtárgy maradványértéke vagy a kikötött kamat. A lízingdíj összegének

---

³⁵⁵ Lombard Lízing Zrt. átadás-átvételi jegyzőkönyve

³⁵⁶ Különbséget kell tenni az allízingbe adás és a lízingtárgy használatának átengedése, azaz bérbeadása között. Az allízingbe adás feltételezi pénzügyi lízingnél, hogy az allízingbeadó megfelel a pénzügyi lízingbeadókra előírt feltételeknek, míg a lízingtárgy használatának átengedéséhez erre nincs szükség. Allízingbe adás során a korábbi lízingbevevő, mint lízingbeadó és az allízingbeadó között jön létre lízingszerződés, míg a használat átengedés nem érinti magát a lízingszerződést. Lásd bővebben BH 1991. 285.

meghatározásakor a lízingcégek a lízingdíj alábbi összetevőit veszik figyelembe:³⁵⁷

- a lízingtárgy beszerzési ára,
- a beszerzési ár mellékköltségei (csomagolás, szállítás, illeték, ügyvédi munkadíj),
- a lízingbeadók működési költségeinek arányos része,
- finanszírozási alapköltségek,³⁵⁸
- költségfedezet (az időközbeni változásokra, kockázati tényezőkre,³⁵⁹ igényérvényesítésre)
- a lízingbeadó nyeresége.

A lízingszerződések a lízingtárgy átadás-átvételének feltételül írják elő az első lízingdíj vagy önerő és a szerződéskötési díj megfizetését. Megemlítendő az a gyakorlat, hogy a lízingbevevő az első lízingdíjat a lízingbeadó utasítása alapján a szállítónak fizeti meg, és a kiegyenlítéssel egyidejűleg a szállítónak megfizetett összeget a lízingbeadóra engedményezi, aki azt a szállítónak fizetendő vételárba beszámítja.³⁶⁰ Álláspontunk szerint ez az eljárás amellet, hogy a lízingbeadó által a szállítónak nyújtott vételárelőleg fizetését szolgálja, egyben elbizonytalanítja a fogyasztót abban, hogy kivel is áll szerződéses kapcsolatban: a szállítóval, a lízingbeadóval vagy mindkettőjükkel.

A lízingdíj általában időszakonként előre jár, a felek megállapodásától függő tetszőleges fizetési ütemezésben, de jellemezően havonta. A havonta egyenlő eloszlású lízingdíjfizetési kötelezettségtől eltérően a felek megállapodhatnak csökkenő vagy növekvő intenzitású díjfizetésben. A változó intenzitású lízingdíjak esetén fontos, hogy ezzel a körülménnyel a lízingbevevő fogyasztók tisztában legyenek, s ne érje váratlanul őket, hogy néhány hónap elteltével a havi lízingdíjak összege megemelkedik. Éppen ezért

---

³⁵⁷ A lízingszerződés feltűnő értékaránytalanságának problematikáját lásd: IV. fejezet 3.1.1. pont.

³⁵⁸ A lízingbeadók rendszerint maguk is kölcsönből finanszírozzák a lízingügyletet. A refinanszírozó bank felé fizetendő kamat és rendelkezésre állási jutalék tetemes összege ezért, mint finanszírozási költség a lízingdíjba beépítésre kerül.

³⁵⁹ A lízingbeadók rendszerint mentesülési biztosítást kötnek arra az esetre, ha kintlévőségeiket nem tudják behajtani a lízingbevevővel szemben. Nyilvánvalóan ennek díja is beépítésre kerül a lízingdíjba.

³⁶⁰ Lombard Lízing Zrt. gépjármű zárt végű pénzügyi lízing tevékenységre vonatkozó PLA/2008.07.01 egyedi lízingszerződés

fontos szerepet kap a szerződés megkötése során az egyes lízingdíjak összegét és esedékességét tartalmazó, a lízingszerződések mellékletét képező fizetési ütemezés. Az egyik hazai lízingcég pénzügyi lízingszerződésekre alkalmazott blankettaszerződése a lízingszerződés elválaszthatatlan mellékletének minősíti a fizetési ütemezést, ugyanakkor azt csak a lízingtárgy átvételét követő hét munkanapon belül küldi meg a lízingbevevőnek, aki ha az abban foglaltakkal nem ért egyet, köteles azt három munkanapon belül a lízingbeadónak írásban jelezni, ennek hiányában a mellékletet elfogadottnak kell tekinteni.³⁶¹ Amellett, hogy ésszerűtlenül rövid határidőt biztosít a lízingcég az esetleges kifogások közlésére, a fizetési ütemezés utólagos megküldése megkérdőjelezi, hogy a fogyasztó egyáltalán tisztában volt-e a szerződés megkötésekor az egyes lízingdíjak összegével, intenzitásával, rendszerességével. Hasonlóan aggályokat vet fel fogyasztói szerződések esetén a fizetési ütemezésekkel kapcsolatos olyan kikötés, mely szerint a lízingbevevő rendelkezésére bocsátott lízingdíj fizetési időpontlista a lízingbeadó és a lízingbevevő aláírása nélkül is a szerződés részét képezik.³⁶²

A lízingszerződések a lízingdíj fizetési kötelezettséggel kapcsolatosan hangsúlyozzák, hogy a lízingbevevő esedékes díjfizetési kötelezettségét nem tagadhatja meg arra hivatkozással, hogy a lízingtárgyat rajta kívül álló okból nem tudja használni, mert az megrongálódott. Szintén nem módosítja a lízingdíj fizetési kötelezettség esedékességét, ha a lízingbevevő az üzembe helyezéssel, vagy a szükséges hatósági engedélyek megszerzésével késedelembe esik, és emiatt nem áll módjában a lízingtárgyat használni,³⁶³ vagy nem rendelkezik a lízingdíjak befizetéséhez szükséges postai átutalási megbízással.

A lízingdíj fizetése történhet postai átutalással, banki átutalással, illetve a lízingbevevő felhatalmazó nyilatkozata alapján azonnali beszedési megbízással. Postai átutalási megbízással történő fizetés esetén a teljesítés idejének a lízingbeadók a befizetés napját, míg banki átutalás során, a

---

³⁶¹ Vö.: 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § a) pont

³⁶² CIB Lízing Zrt. zárt végű pénzügyi lízingszerződés VII. pont (nyomtatvány dátuma: 2007. 08.01.)

³⁶³ Raiffeisen Lízing Zrt. V.3. pont

bankszámlájukon történő jóváírás napját tekintik. Azonnali beszedési megbízást a lízingbeadók előszeretettel írnak elő szerződéseikben, és a lízingbevevő kötelezettségeként jelölik meg az azonnali beszedési megbízásra való felhatalmazó nyilatkozat megadását, melynek elmulasztása akár a lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondás jogát is megalapozhatja.³⁶⁴

A lízingbeadó a megfizetett lízingdíjakat a Ptk. általános szabályai szerint számolja el, azaz költség, kamat, tőke sorrendjében³⁶⁵ azzal, hogy találkozhatunk olyan szerződéses kikötéssel, amelyben a lízingbeadó egyoldalúan jogosult meghatározni az elszámolás sorrendjét.³⁶⁶ Tekintettel arra, hogy a Ptk. 293. §-a értelmében a jogosult az elszámolás klasszikus költség, kamat, tőke sorrendjétől eltérhet, így az ilyen kikötés álláspontunk szerint nem ütközik jogszabályba, sőt egy tőke, költség, kamat elszámolási sorrend adott esetben még kedvező is lehet a fogyasztó szempontjából.

A lízingszerződések jelentős hányada kizárja³⁶⁷ a lízingbevevő beszámítási jogát a lízingdíjjal szemben annak ellenére, hogy a Ptk. szabályai szerint beszámítani csak egynemű és lejárt követelést lehet.³⁶⁸ Ezek a szerződéses kikötések fogyasztói szerződésben azért minősülnek aggályosnak, mivel a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet alapján tisztességtelen az a szerződési feltétel, ami kizárja vagy korlátozza a fogyasztó lehetőségét arra, hogy szerződéses kötelezettségeit beszámítással szüntesse meg.³⁶⁹

4.2.4. Kárveszélyviselés

A pénzügyi lízing egyik meghatározó ismérve, hogy a polgári jog általános *casus nocet domino* elvétől eltérően nem a lízingbeadó, hanem a lízingbevevő viseli a kárveszélyt. A kártelepítés általános elvének eme „megfordítása” a lízingbeadók oldaláról azzal magyarázható, hogy a lízingszerződés a lízingbevevő részéről egyfajta „hitelfelvételt” jelent. A lízingbeadó

---

³⁶⁴ A Budapest Lízing Zrt. 9.1.e) pontja

³⁶⁵ Raiffeisen Lízing Zrt. V.7. pont

³⁶⁶ Lombard Lízing Zrt. II.8. pont

³⁶⁷ CIB Lízing Zrt. IV.22. pont

³⁶⁸ Ptk. 296. § (1) bek.

³⁶⁹ 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 1. § (1) bek. f) pont

tulajdonjogának fenntartása valójában a hitelszerződés biztosítására szolgál, mivel pénzügyi lízing esetén a lízingbeadó nem saját szükségletének kielégítése végett szerzi be a lízingtárgyat, hanem a lízingbevevő igényeinek megfelelően azzal, hogy a futamidő lejártával a lízingbevevő tulajdonába fog kerülni.³⁷⁰ „A kárveszélyviselésnek a tulajdonos lízingbeadóról a lízingbevevőre telepítése a Ptk. dispozitív rendelkezéseitől ugyan lényegesen eltér, azonban a pénzügyi lízingszerződések sajátosságaival, a joggyakorlatban is elfogadott kockázat felosztásával összhangban áll.”³⁷¹ A kárveszélyviselésnek a lízingbevevőre történő telepítése véleményünk szerint fogyasztói pénzügyi lízingszerződésnél sem tekinthető tisztességtelennek, mivel a lízingbeadót csupán a lízingtárgy „kiüresedett” tulajdonjoga illeti meg, a tulajdonosi részjogosítványokat - a rendelkezési jog kivételével - a lízingbevevő gyakorolja.

A jogalkalmazás a lízingszerződésekre jellemző kártelepítés rendhagyó módon történő szabályozását dogmatikailag a pénzügyi lízing Hptv.-ben adott fogalmi ismérveiből, valamint a részletvétel szabályaiból vezeti le. Pénzügyi lízing esetén - arra tekintettel, hogy a lízingbeadó részéről ténylegesen hitelnyújtás történik - a dolog elpusztulásának vagy értékcsökkenésének a veszélyét - akárcsak a Ptk. 376. §-ának (4) bekezdése szerint a részletvétel esetén - a lízingbevevő viseli. Mindebből az következik, hogy mindazok a gazdasági érdekbeli vagy jogi változások, amelyek a szerződés megkötése után következnek be, a lízingbevevő terhére esnek és a díjfizetési kötelezettségét nem érintik.³⁷²

A kárveszély akkor száll át a lízingbeadóról a lízingbevevőre, amikor a lízingbevevő a lízingtárgyat a szállítótól átveszi. A lízingbevevő kárveszélyviselési kötelezettsége a futamidő teljes tartama alatt, a szerződés megszűnéséig fennáll, a szerződés idő előtti megszűnése esetén a lízingtárgy visszaszolgáltatásáig terheli a lízingbevevőt. Figyelembe véve azt, hogy a lízingbeadók igyekeznek a jogüggyel felmerülő minden kockázatot kizárni,

---

³⁷⁰ BH 1998. 496.

³⁷¹ BDT 2003. 95.

³⁷² BH 1998. 496.

így a kárveszélyviselés lehetőségét is törekednek a lízingtárgy lízingbevevő általi késedelmes átvétele vagy átvételének megtagadása esetére kiküszöbölni. Erre a gyakorlat több megoldási alternatívát is kidolgozott. Az egyik lehetőség, hogy az adásvételi szerződésből eredő kötelezettségeket a szállító hozzájárulása mellett a lízingbevevő átvállalja a lízingbeadótól, viselve ezáltal a késedelmes átvétel következményeként³⁷³ a kárveszélyviselést is, de találkozhatunk olyan szerződési kikötéssel is, amely rögzíti, hogy a kárveszély akkor száll át a lízingbevevőre, amikor a kárveszély az adásvételi szerződés alapján a lízingbeadóra szállna át.³⁷⁴

A kárveszélyviselés kiterjed a lízingbevevő érdekkörében felmerült károkra, így a lízingtárgy megsemmisülésére, megrongálódására, ellopására, a lízingbevevő vagy harmadik személyek által felröhatóan okozott károkra és a *vis maior*-ra. A kárveszélyviselés sajátos szabálya folytán a pénzügyi lízingszerződés a lízingtárgy megsemmisülésekor, totálkárossá válásakor átalakul egyösszegű fizetési kötelezettséggé,³⁷⁵ de találunk olyan szerződéses kikötést is, mely az előbbi események beálltára a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát biztosítja. A lízingbevevő a hátralékos lízingdíjakat egy összegben köteles megfizetni, a lízingtárgy pótlására illetve javítására azonban értelemszerűen nem köteles.³⁷⁶

4.2.5. Biztosítási szerződés

A lízingszerződésekhez a gyakorlati életben számtalan típusú biztosítási szerződés kapcsolódhat. A biztosítási szerződés megkötése a kárveszélyviselés speciális szabályai miatt mind a lízingbeadó, mind a lízingbevevő számára

---

³⁷³ A Budapest Lízing Zrt. 3.1.c) pontja

³⁷⁴ CIB Lízing Zrt. VI.42. pont

³⁷⁵ A lízingszerződések részletesen tartalmazzák a káresemény bekövetkezése esetén követendő eljárást és az elszámolás szabályait különös tekintettel arra, hogy a biztosító közvetlenül a lízingbeadónak fizeti meg a biztosítási összeget. Előírják ugyanakkor, hogy a biztosító előtti eljárásban a lízingbevevő köteles eljárni és a lízingszerződést azon a napon kell megszüntetnek tekinteni, amikor a biztosító a biztosítási összeget a lízingbeadónak átutalta vagy az igényt elutasította.

³⁷⁶ Az UNIDROIT Egyezmény 8. cikke sajátos szabályozást követ a kárveszély viselése tekintetében. Kizárja ugyanis a lízingbeadó termékfelelősségét (harmadik személlyel szemben nem felel a berendezés okozott haláleset, személyi sérülés vagy dologi kár miatt) és a lízingbevevővel szembeni kártérítési felelősségét, kivéve, ha a lízingbevevő kárát az okozta, hogy bízott a lízingbeadó szakértelmében és véleményében és a lízingbeadó közreműködött a szállító kiválasztásában vagy a berendezés részletes leírásában.

előnyökkel jár. A lízingszerződés mint finanszírozási konstrukció mellett is megjelent napjainkban a hitelfedezeti életbiztosítás, melynek a lényege, hogy a lízingbevevő halála esetén a biztosító fizeti meg a hátralévő tőkét és egyéb költségeket, így a kedvezményezett, örökös tulajdonjogot szerezhethet a lízingtárgyon. A lízingbevevők törlesztési nehézségein segítenek azok a biztosítások, amelyek például a munkanélküliség, a betegség vagy az árfolyamváltozásból eredő kockázatot vállalják át a lízingbevevőtől. A kárveszélyviselés „megfordulása” miatt a legnagyobb jelentőséggel a lízingtárgyra vonatkozó vagyonbiztosítás, gépjárművek esetén a kötelező gépjármű felelősségbiztosítás, valamint a casco biztosítás bír. A lízingszerződésben a felek rendszerint rögzítik, hogy a lízingbevevő köteles a lízingdíj erejéig vagyonbiztosítási, gépjárművek esetén felelősségbiztosítást, valamint casco biztosítást kötni, és azt a szerződés időtartama alatt hatályban tartani. Ennek elmulasztása olyan súlyos szerződésszegésnek minősül, ami alapot adhat a lízingszerződés lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondására.³⁷⁷

A biztosítási szerződés megkötésére többféle módon kerülhet sor. A lízingbevevő megbízhatja a lízingbeadó által kijelölt biztosítási alkuszt, hogy biztosítási szerződést kössön, amelyben a biztosított, a szerződő és egyben díjfizető a lízingbevevő. Gépjárművek lízingelése során terjedt el az integrált casco-s biztosítás, amelynek a lényege, hogy a biztosítási díj a lízingdíjba kerül beépítésre vagy a lízingdíj mellett kiszámlázásra, a biztosítási szerződést a lízingbeadó saját nevében mint szerződő és díjfizető fél köti.³⁷⁸ A beépített casco-s biztosítás megkötéshez hozzájáruló nyilatkozatban a lízingbevevő vállalja, hogy a biztosítási esemény napjával a Ptk. 547. § és 550. § alapján a szerződő helyébe belép, és a biztosítóval szembeni jogvitában eljár. A biztosítási szerződés megkötésének másik lehetséges módja, hogy a lízingbevevő maga köt biztosítási szerződést, vagy ennek érdekében egy általa kiválasztott biztosításközvetítőt bíz meg.³⁷⁹ Ez utóbbi esetekben a

---

³⁷⁷ Lombard Lízing Zrt. VI.4.h) pont

³⁷⁸ CIB Lízing Zrt. VII.45.pont

³⁷⁹ Lombard Lízing Zrt. átadás-átvételi jegyzőkönyv és gépjármű biztosítási adatlap

lízingbevevő szerződéses szabadsága több szempontból is korlátozódik. A lízingszerződések előírják egyrészt, hogy a lízingbevevő csak a lízingbeadó írásbeli hozzájárulásával köthet a vele keretszerződéses jogviszonyban nem álló biztosítóval szerződést,³⁸⁰ másrészt pedig meghatározzák a biztosítási szerződés kötelező tartalmi elemeit. A biztosítás kizárólag csak teljes körű casco biztosítás lehet, amelynek önrésze is tartalmaz előírást a lízingszerződés. A biztosítási szerződésnek a biztosítás kedvezményezettjeként a lízingbeadót kell feltüntetnie. A biztosítási díj nemfizetése esetén a biztosító csak abban az esetben mondhatja fel a biztosítást, és szüntetheti meg a kockázatviselést, ha előzőleg a lízingbeadót írásban értesítette a nemfizetés tényéről, és az elmaradt díjat a lízingbeadó a lízingbevevő helyett az értesítés kézhezvételétől számított meghatározott időn belül nem fizette meg. A lízingbevevő az egyedi lízingszerződés megszűnéséig nem jogosult a biztosítási szerződés felmondására, vagy egyéb módon való megszüntetésére, melyre való tekintettel a biztosítónak vállalnia kell, hogy amennyiben az ügyfél a biztosítási szerződés felmondását kezdeményezi, úgy arról a lízingbeadót haladéktalanul értesíti. A lízingbeadó ez esetben jogosult a lízingbevevő helyett a biztosítási díjat megfizetni, amennyiben a biztosító kockázatviselése már megszűnt, úgy a szerződést reaktiválni.³⁸¹

A kiéleződő piaci verseny következtében a gépjárművek piacán ma már elterjedtek azok a pénzügyi lízingszerződések, amelyek nem írják elő szerződéses feltételeként a casco biztosítás megkötését. Tény, hogy ezek a *no casco*-s finanszírozási konstrukciók jelentős megtakarítással járnak a lízingbevevők szempontjából, azonban óriási kockázatot hordoznak magukban. Casco biztosítás hiányában ugyanis, ha a személygépkocsit ellopják vagy totálkárossá válik, úgy a szerződés átalakul egyösszegű pénzfizetési kötelezettséggé, miközben a lízingtárgy már nincs a lízingbevevő birtokában és annak tulajdonjogát sem szerezheti meg. A casco nélküli biztosítások körében mindenképpen célszerű lenne, ha a lízingbeadók ennek

---

³⁸⁰ ERSTE Leasing Zrt. 11.3.2.6. pont

³⁸¹ Lombard Lízing Zrt. V.3. pontja

kockázatára külön is felhívnák a lízingbevevők figyelmét, a legmegnyugtatóbb megoldást azonban a biztosítási szerződés kötelező megkötésének lízingszerződésekben történő rögzítése eredményezné. Ezen nézetünket indokolja egyébként az a körülmény is, hogy a casco nélküli lízingszerződés nem feltétlenül olcsóbb, mint a casco-s konstrukció. A lízingbeadó a no casco-s szerződések mellé ugyanis maga köt biztosítást arra az esetre, ha a lízingtárgy megsemmisülése, ellopása esetén a lízingbevevőtől a fennálló tartozást nem tudná behajtani. Ennek a költségét a lízingbeadó azonban a lízingszorzó kalkulálásakor nyilvánvalóan beépíti a lízingdíjba, és azt végső soron a lízingbevevővel fizetteti meg.

Külön figyelmet érdemel a biztosítási esemény bekövetkezése esetén történő elszámolás a lízingbevevő és a lízingbeadó között. Amennyiben a lízingtárgy megsemmisül, elvész, vagy oly mértékben megrongálódik, hogy az már nem javítható, a pénzügyi lízingszerződés átalakul egyösszegű fizetési kötelezettséggé és a felek között megfelelő elszámolásnak van helye. Amennyiben a biztosító a biztosítási eseményre figyelemmel fizetést teljesít a lízingbeadónak,³⁸² úgy a biztosító által megállapított összeget be kell tudni a lízingbevevő tartozásába. Tekintettel arra, hogy a lízingdíj pénzügyi lízing esetében vételárrészleteket is tartalmaz, és a lízingtárgyon a káresemény folytán a lízingbevevő már nem tud tulajdont szerezni, ezért a lízingdíjnak vételárrészt megtestesítő része elvileg visszajár a lízingbevevő számára, ellenkező esetben a lízingbeadó jogalap nélkül gazdagodik.

4.2.6. Opciój jog

A pénzügyi lízingszerződés sajátos, bár nem szükségszerű eleme a lízingbevevőt megillető opciój jog. Nem tekinthetők opciój jog alapításának a lízingszerződések azon kikötései, mely alapján a szerződés lejáratakor a lízingbevevő - erre vonatkozó értesítés megküldésével - jogosult a maradványértéken a lízingtárgy külön adásvételi szerződéssel történő

---

³⁸² BDT 2000.203 számú jogesetben a bíróság alaposnak találta a lízingbevevő igényét a totálkárossá vált kamion káridőponti értéke és a balesetet követően esedékessé vált lízingdíjak bérleti, használati díjrésze vonatkozásában.

megvételére. Amennyiben azonban a lízingbevevő e jogával él, úgy a lízingbeadónak szerződéskötési kötelezettsége a futamidő végével beáll.³⁸³

A vételi jog kikötését egyes országok³⁸⁴ és a nemzetközi pénzügyi lízingről szóló egyezmény³⁸⁵ sem tekinti a lízingszerződés kötelező tartalmi elemének. Hatályos jogunk a pénzügyi lízing Hptv.-ben foglalt definíciója körében rendelkezik az opciós jogról, s a hazai szerződéses gyakorlatban is ez terjedt el túlnyomó részben. Sajnálatos módon találunk példát a magyar szerződéses gyakorlatban arra, hogy a vételi jog helyett a számviteli törvény téves fogalom-elnevezését, az elővételi jogot alkalmazzák.³⁸⁶

A hatályos Ptk.-nk a gazdasági élet és joggyakorlat változását az opciós jog tekintetében nem követi, tekintettel arra, hogy az üzleti szféra gyakorlatában többfajta vételi jog kikötése terjedt el: így ismeretes a nyitott és zárt opció. A nyitott opció lényege, hogy a jogosult vételi jogával a teljes szerződéses időtartam alatt, míg zárt opciónál csak az opciós szerződésben megjelölt időben élhet.³⁸⁷ A nyílt végű pénzügyi lízingszerződéseknél a zárt opció terjedt el, hiszen a lízingbevevő rendszerint csak a futamidő lejártától, a lízingdíj maradéktalan kiegyenlítésétől kezdődően vagy azt megelőző meghatározott időtartamon belül élhet vételi jogával, de semmiképpen nem a szerződés egész időtartama alatt.

Tekintettel arra, hogy az opciós jogot határozott idő esetén legfeljebb öt évre lehet kikötni, míg a határozatlan időre alapított opció hat hónap elteltével megszűnik,³⁸⁸ az öt évnél hosszabb időtartamú lízingszerződések esetén az öt év elteltével újabb opciós jogot alapító szerződést kell aláírni. Az opciós jog gyakorlására nyitva álló határidők meglehetősen változatos képet mutatnak a hazai lízingbeadók szerződéses gyakorlatában. Az egyik lízingbeadó általános szerződési feltételeiben a lízingbevevő a teljes tartozás megfizetését követő öt

---

³⁸³ BDT 2008.1799.

³⁸⁴ Nem tekinti a lízingszerződés fogalmi elemének a vételi jogot USA, Ausztria, Németország, ezzel szemben kötelező tartalmi elem Franciaországban, Belgiumban, Spanyolországban, Olaszországban.

³⁸⁵ UNIDROIT Egyezmény 1. cikk 3. pont

³⁸⁶ A Budapest Lízing Zrt. 10. b.) pontja kifejezetten elővételi jogról tesz említést.

³⁸⁷ BDT 2000.264., Csongrád Megyei Bíróság Gf. 40 170/1998/3.

³⁸⁸ Ptk. 374. § (2) bek., Ptk. 375. § (2) bek.

napon belül élhet vételi jogával,³⁸⁹ ami fogyasztói szerződés esetén mindenképpen aggályosnak tekinthető.³⁹⁰ A kirívó példa ellenére a hatvan nappal biztosított opciós jog mondható általánosnak.³⁹¹

A lízingszerződések lehetővé teszik, hogy a lízingbevevők kijelölhessék azt a harmadik személyt, aki az opciós jog gyakorlására jogosult. Ezzel kapcsolatosan számos esetben merül fel az opciós szerződések fedezetelvonó jellege miatti hatálytalansága.³⁹² Kétségtelen, hogy az opciós jog gyakorlásának átengedése a gyakorlatban túlnyomó többségben ellenérték nélkül történik, ami álláspontunk szerint részben ajándékozásnak minősül, tekintettel arra, hogy az opciós jog gyakorlásakor megfizetett maradványérték nem igazodik a lízingtárgy valós forgalmi értékéhez, mivel a vételár a lízingdíjak megfizetésével a lízingbevevő részéről részben kiegyenlítésre került. Ezt támasztja alá egyébként az a bírósági döntés is, mely a pénzügyi lízinget nem két külön - bérleti és adásvételi -, hanem egyetlen egységes, atipikus szerződésnek fogja fel. A tulajdonjog megszerzése a szerződésben kikötött opciós jognak a lízingbevevő általi gyakorlása útján történhet meg. Az opciós jognak a lízingbevevő javára történő biztosítása azonban nem a „bérleti” jellegű megállapodástól függetlenül, hanem kizárólag arra való tekintettel történhet. A lízingszerződésben kikötött maradványérték semmiképpen sem azonosítható a vételárral, hiszen az nem önmagában, hanem csak a lízingszerződés alapján kifizetett díjakkal együtt képezi a lízingtárgy ellenértékét.³⁹³

A fentiekből azonban az is következik, hogy amennyiben a lízingbevevő nem él opciós jogával, úgy a megfizetett lízingdíjak vételárat megtestesítő része a lízingbevevőnél marad, és aránytalan vagy oneltolódást eredményez

---

³⁸⁹ Raiffeisen Lízing Zrt. I.4. pont

³⁹⁰ Vö.: 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet 2. § a) pont

³⁹¹ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 20. pontja szerint az opció a futamidő lejártát megelőző 60 napon belül gyakorolható, OTP Lakáslízing Zrt. nyílt végű egyedi pénzügyi lízingszerződés III. pontja szerint az utolsó havi lízingdíj megfizetését, illetőleg a teljes lízingdíj tőketartozás előtörlesztését követően, a lízingbevevő által, a lízingbevevő részére továbbított, tulajdonszerzési jog gyakorlására való felhívó nyilatkozat lízingbevevő általi kézhezvételét követő 60 napon belül gyakorolható az opciós jog.

³⁹² BH 2000.365., BH 2000.462.

³⁹³ BH 2003. 156.

kettőjük viszonylatában. Jellemzően a lízingbevevők mindig élnek vételi jogukkal, így feltehetően ezzel magyarázható, hogy az üzletszabályok nem rendelkeznek az elszámolás szabályairól arra az elvi eshetőségre, amennyiben a lízingbevevő nem gyakorolná opciós jogát.

4.3. Egyéb tipikus tartalmi elemek

4.3.1. Futamidő és önrész

A lízingszerződések kivétel nélkül meghatározzák a futamidő kezdetét és végét, amely nem feltétlenül azonos a szerződés időtartamával. A futamidő kezdete a lízingtárgy átvétele vagy a szállító által kiállított számla lízingbeadó általi teljesítésének napja, míg a futamidő vége az utolsó lízingdíj vagy maradványérték esedékességének időpontja. Ehhez képest a szerződés lehet, hogy már az aláírás napján hatályba lép, míg a futamidő csak később a lízingtárgy átadásával kezdődik meg. A szerződés rendszerint a lízingbeadóval szemben fennálló valamennyi tartozás kiegyenlítésének napjával szűnik meg,³⁹⁴ ami szintén nem feltétlenül egyezik a futamidő utolsó napjával.

A pénzügyi lízinggel kapcsolatosan a fogyasztókat is érintő egyre gyakrabban felvetődő probléma a futamidő hosszának és a minimális önrész mértékének meghatározása. Sajnálatos módon jelenleg is vannak olyan lízingbeadók, akik önrész nélkül, 120-160 hónapos futamidő mellett is hajlandók gépjárművekre lízingszerződést kötni anélkül, hogy az ezzel járó kockázatokra a lízingbevevő figyelmét felhívják. A hosszú futamidő és az alacsony önrész vagy önrész hiánya a gépjárművek finanszírozása³⁹⁵ esetén azzal a következménnyel jár, hogy az autók értéke folyamatosan alatta marad a finanszírozás értékének, ami mind a lízingbeadó, mind a lízingbevevő számára rendkívüli kockázattal jár. A fogyasztókat is érintő kockázat abban jelentkezik, hogy a pénzügyi lízingszerződés futamidő előtti megszűnése esetén a lízingbeadó a gépjárművet rendszerint visszaveszi a lízingbevevőtől

---

³⁹⁴ Raiffeisen Lízing Zrt. I.6. pont

³⁹⁵ Gépjárművek finanszírozása körében azért van jelentősége az alulfinanszírozásnak, mivel a lízing tárgya tipikusan nem hasznos hajtó dolog, amely kitermelné a lízingdíjakat.

és piaci forgalomban értékesíti. Amennyiben az értékesítésből befolyt összeg a lízingbeadónak a lízingszerződés idő előtti megszűnéséből eredő követeléseit nem fedezi, úgy a lízingbeadó a különbözet megtérítését a lízingbevevőtől követeli. Éppen az ilyen esetek elkerülése végett javasolta a Lízingszövetség a gépjárművek pénzügyi lízingbe adásával foglalkozó lízingbeadók számára egy olyan ajánlás kidolgozását, amely szabályozná azokat a minimális elvárásokat - legfőként az önrész és futamidő tekintetében - amelyet minden szerződésnek teljesíteni kell.³⁹⁶ A PSZÁF ugyanakkor 1/2007. vezetői körlevelében felhívta a gépjárműlízinggel foglalkozó pénzügyi intézmények vezetőinek figyelmét arra, hogy az alacsony önrész és a hosszú futamidő a gépjármű-finanszírozás során azzal a következménnyel jár, hogy a fedezeti érték a szerződés futamidejének jelentős részében a lízingbevevővel szembeni követelések alatt marad. A Felügyelet szakmailag elfogadható kockázatúnak a bruttó árra vetített legalább 20%-os mértékű ténylegesen befizetett önrészt ítéli,³⁹⁷ míg az új gépjárművek esetén a 6 évet meghaladó futamidejű megállapodásokat kockázatosnak, míg a 8 évet meghaladókat indokolatlanul nagy kockázatúnak tartja, tekintettel arra, hogy ez esetben a szerződés futamideje jelentősen meghaladja a gépjármű amortizációját.³⁹⁸

4.3.2. Biztosítékok

A lízingszerződéseknél annak ellenére, hogy a szerződés időtartama alatt a lízingtárgy kiüresedett tulajdonjoga mint kvázi biztosíték a lízingbeadót illeti meg,³⁹⁹ a lízingbeadók a jogügylet refinanszírozása, a kárveszélyviselés speciális szabályaiból kifolyólag, valamint annak okán, hogy a lízingtárgy a szerződés időtartama alatt mindvégig kikerül birtokukból a lízingbevevő szerződésben vállalt kötelezettségeinek szerződésszerű teljesítése érdekében szerződést biztosító mellékkötelezettségek vállalást írják elő. A lízingbeadók a

---

³⁹⁶ www.lizingszovetseg.hu

³⁹⁷ Ausztriában a kötelező 20%-os önrészt jogszabály írja elő.

³⁹⁸ www.pszaf.hu

³⁹⁹ A visszatartott tulajdonjog biztosítéki szerepét hangsúlyozza a pénzügyi lízingnél Leszkoven László. Lásd: LESZKOVEN László: A szerződési biztosítékok jogának fejlődési tendenciái In: MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): A civilizistika fejlődéstörténete, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., 151-177. o.

szerződéses biztosítékok változatos tárházát használják fel annak érdekében, hogy a lízingbevevőt a szerződésszerű teljesítésre szorítsák rá, illetve szerződésszegés esetén igényeik kielégítését megkönnyítsék. A klasszikus szerződést biztosító mellékkötelmek szinte mindegyike megjelenik a lízingnél, így a kötbér kikötése, tartozáselismerő nyilatkozat, bankgarancia, készfizető kezesség, zálogjog, óvadék. A szerződéses gyakorlat azonban az előzőeken túlmenően további jogintézményeket is felhasznál a jogügylet biztosítékaként: engedményezés, vételi jog, hitelvédelmi biztosítás, szállítói visszavásárlási garancia, váltó.⁴⁰⁰ A lízingbevevő a szerződés megkötésekor a lízingbeadó által meghatározott biztosítékokat köteles nyújtani. Arra az esetre, ha a biztosíték értéke a lízingszerződés hatálya alatt csökkenne, vagy a lízingszerződésből eredő tartozás visszafizetése egyébként veszélyben lenne, a lízingbeadók kikötik a pótlólagos biztosíték nyújtását kötelezettségét. Tekintettel arra, hogy a szerződést biztosító mellékkötelmek alapítására külön szerződésben kerül sor, és annak bővebb kifejtése meghaladná jelen dolgozat kereteit, így ezzel nem kívánunk részletesebben foglalkozni.

4.3.3. Szerződésátruházás

Sajátos, bár érdekes módon gyakori tartalmi eleme a pénzügyi lízingszerződéseknek a szerződési pozíciók átruházásáról, engedményezésről, tartozásátvállalásról szóló kikötései.⁴⁰¹ A lízingbeadó oldaláról előírják, hogy a lízingbeadó jogosult a lízingszerződésből eredő jogait és kötelezettségeit harmadik személyre átruházni. Az engedményezés különösebb problémát nem vet fel, míg a kötelezettségek átruházása a Ptk. szerint tartozásátvállalásnak minősül, melyre figyelemmel ahhoz a lízingbevevő hozzájárulása

---

⁴⁰⁰ Lásd e tárgykörben bővebben BÉRES István: Gyorsak-e a váltóperek, ha a lízingügylettel függnek össze?, *Gazdaság és Jog*, 2008/1., 13-20. o.

⁴⁰¹ Az UNIDROIT Egyezmény 14. cikke a szerződésmódosítás kapcsán csak lízingszerződésen alapuló jogok átruházására tartalmaz előírást. A lízingbeadó a berendezésre vonatkozó, illetőleg a lízingszerződésen alapuló minden jogát vagy azok bármelyikét átruházhatja. Az átruházás azonban nem mentesíti a lízingbeadót a lízingszerződésen alapuló kötelezettségei alól, és nem módosíthatja a lízingszerződés jellegét. A lízingbevevő viszont csak a lízingbeadó hozzájárulásával, valamint harmadik személyek jogainak sérelme nélkül ruházhatja át a berendezés használatához való, vagy bármely egyéb, a lízingszerződésen alapuló jogát. Az egyezmény a kötelezettségek átvállalásának lehetőségét a magyar szerződéses gyakorlattal ellentétben nem szabályozza.

szükséges.⁴⁰² A szabványszerződések rendszerint tartalmazzák, hogy a lízingbevevő már a lízingszerződés aláírásával a tartozásátvállalásához előzetesen hozzájárul.⁴⁰³ A szerződések ezen kikötései nem tekinthetők tisztességtelennek, annál is inkább, mivel az új Ptk. Törvényjavaslat is rögzíti, hogy a szerződés-átruházáshoz a hozzájárulás előzetesen is megadható.⁴⁰⁴ A szerződéses gyakorlatban fellelhető azon kikötések azonban, amelyek a lízingbeadó számára a lízingszerződésből eredő kötelezettségeknek a lízingbevevő hozzájárulása nélkül történő átruházását teszik lehetővé,⁴⁰⁵ fogyasztói szerződések esetében tisztességtelennek minősülnek,⁴⁰⁶ és ezért semmisek.

A szerződésátruházást a lízingszerződések a lízingbevevő oldaláról is lehetővé teszik, de arra kizárólag a lízingbeadó írásbeli hozzájárulása mellett biztosítanak lehetőséget. A lízingszerződés átruházására csak a hirdetmény szerint ezzel járó költségek lízingbevevő általi megfizetését követően kerülhet sor, és kizárólag olyan személyre történhet az átruházás, akit a lízingbeadó előzetesen hitelképesnek minősített.⁴⁰⁷

4.3.4. Szerződésmódosítás

A lízingszerződések rendszerint tartalmazzák, hogy a szerződést csak közös megegyezéssel írásban lehet módosítani, bármilyen más formában, így e-mailen, telefaxon történő módosítás érvénytelen.⁴⁰⁸ A közös megegyezéssel történő módosítás mellett természetesen jogszabály vagy a bíróság is módosíthatja⁴⁰⁹ a felek közötti szerződést, bár ez utóbbira a bírói gyakorlatban példát nem találunk, de a jogviszony tartós jellegére figyelemmel azt nem tartjuk kizártnak. A közös megegyezéssel történő szerződésmódosítás

---

⁴⁰² Ptk. 332. §

⁴⁰³ Raiffeisen Lízing Zrt. V.10. pont

⁴⁰⁴ Vö.: Törvényjavaslat 5:179. §

⁴⁰⁵ ERSTE Leasing Zrt. 10.1. pont

⁴⁰⁶ 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 1. § g) pontja alapján ugyanis fogyasztói szerződés esetén tisztességtelen az a szerződési feltétel, amely lehetővé teszi, hogy a fogyasztóval szerződő fél tartozását más személy a fogyasztó hozzájárulása nélkül átvállalja.

⁴⁰⁷ ERSTE Leasing Zrt. 10.2. pont, Lombard Lízing Zrt. III.4. pont, CIB Lízing Zrt. IX. 56. pont

⁴⁰⁸ Raiffeisen Lízing Zrt. X.4. pont

⁴⁰⁹ Ptk. 241. §

vonakozhat - többek között - fizetési haladéokra, a fizetési átütemezésre,⁴¹⁰ futamidő módosítására, a devizanem megváltoztatására,⁴¹¹ részleges előtörlesztésre. Bármilyen okból is kerül sor a szerződésmódosításra, ha azt a lízingbevevő kezdeményezi, akkor meg kell fizetnie a hirdetményben meghatározott szerződésmódosítási díjat.⁴¹²

A pénzügyi lízingszerződés általános szerződési feltételei kivétel nélkül biztosítják a lízingbeadók számára a szerződés egyoldalú módosításának lehetőségét. A Ptk. szabályai szerint a szerződést a felek főszabály szerint csak közösen módosíthatják, a szerződés egyoldalú módosítása rendkívüli és kivételes esetben történhet meg, a másik felet védő garanciális szabályok betartása mellett. A Hptv. 210. § (3) bekezdés⁴¹³ értelmében *„a pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben kamatot, díjat vagy egyéb szerződési feltételt csak akkor lehet egyoldalúan, az ügyfél számára kedvezőtlenül módosítani, ha szerződés ezt - külön pontban - a pénzügyi intézmény számára meghatározott feltételek, illetve körülmények esetére egyértelműen lehetővé teszi.”* *„Az üzletszabályzat kamatot, díjat vagy egyéb feltételeket érintő - az ügyfél számára kedvezőtlen - módosításait a módosítás hatálybalépését 15 nappal megelőzően, hirdetményben közzé kell tenni.”*⁴¹⁴ A Hptv. előzőekben idézett rendelkezései az üzletszabályzat általános, bármely kikötésre kiterjedő módosítására nem jogosítják fel a lízingbeadókat. A Hptv. szigorúan behatárolt körben, kizárólag a „kamatt, díj, egyéb szerződési feltétel” egyoldalú módosítására ad felhatalmazást a lízingbeadók számára, de erre is csak akkor, ha annak feltételeit a „szerződés külön pontban” egyértelműen részletezi. A feleknek meg kell állapodni abban, hogy pontosan milyen körülmények

---

⁴¹⁰ A fizetési haladék nyújtásáról, a fizetési átütemezés lehetőségéről az általános szerződési feltételek sokszor hallgatnak.

⁴¹¹ CIB Lízing Zrt. IX.58. pont szerint a lízingszerződés devizaneme a futamidő alatt nem változtatható, míg a Lombard Lízing Zrt. X.2. pontja szerint a devizanem megváltoztatható, de annak feltételeit a lízingbeadó jogosult meghatározni.

⁴¹² AZ ERSTE Lízing Zrt. 30.000.-Ft-ot, a LOMBARD Lízing Zrt. 45.000.-Ft-ot számít fel szerződésenként bármilyen jellegű módosítás díjaként.

⁴¹³ Megjegyezni kívánjuk, hogy időközben elfogadásra került a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét érintő egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XIII. tv., mely a Hptv. módosításával szigorítja az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét, és érdekes módon e körben kifejezetten megjelöli a fogyasztói kölcsönszerződés mellett a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést is.

⁴¹⁴ Hptv. 210. § (4) bek.

megváltozása, milyen vonatkozásban, illetve mértékben szolgálhat a szerződésmódosítás alapjául.⁴¹⁵ A jogszabályi előírásokkal szemben a gyakorlat azt mutatja, hogy a lízingbeadók az általános szerződési feltételek, üzletszabályok bármely rendelkezésének egyoldalú módosítását biztosítják maguk számára, ami ellentétben áll a Hptv. rendelkezéseivel, és adott esetben a fogyasztóra nézve indokolatlanul hátrányos lehet.⁴¹⁶

A kamat, díj, egyéb szerződési feltételek egyoldalú módosítására alapul szolgáló körülményeket a lízingbeadók igyekeznek széles skálán meghatározni, és „gumiszabályok” beiktatásával azok kiterjesztő értelmezését biztosítani. Az alábbiakban kiragadtunk néhány okot az általános szerződési feltételekből, amelyek alapot adnak a lízingbeadó számára a szerződés lízingbevevő szempontjából kedvezőtlen, egyoldalú módosítására: a bel- és külföldi pénzügyi piaci viszonyok, a jogszabályok, hatósági előírások, a lízingbeadó üzletpolitikája vagy a szerződésben foglalt szolgáltatásra vonatkozó kockázat megváltozása, a referencia-kamatláb módosulása, a jegybanki alapkamat, a bankközi hitelkamatok emelkedés,⁴¹⁷ a refinanszírozási feltételek megváltozása.

Az egyoldalú szerződésmódosításról való tájékoztatási kötelezettséget a lízingbeadók a Hptv.-vel összhangban írják elő üzletszabályaikban, de csak nagyon kevés esetben vállalnak kötelezettséget arra, hogy a hirdetményi úton történő közzététel mellett írásban is tájékoztassák a lízingbevevőt a díjak, kamatok, egyéb költségek lízingbevevő számára kedvezőtlen módosításáról.⁴¹⁸ A Hptv. csak az „ügyfél számára kedvezőtlen” módosítás tekintetében írja elő a 15 nappal korábbi hirdetményi úton történő tájékoztatást. Ennek értelmezése pedig, hogy a díjemelésen túlmenően milyen más körülményváltozás minősül az ügyfél számára kedvezőtlen módosításnak további visszaélések lehetőségét rejti magában. Ha be is tartják a lízingbeadók az egyoldalú módosítás

---

⁴¹⁵ Szegedi Ítéltábla Pf.I.20.452/2007/3., SZIT-H-PJ-2008-8. bírósági határozat

⁴¹⁶ CIB Lízing Zrt. zárt végű egyedi pénzügyi lízingszerződés (nyomtatvány dátuma: 2007.08.01.) alapján a lízingbeadó a szerződés bármely feltételét jogosult egyoldalúan módosítani a lízingbevevő hátrányára.

⁴¹⁷ Érdekes módon a csökkenést nem írja elő.

⁴¹⁸ A Budapest Lízing Zrt. 11.7. pontja szerint a lízingbevevőt írásban tájékoztatja.

hirdetményi úton történő közzétételét, annak fogyasztóvédelmi hatékonysága, és a fogyasztókhoz történő eljutása mindenképpen csekélynek mondható.

A fogyasztói pénzügyi lízingszerződések lízingbeadók általi egyoldalú módosítása kapcsán a lízingbeadóknak azonnali hatályú felmondási jogot kell biztosítaniuk a lízingbevevőknek, ellenkező esetben a szerződési feltétel fogyasztói szerződés esetében tisztességtelen.⁴¹⁹ Az általunk megvizsgált pénzügyi lízingszerződések szinte mindegyike biztosította a lízingbevevő számára az egyoldalú szerződésmódosítás miatti azonnali hatályú felmondás jogát.⁴²⁰ Nem véletlenül. A lízingbevevők feltehetően kevés esetben élnek az azonnali hatályú felmondás lehetőségével, figyelembe véve azt, hogy az azonnali hatályú felmondás következtében a hátralékos lízingdíjak azonnal esedékessé válnak, és a felek az előtörlesztés szabályai alapján számolnak el egymással.⁴²¹

4.3.5. Egyéb rendelkezések

A lízingszerződések jelentős hányada a jogviták elbírálására a Pp. szerinti általános illetékességi szabályoktól eltérő, a lízingbeadó számára kedvező kizárólagos illetékességet köt ki. A lízingbeadó székhelye szerinti bíróság⁴²² kizárólagos illetékességének kikötése, vagy a választottbíróság⁴²³ eljárásának való alávetés elbizonytalanítja a lízingbevevőket abban, hogy a perköltség megelőlegezése és esetleges viselése mellett vállalják-e egy lakóhelytől távoli bíróságra történő utazást, vagy a lízingbeadó követelésébe belenyugodva inkább ne bocsátkozzanak perbe.⁴²⁴

További tipikus szerződési klauzula a részleges érvénytelenség kimondása, adatvédelmi rendelkezések, pénzmossásról szóló törvényben előírt

⁴¹⁹ Vö.: 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet 2. § d) ponttal

⁴²⁰ A Lombard Lízing Zrt. X.3. pontja hallgat az azonnali hatályú felmondási jogról.

⁴²¹ Raiffeisen Lízing Zrt. X.4. pont

⁴²² Lombard Lízing Zrt. X.1. pont, Budapest Lízing Zrt. 11.8. pont, Raiffeisen Lízing Zrt. X.1. pont

⁴²³ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 21.2. pont, CIB Lízing Zrt. XII. 84. pont

⁴²⁴ Az Európai Bíróság a már idézett *Océano grupo Editorial SA v. Rocío Muricano Quintero* ügyben hozott ítéletében fejtette ki: „az az illetékességi kikötést tartalmazó feltétel, amelyet a fogyasztó és a vállalkozás közötti szerződésbe anélkül vettek fel, hogy a felek egyedileg megtárgyalták volna, és amely olyan bíróság kizárólagos illetékességébe utalja a szerződésből fakadó jogviták elbírálását, melynek illetékességi területén található a vállalkozás telephelye, az irányelv (93/13) 3. cikke értelmében tisztességtelennek minősül”

kötelezettségek betartását szolgáló szerződéses kikötések, devizanemre vonatkozó előírások, a Hpt. szerinti kockázatfeltáró nyilatkozat. Részletesen taglalják a lízingszerződések a központi hitelinformációs rendszerrel⁴²⁵ összefüggő adatszolgáltatási kötelezettségüket és jogorvoslati lehetőségeket.⁴²⁶ A felek kölcsönös együttműködési kötelezettsége körében előírják a lízingbevevők tájékoztatási kötelezettségét.⁴²⁷ A lízingbevevők jellemzően - bár véleményünk szerint nem tudatosan - kötelezettséget vállalnak a lízingbeadót a biztosítási titok és a banktitok alóli felmentő nyilatkozat megadására, annak érdekében, hogy a lízingbeadók a biztosítási szerződés fennálltát, illetve a lízingbevevőnek más pénzintézetekkel szembeni tartozását ellenőrizni tudják.⁴²⁸

A felek jogait és kötelezettségeit egybevetve megállapíthatjuk, hogy a lízingbevevő jogállása első ránézésre a lízingbeadóéhoz képest egyenlőtlen helyzetet eredményez, melynek következtében csorbát szenved a polgári jog klasszikus szinallagmatikus kötelmekre épülő felfogása.⁴²⁹ Ezt az aránytalanságot küszöböli ki a jogviszony kvázi hitelnyújtást megtestesítő jellege, a jogügylet azon sajátossága, hogy a lízingbevevő saját tőke egyösszegű rendelkezésre bocsátása nélkül jut hozzá a lízingtárgy használatához és hasznai szedésének jogához, majd később - eshetőleges jelleggel - a lízingtárgy tulajdonjogához. A lízingtárgy tulajdonjoga mint egyfajta biztosíték *de iure* a lízingbeadót illeti meg a szerződés időtartama alatt, de a tulajdonosi jogokból származó előnyöket - a rendelkezési jog kivételével - *de facto* a lízingbevevő élvezi. A pénzügyi lízing finanszírozási

---

⁴²⁵ Hptv. 130/A-130/O. §

⁴²⁶ Tekintettel arra, hogy ezen rendelkezések közjogi jellegűek, így jelen dolgozat keretei között e témakört nem kívánjuk tárgyalni.

⁴²⁷ A BG Magyarország Lízing Zrt. pénzügyi lízingre vonatkozó általános szerződési feltételeinek III.1.4. pontja szerint tájékoztatni kell a lízingbeadót a lízingbevevő ellen esetlegesen indított perekéről, fizetési képtelenségi, vagy végrehajtási eljárásról, minden olyan, a lízingbevevőt érintő hatósági intézkedésről, eljárásról, keresetről, vizsgálatról, korlátozásról, amely a lízingbevevő lízingszerződésben foglalt kötelezettségét vagy a lízingtárgy értékesíthetőségét, értékét vagy jogi helyzetét érinti. (www.bg.hu, letöltés ideje: 2008.07.01.)

⁴²⁸ CIB Lízing Zrt. XII. 79. pont

⁴²⁹ CSÉCSY György - FÉZER Tamás - KÁROLYI Géza - PETKÓ Mihály - TÖRŐ Emese: A gazdasági szféra ügyletei, Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2007., 171. o.

jellege, a lízingbeadó kvázi hitelezői szerepének okán megítélésünk szerint nem tekinthető tisztességtelennek a pénzügyi lízingnek az a jellemző sajátossága, hogy a lízingbevevőt számos olyan kötelezettség is terheli, ami egyébként a tulajdonos terhére esne.

5. Szerződésszegés

A szerződésszegés szabályai az általános kötelmi jogi szabályokhoz képest annyiban sajátosan alakulnak a lízingszerződéseknél, hogy a szerződésszegés kérdéskörét nem lehet kizárólag a konkrét lízingszerződésre, a lízingbeadó és a lízingbevevő jogviszonyára korlátozni, hanem vizsgálódásunkat ki kell terjeszteni az egész lízingügyletre, a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő kapcsolatrendszerére. A lízingszerződés megszegése ugyanis hatással van a szerződési láncolat többi szerződésére is, de ez fordítva is elmondható, a szerződéses láncolat bármely szerződésének megszegése érintheti magát a lízingszerződést is. A szerződésszegés veszélye ezáltal két irányból is fenyegeti a fogyasztót: egyrészt a szállító, másrészt a lízingbeadó oldaláról.

5.1. Hibás teljesítés

A Ptk. kötelmi jogának hatályos szabályai a hibás teljesítés körében az általánostól eltérő, kedvezőbb szabályok alkalmazását teszik lehetővé a fogyasztói szerződésekre, amelyeket értelemszerűen alkalmazni kell a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is, amennyiben annak tárgya ingó dolog.⁴³⁰ Fogyasztói pénzügyi lízingnél is érvényesülnek a Ptk.-nak a fogyasztói szerződések körében kedvező szavatossági határidőt megszabó normái, valamint azon általános szabály, mely szerint, amennyiben a hiba a teljesítést követő hat hónapon belül jelentkezik, úgy fogyasztói szerződés esetén vélelem szól amellett, hogy a hiba oka már a teljesítéskor fennállt.⁴³¹ Eljárási jogi szempontból tehát a vélelem megdöntése, azaz annak bizonyítása,

---

⁴³⁰ Ptk. 685. § e)

⁴³¹ Ptk. 305/A. § (2) bek.

hogy a hiba oka a teljesítést követően keletkezett, a lízingbeadót terheli. A vélelemmel szembeni bizonyítás sokszor meglehetősen nehéz volta egyre több esetben sarkallja a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevőket arra, hogy hivatkozzanak fogyasztói státuszukra annak érdekében, hogy a bizonyítási terhet a bíróság ennek figyelembevételével állapítsa meg. A Ptk. fogyasztói szerződések első hat hónapjára irányadó kellékszavatossági szabályai a jogszabályon alapuló jótállással lényegében egyenértékű jogokat biztosítanak a fogyasztónak, ami különösen azon lízingtárgyak esetében eredményez hatékony fogyasztóvédelmet, amelyekre nézve nem létezik kötelező, jogszabályon alapuló vagy szerződésben vállalt jótállás. A felelősségkizáró klauzula, valamint engedményezési konstrukció azonban megbonyolítja ezt a látszólag egyszerű helyzetet. Nem könnyű ugyanis állást foglalni abban a kérdésben, hogy miként alkalmazhatók a fogyasztói szerződések előzőekben hivatkozott kedvező szabályai akkor, ha a fogyasztói pénzügyi lízing engedményezési klauzulát tartalmaz, és a lízingbevevő a lízingbeadónak a nem fogyasztói szerződésből eredő jogainak az engedményezése folytán lép fel a szállítóval szemben. Vajon hivatkozhat-e a lízingbevevő a fogyasztói szerződések kedvező szabályaira a szállítóval szemben akkor, ha ő maga fogyasztói pénzügyi lízingszerződést kötött? Amennyiben a lízing fogyasztói pénzügyi lízingnek minősül, úgy a lízingbevevő felelősségkizáró klauzula hiányában közvetlenül a lízingbeadóval szemben a fogyasztói szerződésekre alkalmazandó meghosszabbított szavatossági határidőn belül érvényesíthetné igényeit, és élvezné a fogyasztói státuszából fakadó egyéb előnyöket. Miután a lízingbeadó az adásvételi szerződésből mint nem fogyasztói szerződésből eredő jogosultságokat ruházza át az engedményezés keretében a lízingbevevőre, a *nemo plus iuris* elvéből adódóan ez azzal a következménnyel is jár, hogy a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevő az engedményezés tartalmára tekintettel csak a nem fogyasztói szerződésekre irányadó határidőn belül érvényesítheti szavatossági jogait, és a nem fogyasztói szerződések szabályai alapján léphet fel a szállítóval szemben. Az engedményezési konstrukció tehát hátrányosan érintheti a fogyasztói pozícióban lévő

lízingszerződésben vagy a lízingbevevővel közvetlenül lefolytatott tárgyalás eredményeként előkészített adásvételi szerződésben vállalnák a fogyasztói szerződésekre irányadó kedvezőbb szabályok alkalmazását a fogyasztói pozícióban lízingszerződést kötő lízingbevevők számára.

A felelősségkizáró kikötés és engedményezési konstrukció által indukált, valamint a lízingügylet „háromszög” alakú viszonyrendszeréből fakadó problémák a fogyasztói lízingügylet utolsó fázisaként létrejövő adásvételi szerződés kapcsán is jelentkezhetnek. Külön adásvételi szerződés megkötésére sok esetben nem kerül sor, mivel a pénzügyi lízingszerződés már eleve rendelkezik a futamidő végén történő tulajdonjog átruházásáról. Ellenben az opciós jogot biztosító nyílt végű pénzügyi lízingszerződések esetében sor kerülhet adásvételi szerződés megkötésére annak ellenére, hogy a vételi jog mint egyoldalú hatalmasság gyakorlása önmagában létrehozza az adásvételi szerződést. A pénzügyi lízingügyletet eshetőlegesen jelleggel lezáró külön adásvételi szerződésben a lízingbevevőnek ismételten rendelkeznie kell a szerződésszegésért való felelőssége kizárásáról. A Ptk. értelmében használt dologra vonatkozó fogyasztói szerződés esetén a szavatossági elévülési határidő egy évnél rövidebb nem lehet.⁴³² A gyakorlatban találkozhatunk olyan szerződéses kikötéssel, hogy a háromoldalú, szállító által is aláírt adásvételi és lízingszerződésben a szállító a lízingbevevő tulajdonszerzése esetére kifejezetten átvállalja a lízingbevevőtől a szavatossági és jótállási kötelezettségek teljesítését, melyhez a lízingbevevő hozzájárulását adja.⁴³³

Amennyiben *a lízingszerződés engedményezést nem tartalmaz*,⁴³⁴ a hibás teljesítés jogkövetkezményeit a lízingszerződés viszonylatában a lízingbevevő

---

⁴³² Ptk. 308. § (4) bek.

⁴³³ Merkantil Bank Zrt. 9. pont

⁴³⁴ A gyakorlatban nem jellemző az engedményezési konstrukció hiánya, így fejtegetésünk e tárgyban elméleti síkú.

és a lízingbevevő vonatkozásában kell vizsgálni. A hibás teljesítés objektív jogkövetkezménye a szavatosság. A szavatosság alól a kötelezett nem mentheti ki magát annak bizonyításával, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. Ez alapján a lízingbeadó szavatosság esetén objektív alapon felel, függetlenül attól, hogy tudott-e a szolgáltatás hibájáról, meggátolta azt vagy nem. Elvileg nincs akadálya, hogy a lízingbevevő kijavítást, kicserélést vagy árleszállítást kérjen a lízingbeadótól.⁴³⁵ A kicserélés azonban a lízingtárgy sokszor egyedi volta, illetve a lízingszerződés bérleti elemeket is felvonultató jellege miatt nem mindig lehetséges. Problematikusabb a helyzet akkor, ha a lízingbevevő teljesítési érdeke megszűnt: elállás vagy felmondás joga illeti meg.⁴³⁶ A pénzügyi lízingszerződés erősebb adásvételi jellegére hivatkozással a lízingbevevő szavatossági elállási joga vált túlnyomórészt elismertté a bírói gyakorlatban,⁴³⁷ ugyanakkor az elállás folytán visszajáró lízingdíj-részletekből az addigi használat díja a lízingbeadó javára kerül elszámolásra, azaz a lízingbeadó megtarthatja azt, a lízingdíjak tulajdonjog átruházását képező részét viszont vissza kell fizetnie a lízingbevevőnek.

A hibás teljesítés szubjektív jogkövetkezménye: a kártérítés. A hibás lízingtárgy rendszerint kárt okoz a lízingbevevőnek. A kár jelentkezhetsz tényleges kárban, azáltal például, hogy a hibás lízingtárgy kárt okoz a lízingbevevő más tárgyaiban, vagy pénzügyi lízing esetén a hibás lízingtárgy értéktelenebb, mint a hibátlan. A kár bekövetkezhetsz elmaradt haszon formájában is, például azáltal, hogy a lízingbevevő a lízingtárgyat annak kijavításáig nem tudja használni, hasznosítani, vagy a hibás lízingtárgy kevesebbet termel, mint egy hibátlan. A lízingbevevő szerződésszegés miatti kártérítési igényét a lízingbeadóval szemben érvényesíthetsz, feltéve, ha az nem menti ki magát azzal, hogy a szerződés teljesítése során úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. A lízingszerződés létrejöttének sajátos

---

⁴³⁵ BDT 2000.199.

⁴³⁶ Mind az elállásra (BH 1991.30.), mind pedig a felmondásra (BH 1994.40.) találunk példát a bírói gyakorlatban.

⁴³⁷ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

előzményei miatt a lízingbeadónak nem nehéz kimentenie magát az elvárható magatartás bizonyításával. A lízingbeadó kártérítési felelőssége legfeljebb akkor állapítható meg, ha a lízingbevevő bízott a lízingbeadó szakértelmében, véleményében vagy közreműködött a szállító kiválasztásában, esetleg ajánlotta azt. Miután azonban a lízingtárgy kiválasztásában, átvételében a lízingbeadó rendszerint semmilyen szerepet nem vállal, az esetleges hibáról, ennek okáról tudomást sem szerezhet, ennek következtében pedig a hibás teljesítés megakadályozására sincs módja. Éppen ezért a felróhatóság hiánya miatt a lízingbeadónak a kártérítési felelőssége rendszerint nem áll fenn, a dolog eladója pedig nem minősül teljesítési segédnek, akinek magatartásáért a lízingbeadó helyállni tartozna a Ptk. 315. §-a alapján. Az eredeti eladó akkor lenne a lízingbeadó teljesítési segédje, ha a lízingbeadó a dolog lízingbeadásához saját maga szerezne be a lízingtárgyat az eladótól.⁴³⁸ Annak azonban nincs akadálya, hogy a lízingbevevő a hibás dolgot értékesítő szállítóval szemben lépjen fel, és szerződésen kívüli kártérítés címén közvetlenül vele szemben érvényesítse igényét. Ebben az esetben a szerződéses jogviszony hiányára figyelemmel a hibás teljesítés miatti kártérítési jogcímre hivatkozás nem lehet megalapozott, az igényérvényesítés alapja a szerződésen kívüli károkozás. Ez utóbbi abban áll, hogy a szállító olyan hibás dolgot értékesített, amelynek fogyatékosága miatt, azzal okozati összefüggésben a lízingbevevőt vagyoni hátrány ért. Mivel a jelenleg hatályos kontraktuális kárfelelősségi szabályok a deliktuális kárfelelősségi normákra utalnak, a lízingbevevőt nem éri hátrány, ha a szerződésen kívüli károkozásra hivatkozással közvetlenül a szállítóval szemben lép fel. Amennyiben a szállító termékfelelőssége⁴³⁹ megállapítható, úgy a szállítóval szembeni kárigény érvényesítésére a kontraktuális és deliktuális felelősségi szabályokon túlmenően a termékfelelősségi szabályok is alapot szolgálhatnak.

Az új Ptk. által bevezetni kívánt termékszavatosság jogintézménye is lehetővé fogja tenni a gyártóval szembeni közvetlen fellépést fogyasztói

---

⁴³⁸ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.).

⁴³⁹ 1993. évi X. törvény a termékfelelősségről

szerződések esetén. A termékszavatosság az üzleti tevékenység keretében forgalomba hozott ingó dolgokra fog kiterjedni és biztosítani fogja - szerződéses jogviszony hiányában is - a termék hibájában álló vagyoni érdeksérelemnek közvetlenül a gyártóval szembeni orvoslását. A fogyasztói érdeksérelem orvoslására azonban kizárólag a kijavítás és a kicserélés fog szolgálni azzal, hogy a gyártó csak szigorú kimentési okok esetén mentheti ki magát, azaz felelőssége objektív alapú lesz.⁴⁴⁰ Az új Ptk. tervezetek eltérő alapokra kívánják továbbá helyezni a deliktuális és a kontraktuális felelősség szabályait, ami mindenképpen hatással lesz a fogyasztói pénzügyi lízingre. Azokban az esetekben, amikor a pénzügyi lízing nem tartalmaz engedményezési klauzulát,⁴⁴¹ a lízingbeadó a hibás teljesítés miatti kártérítési kötelezettsége alól nem mentheti ki majd magát egyszerűen a felróhatóság hiányának bizonyításával. A kimentésre csak annak bizonyítása ad majd alapot, hogy a szerződésszegést olyan ellenőrzési körén kívül eső, általa nem befolyásolható körülmény okozta, amely a szerződésszegéskor ésszerűen nem volt elhárítható, és amelyet a szerződéskötés idején nem látott és ésszerű elvárhatóság mellett nem is láthatott előre.⁴⁴² Álláspontunk szerint bármennyire is szigorúbb kimentési lehetőséget kíván szabályozni a jogalkotó, a mentesülés a lízingbeadó számára különösebb nehézséget nem fog okozni. Az a tény ugyanis, hogy a szállító személyét és a lízingtárgyat a lízingbevevő választotta ki, a lízingtárgyat a szállítótól közvetlenül a lízingbevevő vette át, és az a szerződésszegés időpontjáig mindvégig a lízingbevevő birtokában volt, olyan körülménynek minősül, amely a lízingbeadó ellenőrzési körén kívül esik, és amely miatt a szerződésszegés annak időpontjában ésszerűen el nem hárítható. Tekintettel arra, hogy az előreláthatósági korlát szabályait a szerződéskötés időpontjára kell vetíteni, így megítélésünk szerint az ez alóli kimentés sem fog problémát okozni a lízingbeadók számára.

---

⁴⁴⁰ Törvényjavaslat 5:152. §

⁴⁴¹ Megjegyezni kívánjuk, hogy amennyiben a lízingszerződés és annak körében az engedményezési konstrukció törvényi rangja kodifikálásra kerül, úgy ezen fejtegetésünk oka fogyottá válik.

⁴⁴² Törvényjavaslat 5:117. §

Ha a lízingszerződés engedményezést tartalmaz, akkor a lízingbeadó a szerződésszegésért való felelősség kizárásnak kompenzációs előnyeként ruházza át a lízingbevevőre az adásvételi szerződésből eredő, szállítóval szemben őt megillető jogokat, követeléseket. Vizsgálandó azonban, hogy a lízingbeadót a szállítóval szemben megillető szerződésszegési jogosultságok alkalmasak-e arra, hogy a lízingszerződés hibás teljesítése miatt a lízingbevevőt ért vagyoni érdeksérelmet teljes körűen orvosolják. Az engedményezés mellett a felelősségkizáró klauzula ugyanis csak akkor és annyiban lehet érvényes, amennyiben az eladóval szembeni közvetlen fellépést biztosító engedményezett, átruházott jogok és követelések a lízingbevevő szerződésszegési érdeksérelmének a teljes körű orvoslására alkalmasak.⁴⁴³ A lízingbeadó „közvetítői” szerepéből arra lehetne következtetni, hogy a lízingbevevő, illetve a lízingbeadó igényei az eladó hibás teljesítése esetén egymást tartalmilag mindig lefedik, vagyis engedményezés hiányában a lízingbeadó lízingbevevő követeléseit „egy az egyben” háríthatja tovább az eladóra. A jogalkalmazási tapasztalatok szerint azonban a helyzet ennél lényegesen komplikáltabb. Az alábbiakban éppen arra kívánunk rámutatni, hogy a hibás teljesítés szavatossági és kártérítési jogkövetkezményei részben eltérő módon hatnak a lízingszerződés, illetve az adásvételi szerződés keretei között.

Kijavítás esetén a szállítóval szembeni fellépés mindenképpen előnyösebb, mint a lízingbeadóval szembeni igényérvényesítés. A lízingbeadó ugyanis nagy valószínűséggel nem tudná a hibát kijavítani, mivel nem rendelkezik az ehhez szükséges szakértelemmel. „A hiba kijavításával a lízingbeadó valószínűleg a szállítót bízna meg vagy egy szakvállalatot, de annak költségét végeredményben úgysis a szállítóra hárítaná át.”⁴⁴⁴ A hibás teljesítés miatti szavatossági igényként érvényesített kijavítás kapcsán hangsúlyoznunk kell, hogy a hibának már a teljesítéskor fent kell állnia ahhoz, hogy a lízingbevevő

---

⁴⁴³ BDT 2000. 202.

⁴⁴⁴ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A hibás teljesítés jogkövetkezményei lízingszerződés esetén, *Publicatines Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica, Tomus V., Fasciculus 1-4.*, Miskolc, 1990., 69. o.

szavatossági jogaival élhessen. Lízingszerződés esetén ugyanis a rendkívüli felújítási és javítási költségek a lízingbevevőt terhelik, aminek a hibás teljesítés miatt szükségessé váló kijavítási igényektől való elhatárolása nem mindig egyszerű feladat. A Legfelsőbb Bíróság egy konkrét jogeset kapcsán mutatott rá arra, hogy: „a használatba adott dolog hibájáért a kötelezettet lízingszerződés esetén is szavatossági felelősség terheli, de a lízingbevevőt terheli a bizonyítás arra nézve, hogy az általa elvégzett munkák a dolog szolgáltatáskor fennálló hiba miatt vagy a rendes fenntartás érdekében voltak-e szükségesek.”⁴⁴⁵

Az engedményezés folytán a lízingbevevő *kicserélést* is követelhet a szállítótól. A kicserélés joga a lízingbevevőt a lízingbeadóval szemben nem feltétlenül illetné meg, így ebből a szempontból az engedményezési konstrukció mindenképpen előnyös a lízingbevevő számára. A kicserélés nagy előnye, hogy ezzel a lízing tartalma lényegében nem változik, „a lízingbevevő a lízingszerződés lejártakor egy jobb állapotban lévő, újabb lízingtárgy tulajdonjogát szerezheti meg.”⁴⁴⁶ A kijavítási, valamint a kicserélési jog szállítóval szemben történő gyakorlása különösebb problémát nem vet fel, legfeljebb annyiban, hogy kicserélés következtében értelemszerűen a lízingbeadó szerez az új lízingtárgyon tulajdonjogot, ami háromoldalú szerződésmódosítást feltételez a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő között.

Az *árleszállítás* szállítóval szembeni érvényesítése esetén a lízingbevevő hátrányosabb helyzetbe kerül, mintha szavatossági igényét közvetlenül a lízingbeadóval szemben érvényesítette volna. A szállító ugyanis csak az ő és a lízingbeadó között létrejött adásvételi szerződésben rögzített vételárat veheti alapul a vételár csökkentése során. Ezzel szemben, ha a lízingbevevő az árleszállítás iránti igényét a lízingbeadóval szemben érvényesítette volna, az árcsökkenés alapja a teljes lízingdíj lett volna, ami az adásvételi szerződésben

---

⁴⁴⁵ FPK 1995/88.

⁴⁴⁶ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A hibás teljesítés jogkövetkezményei lízingszerződés esetén, *Publicatines Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica, Tomus V., Fasciculus 1-4.*, Miskolc, 1990., 70. o.

kikötött vételárhoz képest lényegesen magasabb. Másfelől a vételár kiegyenlítése egy összegben történt - ehhez igazodik az árleszállítás is, - a lízingdíj fizetése viszont a futamidő alatt elhúzódóan részletekben történik. A lízingbevevő vagyoni érdeksérelmének kiküszöbölésére valójában tehát nem a vételár leszállítása, hanem a lízingdíj leszállítása alkalmas, melyre vonatkozó szavatossági igényt a lízingbeadó azonban nem engedményezhette a lízingbevevőre, mivel ilyen jog a szállítóval szemben a lízingbeadót sem illette meg. „Az engedményezés következtében a lízingbevevő árleszállítás mint szavatossági igény jogcímén nem követelheti a szállítóval szemben a vételár és a lízingdíj közötti különbség vételárcsökkenésre eső részét.”⁴⁴⁷ A lízingbevevő számára is megfelelő megoldás megtalálásához abból kell kiindulnunk, hogy a lízingbeadót milyen jogok illetnék meg a szállítóval szemben azt követően, hogy a lízingbevevő vele szemben érvényesítette szavatossági jogként az árleszállítás iránti igényét. A lízingbeadó követelhetné a vételár arányos leszállítását, ezen kívül pedig a lízingbevevő díjleszállítási igénye miatt az eredeti lízingdíj és a csökkentett lízingdíj vételár-leszállítással nem fedezett részére mint elmaradt haszonra kártérítésként igényt tarthatna.⁴⁴⁸ Az engedményezés folytán valójában ugyanezeket a jogokat a lízingbevevő közvetlenül is érvényesítheti a szállítóval szemben, a különbség azonban abban jelentkezik, hogy a lízingbeadóval szemben történő árleszállítási igény mint szavatossági igény kimentési lehetőséget nem biztosít, míg a szállítóval szembeni, az eredeti lízingdíj és a csökkentett lízingdíj vételár-leszállítással nem fedezett részére vonatkozó kártérítési igény alól a szállító kimentheti magát. Az árleszállítási igény mint szavatossági igény tehát eltérő módon hat a lízingszerződés és az adásvételi szerződés keretei között.

A szavatossági igények közvetlenül szállítóval szemben történő érvényesítése során a legproblematicusabb az *elállási vagy felmondási jog* gyakorlása. A lízingbevevő ugyanis teljesítéshez fűződő érdekének

---

⁴⁴⁷ MISKOLCZI BODNÁR Péter: A hibás teljesítés jogkövetkezményei lízingszerződés esetén, *Publicatines Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica, Tomus V., Fasciculus 1-4.*, Miskolc, 1990., 72. o.

⁴⁴⁸ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

megszűnése esetén elállási jogát az engedményezés folytán elvileg az adásvételi szerződés eladójával szemben gyakorolhatná, ami azzal a következménnyel járna, hogy a lízing tárgyát az eladó tulajdonába és birtokába vissza kellene adnia, jóllehet a lízingtárgy mint a lízingszerződés legfőbb biztosítéka a lízingbeadó tulajdona. Az adásvételi szerződéstől való elállás az adásvételt és nem a lízingszerződést bontaná fel, a lízingdíjat a lízingbevevőnek továbbra is a lízingbeadó irányába változatlan feltételek mellett fizetnie kellene, miközben a szállító a lízingbeadó által megfizetett vételárat köteles lenne a lízingbevevőnek visszafizetni. A lízingbevevő adásvételi szerződéstől való elállása egyben a lízingbeadó legfőbb biztosítékát oltaná ki. Mindezekre figyelemmel belátható, hogy a szerződésszegés jogkövetkezményei az elállási jog kapcsán a lízingbeadó bevonása nélkül, kizárólag a lízingbevevő és az eladó közvetlen jogviszonyában nem rendezhetők. Éppen ezért a gyakorlatban az a megoldás alakult ki, hogy a lízingbevevő ez esetben is a lízingszerződéstől áll el, melynek következtében a felek kötelesek egymással elszámolni.⁴⁴⁹ A lízingbeadó pedig az elállás miatt őt ért érdeksérelem folytán a szavatossági és kártérítési jogkövetkezményeket külön perben érvényesítheti a szállítóval szemben. Meg kell azonban jegyezni, hogy a mai napig születnek olyan ítéletek, amelyek az engedményezési konstrukció esetén jogszerűnek tekintik az adásvételi szerződéstől való elállás jogát.⁴⁵⁰

Amennyiben a lízingbeadó kizárja felelősségét a szerződésszegéssel okozott károkért, és a szállítóval kötött adásvételi szerződésből eredő *kártérítési* jogosultágát a lízingbevevőre engedményezi, úgy a lízingbevevő kontraktuális felelősség alapján, az adásvételi szerződés megszegésével okozott kárért való felelősség jogcímén léphet fel a szállítóval szemben.⁴⁵¹ Bár létezik olyan bírósági döntés, mely szerint a lízingbeadók hiába rendelkeznek

---

⁴⁴⁹ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

⁴⁵⁰ Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság 1.P.21.082/2005/63. számú ítélete, 2007/3. Választottbírósi határozat: A hibás teljesítés miatt a futamidő lejárta előtt elálló lízingbevevő kártérítésként nem tarthat igényt a teljes vételárra, hanem csak a kifizetett lízingdíjra

⁴⁵¹ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

a kártérítési jogosultság engedményezéséről, a kártérítési igény szállítóval szembeni érvényesítésére nem az engedményezett szerződésszegés miatti kártérítés, hanem a deliktuális felelősség szabályai alapján van lehetőség. Ezt azzal indokolják, hogy az engedményezés követelés és nem jogviszony átruházására vonatkozik, a lízingbeadóknak pedig az adásvételi szerződés megszegéséből nem keletkezik kár, így a lízingbevevők az engedményezett kártérítési követelés alapján nem léphetnek fel a szállítóval szemben. A lízingbevevőnek a szállítóval szembeni kártérítési igényét önálló, a lízingbeadótól és a lízingszerződéstől független igénynek tekintik, melyre a szerződésen kívüli károkozás szabályai adnak alapot.⁴⁵² A jogalkalmazásnak ezt a kérdést a jövőben mindenképpen egységesíteni kell, hiszen a Ptk. hatálybalépésével az engedményezési konstrukció vélhetően törvényi rangra emelkedik, a deliktuális és kontraktuális kárfelelősség pedig eltérő alapokra helyezkedik, melynek következtében a lízingbevevőnek nem lesz mindegy, hogy a szigorúbb kimentést engedő kontraktuális vagy a deliktuális felelősség szabályai alapján léphet fel kártérítési igényével a szállítóval szemben. A magunk részéről a kontraktuális felelősségi szabályok alkalmazását támogatjuk, mivel ezáltal a lízingbevevő a törvényi engedmény folytán ugyanúgy a szerződésszegés szabályai alapján léphetne fel a szállítóval szemben, mintha közvetlenül a lízingbeadóval szemben érvényesítené jogait.

Összességében azt állapíthatjuk meg, hogy bár az engedményezési konstrukció következtében a hibás teljesítés jogkövetkezményei eltérően hatnak a lízingszerződés és az adásvételi szerződés keretei között, mégis mint kompenzációs előny alkalmasak arra, hogy a szerződésszegésért való felelősség kizárásából származó hátrányt ellensúlyozzák.

Jogszatosság

A kellékszavatosság mellett figyelmet kell fordítanunk a jogszatosság kérdésre. A lízingbeadó jogszatosságért való felelőssége - éppen a pénzügyi lízing használati és tulajdon-átruházási kötelemeket vegyítő jellege okán - eltérően jelentkezik a lízingtárgy használatának ideje és a lízingtárgy

---

⁴⁵² Pécsi Ítéletábrla Pf.IV.20.386/2007/5. szám, PIT-H-PJ-2008-25. bírósági határozat

tulajdonjogának átszállása során. A szerződés futamideje alatt a lízingbeadó a használati kötelemnél irányadó jogszavatossági szabályoknak megfelelően szavatol azért, hogy a lízingtárgyon harmadik személynek nem áll fenn olyan joga, amely a lízingbevevő használatát kizárná vagy akadályozná.⁴⁵³ A birtokháborítás miatti vagy egyéb zavaró magatartás miatti felelősség a lízingbeadót terheli, feltéve, hogy ő a lízingtárgy tulajdonosa.⁴⁵⁴

A szerződés lejártával az adásvételi szerződésre irányadó jogszavatossági normák kerülnek előtérbe, hiszen a lízingbeadónak akkor már azért kell szavatolnia, hogy harmadik személynek nem áll fenn a dologon olyan joga, amely a lízingbevevő tulajdonjog-szerzését kizárná vagy korlátozná.⁴⁵⁵ A lízingbevevő célja ugyanis pénzügyi lízingnél éppen az, hogy a futamidő lejártával automatikusan vagy opciós jogát gyakorolva a maradványérték megfizetésével tehermentes tulajdonjogot szerezzen a lízingelt tárgyon. Figyelemmel arra, hogy pénzügyi lízing esetén a lízingbeadó szerződésben vállalt kötelezettségének - a pénzügyi lízingszolgáltatásnak - lényegi része a lízingelt dolog használatának biztosítása, majd tulajdonjogának átruházása, a lízingbeadó jogszavatosságért való felelősségét a Ptk. 314. § (2) bekezdése alapján nem zárhatja ki érvényesen. Ha ugyanis a lízingbeadó a tulajdonjog átruházásával kapcsolatban fennálló felelősségét kizárhatná, úgy a pénzügyi lízing mint szerződéses konstrukció lényege szűnne meg és válna értelmetlenné.⁴⁵⁶

Jótállás

A lízingszerződések finanszírozási funkciójára figyelemmel nem jellemző, hogy a lízingbeadó a szerződésben hibás teljesítés esetére külön jótállási kötelezettséget vállalna, inkább a szállító által az adásvételi szerződésben kikötött, illetve jogszabályon alapuló jótállási igény gyakorlását engedi át

---

⁴⁵³ Ptk. 424. § (2) bek.

⁴⁵⁴ UNIDROIT Egyezmény 8. cikk 2. pontja az alábbiak szerint rendelkezik a lízingbeadó jogszavatosságáról: „A lízingbeadó szavatolja a lízingbevevő zavartalan birtoklását olyan személlyel szemben, akinek tulajdonjoga vagy erősebb jogcíme van a berendezés felett, vagy aki ezt bírói úton érvényesíti, feltéve, hogy ez a jog vagy igény nem a lízingbevevő tevékenységének vagy mulasztásának következménye.”

⁴⁵⁵ Ptk. 369-370. §

⁴⁵⁶ BDT 2007. 1666.

engedményezés keretében a lízingbevevő részére. Problémaként merülhet fel, hogy kell-e alkalmazni fogyasztói pénzügyi lízing esetében a Ptk.-nak a fogyasztói szerződések körében a jótállási nyilatkozat kötelező tartalmi elemeire vonatkozó előírását.⁴⁵⁷ Az adásvételi szerződésben vevőként szereplő lízingbeadó nem tekinthető fogyasztónak, míg a jótállási jogokat az engedményezés folytán ténylegesen gyakorló lízingbevevő a pénzügyi lízing tekintetében fogyasztó, és az adásvételi szerződést illetően is az lenne, ha nem a lízingbeadó közbeiktatásával történne az ügylet finanszírozása. A megoldás az lehet, hogy a szállító a lízingszerződés sajátos előzményének tekinthető lízingbevevővel történő közvetlen kapcsolatfelvétel során tudomást szerezve a lízingbevevő fogyasztói státuszáról, eleve a fogyasztói szerződésekre irányadó kötelező tartalmi elemekkel állítja ki a jótállási nyilatkozatot.

5.2. Késedelem

5.2.1. A lízingbeadó késedelme

A késedelem a hibás teljesítés mellett a leggyakoribb szerződésszegési típus a lízingszerződéseknel, mely kapcsán szintén jól megragadható a lízingügylet szerződéses láncolatában szereplő kontraktusok kölcsönös egymásra hatása. A pénzügyi lízinget jellemző felelősségkizáró klauzulák az engedményezési konstrukcióval történő ellentételezéssel a lízingbeadó késedelmes teljesítéséért való felelősségét is kizárják. A lízingszerződések egy része a lízingbeadó adásvételi szerződésből eredő jogainak - a tulajdonjog kivételével - a lízingbevevőre engedményezése mellett az adásvételi szerződésből eredő kötelezettségek - a vételár megfizetésének kivételével - a lízingbevevőre történő átszállásáról is rendelkeznek.⁴⁵⁸ A lízingszerződések ezen klauzulája alapján a lízingbevevők kvázi a lízingbeadók pozíciójába lépnek az adásvételi szerződésben, melynek következtében a lízingbevevőket terheli - többek között - a lízingtárgy átvételének kötelezettsége és a szállító késedelmes teljesítés miatti jogkövetkezmények viselése, és az emiatti

---

⁴⁵⁷ Ptk. 248. § (3) bek.

⁴⁵⁸ CIB Lízing Zrt. III.7. pont, UniCredit Leasing Hungary Zrt. 6.1. pont

esetleges igények érvényesítése.⁴⁵⁹ A lízingbevevők a szállítónak felróható késedelmes teljesítés miatt kártérítést követelhetnek, érvényesíthetik a kikötött késedelmi kötbért,⁴⁶⁰ az adásvételi szerződéstől való elállás joga azonban nem illeti meg őket, legfeljebb a lízingszerződéstől való elállás lehetősége azzal, hogy a lízingbeadóval szemben az elállási jogon túlmenően további követelést nem érvényesíthetnek.⁴⁶¹

Szintén a lízingbeadók által kialakított gyakorlat, hogy a felelősségkizárás mellett kikötik a lízingszerződéstől való elállás,⁴⁶² míg más esetben a lízingszerződés azonnali hatályú felmondásának jogát⁴⁶³ arra az esetre, ha a szállító a lízingbeadónak fel nem róható okból a lízingelni kívánt dolgot a szerződésben meghatározott ideig nem adja át a lízingbevevő részére. A lízingbevevő egyik esetben sem jogosult a lízingbeadóval szemben semmiféle követelést támasztani.⁴⁶⁴ Igaz találunk példát olyan kikötésre, mely szerint elállás esetén a lízingbevevő a vételárelőleg és az első lízingdíj visszafizetésére tarthat igényt azzal, hogy amennyiben az a szállító részére került megfizetésre, akkor a lízingbevevő a szállítótól követelheti annak megfizetését.⁴⁶⁵

Bár az UNIDROIT Egyezmény szabályai fogyasztói pénzügyi lízing esetén nem alkalmazhatók, mégis érdemes figyelmet fordítanunk az egyezmény lízingtárgy átadásával kapcsolatos rendelkezéseire. Az egyezmény értelmében amennyiben a lízingtárgy átadásával a szállító késedelembe esik, a lízingbevevő jogosult a lízingbeadóval szemben a lízingtárgy átvételét megtagadni vagy a lízingszerződést felmondani,⁴⁶⁶ ez előbbi esetben megilleti

---

⁴⁵⁹ A Budapest Lízing Zrt. 3.1. d.) pontja szerint „Amennyiben a szállító ellen bármilyen jogcímen indokoltá válna az adásvételi szerződés alapján a per indítása, úgy az engedélyezésre tekintettel a lízingbevevő köteles a szállítóval szembeni közvetlen perbeli fellépésre és viseli a perrel felmerülő összes költséget.”

⁴⁶⁰ A Raiffeisen Lízing Zrt. III.9. pontja a szállító késedelmes teljesítése esetén a késedelembe esés 10. napjától a bruttó vételár 0,1%/nap mértékben határozzák meg a lízingbevevő által érvényesíthető késedelmi kötbér mértékét.

⁴⁶¹ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 6.1. pontja szerint háromhetes póthatáridőt követően illeti meg a lízingbevevőt az elállás joga.

⁴⁶² Raiffeisen Lízing Zrt. V.32. pontja szerint 15 napot meghaladó késedelem esetén.

⁴⁶³ ERSTE Leasing Zrt. 9.2. pontja szerint 15 napot meghaladó késedelem esetén.

⁴⁶⁴ CIB Lízing Zrt. V.32. pont

⁴⁶⁵ Raiffeisen Lízing Zrt. IV.3. pontja

⁴⁶⁶ UNIDROIT Egyezmény 12. cikk 1.

a lízingbevevőt a lízingdíj visszatartásának joga is.⁴⁶⁷ Elállás⁴⁶⁸ esetén a lízingbevevő jogosult az előre kifizetett lízingdíjat és minden egyéb kifizetést visszakövetelni azzal, hogy a lízingbevevőnek a lízingbeadóval szemben a berendezés szállításának elmulasztása vagy késedelmes szállítása címén egyéb igénye nem lehet, kivéve, ha az a lízingbeadó tevékenységére vagy mulasztására vezethető vissza.⁴⁶⁹ A lízingbevevő emellett a szállítóval szemben ugyanúgy hivatkozhat az adásvételi szerződésen alapuló kötelezettségeire, mintha ő maga is részese lenne az adásvételi szerződésnek, és a berendezést közvetlenül neki adták volna el.⁴⁷⁰ A hazai szerződési gyakorlatban az UNIDROIT egyezménytől eltérően csak néhány esetben teszik lehetővé a lízingbevevő elállási jogát arra az esetre, ha a szállító nem vagy késedelmesen teljesít. Bár a lízingszerződések az egyezményhez hasonlóan biztosítják, hogy a lízingbevevő a lízingtárgy késedelmes átadása miatt a szállítóval szemben érvényesítse igényeit, ugyanakkor nem ruházzák fel a lízingbevevőt a lízingdíj visszatartásának jogával, illetve a megfizetett önerő és első lízingdíj közvetlenül lízingbeadóval szemben történő érvényesíthetőségével. Éppen ezért ajánljuk megfontolásra az egyezmény fenti szabályait a szabvány-lízingszerződések megszövegezői figyelmébe, annál is inkább, mivel semmi sem indokolja, hogy a fenti szabályozás csak a nem fogyasztói és nemzetközi pénzügyi lízingszerződésekre legyen irányadó.

5.2.2. A lízingbevevő késedelme

Átvételi késedelem

A lízingbevevő köteles a lízingtárgyat a lízingbeadó külön meghatalmazása vagy az adásvételi szerződésből eredő kötelezettségek átvállalása alapján meghatározott időpontban átvenni. Az átadás-átvétel pontos időpontját a lízingszerződések nem tartalmazzák, legfeljebb egy előre látható dátumot jelölnek meg figyelemmel arra, hogy a lízingszerződések jellemzően a

---

⁴⁶⁷ UNIDROIT Egyezmény 12. cikk 3.

⁴⁶⁸ Maga az egyezmény szövege sem egységes egyik helyen felmondási jogról, míg másik helyen elállási jogról tesz említést. Tekintettel arra, hogy a lízingtárgy átadását megelőzően az eredeti állapot helyreállítása elvileg lehetséges, így álláspontunk szerint nincs akadálya az elállási jog gyakorlásának.

⁴⁶⁹ UNIDROIT Egyezmény 12. cikk 4-5.

⁴⁷⁰ UNIDROIT Egyezmény 10 cikk 1.

lízingtárgy átvételével lépnek hatályba. Tekintettel arra, hogy a lízingtárgy rendszerint közvetlenül a szállítótól kerül a lízingbevevő birtokába, a késedelmes átvétel miatti jogkövetkezményeket a szállító érvényesítheti a lízingbevevővel szemben, amennyiben a lízingszerződésben rögzítésre került, hogy az adásvételi szerződésből eredő kötelezettségek - a vételár-fizetési kötelezettség kivételével - a lízingbevevőre szállnak át.

Lízingdíj-fizetési késedelem

A lízingbevevő késedelembe esésének egyik leggyakoribb esete a lízingdíj-fizetési kötelezettség elmulasztása, késedelmes teljesítése. A felek a szerződés mellékletét képező külön okiratban rögzítik a futamidő alatt fizetendő egyes lízingdíjak összegét, valamint azok esedékességének időpontját, melynek elmulasztása a lízingszerződések kikötései szerint olyan súlyos szerződésszegésnek minősül, amely a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát alapozza meg. A lízingbevevők sok esetben arra hivatkozással nem tesznek eleget lízingdíj-fizetési kötelezettségüknek, hogy a lízingtárgy meghibásodott vagy azt rajtuk kívül álló okból nem tudják használni. A kárveszélyviselés lízingszerződésekénél sajátos szabálya miatt a lízingbevevők ezen hivatkozása nem lehet megalapozott, amivel sajnálatos módon a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevők nincsenek tisztában. Éppen ezért kellene a lízingbeadók szerződéskötési gyakorlatában általánossá tenni a felmondás előtti „megintés” alkalmazását.⁴⁷¹ Annak ellenére, hogy bérleti szerződés esetén a bérbeadó a bérleti díj elmaradása esetén csak akkor élhet az azonnali hatályú felmondás jogával, ha a bérlőt póthatáridő tűzésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel felszólította a hátralékos bérleti díj megfizetésére,⁴⁷² a lízingcégek szerződéskötési gyakorlatukban csak kevés esetben korlátozzák azonnali hatályú felmondási jogukat a „megintés” jogintézményével.⁴⁷³ A szabványszerződések alapján általánosságban

---

⁴⁷¹ A Lombard Lízing Zrt. VI. 4. a) pontja kifejezetten előírja a póthatáridővel történő felszólítást azzal, hogy amennyiben a lízingbevevő második alkalommal is fizetési késedelembe esik, úgy a lízingbeadót felszólítás hiányában is megilleti az azonnali hatályú felmondás joga.

⁴⁷² Ptk. 428. § (2) bek.

⁴⁷³ Van példa arra, hogy az sms-ben küldött fizetési felszólítás is lehetővé teszi a lízingbeadó azonnali hatályú felmondását azzal, hogy az sms-ben küldött felszólítás díját a lízingbevevőnek a hirdetményben meghatározott minden felszólításra érvényes összegben meg kell fizetnie. UniCredit

mondható el, hogy viszonylag rövid, már 15 napos késedelem⁴⁷⁴ is megalapozza a lízingbeadó azonnali hatályú felmondását minden előzetes értesítés nélkül. Ha figyelembe vesszük, hogy az általános szerződési feltételek szerint a lízingdíj akkor minősül megfizetettnek, amikor a lízingbeadó számláján jóváírásra kerül, akkor nem nehéz belátnunk, hogy a fogyasztó könnyen késedelembe eshet. Éppen ezért - amennyiben a lízingszerződés Ptk.-ban történő nevesítésére sor kerül - úgy szükségesnek tartjuk, annak kódexbe foglalását, amit a Ptk. több vonatkozásban⁴⁷⁵ és más országok gyakorlata, illetve az UNIDROIT Egyezmény⁴⁷⁶ is követ: a lízingbeadó csak akkor élhessen azonnali hatályú felmondási jogával az esedékes lízingdíj meg nem fizetése esetén, ha a lízingbevevőt megfelelő póthatáridő tűzésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel a teljesítésre írásban felszólította. Megítélésünk szerint a megintés törvényi rangra emelését követően a bírói gyakorlatnak kell kialakítani, hogy az sms-ben, vagy e-mailen küldött felszólítás, vagy a hiányos, póthatáridőt, jogkövetkezményeket nem tartalmazó „megintés” az azonnali hatályú felmondás érvénytelenségét vonja maga után.

A szerződéskötési gyakorlatban ismeretes a feltételes azonnali hatályú felmondás gyakorlása, amelynek a lényege, hogy az azonnali hatályú felmondás hatályát ahhoz a felfüggesztő feltételhez kötik, hogy a lízingbevevő meghatározott határnapiig nem teljesít. Amennyiben a lízingbevevő az azonnali hatályú felmondásban megjelölt határnapiig az esedékessé vált valamennyi fizetési kötelezettségének maradéktalanul eleget tesz, úgy a felmondás nem lép hatályba.⁴⁷⁷ Hasonlóan a fizetési késedelem orvoslására

---

Leasing Hungary Zrt. 14. pont

⁴⁷⁴ A Lombard Lízing Zrt. VI. 4. a) pont. Ezzel szemben 30 napos fizetési késedelmet ír elő a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásához a Budapest Lízing Zrt. 9.1.e) pontja, míg a CIB Lízing Zrt. X.61. a) pontja már 8 napos késedelem esetén felszólítás nélkül lehetővé teszi a lízingbeadó azonnali hatályú felmondását.

⁴⁷⁵ Ptk. 376. § (2) bek., 428. § (2) bek. Érdekes, hogy éppen a lízingszerződéshez közel álló részletvétel és a bérlet vonatkozásában találkozhatunk a „megintés” jogintézményével. Ezek a szerződések is a lízingszerződéshez hasonlóan tartós jogviszonyt feltételeznek a szerződő felek között, ezzel magyarázható, hogy azonnali hatályú felmondásra illetve elállásra csak „megintéssel” kerülhet sor.

⁴⁷⁶ UNIDROIT Egyezmény 13. cikk 5. pont

⁴⁷⁷ Raiffeisen Lízing Zrt. VIII.4. pontja szerint a feltételes azonnali hatályú felmondás mentesíti a lízingbeadót a felmondás előtti fizetési felszólítás küldése alól.

szolgál a biztosítási jogból ismert reaktiválás jogintézménye, amelynek a lényege abban áll, hogy a lízingbevevő az azonnali hatályú felmondásra okot adó szerződésszegő magatartása megszüntetése esetén kérheti a lízingszerződés újra hatálybaléptetését. A kérelem elfogadásáról a lízingbeadó egyoldalúan jogosult dönteni, és azt külön díjazás megfizetéséhez kötni.⁴⁷⁸ Annak ellenére, hogy a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának „orvoslására” az előzőekből is kitűnően többféle megoldás jött létre, azok a „megintés” jogintézményét nem helyettesítik.

A lízingtárgy késedelmes visszaszolgáltatása

A lízingbevevő késedelembe eshet azért is, hogy a lízingtárgyat késedelmesen szolgáltatja vissza a lízingbeadónak. A lízingszerződés megszűnésével - amennyiben a lízingbevevő nem szerez tulajdonjogot - a lízingbevevő birtoklási, használati, illetve hasznosítási jogosultsága megszűnik, a lízingbevevő köteles a lízingtárgyat meghatározott helyen és időben a lízingbeadónak visszaadni.

A gyakorlatban léteznek olyan lízingszerződések, amelyek azt is rögzítik, hogy a lízingszerződés futamidő lejártá előtti megszűnésekor a lízingtárgy késedelmes birtokba adása mint a lízingbevevő felróható magatartása az oka annak, hogy a lízingbeadó kárenyhítési kötelezettségét teljesíteni nem tudja, melyre figyelemmel a lízingbeadó a teljes követelését jogosult a lízingbevevővel szemben érvényesíteni anélkül, hogy követelése idő előttinek minősülne.⁴⁷⁹

5.3. Lehetetlenülés

A szerződésszegés egyik Ptk.-ban nevesített esetköre a lehetetlenülés. Elképzelhető, hogy a szállító és a lízingbeadó közötti, a lízingtárgy megvételére vonatkozó adásvételi szerződés lehetetlenül, mely kihatással van a lízingszerződésre is.⁴⁸⁰ A lízingcégek különösen háromoldalú adásvételi és

---

⁴⁷⁸ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 15.2. pont

⁴⁷⁹ Lombard Lízing Zrt. VII. 3. j) pont

⁴⁸⁰ A szállítónak felróható lehetetlenülés kapcsán az Erste Leasing pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó általános szerződési feltételei akként rendelkeznek, hogy a lízingbeadó szabadul a lízingszerződésen alapuló kötelezettségei alól, és a lízingbevevő által megfizetett lízingdíjakat és

lízingszerződés esetén kifejezetten rögzítik, hogy a szállító, a lízingbevevő, a kezes az adásvételi szerződés megghiúsulása esetén semmilyen jogcímen nem érvényesíthet követelést a lízingbeadóval szemben. Ellenben megállapítják azt is, hogy a lízingbeadó jogosult a megghiúsulás miatt felmerült kárát a szállítóval és a lízingbevevővel szemben érvényesíteni, akik annak megfizetéséért egyetemleges felelősséget vállalnak.⁴⁸¹ Nemcsak a háromoldalú adásvételi és lízingszerződések, hanem a kétoldalú lízingszerződések is rendelkeznek az adásvételi szerződés megghiúsulásának jogkövetkezményeiről. Megfigyelhető, hogy az adásvételi szerződés alapján fennálló teljesítés lehetetlenné válása a lízingszerződés futamidő előtti megszűnését eredményezi,⁴⁸² vagy a lízingbeadó felmondási jogát alapozza meg,⁴⁸³ illetve azokban az esetekben, amikor a lízingszerződés már hatályba lépett, de a lízingtárgy átadására nem került sor, a szerződés a lízingbeadó⁴⁸⁴ elállási jogát teszi lehetővé. Nem ritka kétoldalú lízingszerződések esetén sem, hogy a felek az adásvételi szerződés lízingbevevőnek felróható okból történő lehetetlenülését szankcionálják, és előírják a lízingbevevő szállító felé fennálló kártérítési kötelezettségét,⁴⁸⁵ valamint a lízingbeadó irányában megghiúsulási kötbér-⁴⁸⁶ és ezen túlmenően pedig kártérítés-fizetési kötelezettségét.⁴⁸⁷

Az adásvételi szerződés mellett a lízingszerződés lehetetlenülése is bekövetkezhet. Az esetek nagy részében a lízingszerződés egyik alanyának sem felróható okból következik be a szerződés lehetetlenülése, s ezzel a szerződés megszűnése. A Szegedi Ítéltábla egy jogeset kapcsán mutatott rá

---

annak kamatait a lízingbeadó azt követő nyolc napon belül fizeti meg a lízingbevevőnek, hogy a szállító a részére kifizetett vételárat kamatokkal növelt összegben visszatérítette.

⁴⁸¹ Raiffeisen Lízing Zrt. II. 2. pont

⁴⁸² A Budapest Lízing Zrt. 9.1.b) pont

⁴⁸³ CIB Lízing Zrt. III.7. pont szerint: „Amennyiben a lízingszerződés megkötését követően a lízingbeadó nem szerzi meg a gépjármű tulajdonjogát, a lízingbeadó jogosult a lízingszerződést felmondani és a lízingbevevő által megfizetett összegeket megghiúsulási kötbér címén megtartani.”

⁴⁸⁴ Raiffeisen Lízing Zrt. II. 2. pont

⁴⁸⁵ Erre legfeljebb a Ptk. 339. § szabályai alapján, a szerződésen kívüli károkozás szabályai szerint kerülhet sor, tekintettel arra, hogy kétoldalú lízingszerződés esetén a lízingbevevő a lízingbeadóval áll szerződéses kapcsolatban.

⁴⁸⁶ A Budapest Lízing Zrt. 9.1.b) pontja szerint: „Amennyiben a szállítóval kötött adásvételi szerződés a lízingbevevő magatartására visszavezethető okból kifolyólag megszűnik, úgy a lízingbevevő köteles a lízingbeadónak az adásvételi szerződésben meghatározott vételár 10%-ának megfelelő megghiúsulási kötbért fizetni.”

⁴⁸⁷ A Budapest Lízing Zrt. 6.1.pont

arra, hogy pénzügyi lízingszerződés esetén a lízingbeadó szerződésben vállalt kötelezettségének - a pénzügyi lízingszolgáltatásnak - lényegi része a lízingelt dolog tulajdonjogának átruházása. Ezért ha a lízingbeadó a tulajdonjog átruházását a lízingbevevő részére akár önhibáján kívül - mert a lízingelt gépjármű bűncselekményből származott és ezért lefoglalták - nem tudja nyújtani, a lízingszerződés meghiúsulása miatt további lízingdíjra nem jogosult.⁴⁸⁸

6. A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megszűnése

A szerződés idő előtti megszűnése és annak jogkövetkezményei a jogalkalmazást is foglalkoztató egyik sarkalatos kérdése a lízingszerződéseknek. Megilleti-e a rendes felmondás joga a feleket, azonnali hatályú elállási vagy felmondási joggal élhet a lízingbeadó, ha a lízingbevevő nem fizet, miként kell elszámolni a szerződés idő előtti megszűnése során, van-e lehetőség előtörlesztésre? A PSZÁF felmérése alapján a lízingszerződéssel kapcsolatos panaszok döntő többsége a szerződés idő előtti megszüntetése során alkalmazott elszámolásából ered.⁴⁸⁹ A laikus lízingbevevők sokszor csak a lízingszerződés megszűnését követően szembesülnek azzal, hogy a visszaadott és értékesített lízingtárgy értéke a fennálló hátralékos tartozást nem fedezi, a különbözetet pedig nekik kell egy összegben megfizetniük a lízingbeadó részére. A lízingcégek az elszámolás során a szerződés megszüntetésével kapcsolatosan felmerülő valamennyi költséget a lízingbevevővel szemben érvényesítik, akik érthetetlenül állnak a történések előtt, ugyanakkor kiszolgáltatottságuk miatt és anyagi helyzetük további elnehezülésétől félve nem merik vállalni egy esetleges peres eljárás kockázatait még akkor sem, ha eltúlzottnak tartják a lízingbeadó követeléseit. A következőkben a fogyasztói pénzügyi lízing megszűnésének esetköreit vonjuk vizsgálódásunk tárgya alá, figyelemmel a kialakult bírói gyakorlatra és a lízingbeadók által követett megoldásokra.

---

⁴⁸⁸ BDT 2007.1666., Szegedi Ítéltábla Gf.I.30.189/2007/4.

⁴⁸⁹ Lízingről a számok tükrében, Bp., 2007. október, (letölthető: www.pszaf.hu)

6.1. Teljesítés

A szerződések, így a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megszűnésének is klasszikus esete a szerződésszerű teljesítés. Zárt végű pénzügyi lízingszerződés esetén a futamidő lejártával a lízingbevevő automatikusan, minden külön jogcselekmény nélkül megszerzi a lízingtárgy tulajdonjogát, amennyiben a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részét, valamint a lízingszerződéssel összefüggésben keletkezett minden egyéb tartozását a lízingbeadónak megfizette.⁴⁹⁰ Nyílt végű pénzügyi lízing esetében a lízingbevevőt opciós jog illeti meg, amelyet saját maga vagy általa megjelölt harmadik személy is gyakorolhat. Amennyiben a lízingbevevő él opciós jogával,⁴⁹¹ úgy a lízingszerződés akkor szűnik meg, amikor a lízingbevevő a teljes tartozást, valamint a maradványértéket megfizeti. Amennyiben a lízingbevevő nem él opciós jogával, úgy a szerződést azon a napon kell megszüntetnek tekinteni, amikor a lízingtárgy lízingbeadó felé történő visszaadása megtörtént és a lízingbeadónak a lízingszerződésből eredően semmilyen követelése nem áll fenn a lízingbevevővel szemben.⁴⁹² A lízingbevevő tulajdonjogának átvezetéséhez szükséges tulajdonjog-bejegyzési engedélyt a lízingbeadók utólag adják meg, ugyanakkor az általános szerződési feltételek csak elvétve tartalmazzak határidőt arra vonatkozóan, hogy a nyilatkozatot a lízingbeadó mennyi időn belül köteles megadni.⁴⁹³ Véleményünk szerint a lízingbeadóknak a szerződési feltételek kidolgozása során erre is figyelmet kellene fordítani, és egy ésszerű határidőt előírni a tulajdonjog-bejegyzési engedély megadására annak érdekében, hogy ne tartsák bizonytalanságban a lízingbevevőket. Hasonlóan problémát okoz, hogy a gépjármű tulajdonjogát igazoló törzskönyvet csak további külön díj megfizetése ellenében adják át a lízingbeadók a lízingbevevő részére, miközben a lízingbeadók erről a költségről külön nem minden esetben

---

⁴⁹⁰ Raiffeisen Lízing Zrt. VIII. 1. pont

⁴⁹¹ A Budapest Lízing Zrt. 10. b.) pont

⁴⁹² Raiffeisen Lízing Zrt. VIII. 1. pont

⁴⁹³ Például a Budapest Lízing Zrt. 10. d.) pontja 15 napot ír elő e vonatkozásba, míg az OTP Lakáslízing Zrt. zárt végű pénzügyi lízingszerződésének III. pontja határidőt a tulajdonjog bejegyzési engedély megadására nem ír elő, de azt rögzíti, hogy a tulajdonjog-bejegyzés érdekében a lízingbevevő köteles eljárni.

tájékoztatják a szerződéskötéskor a lízingbevevőket.⁴⁹⁴

6.2. Előtörlesztés

A Ptk. kötelmi jog általános szabályai lehetővé teszik, hogy a kötelezett a jogosult beleegyezésével határnapot megelőzően, illetve a határidő kezdete előtt teljesítsen,⁴⁹⁵ pénztartozások esetében pedig a jogosult a felajánlott teljesítést köteles elfogadni, ilyenkor a lejárat és a teljesítés közötti időre kamat, kártalanítás nem jár.⁴⁹⁶ A Ptk. előzőekben hivatkozott rendelkezéseire figyelemmel a pénzügyi lízingszerződés megszűnhet előteljesítés, előtörlesztés következtében. A lízingcégek általános szerződési feltételei nem egyöntetűek a tekintetben, hogy a lízingbeadók az előtörlesztést kötelesek-e elfogadni, vagy arra csak beleegyezésük esetén van lehetőség, azaz a kérdést megfogalmazhatjuk úgy is, hogy a Ptk.-nak a pénztartozás idő előtti teljesítésre vonatkozó normája alkalmazható-e pénzügyi lízing esetén. Tekintettel arra, hogy az alapvetően finanszírozási szerepet vállaló lízingbeadók főkötelezettsége a lízingtárgy lízingbe adása, míg a lízingbevevő főkötelezettsége lízingdíj, azaz pénztartozás megfizetése, így a magunk részéről nem látjuk akadályát annak, hogy a lízingbevevő előteljesítését a lízingbeadó köteles legyen pénzügyi lízing esetén elfogadni.⁴⁹⁷ Annak ellenére, hogy a lízingbeadók általános szerződési feltételei rendelkeznek az előtörlesztés lehetőségéről, az eljárási protokoll előírásával megnehezítik annak igénybevételét. Egyrésztől vagy a lízingbeadó beleegyezéséhez kötik,⁴⁹⁸ vagy az előtörlesztési szándék bejelentésére írásbeli alakot,⁴⁹⁹ vagy meghatározott formanyomtatvány⁵⁰⁰ használatát írják elő, másrésztől arra is van példa, hogy az előtörlesztés időpontját a lízingdíj esedékességének idejére

---

⁴⁹⁴ www.pszaf.hu

⁴⁹⁵ Ptk. 282. § (2) bek.

⁴⁹⁶ Ptk. 292. § (2) bek.

⁴⁹⁷ Megjegyezzük, hogy a kérdést az új Ptk. Törvényjavaslat sem rendezzi a lízingszerződések körében, ugyanakkor a pénztartozások idő előtti teljesítése kapcsán semmisnek nyilvánítja a fogyasztói szerződések azon kikötését, amely nem teszi lehetővé a kötelezett idő előtti teljesítését, illetve külön kötelezettséget, kamatot, kártalanítást ró a fogyasztóra. Ugyanakkor a jogosult a teljesítési idő előtti teljesítéshez kapcsolódó költségeinek megtérítését kérheti. (Törvényjavaslat 5:110. §)

⁴⁹⁸ Lombard Lízing Zrt. VII. 1. b) pont, Budapest Lízing Zrt. 8.7. pont

⁴⁹⁹ Merkantil Bank Zrt. 28. pont, ERSTE Leasing Zrt. 8.2.1. pont

⁵⁰⁰ OTP Lakáslízing Zrt. 10.1.1. pont

korlátozzák.⁵⁰¹ A lízingcégeknek ez a magatartása azzal magyarázható, hogy előtörlesztés esetén nyereségük nem olyan mértékű, mint a futamidő lejártával megszűnő szerződéseknél.

A lízingbeadó az előtörlesztés esetén végelszámolást készít, és előírja a lízingbevevő fizetési kötelezettségét: a szerződés megszűnéséig esedékessé vált lízingdíjakat, a szerződés megszűnéséből eredő eljárási díjakat és költségeket, a még fennálló lízingdíjakat,⁵⁰² a maradványértéket, az árfolyamváltozást stb. A lízingbeadók rendszerint hirdetményeikben határozzák meg az előtörlesztés esetén felszámolandó külön díj összegét⁵⁰³ meglehetősen változatos összeghatárok között. Ennek ellensúlyozására a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet - Szakértői Javaslat által ajánlott - oly módon történő módosítását tartjuk megfontolónak, amely szerint „a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely a fogyasztót túlzott mértékű pénzüsszeg fizetésére kötelezi, ha a fogyasztó nem teljesít, vagy nem szerződésszerűen teljesít, vagy pénztartozást idő előtt teljesít.”⁵⁰⁴

6.3. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondása

A lízingszerződés több szerződés elemeit egyesítő jellege a szerződés megszűnése során is problémát jelent. A lízingszerződés tulajdonátruházási része megszüntethető elállással, míg a használati része, a bérlet csak a jövőre nézve felmondással. Az elállás a szerződést felbontja, ami azt jelenti, hogy a már teljesített szolgáltatások visszajárnak, a lízingbevevő azonban a használatot nem tudná visszaadni, ezért szükségszerűen a bérlet szabályait kell alkalmazni, amely alapján a lízingszerződés megszüntetésének módja a

---

⁵⁰¹ CIB Lízing Zrt. 54. pont

⁵⁰² A Lombard Lízing Zrt. a hátralékos lízingdíjak kamatokkal csökkentett részét érvényesíti, lásd bővebben: Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. (XI.4.) számú kollégiumi véleménye

⁵⁰³ Az általános szerződési feltételek változatos elnevezést használnak felmerülő költségeik megjelölésére, így szerződésmódosítási díj, szerződéskezelési díj, lezárási díj, előtörlesztési díj stb. Megítélésünk szerint előtörlesztés esetén helytelen a szerződésmódosítási díj használata, mivel ez esetben ténylegesen a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetésére kerül sor.

⁵⁰⁴ VÉKÁS Lajos (2008): Szakértői Javaslat, i. m., 803. o.

felmondás.⁵⁰⁵ Nem ilyen egyértelmű azonban a gyakorlatban a helyzet: a lízingszerződések egy része mind az elállás, mind pedig a felmondás jogáról rendelkezik, hasonló anomáliák figyelhetők meg az ítélkezési gyakorlatban is.

A szerződéses kikötéseket vizsgálva arra a következtetésre juthatunk, hogy a lízingszerződések egy része lehetővé teszi a lízingbeadó,⁵⁰⁶ valamikor pedig a lízingbevevő számára is az elállási jog gyakorlását⁵⁰⁷ azokban az esetekben, amikor az eredeti állapot helyreállítása nem okoz problémát azaz, amikor a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződés megkötésére vagy a lízingtárgy birtokbavételére még nem került sor. Jellemző továbbá, hogy azok a lízingszerződések rendelkeznek az elállási jogról, amelyek esetében az érvényes szerződés létrejöttének időpontja egyben a szerződés hatálybalépését is jelenti. Azok a szerződések, amelyek nem tesznek említést a lízingbeadó elállási jogáról, a szerződés hatálybalépésének felfüggesztő feltételeiként határozzák meg éppen azokat a feltételeket, amelyek más esetekben a lízingbeadó elállási jogának gyakorlására alapot adnak.⁵⁰⁸ A lízingbeadó elállási jogaként kötik ki többek között a biztosítéki szerződés aláírásának, meghatározott dokumentumok, így a szállítói végszámla átadásának hiányát, a szerződéskötési díj vagy az első lízingdíj megfizetésének elmulasztását, a szállító késedelmes teljesítését, az adásvételi szerződés megkötésének elmaradását, az adásvételi szerződés lehetetlenülését, hamis adatok szolgáltatását. A szerződéses kikötések azonban az elállás kapcsán azt is rögzítik, hogy a lízingbevevő semmiféle igény érvényesítésére nem jogosult a lízingbeadóval szemben, sőt a lízingbevevő és a szállító egyetemlegesen felelősek azért, hogy az eredeti állapot helyreállítása során a lízingbeadó által a szállítónak kifizetett összegek, kamat és minden egyéb költség, valamint kár megtérüljön.⁵⁰⁹ Az ilyen jellegű kikötések álláspontunk szerint egyoldalúan a lízingbevevő hátrányára állapítják meg az elállás jogkövetkezményeit. Nem

---

⁵⁰⁵ BH 1991. 30.

⁵⁰⁶ Raiffeisen Lízing Zrt. IV. pont, CIB Lízing Zrt. II.4. pont

⁵⁰⁷ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 6.1. pont: „Amennyiben a lízingtárgy átadása a szállító késedelme miatt nem történik meg, akkor mind a Lízingbeadó, mind pedig a Lízingbevevő háromhetes póthatáridő után a pénzügyi lízingszerződéstől elállhat.”

⁵⁰⁸ AXON Lízing Zrt. pénzügyi lízingre vonatkozó üzletszabályzata.

⁵⁰⁹ Raiffeisen Lízing Zrt. IV. pont, CIB Lízing Zrt. IV.2. pont

tartjuk kizártnak a lízingszerződés kapcsán az elállási jog gyakorlását, de az elállási jog kikötése helyett mind a lízingbeadó, mind pedig a lízingbevevő szempontjából célszerűbbnek ítéljük a lízingszerződés hatálybalépését meghatározott feltételekhez kötni.

Az elállási jog eshetőleges biztosításával szemben a lízingszerződések kivétel nélkül tárgyalják a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát. A lízingszerződések határozott idejűségére figyelemmel sem a lízingbeadót, sem a lízingbevevőt nem illeti meg a rendes felmondás joga, a szerződés egyoldalú megszüntetésére csak a szankciós, azonnali hatályú felmondás ad alapot. A rendkívüli felmondást a szerződések a lízingbeadó jogosultságai között nevesítik, miközben a lízingbevevő rendkívüli felmondásának lehetőségéről hallgatnak. Annak ellenére, hogy a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának jogát kizárólag a lízingbevevő szerződésszegése alapozhatja meg, a szerződések olyan körülményeket is a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási okaként jelölnek meg, amelyek semmiképpen sem tekinthetők súlyos szerződésszegésnek, de még szerződésszegésnek sem.⁵¹⁰ Megfigyelhető továbbá, hogy a szerződések rögzítik azt is, hogy az azonnali hatályú felmondási okok felsorolása nem taxatív, hanem példálózó felsorolásnak minősül.⁵¹¹ Ha a felek a lízingszerződésben nem határozzák meg pontosan a felmondási okokat, akkor jogvita esetén a bíróság analógiát alkalmaz. Az analógia alkalmazása során a jogalkalmazó a bérleti és a kölcsönszerződéseknél a Ptk.-ban felsorolt felmondási okokat hívhatja segítségül. A bírói gyakorlat szerint a bérleti szerződésnél szabályozott,⁵¹² a bérbeadót megillető azonnali hatályú felmondási okokra analóg módon hivatkozhat a lízingbeadó akkor is, ha a szerződésben külön nem szerepelnek.⁵¹³ Szintén általánosságban állapítható meg, hogy az azonnali hatályú felmondási okok között mindig szerepel egy generális jelleggel

---

⁵¹⁰ A Raiffeisen Lízing Zrt. VIII.4. j) pontja a lízingbevevő ellen indított büntetőeljárást vagy ismeretlen helyre, külföldre távozást jelöli meg azonnali hatályú felmondási okként.

⁵¹¹ Ezzel szemben a Ptk. 321. § (1) bekezdése rendelkezései szerint a felmondási jog jogszabályon vagy szerződésen alapulhat.

⁵¹² Ptk. 425. § (2) bek. c, pont, 428. § (2) bek., 431. §, 432. §

⁵¹³ BH 1992. 776.

megfogalmazott szabály, ami a szerződésben nem nevesített egyéb esetekben is megalapozza a lízingbeadó azonnali hatályú felmondását.⁵¹⁴ Az alábbiakban a szerződéses gyakorlat alapján a lízingbeadó azonnali hatályú felmondására alapot adó okok összegyűjtésére teszünk kísérletet a teljesség igénye nélkül, érzékeltetve ezáltal is azt az egyensúlyhiányt, ami abból ered, hogy a lízingszerződések meglehetősen széles körben jelölik meg azokat a körülményeket, amelyek a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát megalapozzák. Az azonnali hatályú felmondás egyik alapvető esete a fizetési késedelem, azaz ha a lízingbevevő lízingdíj-fizetési kötelezettségének határidőn belül nem tesz eleget. Azonnali hatályú felmondás alapjául szolgálhat a lízingtárgy szerződésellenes, rendeltetésellenes használata, jelentős átalakítása, a használat lízingbeadó engedélye nélküli harmadik személy részére történő átengedése. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának alapja lehet további egyéb súlyos szerződésszegés is, mint például:

- a biztosítási szerződés megkötésének szerződésben meghatározott időn belüli elmulasztása, a biztosítási díj nem fizetése,
- a lízingtárgy ellenőrzésének akadályoztatása, vagy a lízingbevevő hibájából történő meghiúsulása,
- ha a lízingbeadó tudomására jut, hogy a lízingbevevő a szerződéskötéskor nem helytálló, valótlan vagy hiányos információt szolgáltatott.

Részletesen taglalják a lízingszerződések a lízingbevevő vagyoni viszonyainak rosszabbodása miatti felmondási okokat:

- ha a lízingbevevő ellen végrehajtási eljárást, felszámolási eljárást kezdeményeznek, vagy a lízingbevevő saját maga ellen csődeljárást, felszámolási eljárást, végelszámolást indít,
- ha a lízingbeadó tudomására jut, hogy a lízingbevevő harmadik személyekkel szembeni fizetéseit megszünteti, vagy a vagyonaára vezetett végrehajtás sikertelen marad,

---

⁵¹⁴ „egyéb súlyos szerződésszegés” vagy „szerződés bármely rendelkezésének megszegése esetén”

- ha a lízingbeadó tudomására jut, hogy a lízingbevevő gazdálkodási körülményeiben vagy vagyonában olyan változás állt be, amely a lízingbeadó megítélése szerint veszélyezteti a lízingbevevő fizetési kötelezettségeinek teljesítését,
- a lízingbeadó megítélése szerint lízingbevevő gazdasági viszonyaiban olyan jelentős visszaesés, illetve változás következik be, amely a lízingbevevő kötelezettségei teljesítését veszélyezteti.

Az előbbi esetkörök túlnyomórészt a Ptk. bérleti és kölcsönszerződésnél szabályozott azonnali hatályú felmondási okokat ölelik fel, amelyek mellett azonban további érdekes felmondási okokra bukkanhatunk az általános szerződési feltételekben:

- a lízingbevevővel szemben büntetőeljárás indul,
- a lízingbevevő bármely általa mint hitelfelvevő vagy mint kezes által fizetendő adósságát, tartozását nem fizeti meg esedékességekor,
- ha a lízingbevevő a lízingbeadóval vagy más az lízingbeadó bankcsoportjához tartozó társasággal megkötött szerződésből eredő fizetési vagy egyéb kötelezettségét illetően késedelembe esik.

Önmagában a lízingbevevővel szemben bármilyen bűncselekmény miatt megindított büntetőeljárás, vagy egy másik finanszírozási típusú szerződés keretei között kifejtett magatartás véleményünk szerint még nem értékelhető úgy, hogy az az adott lízingszerződés teljesítésére is kihatással van. Ezek az esetek álláspontunk szerint kiterjesztően vannak megfogalmazva, és nem adhatnak alapot azonnali hatályú felmondásra.

Az azonnali hatályú felmondás a lízingbevevővel történő közléssel válik hatályossá. A közlésből eredő sikertelenség miatti hatálytalanság elkerülése végett az általános szerződési feltételek között a lízingbeadók azt is rögzítik, hogy a felmondást a kézbesítést követő hányadik napon kell átvettnek tekinteni akkor is, ha a küldemény „ismeretlen helyre költözött” vagy „nem kereste” jelzéssel érkezett vissza.⁵¹⁵ A Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 5/2005. /XI.4./ számú véleményében

⁵¹⁵ A Budapest Lízing Zrt. 9.1. e.) pontja szerint a feladást követő 5 napon kézbesítettnek kell tekinteni a küldeményt.

mutatott rá arra, hogy az ellenkező bizonyításáig vélelem szól amellett, hogy az írásban, belföldi forgalomban postai úton közölt „nem kereste jelzéssel” visszaérkező jognyilatkozatot a postára adást követő 11. napon, „az átvételt megtagadta” jelzéssel visszaérkező küldeményt pedig a postára adást követő munkanapon hatályossá válnak kell tekinteni. Ugyanakkor az „ismeretlen”, „ismeretlen helyre költözött” vagy „a cím elégtelen” jelzéssel visszaérkező jognyilatkozatok eltérő szerződési kikötés hiányában nem válnak hatályossá. Erre figyelemmel az a szerződési kikötés, amely az „ismeretlen helyre költözött” vagy „ismeretlen” jelzéssel visszaérkező azonnali hatályú felmondást kézbesítettnek minősíti, megengedett.

6.4. Elszámolás a szerződés idő előtti megszűnése esetén

A szerződés lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondása során a lízingbevevő valamennyi tartozása azonnal esedékessé válik. A lízingbeadó elszámolást készít, és az esedékessé vált összeg megjelölésével értesíti a lízingbevevőt a fennálló tartozás meghatározott időn belül történő megfizetéséről. Ha a lízingbevevő tartozását - opciós jogot biztosító pénzügyi lízingnél a maradványértékkel együtt - megfizeti, úgy megszerzi a lízingtárgy tulajdonjogát, amennyiben azonban fizetési kötelezettségének nem tesz eleget, a lízingtárgyra vonatkozó használati és birtoklási joga megszűnik.⁵¹⁶ A szerződéses gyakorlat szerint a lízingbevevő ez esetben köteles a lízingtárgyat a lízingbeadónak visszaszolgáltatni. Amennyiben a lízingbevevő ezen kötelezettségének nem tesz eleget, úgy a lízingbeadót illeti a lízingtárgy önhatalmú, saját maga vagy igazolt meghatalmazottja általi birtokbavételének joga,⁵¹⁷ mellyel kapcsolatban felmerült összes költség a lízingbevevőt terheli.⁵¹⁸ A lízingbevevő a szerződés aláírásával rendszerint tudomásul veszi, hogy amennyiben ilyen esetben a lízingtárgyat nem adja a lízingbeadó vagy képviselőjének a birtokába, hanem azzal továbbra is sajátjaként rendelkezik,

---

⁵¹⁶ CIB Lízing Zrt. X. 62-65. pont

⁵¹⁷ Gépjárműlízing esetén az általános szerződés feltételek azt is rögzítik, hogy a lízingbeadó a rendőrség útján kivonathatja a járművet a forgalomból.

⁵¹⁸ Budapest Lízing Zrt. 9.3. pont

sikkasztást követ el, és ellene a lízingbeadó büntetőeljárást kezdeményezhet, a Ptk. szabályai alapján pedig birtokpert indíthat.⁵¹⁹ Az általános szerződési feltételek azt is rögzítik, hogy amennyiben a lízingtárgy birtokbavétele miatt hiúsul meg, mert a lízingtárgy megsemmisült, nem le lehet fel, vagy annak birtokbavételét a lízingbevevő megakadályozta, úgy a lízingbevevő teljes tartozása egy összegben esedékessé válik.⁵²⁰

A lízingbeadó, amennyiben a lízingbevevő fennálló tartozását nem egyenlíti ki, a lízingtárgyat annak birtokbavételét követően kárenyhítési kötelezettségének eleget téve értékesíti. Az értékesítés árbevételéből a lízingbeadó jogosult megtartani a lízingbevevővel szemben fennálló követelését, míg a különbözetet köteles a lízingbevevő részére megfizetni. Amennyiben a lízingtárgy értékesítési ára nem fedezi a lízingbevevő valamennyi tartozását, úgy a különbözetet a lízingbevevő köteles a lízingbeadónak megfizetni. A laikus lízingbevevők becsapva érzik maguk a lízingszerződés ilyen módon történő „lezárása” miatt, hiszen érthetetlen számukra, hogy a lízingtárgy visszaadása mellett további összeget kell a lízingbeadónak fizetniük.

Az elszámolás kapcsán a bírói gyakorlat is rámutatott a lízingbeadó kárenyhítési kötelezettségére. Megállapította, hogy a lízingbeadó azonnali hatályú felmondás esetén a határozott idő letelte előtti megszűnés folytán elmaradt hasznát, vagyis a határozott időre még esedékes, hátralevő lízingdíjakat követelheti, értékelni kell azonban, hogy a felszabaduló időre kárenyhítési kötelezettsége keletkezik, amely állhat a lízingtárgy újrahaznosításában vagy pedig piaci értékesítésében. Az elvárható újrahaznosítás vagy értékesítés bevételeit az elmaradó hátralékos lízingdíjból mint kárból levonásba kell helyezni.⁵²¹ A jogalkalmazási gyakorlatban ellentétes tartalmú bírói ítéletek születtek a lízingszerződés idő előtti

---

⁵¹⁹ Lombard Lízing Zrt. VII. 1. b) pont, Budapest Lízing Zrt. 6.7. pont

⁵²⁰ Amennyiben a lízingbevevő fennálló tartozását nem fizeti meg, és annak behajtása iránt tett intézkedések sem vezetnek eredményre, akkor a lízingbeadók ebből eredő kárát, a lízingbeadók által külön e célból kötött mentesülési biztosítás alapján a biztosító téríti meg.

⁵²¹ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

megszűnése során történő elszámolással kapcsolatosan, ami abból adódik, hogy a határozatok egy része az elállás, míg másik része a felmondás esetén követendő elszámolás szabályait dolgozta ki.

A lízingbevevő által szavatossági jogként érvényesített lízingszerződéstől való elállás esetén kérdésként merülhet fel, hogy az eredeti állapot helyreállítása során miként lehet a használati elemet is tartalmazó szerződést az elszámolás során meg nem történtté tenni. Erre ad egy lehetséges megoldást a Csongrád Megyei Bíróság egyik ítélete: a lízingbeadó arra vállalt kötelezettséget, hogy a perbeli, a lízingbevevő által kiválasztott 1986-os évjáratú autóbust a szállítótól megvásárolja, majd a lízingbevevő használatába adja, s maradványértéken történő elővásárlási jogot biztosít neki. A szállító azonban a kiválasztott gépjármű helyett 1981-es évjáratú autóbust értékesített a lízingbeadónak, amely használtságából eredő műszaki állapota miatt - a rendeltetésszerű használatból adódó természetes avulás következtében - nem volt alkalmas az üzemeltetésre. A lízingbevevő a lízingbeadóhoz intézett írásbeli nyilatkozatában közölte, hogy eláll a szerződéstől. A perré alakult ügyben a bíróság megállapította, hogy a lízingbevevő jogszerűen állt el a szerződéstől, ami a Ptk. 320. § (1) bekezdése alapján a szerződést felbontotta, s ennek következménye, hogy a szerződés megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal megszűnt, a már teljesített szolgáltatások pedig visszajárnak. Ennek alapján visszajár az addig az időpontig kifizetett lízingdíj, de a szakértő által megállapított használati díjjal csökkentett összegben: „mivel a perbeli szerződés a használati jogviszony elemeit is tartalmazza, ezért az elállás jogkövetkezményeinek levonása során a Ptk. 309. § (2) bekezdésben írtak ellenére a használati díj a lízingbevevő terhére elszámolható volt.”⁵²²

A felmondás a szerződést a jövőre nézve szünteti meg, és a felek további szolgáltatással nem tartoznak. A pénzügyi lízingszerződések felmondás folytán történő megszűnése során alkalmazandó elszámolás kapcsán mindenképpen figyelmet kell fordítani arra, hogy a lízingdíj két különböző

---

⁵²² BDT 2000/199., Csongrád Megyei Bíróság 1. Gf. 40.015/1996/2.

típusú szolgáltatás együttes ellenértéke, vagyis nemcsak a lízingtárgy használatáért fizetendő díj, hanem a vételártörlesztést is magában foglalja. Éppen ezért azokban az esetekben, amikor a lízingdíjak nem fizetése esetére a felek a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát kötik ki, a felmondás szabályainak merev alkalmazása azt jelentené, hogy a lízingdíjnak a vételárrészleteket megtestesítő része jogalap nélkül a lízingbeadónál marad. A szerződés azonnali hatályú felmondása esetén éppen ezért a bírói gyakorlat szerint is csak olyan szerződéses kikötés fogadható el, mely alapján a lízingbevevő választhat: vagy a hátralékos lízingdíjat követeli és ez esetben a lízingtárgy tulajdonjogáról - a lízingdíj kifizetése után - le kell mondania, vagy pedig a lízingelt vagyontárgy visszavétele mellett - a lízingdíj helyett - a szerződés megszűnése miatti kárát érvényesíti.⁵²³ A kétféle jogkövetkezmény egyidejű, konjunktív alkalmazása akkor is kizárt, ha a lízingszerződés ilyen kikötést tartalmazott.⁵²⁴

A pénzügyi lízingszerződés elállással, illetve felmondással történő megszűnése során alkalmazott elszámolással kapcsolatosan megállapíthatjuk, hogy a bíróság egyik esetben sem alkalmazza a jogkövetkezményeket a maguk tiszta formájában, ami a használati elem irreverzibilitásából, illetve a lízingdíj kettős jellegéből fakad. Az elszámolás során alkalmazott vegyes jogkövetkezmények alkalmazását a *judikatúra* dogmatikailag a tulajdon-fenntartásos részletvétel szabályaiból vezeti ki. Abból indul ki, hogy a pénzügyi lízing tartalma és célja alapján a legközelebb a tulajdon-fenntartásos részletvételhez áll, ezért a szerződés megszüntetése és az elszámolás során célszerűnek látszik ennek megfelelően eljárni. „Ez azt jelenti, hogy ha a lízingbevevő az esedékes lízingdíj-részletet nem fizeti meg, akkor - ilyen kikötés és felhívás után - a lízingbeadó vagy a szerződéstől elállhat, vagy a lízingdíj további részletfizetési kedvezmény jogát vonhatja meg. A részletkedvezmény jogának megvonása azt jelenti, hogy a lízingbeadó a hátralékos lízingdíjat egy összegben követelheti, amennyiben azonban a teljes

---

⁵²³ BDT 2000.338.

⁵²⁴ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

hátralékos lízingdíjat kézhez kapja, ez szükségszerűen időben előrehozza a lízingbevevő tulajdonszerzését vagy opciós jogának gyakorolhatóságát is. Amennyiben viszont a lízingbeadó a szerződéstől eláll, akkor a vegyes jellegű szerződés vételi részét felbontja, vagyis a lízingdíj vételár részére nem tarthat igényt. A lízingszerződés használati kötelelem jellege ugyanakkor nem bontható fel, csak a jövőre nézve szüntethető meg, ami annyit jelent, hogy a lízingbevevő a bérleti jellegű használatáért a szerződés megszűnéséig terjedően használati díjat köteles fizetni.”⁵²⁵

A fentiekhez hasonlóan foglalt állást az elszámolás bonyolult kérdésében a Tolna Megyei Bíróság, ítéletének indokolását azonban a hazánkban is becikkelyezett nemzetközi pénzügyi lízingről szóló UNIDROIT Egyezményből vezette le. Utalt arra, hogy a nemzetközi pénzügyi lízingről szóló UNIDROIT Egyezmény „a bírói gyakorlat által már kimunkált olyan alapelveket tartalmaz, amelyek belföldi lízingszerződések esetén is az ítélkezési gyakorlatban figyelembe vehetők, párhuzamba állítva a Polgári Törvénykönyv megfelelő szabályaival.” Az UNIDROIT Egyezmény 13. cikkében foglaltak szerint a lízingbevevő súlyos szerződésszegése esetén a lízingbeadó választásától függően vagy lejárttá teheti és követelheti a jövőben esedékessé váló lízingdíj részleteket, vagy pedig elállhat a szerződéstől, mely esetben a lízingtárgyat birtokba veheti, és olyan mértékű kártérítést követelhet, amely olyan helyzetbe hozza, amilyenben akkor volna, ha a lízingbevevő a szerződést szerződésszerűen teljesíti.⁵²⁶ Ezen elv teljes egészében összhangban van a Polgári Törvénykönyv 335. §-ával, amely alapján a károsult teljes vagyoni kárpótlásra tarthat igényt, ugyanakkor ez a reparáció nem adhat okot a gazdagodásra, mert az sértené a felek közötti tisztességes érdekegyensúly elvét.⁵²⁷

---

⁵²⁵ A Csongrád Megyei Bíróság Gazdasági Kollégiumának állásfoglalása a lízingszerződésekkel kapcsolatos egyes kérdésekről (2000/3.)

⁵²⁶ Bár az UNIDROIT Egyezmény szabályai fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre nem alkalmazandók, mégis figyelmet érdemel a 13. cikkely 1. pontja, amely a lízingbevevő mulasztása esetére elsődlegesen akként rendelkezik, hogy a lízingbeadó követelheti a hátralékos bért, annak kamatait és kártérítést. A 13. cikkely 2. pontja csak súlyos szerződésszegésre alapozva „megintést követően” teszi lehetővé az elállási jog gyakorlását vagy a hátralékos lízingdíj egy összegben történő esedékessé válását.

⁵²⁷ BDT 2000.338., Tolna Megyei Bíróság 3Gf. 17-00-000010/3.

Annak ellenére, hogy az előzőekben ismertetett jogesetek is hol elállási jogról, hol azonnali hatályú felmondási jogról tesznek említést, az elszámolás alkalmával már vegyes jogkövetkezményeket alkalmaznak.

A lízingbeadó azonnali hatályú felmondásával megszűnő lízingszerződések során követendő elszámolás tárgyában mindenképpen figyelemre méltó a Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. /XI.4./ számú véleménye, mely a „Lombard szerződések” elszámolása során érvényesített követeléseket három kategóriába sorolja: a felmondás napját megelőzően, a felmondás napján és a felmondás napját követően esedékessé váló követelések között tesz különbséget. A felmondás napját megelőzően esedékessé váló követelések körébe sorolja a lejárt lízingdíj részleteket, a lejárt CASCO biztosítási díjakat, valamint az ügyviteli költségeket,⁵²⁸ amelyek nem vitatottak, így jogalkalmazói problémát sem vetnek fel. A felmondás napján esedékessé váló követeléseknek⁵²⁹ tekinti a kollégiumi vélemény az esedékessé váló hátralékos lízingdíjak kamatokkal csökkentett részét,⁵³⁰ a devizaalapú szerződéseknél az üzletszabályzat szerinti árfolyam-különbözetet, az üzletszabályzat szerinti, jegybanki alapkamat kétszeresének megfelelő mértékű késedelmi kamatot a nem teljesített lízingdíjak, valamint CASCO díjak után, ügyviteli költséget,⁵³¹ valamint az üzletszabályzat szerinti kamatváltozást. A felmondás napját követően esedékessé váló követelések a külön eljárási díj, a visszaszármaztatási költség, a biztosítási díj, egyéb költségek és a késedelmi kamat. A külön eljárási díjakat az általános szerződési feltételek szerint felmerülésükkor hatályos hirdetmény szerint kell elszámolni, amely tételesen tartalmazza az egyes eljárások díjait. Szintén külön eljárási díjként érvényesíti a Lombard a gépkocsi nettó beszerzési árának 3%-ában meghatározott követelést, amelynek

---

⁵²⁸ Ide tartozik a felszólító levél hirdetmény szerinti költsége.

⁵²⁹ A Lombard általános szerződési feltételei a Ptk. diszpozitív szabályaitól eltérően rögzítik, hogy a lízingbevevő valamennyi fizetési kötelezettsége a felmondás napján esedékessé válik, azaz a felmondás keltével és nem a felmondás másik féllel történő közlésével.

⁵³⁰ Ez azért nem kifogásolható, mert a Lombard elszámolja a gépkocsi értékesítéséből befolyó vételárat.

⁵³¹ E körben kerül elszámolásra a felmondó levél hirdetmény szerinti díja.

mibenlétét nem határozza meg, ugyanakkor megállapítható, hogy számos költséget külön tétel alatt elszámol. A kollégiumi vélemény szerint ez az ügyviteli költség valójában a szerződésszegés esetére kikötött kötbér, s mint ilyen kárátalány funkciót tölt be, így a lízingbeadó megalapozottan csak az ezt meghaladó kárát érvényesítheti a lízingbevevővel szemben. A lízingbeadó a lízingtárgy visszaszerzése során felmerülő költségeket, az úgynevezett visszaszármaztatási költséget csak akkor követelheti a lízingbevevőtől, ha érvényes jogcíme van a birtokbavételre. Tekintettel arra, hogy a lízingbeadó a lízingtárgy tulajdonosa, így a szerződés megszűnése során jogszerűen követelheti a lízingtárgy visszaadását és az ezzel kapcsolatosan felmerülő költségeinek megtérítését. A lízingszerződések felmondása utáni időre érvényesített CASCO biztosítási díjak a lízingszerződés megszűnésétől a biztosítási időszak végéig terjedő időre követelhetők a lízingbevevőtől, amennyiben a szerződés előírja a lízingbeadó számára a lízingszerződés megszűnésekor a CASCO biztosítási szerződés megszűnésének kezdeményezését.⁵³² Az egyéb költségek keretében számolják fel a lízingbeadók műszaki állapotfelmérés, az autósosás költségét, a hirdetések díjait, a szakértői díjat és egyéb kiadásokat, amelyek a szerződésszegéssel okozott kártérítés általános szabályai szerint bírálандók el.⁵³³ A késedelmi kamat tekintetében a bíróság megállapította, hogy az nem tőkésíthető, tekintettel arra, hogy a késedelmi kamatfizetési kötelezettség nem a szerződés megszűnéséhez, hanem a főkövetelés esedékessé válásához kapcsolódik.⁵³⁴

A lízingszerződések idő előtti megszűnése miatti elszámolás napjainkban egyre gyakrabban felmerülő problémája a lízingbeadó által visszavett lízingtárgy értékesítése, értékének megállapítása. Vita merülhet fel a lízingtárgy forgalmi értékét illetően, az értékesítés elhúzódása, a lízingtárgy

---

⁵³² Ez azzal magyarázható, hogy a Ptk. 551. § (4) bekezdése alapján a biztosítási szerződést csak a biztosítási időszak végére lehet felmondani.

⁵³³ A Csongrád Megyei Bíróság a Gf. 40.150/2005. számú ügyben például nem találta megalapozottnak a Lombard akkumulátor cserével kapcsolatos igényét, mivel a gépkocsi átvételkor készült állapot-felmérési lapon, valamint a szakértői véleményben nem történt utalás az akkumulátor hibájára.

⁵³⁴ A Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 5/2005. /XI.4./ számú véleménye

visszavétele és értékesítése közötti időben történő amortizálódása, megrongálódása, harmadik személy általi használata vagy éppen az értékesítéssel kapcsolatosan felmerülő, lízingbevevővel szemben érvényesített költségek miatt. A lízingbeadók lízingtárgy értékesítésével kapcsolatos valamennyi költséget⁵³⁵ a lízingbevevőre hárítják, melynek összegét hirdetményeikben határozzák meg. A lízingbeadók a lízingtárgy birtokbavételéhez, illetve értékesítéséhez gyakran harmadik személyeket vesznek igénybe, akik külön szerződés keretében látják el tevékenységüket, amiről utóbb számlát állítanak ki a lízingbeadó részére. A lízingbeadók a lízingszerződésből eredő követeléseik érvényesítése iránti perekben az általuk megbízott harmadik személy által kiállított számlára, valamint hirdetményeikben foglaltakra hivatkozással érvényesítik a lízingbevevővel szemben a birtokbavétellel és az értékesítéssel kapcsolatosan felmerült tetemes járulékos költségeket. Ez a megoldás mindenképpen kiszolgáltatottá teszi a lízingbevevők helyzetét, hiszen a lízingbeadó által becsatolt számlával szemben a lízingbevevőt terheli az ellenbizonyítás, hogy a lízingbeadó kárenyhítési kötelezettségét megszegve indokolatlanul magas megbízási díj mellett kötött szerződést harmadik személlyel vagy a költségek nem vagy nem olyan összegben merültek fel, mint amit a számla tartalmaz. Aggályosnak tekinthető továbbá az a gyakorlati megoldás, hogy a fizetési kötelezettségek konkrét összegét az általános szerződési feltételek részét képező hirdetmény tartalmazza, amelyet a lízingbevevő a szerződéskötés során nem feltétlenül ismer meg. Éppen ezért a jogvitában eljáró bíróságoknak álláspontunk szerint körültekintően kellene vizsgálni, hogy a hirdetmények mennyiben váltak a szerződés részévé, és mennyiben tekinthetők azok tisztességtelennek és ezáltal fogyasztói szerződésben semmisnek.

Az általános szerződési feltételek rendszerint nem határozzák meg, hogy a lízingbeadónak a lízingtárgyat a visszaszármaztatás után milyen piaci áron kell értékesíteni, de vita esetén a bírói gyakorlat szerint a lízingbeadónak kell

---

⁵³⁵ Többek között a szállítás, a tárolása, a megőrzés, az értékbecslés, a hirdetés, a tisztítás, a karbantartás, a javítás díját.

bizonyítania, hogy az értékesítési ár megfelel a piaci árnak.⁵³⁶ Egyébként nem is volna lehetséges a szerződés megszűnésének bizonytalan időpontjára előre meghatározni a lízingtárgy piaci árát, az mindig csak az adott piaci kereslet-kínálatti viszonyok függvényében állapítható meg. Erre figyelemmel nem tekinthető tisztességtelennek arra hivatkozással, hogy a lízingbeadó számára egyoldalú értelmezési lehetőséget biztosít, az az általános szerződési feltétel, amely a lízingtárgy visszavétele esetén annak piaci áron történő értékesítését írja elő. Az a körülmény azonban, hogy a lízingbeadó a lízingtárgyat az újraértékesítéskor nem a piaci értékviszonyok között értékesíti, a szerződés megszegését eredményezi. Általános gyakorlatként említhető, hogy a lízingbeadó a lízingtárgy visszavételét követően a lízingtárgyat szakértői vélemény alapján megállapított forgalmi értéken veszi figyelembe az elszámoláskor anélkül, hogy a lízingtárgyat ténylegesen piaci forgalomban értékesítette volna. Ha utóbb azonban a szakértői véleményben megállapított forgalmi érték felett értékesítik a lízingtárgyat, úgy az esetlegesen ezzel kapcsolatosan felmerülő többletköltségek levonása után fennmaradó összeggel a lízingbeadó jogalap nélkül gazdagodik.⁵³⁷

A piaci ár és az értékesítési mód meghatározása kapcsán számos aggályos rendelkezést fedezhetünk fel a lízingbeadók általános szerződési feltételeiben, melyek közül csak néhányat kívánunk kiemelni, érzékeltetve az elszámolás és az értékesítés körüli visszás helyzeteket:

- a lízingbevevő lemond azon jogáról, hogy a vételár mértékével kapcsolatosan a lízingbeadóval szemben bármilyen jogcímen igényt érvényesítsen,⁵³⁸
- a lízingbevevő felhatalmazza a lízingbeadót a piaci vagy újraértékesítési ár meghatározására,⁵³⁹
- amennyiben a lízingbevevő nem működik közre az értékesítésben, úgy

---

⁵³⁶ A Csongrád Megyei Bíróság Polgári-Gazdasági-Közigazgatási Kollégiumának 4/2005. /XI.4./ számú véleménye

⁵³⁷ Példaértékű e tekintetben a Budapest Lízing Zrt. 9.4. d.) pontja, amely a lízingtárgy értékesítése után ismételt elszámolást ír elő, és a becsült forgalmi érték és a tényleges értékesítési ár különbségét a lízingbevevőnek megfizeti vagy „rosszabb esetben” a lízingbevevőre terheli.

⁵³⁸ Lombard Lízing Zrt. VII. 3. e) pont

⁵³⁹ ERSTE Leasing Zrt. 9.3. pont

annak vitatására utóbb nem jogosult,⁵⁴⁰

- a lízingtárgyat a lízingbeadó belátása szerinti módon⁵⁴¹ vagy az azonnal elérhető piaci áron,⁵⁴² vagy a lízingbeadó választása szerint árverés, nyilvános pályázat, ingatlanközvetítő cég megbízása útján⁵⁴³ értékesítheti.

Mindenképpen előremutatónak tekinthetők ugyanakkor azok a szerződéses klauzulák, amelyek gépjárművek esetén az EUROTAX árfolyamot veszik alapul⁵⁴⁴ vagy az interneten történő árverést irányozzák elő. A jövőben célszerű lenne a lízingcégeknek előírni az árverés útján történő értékesítést, elkerülve ezáltal a visszaélési lehetőségeket és a lízingtárgy valós piaci értékelési értékesítéseket.

A bíróság egy elszámolással kapcsolatos jogvitában kifejezetten rögzítette, hogy a reális forgalmi érték meghatározása csak igazságügyi szakértő bevonásával tisztázható. Vizsgálni kell továbbá azt a körülményt, hogy a lízingtárgy birtokbavételét követően miért csak több idő elteltével került sor az értékesítésre.⁵⁴⁵ Az értékesítés idejének elhúzódása ugyanis - tipikusan gépjárművek esetén - a piaci érték csökkenésével jár,⁵⁴⁶ ennek ellenére az általános szerződési feltételek hallgatnak a lízingtárgy értékesítésének határidejéről, amihez persze az is hozzátartozik, hogy a piaci viszonyok kiszámíthatatlansága miatt nem kalkulálható ennek időtartama.

További, a felek között jogvitát generáló probléma az értékesítés kapcsán, hogy a visszaszolgáltató lízingtárgyat a visszaadás és az értékesítés közötti időben használják, ami a lízingtárgy amortizációja folytán szintén a piaci ár csökkenését idézheti elő. Egy Választottbíróság elé kerülő ügy tényállása szerint a lízingszerződés tárgyát képező traktort annak lízingbeadó általi

---

⁵⁴⁰ ERSTE Leasing Zrt. 9.3. pont

⁵⁴¹ CIB Lízing Zrt. X. 65. pont

⁵⁴² Raiffeisen Lízing Zrt. VIII.8.) pontja

⁵⁴³ OTP Lakáslízing Zrt. zárt végű pénzügyi lízingszerződésének 16.1.13. pontja

⁵⁴⁴ Merkantil Bank Zrt. 34. pont

⁵⁴⁵ BDT 2000.200.

⁵⁴⁶ Nyilvánvalóan a piaci kínálati és keresleti viszonyok is befolyásolják az értékesíthetőséget, mégis ha annak elhúzódásáért a lízingbeadó felelőssége megállapítható, úgy az felveti a lehetőségét annak megállapításának, hogy a lízingbeadó kárenyhítési kötelezettsége körében nem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

visszavétele és értékesítése között használták, amit az üzemóra állása is igazolt. A lízingbevevő a traktor értékesítéséből befolyt vételár összegét az elszámolás során nem fogadta el, kérte a forgalmi értéknek a traktor visszaadásakori állapotban való meghatározását. A jogvitában eljáró Választottbíróság megállapította, hogy a lízingbeadó nem tett eleget együttműködési kötelezettségének, illetve megsértette az elvárható magatartás alapelvét, melyre figyelemmel forgalmi értéként a lízingtárgy visszaadásakori értékét vette figyelembe.⁵⁴⁷

6.5. A megszűnés egyéb esetei

Közös megegyezés

A szerződés szerű teljesítés mellett a lízingszerződések említést tesznek arról, hogy a lízingszerződés megszűnhet a felek írásba foglalt közös megegyezésével az abban meghatározott feltételek mellett.

Lízingbevevő halála, cselekvőképtelenné válása

Ha a lízingbevevő természetes személy, akkor az általános szerződési feltételek alapján a szerződés a lízingbeadó halálával is megszűnik, ilyenkor a lízingdíjak egy összegben esedékessé válnak, amelynek megfizetésére az örökösök kötelesek. A lízingbeadók azonban nem zárják ki annak lehetőségét, hogy az örökösök megállapodást kössenek a lízingszerződés általuk történő folytatásáról.⁵⁴⁸ Léteznek olyan szerződési kikötések, amelyek a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát írják elő a lízingbevevő halála vagy cselekvőképtelensége esetére,⁵⁴⁹ ami azért tekinthető aggályosnak, mert a lízingbevevő halála vagy cselekvőképességének megváltozása nem minősül súlyos szerződésszegésnek, de még szerződésszegésnek sem, bár kétségtelen, hogy kihatással lehet a lízingbevevő bonítására.

Confusio

Elvileg elképzelhető, hogy a lízingbeadó és a lízingbevevő személye azonossá válik, melynek következtében a lízingszerződés *confusio* miatt

⁵⁴⁷ 2005/4. Választottbírósági határozat

⁵⁴⁸ ERSTE Leasing Zrt. 9.1.d) pont

⁵⁴⁹ UniCredit Leasing Hungary Zrt. 15.1.d) pont

szűnik meg.⁵⁵⁰

Lehetetlenülés

Mint a szerződésszegés körében utaltunk rá, nem kizárt annak a lehetősége, hogy a lízingszerződés a teljesítés lehetetlenné válásával szűnjön meg.⁵⁵¹ Egyes lízingszerződések kifejezetten tartalmaznak olyan kikötést, mely szerint ha az adásvételi szerződés alapján fennálló szállítói teljesítés véglegesen ellehetetlenül, akkor a lízingszerződés megszűnik.⁵⁵²

Felszámolás

A lízingbeadó társaság jogerősen elrendelt felszámolása szintén a lízingszerződés megszűnését eredményezheti, mivel a felszámoló jogosult az adós által kötött szerződéseket azonnali hatállyal felmondani, vagy amennyiben egyik fél sem teljesített szolgáltatást, a szerződéstől elállni.⁵⁵³ A lízingbeadó felszámolása mindenképpen hátrányosan érinti a lízingbevevőket, akik szerződésszerű teljesítés esetén megszerezhették volna a lízingtárgy tulajdonjogát, míg a felszámoló azonnali hatályú felmondása esetén ki kell tenniük magukat egy elszámolási „procedúrának”. Ilyen esetekre lenne célszerű kikötni a pénzügyi lízingszerződésekben azt a rendelkezést, mely szerint, ha a lízingbeadó ellen jogerősen felszámolási eljárást rendeltek el, akkor a lízingbevevő automatikusan megszerzi a lízingtárgy tulajdonjogát és a továbbiakban vételár-hátralék címén jogosult törleszteni részletvételi szerződés alapján a hátralékos lízingdíjakat.⁵⁵⁴ Ez a kikötés lényegében egy bontó feltételt jelentene a lízingszerződés, míg egy felfüggesztő feltételt az adásvételi szerződés vonatkozásában.

Ha a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevő gazdasági társaság, akkor annak jogerősen elrendelt felszámolása ugyancsak a lízingszerződés megszűnését szintén eredményezheti. A lízingbevevő felszámolásával kapcsolatban a bíróság megállapította, hogy a felszámoló a lízingszerződést

---

⁵⁵⁰ Például a lízingbeadó és lízingbevevő gazdasági társaság egyesülése folytán. In: PAPP Tekla: i. m., 151. o.

⁵⁵¹ Például a lízingelt ingatlant kisajátítják. In: PAPP Tekla: i. m., 151. o.

⁵⁵² A Budapest Lízing Zrt. 9.1. b.) pont

⁵⁵³ 1991. évi XLIX. törvény 47. § (1) bek.

⁵⁵⁴ SZABÓ Gábor Zoltán: Lízingszerződéssel kapcsolatos problémák a lízingbevevő szempontjából, Gazdaság és Jog, 1998/3., 11. o.

akkor is jogosult azonnali hatállyal felmondani, ha a felek a szerződésben a felmondás jogát kizárták. A felszámoló eljárása nem jogszabálysértő és a felek érdekeit sem sérti, mivel a felszámoló a lízingszerződés azonnali hatályú felmondásával a felszámolás alatt álló gazdasági társaságot a további lízingdíj-fizetési kötelezettségtől óvja meg.⁵⁵⁵

---

⁵⁵⁵ BH 1995. 311.

VII. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A NÉMET JOGBAN

Mielőtt a fogyasztói pénzügyi lízing német szabályozásának részletesebb kifejtésébe kezdenénk, szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy a magyar joggal szemben a fogyasztói pénzügyi lízingre vonatkozó speciális normaanyag megfogalmazása nem kizárólag a német jog kuriózuma.⁵⁵⁶ A német modell kiválasztásnak mégis az az egyszerű magyarázata van, hogy a magyar jogrendszerrel párhuzamba állítva egy hasonlóan kontinentális jog elvein nyugvó rezsím modelljét kívántuk részleteiben bemutatni. Mindemellett pedig a német megoldás azért tűnik sajátosnak más országokéhoz képest, mivel a német jogalkotó - más országokkal ellentétben - magánjogi kódexében ad iránymutatást a fogyasztói pénzügyi lízingre nézve.

1. Alapvetés

A részletfizetésről szóló törvény⁵⁵⁷ helyébe 1991. január hó 1. napjával a fogyasztói hitelről szóló törvény⁵⁵⁸ lépett Németországban. A törvényalkotó ebben a jogszabályban tett említést elsőként a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésről anélkül, hogy annak fogalmi meghatározását adta volna.⁵⁵⁹ A törvény a pénzügyi lízingszerződést az egyéb finanszírozási segítségek (*sonstige Finanzierungshilfe*) egyik formájának tekintette, melynek során a lízingbeadó gazdasági tevékenysége a hitelnyújtásra irányul.⁵⁶⁰ A törvény megalkotásának indokát a fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK irányelvből eredő implementációs kötelezettség szolgálta Németországban. Az irányelv a

---

⁵⁵⁶ Az USA-ban a lízingen belül a lízingbevevő személye alapján különbséget tesznek *consumer lease* és a *buisness lease* jogügyletek között. A fogyasztói lízing fogalmát az amerikai *Uniform Commercial Code* (UCC) Artical 2A-103(e) definiálja. Az angol jogban a fogyasztói hitelről szóló törvény (*Consumer Credit Act 1974.*) hatálya a fogyasztói lízingre is kiterjed, hasonlóan tárgyi hatálya alá vonja az opciós jogot biztosító pénzügyi lízingszerződéseket a francia hiteljog fogyasztóvédelmi kódexében (*Code de la consommation Art. L 311.*).

⁵⁵⁷ Abzählungsgesetz vom 18/4/1894. egységes szerkezetben a 10/10/1986. módosítással

⁵⁵⁸ Verbraucherkreditgesetz vom 17/12/1990 egységes szerkezetben a 29/06/2000. módosítással

⁵⁵⁹ VerbrKrG 3. § (2) 1.

⁵⁶⁰ VerbrKrG 1. §

fogyasztó által igénybe vehető finanszírozási eszközök meglehetősen széles spektrumát öleli fel és céljai közé tartozik - többek között - a fogyasztói pozícióban lévő hitelfelvevők sérelmet szenvedett érdekegyensúlyának kompenzációja. A lízing az irányelv folytán került a fogyasztóvédelem hatósugarába annak következtében, hogy a német jogalkotói és jogirodalmi⁵⁶¹ értelmezés szerint az irányelv tárgyi hatálya kiterjed a tulajdonjog-átszállással járó pénzügyi lízingszerződésekre mint hitelszerződésekre.⁵⁶² A jogszabályszovegezők ugyanis abból indultak ki, hogy a lízingszerződéseket a konstans bírói gyakorlat⁵⁶³ alapján elsődlegesen („*in erster Linie*”) a bérleti szerződések alapján kell megítélni, az irányelv tárgyi hatálya alól pedig csak azok a bérleti szerződések vannak kivéve, amelyek alapján a bérlemény végső soron nem kerül a bérlő tulajdonába.⁵⁶⁴

2. A fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre irányadó normák a BGB-ben

A Németországban lezajlott *Schuldrechtsreform*⁵⁶⁵ következtében a fogyasztói hitelről szóló törvény a BGB-be⁵⁶⁶ került beépítésre. Ennek eredményeként állt elő az a sajátos helyzet, hogy bár a BGB önálló szerződéstípusként nem nevesíti, és nem szabályozza a pénzügyi lízingszerződést, sőt még a fogalmát sem határozza meg, mégis utaló jogi normával élve alkalmazni rendeli a BGB meghatározott szakaszait a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre. A fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó jogi normák azok, a már korábbi fogyasztói

---

⁵⁶¹ Lásd többek között: HABERSACK, Mathias: Verbraucherleasing nach der Schuldrechtsreform, Betriebs Berater, 2003/35., Beilage 6., 2. o., STAVROPOULOS, Gerasimos: Verbraucher kreditrechtliche Vorgaben für Finanzierungsleasingverträge nach deutschem und europäischem Recht, Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, 2005., 99. o., KOCH, Robert: Besonderheiten der Finanzierungsleasingverträge mit Verbrauchern In: BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Handbuch Verbraucherprivatrecht, C.F.Müller Verlag, Heidelberg, 2005., 352. o.

⁵⁶² 87/102/EGK irányelv 1. cikk (2) bek. c) pont: „*hitelszerződés olyan szerződés, amely alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában.*”

⁵⁶³ BGH NJW 1977,195., NJW 1986. 179., 1744.

⁵⁶⁴ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) bek. b) pont

⁵⁶⁵ Németországban 2002. január 1-jén lépett hatályba a kötelmi jogi modernizációs törvény (Gesetz über die Modernisierung des Schuldrechts vom 26.11.2001)

⁵⁶⁶ Bürgerliches Gesetzbuch, mely 1896. augusztus hó 18. napján lépett hatályba.

hitelről szóló törvényben is szereplő rendelkezések, amelyek a kötelmi jogi reform folytán - lényegében változatlan formában - a BGB-be kerültek integrálásra.⁵⁶⁷

A BGB kötelmi jogi könyvében, a vállalkozó és a fogyasztó közötti kölcsönszerződés, pénzügyi segítségek és részletfizetési szerződések cím alatt, azaz a fogyasztói hiteljog körében⁵⁶⁸ utal a pénzügyi lízingszerződésre.⁵⁶⁹ A fogyasztói hiteljogra és azon belül a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó jogi szabályozás általános jellemzője, hogy a diszpozitív normáktól való eltérés lehetősége annyiban korlátozott, hogy a kódex rendelkezéseitől nem lehet a fogyasztó hátrányára eltérni, és annak alkalmazását kijátszani.⁵⁷⁰

A BGB 499-500. §-ai mint utaló jogi normák a fogyasztói kölcsön egyes előírásait az egyéb pénzügyi segítségek körébe sorolt fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is alkalmazandóvá nyilvánították.⁵⁷¹ A vállalkozó és fogyasztó közötti pénzügyi lízingszerződésekre a BGB alábbi szakaszait kell alkalmazni:

- kapcsolt szerződések (358. §, 359. §),
- fogyasztói kölcsönszerződésekre vonatkozó formai és tartalmi követelmények (492. § (1) bek. 1-4. pont, (2)-(3) bek.),
- fogyasztói elállási jog (495. § (1) bek.),
- kifogás jogáról lemondás és váltó, csekk kiállításának tilalma (496. §),
- fogyasztói kölcsönszerződésre irányadó adósi késedelem szabályai

---

⁵⁶⁷ Különbség a szabályozás módjában van, ugyanis míg a fogyasztói hitelről szóló törvény azt határozta meg, hogy a törvény mely rendelkezései nem alkalmazhatók a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre, addig a BGB megfogalmazása pozitív, azaz tételesen felsorolja a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre irányadó normákat.

⁵⁶⁸ Megjegyezni kívánjuk, hogy a fogyasztói hiteljog alatt a fogyasztói kölcsönszerződések normaanyagánál tágabb fogalmat ért a német jogalkotó, e körbe sorolja ugyanis a fogyasztói részletfizetési ügyleteket, egyéb finanszírozási segítséget, mint például a fogyasztói lízingszerződést, fizetési halasztást.

⁵⁶⁹ BGB kötelmi jog különös részében, a *timesharing* szerződést követően, de az ajándékozási szerződést megelőzően, a BGB második könyv, nyolcadik fejezet, harmadik címében („*Darlehensvertrag, Finanzierungshilfen und Ratenlieferungsverträge zwischen einem Unternehmer und einem Verbraucher*”) szabályozza a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést.

⁵⁷⁰ Vö.: BGB 506. §

⁵⁷¹ Emellett a BGB egyéb szakaszai, különösen a fogyasztói szerződésekre irányadó joganyag szintén szerepet kap a fogyasztói pénzügyi lízingre vonatkozó normaanyag kapcsán, melyekre jelen dolgozat keretei között nem kívánunk kitérni.

(497-498 §).⁵⁷²

Ahhoz, hogy az utaló jogi norma alapján alkalmazni lehessen az előzőekben megjelölt jogi normákat, a vállalkozó és a fogyasztó között pénzügyi lízingszerződésnek kell fennállnia. Mivel a német jogalkotó a BGB-ben nem definiálja sem a lízing, sem a pénzügyi lízing fogalmát, ezért figyelmünket elsőként a BGB 500. § tárgyi és személyi hatályára kell fordítanunk, azaz meg kell határoznunk, hogy kik között létrejött és milyen típusú lízingszerződésre alkalmazhatók a fentiekben megjelölt jogi normák.

3. A BGB 500. §-ának tárgyi hatálya

Amennyiben a lízingbeadó nem vállalkozóval,⁵⁷³ hanem fogyasztóval⁵⁷⁴ köt pénzügyi lízingszerződést, akkor privátlízing vagy fogyasztói pénzügyi lízingszerződés jön létre. Tekintettel arra, hogy a BGB mind a vállalkozó, mind pedig a fogyasztó meghatározását megadja, így alapvetően a pénzügyi lízingszerződés hiányzó értelmezését kell megtalálnunk. Figyelemmel arra, hogy a lízingnek a német szerződéses gyakorlatban is számtalan fajtája honosodott meg, így megkerülhetetlen annak vizsgálata, hogy az egyes típusokra mennyiben terjed ki a BGB 500. §-ának tárgyi hatálya.

A német jogirodalom a pénzügyi lízingszerződést egy olyan szerződésnek tekinti, amelynél a lízingbevevő a lízingbeadó által eszközölt ráfordítások és költségek amortizációjáért részben vagy teljesen helytállni tartozik. Meghatározó ismertetőjegye a pénzügyi lízingszerződéseknek, hogy a lízingbeadó a lízingbevevő befektetési igényeit finanszírozza meg, melynek következtében a befektetés kockázatát a lízingbevevő viseli. A lízingbeadó a lízingbevevő által előzetesen kiválasztott dolog tulajdonjogát szerzi meg, majd a dolog használatát és hasznai szedésének jogát a lízingbevevőnek átengedi, ami által a lízingbeadó a szerződésből eredő kötelezettségeinek eleget is tesz. A lízingszerződés előzetesen megállapított fix futamideje és az egyes

---

⁵⁷² BGB 500. §

⁵⁷³ BGB 14 §

⁵⁷⁴ BGB 13 §

lízingdíjak kalkulációja biztosítja, hogy a lízingbeadó ráfordításai teljes egészében megtérüljenek. Ezt a kalkulációt a szerződés lízingbevevő általi idő előtti megszüntetése sem befolyásolhatja, éppen ezért a szerződések a lízingbevevő rendes felmondási jogát kizárják.

A német jogirodalom különbséget tesz a teljes és részamortizációs lízingszerződések között.⁵⁷⁵ A megkülönböztetés alapja az, hogy a lízingtárgy megszerzésével, finanszírozásával összefüggésben a lízingbeadónál jelentkező költségek, ráfordítások amortizációjáért a lízingbevevő a felelős. Ezt a gyakorlatban pénzügyi lízingnél különböző módon érik el: vagy sikerül az amortizáció a lízingszerződés futamideje alatt (teljes amortizációs lízing), vagy a lízingbevevő a futamidő lejártával a még fennmaradó maradványérték megfizetésére köteles (részamortizációs lízing). Bár a lízinget adójogi szempontból szabályozó 1971-es és 1972-es pénzügyminisztériumi rendeletek⁵⁷⁶ hatálya csak a teljes amortizációs lízingszerződésekre terjed ki, a német jogtudomány szerint ez egyben nem jelenti azt, hogy a BGB 500. §-a is csak a teljes amortizációs lízingszerződésekre terjedne ki. Ebből kifolyólag a jogirodalom elismeri a BGB 500. §-ának mind a teljes, mind a részamortizációs pénzügyi lízingszerződésekre történő alkalmazhatóságát.⁵⁷⁷

A fogyasztói hitelre vonatkozó előírások hatálya a tisztán bérleti szerződésekre nem terjed ki, mivel a bérlő nem köteles a bérbeadónak a bérelt dolog tárgyának megszerzésére fordított kiadásait megfizetni. A bérleti szerződésekből kiindulva nem tekinti a német jogtudomány pénzügyi lízingszerződésnek a direkt lízinget sem, amit azzal indokolnak, hogy közvetlen lízing esetében a lízingbeadó és a szállító személyének az azonossága okán hiányzik a pénzügyi lízingügylet esetén tipikus hárompólusú jogviszony. Ezzel szemben azokban az esetekben, amikor a gyártó a sajátjának minősülő vagy a vele összefonódásban lévő lízingbeadó útján tevékenykedik, akkor a gyártói lízing mint közvetett lízing a pénzügyi lízing fogalma alá

---

⁵⁷⁵ MARTINEK, Michael: *Moderne Vertragstypen I. Leasing und Factoring*, C.H. Beck, München, 1991., 53. o.

⁵⁷⁶ Erlass vom 19.4.1971, Erlass vom 21.3.1972.

⁵⁷⁷ BECKMANN, Heiner: i. m., 170. o.

tartozik.⁵⁷⁸

A fogyasztói hitelről szóló irányelv hatálya az olyan bérleti szerződésekre terjed ki, amely alapján a tulajdonjog végső soron átszáll a bérlőre. Ennek okán a német jogtudományak állást kellett foglalni abban a kérdésben, hogy csak azokat a pénzügyi lízingszerződéseket kell-e a BGB 500. §-ának tárgyi hatálya alá tartozónak tekinteni, amelyek tulajdonjog-átszállással járnak, vagy azokat is, amelyek nem eredményeznek automatikus tulajdonszerzést, de a futamidő végén a lízingbevevő saját döntése alapján tulajdonossá válhat. Figyelemmel arra, hogy a fogyasztói hitelről szóló törvény szabályai a kötelmi jogi modernizálási törvény keretében kerültek a BGB-be szinte változatlan tartalommal beintegrálásra, a fenti kérdés megválaszolása során vizsgálnunk kell a korábban már hatályon kívül helyezett fogyasztói hitelről szóló törvény alkalmazási területét. A fogyasztói hitelről szóló törvény a BGB-hez hasonlóan a pénzügyi lízingszerződés fogalmát használta, és nem tett különbséget a szerződések között az alapján, hogy a szerződés lejártával a lízingbevevő automatikusan tulajdonjogot szerez-e vagy sem. Bár az irányelv hatálya csak a végső soron tulajdonjog-átszállást eredményező lízingszerződésekre vonatkozik, a fogyasztói hitelről szóló törvény megalkotása során ezt a korlátozást feladva kiterjesztették a fogyasztóvédelmi szabályok hatókörét a tulajdonjog-átszállással nem járó pénzügyi lízingszerződésekre is. Ennek jogalkotói indokát azzal magyarázták, hogy a fogyasztókat egyenlő módon kell védelemben részesíteni, és nem lehet különbséget tenni az alapján, hogy átszáll-e a lízingtárgy tulajdonjoga a futamidő lejártával vagy sem.⁵⁷⁹

A fogyasztói hitelről szóló irányelv implementációjából eredően további értelmezési nehézségek adódnak abból kifolyólag, hogy a fogyasztói hitelről szóló irányelv hatálya alá tartozó, tulajdonjog átszállással járó lízingszerződésekre az irányelv valamennyi rendelkezését alkalmazni kell. Ezzel szemben a német jogalkotó a BGB 500. §-ában csak meghatározott, de nem valamennyi fogyasztói hiteljogi, illetve fogyasztói kölcsönszerződésre

---

⁵⁷⁸ BECKMANN, Heiner: i.m., 2. o.

⁵⁷⁹ STAVROPOULOS, Gerasimos: i.m., 30. o.

vonatkozó norma pénzügyi lízingszerződésekre történő alkalmazhatóságát irányozza elő. Az irányelvnek megfelelő jogértelmezés azonban lehetővé teszi, hogy a tulajdonátszállással járó lízingszerződések esetén a BGB fogyasztói hitel jog valamennyi előírását alkalmazni lehessen és csak a tulajdonjogátszállással nem járó lízingszerződések esetében maradjon meg a BGB 500.§-ában tett korlátozás.⁵⁸⁰

4. A fogyasztói pénzügyi lízing alanyai, azaz a BGB 500. §-ának személyi hatálya

4.1. Fogyasztó

Fogyasztói pénzügyi lízingszerződésről akkor beszélhetünk, ha vállalkozó fogyasztóval köt pénzügyi lízingszerződést. A fogyasztó fogalmát a BGB 13. §-a a magyar Ptk. fogalmához hasonlóan határozza meg azzal, hogy fogyasztó csak természetes személy lehet. Ez alapján fogyasztónak tekinthető „minden olyan természetes személy, aki egy jogügyletet olyan célból köt meg, amely mind üzleti, mind önálló szakmai tevékenységi körén kívül esik.”⁵⁸¹ Fogyasztói pénzügyi lízingszerződésnek tehát azok a jogügyletek minősülnek, amely során a természetes személyiségű lízingbevevő a lízingtárgyat magáncélra lízingeli.

A fogyasztói státusz bizonyítása azt terheli, aki erre hivatkozik, azaz tipikusan a lízingbevevőt. Ha a fogyasztói minőséget illetően kétség merül fel, akkor a fogyasztóvédelmi szabályokat alkalmazni kell, figyelemmel arra, hogy a fogyasztó fogalma abból indul ki, hogy minden természetes személy fogyasztónak minősül, és csak ehhez képest állítja fel a BGB a jogügylet céljában megnyilvánuló kivételt képező megkötést.⁵⁸²

Azok a természetes személyek, akik harmadik személy érdekében „strómanként” folytatnak gazdasági tevékenységet, vagy akik a gazdasági

---

⁵⁸⁰ ZAHN Herbert: Die Stellung des Finanzierungsleasing im Verbraucherkreditgesetz - ein Verstoß gegen EG-Recht?, Der Betrieb, 1994/12., 614. o.

⁵⁸¹ BGB 13. § „Verbraucher ist jede natürliche Person, die ein Rechtsgeschäft zu einem Zwecke abschließt, der weder ihrer gewerblichen noch ihrer selbständigen beruflichen Tätigkeit zugerechnet werden kann.”

⁵⁸² WESTPHALEN, Graf von: Der Leasingvertrag, Verlag Dr.Otto Schmidt, Köln, 2008., 586. o.

tevékenységet, illetve gazdasági felhasználási célt színlelik a jóhiszeműség és tisztesség alapelveire figyelemmel, nem hivatkozhatnak a fogyasztóvédelmi előírásokra.⁵⁸³

Ahhoz, hogy fogyasztói pénzügyi lízingszerződés álljon fenn, nem elegendő a lízingbevevő természetes személyisége, szükséges, hogy a jogügyletet önálló szakmai és gazdasági tevékenysége körén kívül kösse meg. A jogügylet célja a lízingszerződés tartalmából, a lízingbevevőt a szerződés megkötésére indító szándékából és a szerződéskötés körülményeiből rendszerint kiolvasható. Ennek ellenére *Westphalen* szerint ajánlatos a szerződéses okiratban a lízingbevevő státuszát, illetve azt rögzíteni, hogy a lízingbevevő a lízingtárgyat milyen célból kívánja lízingbe venni.⁵⁸⁴

Nem tartoznak a BGB 500. §-ának személyi hatálya alá azok a szabadfoglalkozású személyek - mint például ügyvédek, orvosok, építészek -, akik a pénzügyi lízingszerződést szakmai vagy gazdasági tevékenységük körében kötik meg. Ha például egy szabadfoglalkozású ügyvéd fénymásoló gépet lízingel irodája számára, nem tekinthető fogyasztónak. Mindazokban az esetekben, amikor a lízingtárgyat a szakmai és gazdasági cél mellett magáncélra is használják,⁵⁸⁵ úgy a német jogirodalmi felfogás⁵⁸⁶ szerint a szerződés fogyasztói szerződéssé történő minősítése során az a döntő szempont, hogy a magáncélú használat meghatározó-e.

4.2. Vállalkozó

A BGB fogyasztói pénzügyi lízingre vonatkozó kedvező szabályai csak akkor érvényesülnek, ha a fogyasztó vállalkozóval köti meg a pénzügyi lízingszerződést. A vállalkozó fogalmát a BGB az általános részben definiálja: vállalkozónak tekinthető „az a természetes vagy jogi személy vagy jogképességgel rendelkező személyegyesítő társaság, aki a jogügyletet gazdasági vagy önálló szakmai tevékenységi körében köti meg.”⁵⁸⁷

---

⁵⁸³ BECKMANN, Heiner: i.m., 171. o.

⁵⁸⁴ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 586. o.

⁵⁸⁵ „*dual use*”

⁵⁸⁶ BECKMANN, Heiner: i.m., 171. o., WESTPHALEN, Graf von: i.m., 586. o.

⁵⁸⁷ BGB 14 § „*Unternehmer ist eine natürliche oder juristische Person oder eine rechtsfähige*

4.3. Az alanyi kör egzisztenciaalapozókra történő kiterjesztés

A német jog sajátossága, hogy a BGB 507. §-a kiterjeszti a fogyasztói hitel jog által nyújtott védelmet az úgynevezett egzisztenciaalapozókra (*Existenzgründer*) is, akik mint első vállalkozók a lízingszerződést éppen gazdasági, szakmai tevékenységük megkezdése céljából kötik. A szabályozás célja az, hogy azok a leendő vállalkozók is részesüljenek a fogyasztójogi többletvédelemben, akik a vállalkozásuk beindításához finanszírozási eszközt vesznek igénybe, és a finanszírozás éppen a létmegalapozásukat szolgálja. A fogyasztói alanyi kör kibővítése nemcsak a fogyasztói pénzügyi lízingre, hanem a fogyasztói kölcsönre, fizetési haladéokra és egyéb finanszírozási segítségre is vonatkozik. A fogyasztóvédelmi szabályok egzisztencialapozókra történő alkalmazhatóságának feltétele, hogy a nettó kölcsön összege vagy a készpénzben fizetendő árak az összege meghaladja az 50. 000 eurót.

Az alanyi kör egzisztencialapozókra történő kiterjesztése meglehetősen sok problémát vet fel a mindennapi joggyakorlatban. A fogyasztóvédelmi rendelkezések ugyanis nem alkalmazhatók akkor, ha a lízingbevevő szakmai vagy gazdasági tevékenységét a szerződés megkötésekor már gyakorolja, azaz mint vállalkozó köti meg a lízingszerződést. Annak időbeli meghatározása pedig, hogy meddig tekinthető egy vállalkozás egzisztencialapozónak nyilvánvalóan nem célravezető, hiszen ez az időtartam esetenként más és más. A tevékenység gyakorlásának megkezdése szempontjából annak van jelentősége, hogy az külső formában, a külvilág felé megnyilvánul-e. A bírói gyakorlat szerint már egy üzlet megnyitása, kibérlése vagy az első szerződések megkötése is elegendő ahhoz, hogy ne minősüljön a vállalkozás egzisztenciaalapozónak.⁵⁸⁸ A BGH döntése értelmében legkésőbb a vállalkozóvá történő bejelentést követő 7 hét eltelte után véget ér az egzisztenciaalapozási stádium.⁵⁸⁹ Az egzisztencialapozókra vonatkozó

Personengesellschaft, die bei Abschluss eines Rechtsgeschäfts in Ausübung ihrer gewerblichen oder selbständigen beruflichen Tätigkeit handelt.”

⁵⁸⁸ BGH v.24.2.2005.-III ZB 36/04, NJW 2005, 1273, 1275.

⁵⁸⁹ BGH v. 13.3.2002.-VIII ZR 292/00, NJW 2002, 2030, 2031.

szabályokat azokra a lízingbevevőkre is alkalmazni kell, akik szakmai, gazdasági tevékenységüket már gyakorolják, de a lízingszerződést, mint ismételt egzisztencialapozók, egy új - az első szakmai, gazdasági tevékenységükkel összefüggésben nem álló - szakmai, illetve gazdasági tevékenységük kialakítása céljából kötik meg.⁵⁹⁰

4.4. Az alanyi kör bírói jog általi kiterjesztése

A lízingszerződések megkötése során a német gyakorlatban gyakori, hogy a lízingbevevő mellett harmadik személyek, mint a lízingbevevő felesége, ügyvezetője, tagja szintén kötelezett. A BGH joggyakorlata analógia útján ezekre a személyekre is kiterjesztette a fogyasztóvédelmi többletvédelmet, amennyiben fogyasztónak minősülnek, függetlenül attól, hogy a lízingbeadó és a lízingbevevő közötti pénzügyi lízingszerződés fogyasztói-e vagy sem. A BGH álláspontja szerint törvényi joghézag áll fenn azáltal, hogy a lízingbevevő oldaláról kötelezettséget vállaló, védelmet igénylő harmadik személyek jogállása és védelme nincs szabályozva.⁵⁹¹ A Szövetségi Legfelsőbb Bíróság kiemeli azt is, hogy a fogyasztó nem veszi el a fogyasztóvédelmi jogosultságát azáltal, hogy jogi személlyel együtt vállal kötelezettséget.⁵⁹²

Ettől eltérő véleményre jutott a bíróság a kezességet illetően. Megállapította, hogy a fogyasztói hiteljogi szabályok analóg alkalmazása a kezesség esetén kizárt, ha az adós nem minősül fogyasztónak.⁵⁹³ Ezzel szemben nyitva hagyta a BGH azt a kérdést, hogy figyelembe vehetők a fogyasztói hiteljog szabályai abban az esetben, ha mind az adós, mind pedig a kezes fogyasztó. *Beckmann*⁵⁹⁴ álláspontja szerint ez utóbbi esetben is kizárható a fogyasztói hiteljog alkalmazási lehetősége, mivel a járulékos jellegű kezesség esetén hiányzik a kötelelem visszterhessége.⁵⁹⁵

---

⁵⁹⁰ MARTINEK, Michael – STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i.m., 495. o.

⁵⁹¹ BGH, NJW 1996, 2865

⁵⁹² BGH NJW 2000, 3133.

⁵⁹³ BGH NJW 1998, 1939.

⁵⁹⁴ BECKMANN, Heiner: i.m., 178. o.

⁵⁹⁵ Megjegyezni kívánjuk, hogy az Európai Bíróság a „*Berliner Kindl Brauerei AG v Andreas Siepert Berliner Kindl*” C-208/98 2000. 03. 23-án hozott ítéletében sem terjesztette ki a fogyasztói hitelről

4.5 A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés közvetítője

A magyar joggal ellentétben a német jogalkotó figyelmet fordít a fogyasztói lízingügylethez kapcsolódó közvetítő jogállására, a közvetítő és a fogyasztó között létrejött ügynöki szerződés szabályozására.

A BGB kötelmi jogi reformja következtében hatályon kívül helyezett fogyasztói hitelről szóló törvény külön részben foglalkozott a hitelközvetítói szerződésekkel, melyre vonatkozó előírások kivétel nélkül kiterjedtek a törvény hatálya alá tartozó valamennyi hitel-megállapodás közvetítésére, így a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés közvetítésére is.⁵⁹⁶ A fogyasztói hitelről szóló törvény BGB-be történő integrálása során a fogyasztói hitel-megállapodások közvetítésére vonatkozó rendelkezések nem a fogyasztói hitel jog körében, hanem egy új helyen, az ügynöki szerződés egyik sajátos alakzataként megjelölt fogyasztói kölcsönközvetítő szerződések cím alatt kerültek megfogalmazásra. A BGB-be beépített normaanyag tárgyi hatálya a korábbi szabályozáshoz képest leszűkült, mivel nem a hitelközvetítói szerződést, hanem a kölcsönközvetítói szerződést vonta szabályozása alá,⁵⁹⁷ melynek következtében a BGB-nek a fogyasztói kölcsönközvetítő szerződésre irányadó jogi normái közvetlenül nem alkalmazhatók a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést közvetítő szerződésekre.

A kölcsönközvetítő szerződések szabályozása mögötti *ratio legis* abban áll, hogy védeni kell a fogyasztót attól, hogy a kölcsön a közvetítő tevékenysége miatt aránytalanul megdráguljon. Ez a védelmi szükséglet viszont a lízingbevevő fogyasztó oldaláról is fennáll, sőt a lízingügyletek komplexitása miatt még magasabb ez a védelmi igény. Ebből kifolyólag *Bülow* úgy véli, hogy a kölcsönközvetítói szerződések normaanyaga nem tudatosan, hanem csupán véletlen folytán zárja ki a törvényi védelemből a kölcsön mellett létező egyéb finanszírozási eszközöket közvetítő szerződéseket. Ha ez nem így lenne, úgy véleménye szerint nem lenne ésszerű magyarázata a

---

szóló irányelv hatályát a kezességre, annak ellenére, hogy mind az adós, mind pedig a kezes fogyasztónak minősült.

⁵⁹⁶ VerbrKrG 15-17. §

⁵⁹⁷ Vö.: BGB 655. § a-e.)

módosításnak.⁵⁹⁸

A fentiekre figyelemmel a BGB fogyasztói kölcsönközvetítő szerződésre vonatkozó szakasza a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések közvetítésére is megfelelően alkalmazható analógia útján. A fogyasztói lízing közvetítői szerződést írásba kell foglalni, és abban meg kell határozni százalékos formában a sikerdíjat.⁵⁹⁹ A közvetítő díjazásra csak akkor tarthat igényt, ha a közvetítés folytán a lízingszerződést teljesítik,⁶⁰⁰ és a fogyasztó nem élt fogyasztói elállási jogával.⁶⁰¹ A közvetítő a sikerdíjon kívül egyéb díjazásra nem jogosult, ami nem zárja ki, hogy felmerült szükséges költségeinek megtérítését kérje.⁶⁰² A közvetítői szerződést és a fogyasztó finanszírozási kérelmet nem lehet egy okiratba foglalni, annak fizikailag is elkülönülten kell a külvilágban megjelennie.⁶⁰³

5. A fogyasztói pénzügyi lízing megkötése

A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megkötése körében az alábbiakban kizárólag a BGB általánostól eltérő, speciálisan a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó normáit emeljük ki, így az írásbeliség követelményét és a sajátos módon létrejövő fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre vonatkozó jogi szabályozást.

5.1. Írásbeliség

Bár a BGB a szabad alakiség elvét tartja szem előtt, egyes jogügyleteknél az írásbeli formaiság követelményére helyezkedik. Az írásbeliség a kódex olvasatában azt jelenti, hogy az akaratnyilatkozatokat írásba kell foglalni, és azt mindegyik félnek saját kezűleg kell aláírnia.⁶⁰⁴ A BGB 500. §-a alapján alkalmazandó BGB 492. § (1) bekezdése a fogyasztói pénzügyi

---

⁵⁹⁸ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2005): i. m., 96. o.

⁵⁹⁹ BGB 655. § b.

⁶⁰⁰ Ez alatt álláspontunk szerint a lízingtárgy átadását kell érteni.

⁶⁰¹ BGB 655. § c.

⁶⁰² BGB 655. § d.

⁶⁰³ BGB 655. § b.

⁶⁰⁴ BGB 126. §

lízingszerződésekkel szemben az írásbeliség követelményét támasztja, ezen belül azonban további minősített alakíságot nem ír elő. Az írásbeliség követelménye folytán a lízingbeadó és a lízingbevevő szerződéskötéshez kapcsolódó nyilatkozatait írásba kell foglalni, amennyiben valamelyik mellék-megállapodás szóban jön létre, az az egész lízingszerződés semmisségét eredményezheti.⁶⁰⁵ A lízingbeadó köteles a lízingszerződés eredeti aláírt példányát a fogyasztó részére rendelkezésre bocsátani,⁶⁰⁶ a faxon vagy e-mailen történő továbbítás nem megfelelő.⁶⁰⁷ Az aláírt szerződés kézbesítésének az elmaradása természetesen nem érinti a szerződés létrejöttét, de a fogyasztó elállási jogának határideje csak a szerződéses okirat kézbesítésétől kezdődik.⁶⁰⁸ Az olyan szerződéses kikötés, mely alapján a lízingbevevő lemond a lízingbeadó által aláírt szerződéses blanketta visszaküldéséről, a BGB-be ütközik,⁶⁰⁹ és ezért semmisnek minősül.⁶¹⁰

Megjegyzendő továbbá, hogy nem terjed ki az írásbeliség követelménye a fogyasztói elállási jogról történő kioktatásra, melyet egyéb szöveges formában is meg lehet tenni.⁶¹¹ Szintén nem tartozik az írásbeli forma kötelezősége alá a fogyasztói lízingszerződés megkötésére adott meghatalmazás.⁶¹²

Amennyiben általános szerződési feltételek alkalmazására kerül sor, akkor az általános szerződési feltételeket is külön alá kell írnia a lízingbevevőnek. Az engedményezési konstrukciót tartalmazó lízingszerződésnek pedig részét kell, hogy képezzék az eladó vagy szállító általános szerződési feltételei is.

A BGB az általános szabályoktól elérően⁶¹³ kifejezetten kizárja a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések tekintetében az elektronikus formában történő szerződéskötést,⁶¹⁴ ami összhangban áll az elektronikus

---

⁶⁰⁵ Vö.: BGB 125., 139. §,

⁶⁰⁶ BGB 492. § (3) bek.

⁶⁰⁷ BGH NJW 1997, 3169

⁶⁰⁸ Vö.: BGB 355. § (2) bek.

⁶⁰⁹ BGB 307. §

⁶¹⁰ BECKMANN, Heiner: i.m., 172. o.

⁶¹¹ Vö.: BGB 355. §

⁶¹² Bár a BGB 492. § (4) bekezdése a fogyasztói kölcsön tekintetében előírja a meghatalmazás tekintetében az írásbeli formát, ugyanakkor a BGB 500. § utaló normájának hiányában a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre nem alkalmazandó.

⁶¹³ A BGB 126. § (3) bekezdés szerint: „az írásbeli forma elektronikus formával pótolható, ha a törvény másként nem rendelkezik”. Vö.: BGB 126. § a.

⁶¹⁴ BGB 492. § (1) 2. mondat

kereskedelemről szóló irányelvvel.⁶¹⁵ Bár az írásbeliség követelményének az előírása kétségtelenül akadályozza az elektronikus formában létrejövő jogügyletek forgalmát,⁶¹⁶ mégis maga az irányelv rendelkezik a fogyasztók védelmi szintjének fenntartásáról,⁶¹⁷ melyre figyelemmel az írásbeli forma az elektronikus kereskedelemről szóló irányelv tükrében a német jogirodalom szerint fenntartható.⁶¹⁸

Szintén a BGB általános kötelmi jogi normáitól való eltérést jelenti⁶¹⁹ az az előírás, mely szerint az ajánlatot és annak elfogadását nem szükséges egy okiratba foglalni.⁶²⁰ Ez azonban nem mentesít az alól, hogy mind az ajánlatot, mind pedig annak elfogadását saját kezűleg alá kell írni, és annak eredeti példányát kell a másik fél számára eljuttatni. Az elektronikus úton vagy fax útján megküldött ajánlat vagy elfogadó nyilatkozat nem meríti ki az írásbeliség fogalmát, így az a szerződés semmisségét eredményezi.⁶²¹

Az írásbeli alaktság előírásának a fogyasztói pénzügyi lízingszerződéseknél több indoka is van. Egyrésztől figyelmeztető célzatú, amit a szerződés komplexitása mindenképpen indokoltta tesz, másrésztől informatív funkciót tölt be, ami a lízingbeadó professzionalitásából eredő egyensúlyhiányt hivatott kiegyenlíteni. Az írásbeliségnek ezek a funkciói azonban csak a lízingbevevő aláírását követelik meg, a lízingbeadó sajátkezü aláírásának nincsenek védendő értékei, sőt a lízingbeadók sokszor éppen abban érdekeltek, hogy a szerződést valamilyen automata berendezéssel hozzák létre és írják alá. Ez az alakisági könnyítés a lízingbevevő érdekében is áll, mivel a lízingbeadó általi aláírás hiánya miatti semmisség folytán megghiúsulna a finanszírozás, miközben a lízingbeadó általi aláírás semmilyen védendő célt nem szolgál. Éppen ebből kifolyólag a BGB az alakiság tekintetében azt a könnyítést teszi, hogy a nyilatkozatot a lízingbeadónak nem

---

⁶¹⁵ 2000/31/ EK irányelv

⁶¹⁶ 2000/31/ EK irányelv preambulum 34. bek.

⁶¹⁷ 2000/31/ EK irányelv 1. cikk (1) bek.

⁶¹⁸ STAVROPOULOS, Gerasimos: i.m., 74. o.

⁶¹⁹ A BGB 126. § (2) bekezdése szerint szerződések esetén a felek aláírását ugyanannak az okiratnak kell tartalmaznia.

⁶²⁰ BGB 492. § (1) bek. 3. mondata

⁶²¹ BGH ZIP 1997, 1694

kell aláírni, ha azt automata berendezéssel, például számítógéppel állították elő.⁶²² Ha azonban a lízingbeadó a szerződéses nyilatkozatot egyénileg készíti el, akkor a lízingbeadó aláírása értelemszerűen szükséges.⁶²³

Az alakiság megsértése semmisséget eredményez,⁶²⁴ amely nem orvosolható. Az alakiság hiányát - szemben a fogyasztói kölcsönszerződés⁶²⁵ vagy részletfizetés⁶²⁶ szabályaival - utóbb az a körülmény sem orvosolja, hogy a lízingbevevő a lízingtárgyat átveszi, vagy a lízingdíjakat fizeti. A jóhiszeműség és a tisztesség követelménye⁶²⁷ miatt ugyanakkor nem hivatkozhat a lízingbevevő az alakiság követelményének megsértésére, ha a lízingtárgyat majdnem az egész futamidő alatt használta.⁶²⁸

5.2. Sajátos módon létrejövő fogyasztói pénzügyi lízingszerződések

Bár a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések tekintetében a BGB írásbeliségi alakot ír elő, mégsem kizárt annak az elvi lehetősége, hogy a szerződés megkötésére különleges körülmények között, így házaló kereskedés vagy távértékesítés keretei között kerüljön sor.

Házaló kereskedéssel létrejött fogyasztói pénzügyi lízingszerződés

Álláspontunk szerint nem tipikus, hogy pénzügyi lízingszerződés megkötésére házaló kereskedés útján kerülne sor, mégis amennyiben a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés megkötése során a házaló kereskedés kritériumai fennállnak, úgy a pénzügyi lízingszerződést házaló kereskedés útján kötöttnek kell tekinteni a német jogtudomány szerint is. Az üzlethelyiségen kívül kötött szerződésekről szóló 85/577/EGK irányelv alapján született házaló kereskedésről szóló törvény a BGB kötelmi jogi reformja során - a fogyasztói hitelről szóló irányelvhez hasonlóan - változatlan tartalommal a BGB-be került áttemelésre.⁶²⁹ Így amennyiben a fogyasztói

---

⁶²² BGB 492. § (1) bek. 4. mondat

⁶²³ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2005): i.m., 354. o.

⁶²⁴ BGB 125. § (19) bek.

⁶²⁵ BGB 494. § (2) bek.

⁶²⁶ BGB 502. § (3) bek.

⁶²⁷ BGB 242. §-be ütközik

⁶²⁸ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 499. o.

⁶²⁹ BGB 312. §, 312. § a.

pénzügyi lízingszerződés házaló kereskedés útján kötöttnek minősül, akkor a fogyasztót a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre vonatkozó normák mellett a BGB házaló kereskedést szabályozó rendelkezései is védik. Az Európai Bíróság több ítéletében foglalkozott a fogyasztói tárgyú irányelvek egymáshoz való viszonyával, és a német jogi szabályozásra is hatást gyakorló *Heininger-ügyben*⁶³⁰ megállapította, hogy a fogyasztói hitelről szóló irányelvnek nincs elsőbbsége a házaló kereskedelemmel szóló irányelvvel szemben, a két irányelv közötti jogviszony tekintetében a jogi védelem kumulációjának kell megvalósulnia. Ez azt jelenti, hogy amennyiben a fogyasztót több irányelv is védi, úgy valamennyit alkalmazni kell annak érdekében, hogy a fogyasztók védelmi szintje minél szélesebb körben megvalósuljon. A BGB a két irányelvből adódó szabályozást akként oldja fel, hogy a házaló kereskedés körében a fogyasztói elállási jogot kizárja abban az esetben, ha a fogyasztót az elállási jog más rendelkezések alapján is megilleti.⁶³¹ Ez azt jelenti, hogy a fogyasztót nem a házaló kereskedés, hanem a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés szabályai alapján illeti a fogyasztói elállási jog.⁶³² A házaló kereskedés kapcsán szabályozott fogyasztói elállási jog azoknál a házaló kereskedés útján létrejött lízingszerződéseknél kaphat szerepet, amelyek nem minősülnek pénzügyi lízingszerződésnek, vagy amelyekre nem terjednek ki a fogyasztói hitel jog normái.

Távértékesítés keretében kötött fogyasztói pénzügyi lízingszerződés

Tekintettel arra, hogy eredendően a pénzügyi szolgáltatások nem tartoztak a távollevők között kötött szerződésekről szóló 97/7/EG irányelv tárgyi hatálya alá, így a BGB sem tette lehetővé a távollevők között kötött szerződések szabályainak pénzügyi szolgáltatásokra, így pénzügyi lízingszerződésre történő alkalmazhatóságát. A 2002/65/EG irányelv következtében azonban módosultak a BGB rendelkezései, és a távollevők között kötött fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre 2004. december hó 8.

---

⁶³⁰ C-481/99 Georg und Helga Heininger v Bayerische Hypo und Vereinsbank AG

⁶³¹ BGB 312. § a.

⁶³² MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 517. o.

napjától a BGB 312. § megfelelő rendelkezéseit kell alkalmazni.⁶³³ A BGB az irányelvvel összhangban írja elő a tájékoztatási kötelezettséget, az elállási jogot azzal, hogy az elállási jog gyakorlására nyitva álló határidő mindaddig nem kezdődik meg, amíg a lízingbeadó tájékoztatási kötelezettségének a távollevők között kötött szerződések szabályai alapján eleget nem tett, és az árut nem adták át.⁶³⁴ A házalói kereskedéshez hasonlóan kimondja a kódex a fogyasztói hiteljogi rendelkezésen alapuló elállási jog elsőbbségét a távollevők közötti szerződések körében biztosított fogyasztói elállási joggal szemben.⁶³⁵

A magunk részéről *Westphalen*⁶³⁶ álláspontjával értünk egyet, aki úgy véli, hogy a fogyasztói pénzügyi lízingszerződéseknek csekély jelentőségük van a távértékesítés útján kötött szerződések körében. A szerződés tekintetében érvényesülő kötelező írásbeli alakítás kizárja az e-mailen, fax útján történő szerződéskötés lehetőségét. A távollevők közötti szerződések szabályai legfeljebb akkor juthatnak szerephez, ha a lízingbeadó olyan távközlési rendszert működtet, amely lehetővé teszi a szerződési feltételek kidolgozását, ami alapján a lízingbeadó a blankettaszerződést levélben küldi meg a lízingbevevőnek, aki azt az aláírást követően szintén levélben visszaküldi.

6. A fogyasztói pénzügyi lízingszerződés kötelező tartalmi elemei

Bár a BGB 500. §-a a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés tartalmi elemei tekintetében nem tartalmaz utaló jogi normát, mégis a német jogirodalmi felfogás szerint a BGB 500. §-ának a fogyasztói hitelről szóló irányelvvel konform értelmezése azt kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsön tekintetében előírt kötelező tartalmi elemek analóg módon irányadók legyenek azokra a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre is, amelyek végső soron tulajdonjog-átzállással járnak.⁶³⁷ A fogyasztói kölcsönszerződések tekintetében előírt kötelező tartalmi elemek az alábbiak:

---

⁶³³ BGB 312. § b-d.

⁶³⁴ BGB 312. § d. (2) bek.

⁶³⁵ BGB 312. § d. (5) bek.

⁶³⁶ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 723. o.

⁶³⁷ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 499.o.

a) nettó kölcsönösszeg⁶³⁸

A fogyasztói kölcsönszerződéssel analóg módon a lízingbeadó köteles feltüntetni a fogyasztói pénzügyi szerződésben a nettó kölcsönösszeget. Nettó kölcsönösszegekről azonban a lízingszerződés esetében még fogalmilag sem beszélhetünk. A német jogirodalom képviselői szerint ezen tartalmi elem információs funkciójára figyelemmel nettó összegként a lízingbeadónak egy hipotetikus készpénzfizetési árat kell a szerződésben feltüntetni. Lehetővé kell tenni a fogyasztó számára, hogy a teljes összeg és a nettó összeg összevetésével tájékozódjon anyagi megterheléséről. Ez úgy érhető el, hogy a teljes összeg alatt a fizetendő lízingdíjakat és a lízingszerződéssel összefüggő egyéb költségeket értjük, míg nettó összeg alatt azt az árat, amennyiért készpénzben történő fizetés esetén a lízingbevevő megvásárolhatná a lízingtárgyat. Azt, hogy a nettó összeg alatt a lízingtárgy készpénzfizetési árat kell érteni, alátámasztja az a körülmény is, hogy amennyiben a lízingbevevő saját maga vásárolná meg a lízingtárgyat, és annak finanszírozása céljából kötne fogyasztói kölcsönszerződést, akkor a nettó kölcsönösszegnek meg kellene felelnie a készpénzben fizetendő árnak.⁶³⁹

b) a teljes összeg⁶⁴⁰

Az előzőekből adódóan a teljes összeg alatt azon díjakat, fizetési kötelezettségeket értjük, amelyeket a lízingbevevőnek a szerződés szerű teljesítés során összességében fizetnie kell. Ebben az összegben a lízingdíjak, az önerő, a maradványérték, a szerződéssel kapcsolatosan felmerülő valamennyi költség benne foglaltatik.⁶⁴¹

c) lízingdíj, kamat, költség⁶⁴²

A lízingbeadó köteles megadni a szerződésben a lízingdíjak fizetési módját, a lízingdíjak számát, az egyes lízingdíjak összegét és esedékességét. Fel kell tüntetni továbbá a kamatot és a költségeket.

d) biztosítási díjak, biztosítékok⁶⁴³

---

⁶³⁸ BGB 492. § (1) bek. 5. mondat 1. pont

⁶³⁹ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 500. o.

⁶⁴⁰ BGB 492. § (1) bek. 5. mondat 2. pont

⁶⁴¹ BECKMANN, Heiner: i.m., 172. o.

⁶⁴² BGB 492. § (1) bekezdés 5. mondat 3-5. pont

A szerződésnek tartalmaznia kell a fogyasztói pénzügyi lízingszerződéssel összefüggésben kötött biztosítási szerződések díját, valamint a nyújtandó biztosítékokat is.

e) éves hiteldíj⁶⁴⁴

A százalékos formában megadott éves hiteldíj a tőkehasználat tényleges díját mutatja meg az összehasonlíthatóság érdekében. A tényleges hiteldíj a nettó összeg százalékos formájában megadott összterhelés, amelynek számítási módját külön rendelet szabályozza.⁶⁴⁵ Érdekes módon a BGB nem írja elő, hogy a semmiség elkerülése végett az éves hiteldíjat fel kellene tüntetni a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésben, ugyanakkor az utaló normák körében az éves hiteldíj fogalmára és számítási módjára visszautal.⁶⁴⁶ Ez azonban az egyes értelmezések szerint nem azt jelenti, hogy nem kellene az éves hiteldíjat a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésben feltüntetni, azzal ugyanis, hogy a BGB visszautal az éves hiteldíj fogalmára és számítási módjára, feltételezi annak szerződésben való feltüntetését. Egyébként pedig a fogyasztói hitelről szóló irányelv hatálya alá tartozó, végső soron tulajdonjog-átszállással járó fogyasztói pénzügyi lízingszerződések esetén az irányelv konform értelmezésből is az következik, hogy az éves hiteldíjat a szerződésben fel kell tüntetni.⁶⁴⁷

7. A kapcsolt szerződések problematikája

A kapcsolt szerződések (*verbundene Verträge*) kialakulásának előzménye arra vezethető vissza Németországban, hogy a túlnyomórészt a kereskedő által finanszírozott részletfizetési jogügyleteket a második világháborút követően felváltották a harmadik személy finanszírozta részletfizetési ügyletek. Ezekben az esetekben a fogyasztó nem egy, hanem két vállalkozóval áll szemben, akik

---

⁶⁴³ BGB 492. § (1) bekezdés 5. mondat 6., 7. pont

⁶⁴⁴ BGB 492. § (2) bekezdés

⁶⁴⁵ Preisangabenverordnung 6. §

⁶⁴⁶ BGB 492. § (2) bekezdése alkalmazandó a BG 500. §-a alapján

⁶⁴⁷ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Heidelberger Kommentar zum Verbraucher kreditrecht, C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2002., 439. o

rendszerint egymással együttműködve tevékenykednek. A fogyasztóvédelem célja ezekben a konstellációkban éppen abban áll, hogy a fogyasztó helyzete egy harmadik, rendszerint pénzintézet közbeiktatása folytán nem rosszabbodhat. A kapcsolt szerződések olyan jogilag különálló szerződéseket jelentenek, amelyek egy gazdasági egységet képeznek, és amelyek egymástól független kezelése a finanszírozást igénybe vevő fogyasztó számára veszélyekkel járhat. A hatékony fogyasztóvédelem érdekében a két szerződést egy egységnek minősítik, melynek következtében az egyik szerződés „áthatással” van a másik szerződésre és viszont.⁶⁴⁸

A kapcsolt szerződések normaanyagát a BGB a kötelmi jog általános részében szabályozza, mivel annak érvényesülését nem kívánja meghatározott szerződéstípusokra szűkíteni.⁶⁴⁹ Ahhoz, hogy két szerződést kapcsolt szerződésnek lehessen tekinteni, két konjunktív feltételnek kell egyidejűleg fennállnia: az egyik a kölcsön célhoz kötése, a másik pedig a gazdasági egység. A kölcsönt egy adásvételi, szállítási vagy egyéb szolgáltatás igénybevételére irányuló szerződés teljesítésének finanszírozása céljából kell felvenni, a finanszírozott szerződésnek pedig a finanszírozási szerződéssel egy gazdasági egységet kell képeznie. A gazdasági egység fogalmát a törvényhozó példákkal támasztja alá, így fennáll a gazdasági egység, ha a vállalkozó maga finanszírozza a fogyasztó részére nyújtott ellenszolgáltatását, vagy ha egy harmadik fél a finanszírozó, a hitelező a szerződés előkészítésénél vagy annak lezárásakor a vállalkozóval együttműködik.⁶⁵⁰ Amennyiben a fogalmi ismérvek mindegyike fennáll és ennek folytán a szerződések kapcsoltnak tekinthetők, úgy érvényesülnek a kapcsolt szerződések jogkövetkezményei: a fogyasztói elállási jog⁶⁵¹ és a kifogás⁶⁵² kiterjesztése.

A kapcsolt szerződés jelentősége abban áll, hogy ha a fogyasztó az általa tett akaratnyilatkozatot valamely áru megszerzésére vagy szolgáltatás igénybevételére irányuló szerződés vonatkozásában érvényesen visszavonta

---

⁶⁴⁸ STAVROPOULOS, Gerasimos: i.m., 67. o.

⁶⁴⁹ BGB 358, 359. §

⁶⁵⁰ BGB 358. § (3) bek.

⁶⁵¹ BGB 358. § (2) bek.

⁶⁵² BGB 359. §

(*Widerrufsrecht*),⁶⁵³ úgy a továbbiakban nem kötelezi a visszavont szerződéshez kapcsolódó fogyasztói kölcsönszerződéshez adott akaratnyilatkozata sem. Fordított helyzetben is ugyanez a szabály érvényesül: ha a fogyasztó az általa a fogyasztói kölcsönszerződéshez adott akaratnyilatkozatot vonja érvényesen vissza, a továbbiakban nem köti őt a fogyasztói kölcsönszerződéshez kapcsolódó, áru megszerzésére vagy szolgáltatás igénybevételére irányuló szerződéshez adott akaratnyilatkozat sem.⁶⁵⁴ A fogyasztó visszavonási, vagy más elnevezéssel fogyasztói elállási jog kiterjesztésének igazából a finanszírozott szerződés szempontjából van jelentősége, mivel a BGB fogyasztói hiteljog szabályai körében a fogyasztói hitelszerződéstől való elállás lehetőségét egyébként is biztosítja.⁶⁵⁵

A kifogások érvényesítése kapcsán a BGB rögzíti, hogy a fogyasztó a finanszírozott szerződés vállalkozója elleni kifogásait a hitelezővel szemben is felhozhatja. Ha azonban a fogyasztót megilleti a teljesítés ismételt követelésének a joga, úgy először meg kell próbálnia e jogát érvényesíteni, és csak annak sikertelenség esetén tagadhatja meg a kölcsön visszafizetését.⁶⁵⁶

Korábban a fogyasztói hitelről szóló törvény hatálya fennállása alatt a legvitatottabb kérdések közé tartozott a lízinggel foglalkozó jogászok körében a kapcsolt szerződések szabályainak alkalmazhatósága a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre. A kötelmi jog modernizálása után azonban a BGB 500. §-ának pozitív felsorolásának köszönhetően egyértelművé vált, hogy a BGB-nek a kapcsolt szerződésekre vonatkozó szakaszait a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre is megfelelően alkalmazni kell. Az egyértelműen megfogalmazott utaló norma ellenére mindmáig vitatott, hogy vajon valóban alkalmazható-e a kapcsolt szerződések szabályozása a pénzügyi lízingszerződésekre.

Beckmann szerint a kapcsolt szerződések szabályai a BGB 500. §-ának

---

⁶⁵³ A *Widerrufsrecht*, azaz visszavonási vagy fogyasztói elállási jog nem azonos a klasszikus értelemben vett elállási joggal, a *Rücktrittsrecht*-tel.

⁶⁵⁴ BGB 358. § (1) és (2) bek.

⁶⁵⁵ BGB 495. § (1) bek.

⁶⁵⁶ BGB 359. §

utalása ellenére nem alkalmazhatók, mivel a lízingbevevő csak a lízingszerződésnek alanya, míg az adásvételi szerződésben nem szerződéses partner.⁶⁵⁷ Bülow szerint azonban figyelemmel kell lennünk arra, hogy a BGB 500. §-a nem azt mondja ki, hogy a pénzügyi lízingszerződés kapcsolt szerződés hanem, hogy a kapcsolt szerződések szabályai megfelelően alkalmazandók a pénzügyi lízingszerződésre.⁶⁵⁸ A probléma feloldásához meg kell vizsgálnunk, hogy van-e lehetőség pénzügyi lízingszerződések esetén a kapcsolt szerződésekre vonatkozó normák megfelelő alkalmazására, amennyiben nem, elképzelhető-e az analógia segítségével hívása.

A pénzügyi lízingszerződés egy háromszereplős jogviszony fennálltát feltételezi, ahol a lízingbevevő a lízingszerződést egy lízingbeadóval és a lízingbeadó a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződést egy szállítóval köti meg. Nyilvánvaló, hogy pénzügyi lízingszerződések esetében már a kapcsolt szerződések minimális előfeltételei is hiányoznak, mivel a szállító és a lízingbevevő között nincs szerződéses jogi kapcsolat. A fogyasztói státuszban lévő lízingbevevő nem két vállalkozóval, a lízingbeadóval és a szállítóval köt külön-külön egy-egy szerződést, hanem csak a lízingbeadóval egy lízingszerződést. Ennek következtében nem áll fenn a fogyasztó viszonylatában két különálló szerződés gazdasági egysége, amelyek jogi izolációja szükségessé tenné a fogyasztói többletvédelem iránti igényt.

Mivel a lízingszerződések megkötésének egyik tipikus módja, hogy a lízingbevevő maga választja ki a szállítót, a lízingtárgyat és tárgyalja le a szállítóval a szerződéses feltételeket, a lízingbevevő „kvázi vevő”-i pozícióba lép azzal az egyedüli megszorítással, hogy a vételárat a lízingbeadó fizeti meg a szállítónak. A lízingbevevő kvázi-vevői státuszát támasztja alá egyébként az adásvételi szerződések lízingszerződés részévé történő tétele is. Hasonlóan gyakran kerül sor közvetett gyártói lízingszerződések vagy értékesítési célú pénzügyi lízingszerződések megkötésére. Ezeknek a lízingszerződéseknek a létrejöttére tipikusan a szállító kezdeményezése folytán kerül sor, aki „vevői”

---

⁶⁵⁷ BECKMANN, Heiner: i.m., 8. o.

⁶⁵⁸ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2002): i. m., 435. o.

részére, mint finanszírozási eszközt ajánlja a pénzügyi lízingszerződést. Ebből a szempontból a jogügylet hasonlít a harmadik személy által finanszírozott részletvételhez, melyre tekintettel a lízingbevevők mint fogyasztók kapcsolt szerződésből eredő jogi védelmét a német jogirodalom⁶⁵⁹ analógia útján az értékesítési célú és a közvetett gyártói pénzügyi lízingszerződésekre is kiterjeszhetőnek véli, ahol a szállító és a lízingbeadó között együttműködési megállapodás áll fenn. Az előzőekből következően a kapcsolt szerződések jogkövetkezményei, az elállási jog és kifogások kölcsönös érvényesítésének szabályai a lízingbeadó és a szállító együttműködését feltételező értékesítési célú és indirekt gyártói pénzügyi lízingszerződéseknel alkalmazhatók.

A fentiekkel ellentétben *Finkenauer* szerint a kapcsolt szerződések normaanyaga analógia útján valamennyi olyan pénzügyi lízingszerződésre kiterjeszhető, amelyben a lízingbeadó a lízingszerződésből eredő hibás teljesítésből eredő igényeit a lízingbevevőre engedményezi, függetlenül attól, hogy van-e a szállító és a lízingbeadó között bármiféle kapcsolat.⁶⁶⁰ Ennek elfogadása azonban azt jelentené, hogy a lízingbevevő minden engedményezést tartalmazó pénzügyi lízing esetén megtagadhatná a lízingbeadóval szembeni lízingdíj fizetési kötelezettségét mindaddig, amíg a hibás teljesítés miatti igénye a szállítóval szemben fennáll. Meg kell jegyezni, hogy a lízingbeadó és a szállító az engedményezés ellenére egymástól független személyek, az engedményezési konstrukció nem változtat a felek érdekpozícióján és azon, hogy a lízingbeadó és a szállító között semmiféle együttműködés nincs.⁶⁶¹

A kapcsolt szerződések szabályai szerephez juthatnak azoknál a pénzügyi lízingszerződéseknel is, amelyeknél a lízingtárgy megszerzésére irányuló szerződést maga a lízingbevevő köti meg a szállítóval, amibe a lízingbeadó utólagosan „belép”.⁶⁶² A lízingbeadó adásvételi szerződésbe történő utólagos

---

⁶⁵⁹ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 697. o., HABERSACK, Mathias: i. m., 8. o., BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2005): i.m., 358. o.

⁶⁶⁰ WIELING, Josef - FINKENAUER, Thomas: Fülle zum Besonderen Schuldrecht, C.H. Beck, München, 2002., 74. o.

⁶⁶¹ STAVROPOULOS, Gerasimos: i.m., 71. o.

⁶⁶² belépési modell: „Eintrittsmodell”

belépése két módon történhet: a lízingbeadó a lízingbevevő mint kötelezett mellé lép be vagy helyébe. Kötelezetti együttesség vagy egyetemlegesség esetén fennállnak a kapcsolt szerződések ismérvei, a lízingbevevőnek a lízingbeadóval fennálló lízingszerződése és a szállítóval kötött lízingtárgy megszerzésére irányuló szerződése egy gazdasági egységet képez. A két szerződés egyikétől való fogyasztói elállás a másik szerződéstől való elállásnak is minősül. Erre a jogkövetkezményre a lízingbeadónak mindképpen fel kell hívni a lízingbevevő figyelmét.⁶⁶³ Mindemellett a lízingbevevő az adásvételi szerződésből eredő kifogásait a lízingbeadóval szemben is felhozhatja. Ezzel szemben a belépési modell másik típusában, a szerződés átvállalása esetén a kapcsolt szerződések jogkövetkezményei nem alkalmazhatók, mivel a fogyasztó elvesztette az adásvételi szerződésben a szerződő fél jogállását, melynek következtében a lízingbevevő és a szállító között már nincs szerződéses kapcsolat.⁶⁶⁴

Összességében megállapítható, hogy a kapcsolt szerződések normáinak pénzügyi lízingszerződésre történő megfelelő alkalmazása nem problémamentes. A német jogirodalom többsége is csak az értékesítési, illetve közvetett gyártói pénzügyi lízingügyletek kapcsán ismeri el annak létjogosultságát, ami feltételezi a szállító és a lízingbeadó együttműködését.

---

⁶⁶³ BGB 358. § (5) bek.

⁶⁶⁴ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2005): i.m., 357. o.

8. A fogyasztói elállási jog

8.1. A fogyasztói elállási jog jogi természete⁶⁶⁵

A BGB kötelmi jogi reformjának fő célkitűzése az európai irányelvek és nemzeti jog közötti koherencia megteremtése volt. Ennek következtében a BGB-ben nyert szabályozást az Európai Közösség számos fogyasztóvédelmi tárgyú szerződési jogot érintő irányelve, mint például a házaló kereskedelemről, a távollevők között kötött szerződésről, a fogyasztói hitelről szóló vagy a *timeshare* irányelv. A jogalkotó az irányelvek alapján született törvények nemzeti kódexbe történő beültetésekor arra a következtetésre jutott, hogy az egyes irányelvekben a fogyasztó számára biztosított elállási jog átláthatatlansága és egymásnak ellentmondó sokasága miatt célszerűnek mutatkozik a szabályozás egyszerűsítése és átláthatóvá tétele.⁶⁶⁶ E cél elérését a német jogalkotó úgy látta biztosítottak, hogy az egyes szerződéstípusokra külön-külön irányadó fogyasztói elállási jogot egységesen, a kötelmi jog általános részében szabályozza, és az egyes szerződéstípusok körében tesz utalást a fogyasztói elállási jog egységes kötelmi jogi szabályaira.⁶⁶⁷ A kötelmi jogi reformot követően a német szabályozás elnevezésében is megkülönbözteti a klasszikus értelemben vett elállási jogot (*Rücktrittsrecht*) a fogyasztók részére biztosított specifikus elállási jogtól (*Widerrufsrecht*).⁶⁶⁸

A fogyasztói hitelről szóló irányelv nem teszi kötelezővé, hogy a tagállamok elállási jogot biztosítsanak a fogyasztó számára,⁶⁶⁹ ennek ellenére

---

⁶⁶⁵ A magyar nyelvű jogirodalomból lásd többek között: NAGY Éva: A fogyasztói irányelvekben alkalmazott elállási jog, In: NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): Tanulmányok az európai magánjog köréből, Krónika Kiadó, Pécs, 2004., 123-139. o., UJVARI Edit: A „Heininger-ügy” avagy a fogyasztói elállási jogokkal kapcsolatos problémák az európai és a német jogban, Magyar Jog, 2003/10., 629-637. o., CSÖNDES Mónika: Az elállási jog dogmatikai kérdései nemzeti jogokban és a az egyes közösségi irányelvekben, Debreceni Jogi Műhely, OTDK-különszám (2005.07.01.) (letölthető: www.law.klte.hu/jogimuhely)

⁶⁶⁶ KALLS, S. - LURGER, B.: Rücktrittsrechte, Wien 2001., 12. o., idézi: NAGY Éva: A fogyasztói irányelvekben alkalmazott elállási jog, In: NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): Tanulmányok az európai magánjog köréből, Krónika Kiadó, Pécs, 2004., 126. o.

⁶⁶⁷ A *Widerrufsrecht* már a kötelmi jogi reformot megelőzően is szerepelt a BGB-ben a távollevők között kötött szerződések 97/7/EK irányelv 2000. évi implementációja folytán, de az általános, nem szerződéstípus szerint specifikus fogyasztói elállási jog csak a kötelmi jogi modernizációs törvénnyel került a BGB kötelmi jog általános részében szabályozásra.

⁶⁶⁸ A megkülönböztetés érdekében a *Widerrufsrecht* kifejezésre a fogyasztói elállási jog elnevezést használjuk.

⁶⁶⁹ Az irányelv a tagállamok hatókörébe utalja a fogyasztói elállási jog - az irányelv szóhasználata

a német jogalkotó élve a minimumharmonizáción túli lehetőségekkel - a többi fogyasztóvédelmi tárgyú irányelvhez hasonlóan - a fogyasztói hitelről szóló törvényben is biztosította a fogyasztók számára az elállási jogot,⁶⁷⁰ amit a BGB szabályozása is megtartott. A szabályozás indoka annak felismerése volt, hogy az elállási jog lehetővé tételével már a szerződés korai stádiumában kiszűrhetővé válnak azok az ügyfelek, akikből valószínűleg nem lesz szerződésszerűen teljesítő fél. A fogyasztói elállási jognak ugyanis általánosságban az a célja, hogy védje a fogyasztót olyan szerződéses jogügyletektől, amelyeket elhamarkodottan és anélkül kötött meg, hogy az információkat kellőképpen mérlegelte volna.⁶⁷¹

A BGB a fogyasztói hitelre vonatkozó normaanyag kötelmi jogi reform keretében történő beépítése során meglehetősen széles körben vette igénybe az utaló diszpozíció alkalmazásának technikáját. A fizetési halasztásra, a részletfizetésre, az egyéb fizetési segítségre, köztük a pénzügyi lízingre irányadó normák ugyanis rendre visszautalnak a fogyasztói kölcsönre, a fogyasztói kölcsön szabályai pedig további utalással élve biztosítják az adós számára a BGB kötelmi jog általános részében előírt fogyasztói elállási jogot.⁶⁷² A fogyasztói pénzügyi lízingszerződések esetében tehát a jogalkotó kétszeres utalási technikával élt, amikor lehetővé tette a lízingbevevő számára a fogyasztói elállási jog gyakorlását.⁶⁷³

A lízingbevevőt a BGB 355. §-a alapján megillető fogyasztói elállási jog olyan alakító jognak minősül, ami *ex tunc* hatállyal szünteti meg a szerződést. A BGB 355. § (1) bekezdése alapján „a fogyasztót a szerződés megkötéséhez adott akaratnyilatkozata többé nem köti, amennyiben azt a rendelkezésre álló határidő alatt visszavonja. Az elállást nem kell indokolni és szöveges formában, vagy a dolog visszaküldésével két héten belül kell a vállalkozóval

---

szerint megfontolási idő alatt történő gyakorlásának - szabályozását. Lásd: 87/102/EGK irányelv 4. cikk (3) bekezdés alapján melléklet 1. (vii) pont

⁶⁷⁰ Megjegyezzük, hogy már az AbzG 1974-es módosítása bevette a fogyasztói hitel jog körébe a fogyasztói elállási jogot, amelyet a VerbrG is megtartott.

⁶⁷¹ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i. m., 501. o.

⁶⁷² A fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó BGB 500. §-a alapján alkalmazhatóvá válik a fogyasztói kölcsönre irányadó BGB 495. §-ának (1) bekezdése, amely visszautal a BGB 355. §-ában szabályozott fogyasztói elállási jogra.

⁶⁷³ STAVROPOULOS, Gerasimos: i.m., 77. o.

közölni.” A BGB a fogyasztói elállási jog gyakorlásának módjára, határidejére, a fogyasztót erről való kitanítási kötelezettségre szigorú követelményeket támaszt, mely szabályokat a fogyasztói pénzügyi lízing esetén is megfelelően kell alkalmazni.

8.2. Az elállási jog gyakorlása

A lízingbevevő fogyasztói elállási jogával a nyitva álló határidőn belül szabadon élhet mind az ajánlat, mind az elfogadó nyilatkozat tekintetében, akár a szerződés létrejötte előtt, akár a lízingtárgy átvételét követően.

Ha lízingbevevői pozícióban többen szerepelnek, akkor mindegyiküket külön-külön illeti meg a fogyasztói elállás joga. Mivel a fogyasztói elállási jog alakító jognak minősül, így mindegyik fogyasztó egymástól függetlenül gyakorolhatja azt, nem szükséges annak együttes alkalmazása.⁶⁷⁴ Bármelyik kötelezett is él a fogyasztói elállás jogával, az az egész szerződés megdőlését eredményezi, ami azzal magyarázható, hogy a lízingbeadó a szerződést feltehetően nem vagy nem ugyanolyan feltételek mellett kötötte volna meg egy kötelezettel, mint kettővel.⁶⁷⁵ Más a helyzet, ha a második fogyasztó mint lízingbevevő utóbb lép be a szerződésbe. A bírói gyakorlat szerint az utóbb a szerződésbe belépő fogyasztót - a kezeshez hasonlóan - nem illeti meg a *Widerrufsrecht*.⁶⁷⁶

A fogyasztói elállási jogot szöveges formában, például e-mail-en lehet gyakorolni. Az elállásra vonatkozó nyilatkozat hatályosságához szükséges, hogy az a címzetthez megérkezzen, aminek bizonyítása a lízingbevevőt terheli.⁶⁷⁷ Éppen ezért ajánlatos a lízingbevevőknek az elállási jogról szóló nyilatkozat átvételét igazoltatni, vagy a nyilatkozatot ajánlott vagy tértivevényes levél formájában feladni. Fax esetén a faxjelentés önmagában nem bizonyítja, hogy a címezett a nyilatkozatot megkapta, ugyanez érvényes

---

⁶⁷⁴ BECKMANN, Heiner: i.m., 172. o.

⁶⁷⁵ BECKMANN, Heiner: i.m., 174. o.

⁶⁷⁶ BGH NJW 1996, 57.

⁶⁷⁷ A fogyasztói pénzügyi lízingszerződések körében kizárják a fogyasztói elállási jog lízingtárgy visszaküldésével történő gyakorolhatóságát, mivel ez azt jelentené, hogy a lízingbevevő által a szállítótól átvett lízingtárgy a lízingbeadóhoz kerül vissza. Lásd: BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2002): i.m., 442. o.

az e-mailen küldött jognyilatkozatra.⁶⁷⁸ A határidő betartása szempontjából azonban nem a nyilatkozat megérkezésének, hanem annak van relevanciája, hogy a lízingbevevő mikor küldte el azt.⁶⁷⁹ A hárompólusú pénzügyi lízing esetében azt tanácsolják, hogy óvatosságból az elállási jogot mind a lízingbeadó, mind pedig a szállítóval szemben ki kell nyilatkozni,⁶⁸⁰ bár ha elfogadjuk a kapcsolt szerződések szabályainak alkalmazhatóságát, akkor ez nyilvánvalóan szükségtelen.

A fogyasztói elállásra vonatkozó nyilatkozatot nem kell indokolni, sőt az elállás megjelölést sem kell tartalmaznia. A határidőn belül megtett elállásra vonatkozó nyilatkozatot megjelölés hiányában vagy téves, félreérthető megjelölés esetén fogyasztói elállási jogként és nem a klasszikus értelemben vett szerződéstől való elállásként értelmezik.⁶⁸¹

8.3. Az elállási jog gyakorlásának határideje

A fogyasztói elállás jogát a lízingbevevő az elállási jogról való szabályszerű, szöveges kioktatás átvételétől számított két héten belül gyakorolhatja. Amennyiben az elállási jogról való megfelelő kioktatásra csak a szerződéskötést követően került sor, úgy a *Widerrufsrecht* gyakorlási határideje az utólagos kioktatástól számított egy hónap. Az elállási jog gyakorlására nyitva álló határidő azonban nem kezdődik meg mindaddig, amíg a fogyasztó számára a szerződés egy másolatát rendelkezésre nem bocsátották.⁶⁸² Ahhoz tehát, hogy az elállási jog gyakorolhatóságának határideje megnyíljon, két konjunktív feltételnek kell megvalósulnia: egyrészt a fogyasztó szabályszerű kioktatásának, másrészt pedig a lízingszerződés lízingbevevő részére történő kézbesítésének. A távollevők között kötött szerződéseknél további feltétel, a lízingtárgy lízingbevevő által történő átvétele.⁶⁸³ A határidő kezdetét illetően a lízingbeadót terheli a

---

⁶⁷⁸ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 686. o.

⁶⁷⁹ BGB 355. (1) bek.

⁶⁸⁰ MÜLLER-SARNOWSKI: Privat-Autoleasing nach der Schuldrechtsreform, eine Bestandsaufnahme, Deutsches Autorecht, 2002., 486. o.

⁶⁸¹ OLG Düsseldorf v.30.4.2002 - ZMR 2003, 98-99.

⁶⁸² BGB 355. § (2) bek.

⁶⁸³ BGB 312.d. § (2) bek.

bizonyítási teher. Az elállási jog legfeljebb a szerződéskötéstől számított hathónapos határidőn belül gyakorolható, amennyiben a fogyasztó utólagosan megfelelő módon kioktatásra került az elállási jogáról. Ha kioktatásra egyáltalán nem vagy nem szabályszerűen került sor, úgy az elállási jog időben korlátlanul fennáll.⁶⁸⁴ Az elállási jog BGB-ben meghatározott határideje a fogyasztóvédelmi szabályozásra figyelemmel meghosszabbítható, de annak rövidítése érvénytelen.

Fontos hangsúlyozni, hogy a fogyasztói elállási jog gyakorlására nyitva álló határidő letelte nem a lízingszerződés felfüggesztő feltétele, a lízingszerződés a fogyasztói elállási jog gyakorlására nyitva álló idő alatt is érvényes és hatályos. Éppen ezért a lízingbevevő a *Widerufsrecht* gyakorlására nyitva álló határidő letelte előtt is követelheti a teljesítést a lízingbeadótól. Az olyan szerződéses kikötések, amelyek feljogosítják a lízingbeadót arra, hogy csak a *Widerrufsrecht* gyakorlására nyitva álló határidő letelte után teljesítsen, tisztességtelenek.⁶⁸⁵ A *Widerrufsrecht* gyakorlására nyitva álló határidő lejártát megelőzően a lízingbeadó a lízingbevevő nemteljesítés miatt felmondási jogát nem gyakorolhatja, kártérítést nem követelhet.⁶⁸⁶

8.4. Az elállási jogról való kioktatási kötelezettség

A fogyasztói elállási jogról való kioktatás (*Belehrung*) kötelező,⁶⁸⁷ annak nyomdai úton⁶⁸⁸ azzal egyidejűleg kell megtörténnie, hogy a fogyasztó a szerződés megkötésére irányuló akaratnyilatkozatot megtette. Az ezt megelőzően nyújtott kioktatásnak nincs joghatása.⁶⁸⁹

A lízingbeadó szabadon mérlegelheti, hogy maga alakítja ki a fogyasztói elállási jogról való kioktatás szövegét vagy pedig igénybe veszi a BGB-InfoV

---

⁶⁸⁴ BGB 355. § (3) bekezdésben rögzített időben korlátlan fogyasztói elállási jog BGB-ben történő elismerésére a *Heininger-ügy* hatására, a *Schuldrechtsreform*-ot követően, 2002. augusztus 1-jével került sor az OLG-Vertretungsänderungsgesetz útján.

⁶⁸⁵ A BGB 307. § (2) bekezdés 1. pontjába ütköznek.

⁶⁸⁶ BGH NJW 1996, 2367.

⁶⁸⁷ BGH NJW 1996, 2367.

⁶⁸⁸ BGH NJW 1994, 1800

⁶⁸⁹ BGH NJW 2002, 3396.

rendelet⁶⁹⁰ mellékletét képező minta szövegezését. Tartalmilag a lízingbeadónak az ügyfelet egyértelműen tájékoztatnia kell arról, hogy a szerződéstől a nyitva álló határidőn belül minden további feltétel nélkül szöveges formában indokolás nélkül elállhat. Ha a lízingbevevőt a szerződéskötés körülményeire tekintettel a házaló kereskedelem vagy a távollevők között kötött szerződés szabályai alapján is megilletné a fogyasztói elállási jog, akkor erről nem kell kétszeresen kioktatni.⁶⁹¹

Feltétlenül meg kell jelölni az elállási jogról szóló kioktatásban a határidő kezdetét. Nem kötelező pontos dátum megadása, elegendő, ha a lízingbeadó megnevezi az eseményt, amelytől kezdődően a határidőt számítani kell. Ha a lízingbeadó csak a szerződés megkötés után teszi meg a kioktatást, akkor azt is meg kell jelölnie, hogy az elállási jog gyakorlásra nyitva álló határidő egy hónap. Fel kell hívnia továbbá a lízingbevevő figyelmét arra, hogy a határidő betartása szempontjából elégséges, ha az elállásról szóló nyilatkozatot megfelelő időben elküldi. Az elállási jogról történő kioktatásnak tartalmaznia kell, hogy az elállási jogról szóló nyilatkozatot pontosan kinek, milyen postai címre kell megküldeni. Postafiókra történő hivatkozás nem elégséges.⁶⁹² A pénzügyi lízingszerződések hárompólusú szerkezetére figyelemmel a kioktatásban mind a lízingbeadó, mind a szállító nevét és címét fel kell tüntetni. A kioktatásban utalni kell arra, hogy a lízingbevevőnek a szerződéstől való elállás során is meg kell fizetnie az értékcsökkenést, fel kell hívni a figyelmét arra, hogy miként kerülhető el az.

Az elállási jogról való kioktatásnak világosnak, egyértelműnek kell lennie, és el kell különülnie a szöveg többi részétől, a kiemelés történhet bekeretezéssel, nagybetűvel, eltérő színnel. Az általános szerződési feltételekben meg tett kioktatás, amennyiben annak kiemelésére nem került sor, mindenképpen aggályos.⁶⁹³ A megfogalmazásnak német nyelven kell történnie, idegen nyelven történő kioktatás csak akkor lehetséges, ha a

---

⁶⁹⁰ Verordnung über Informations- und Nachweispflichten nach bürgerlichem Recht 14. §

⁶⁹¹ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 501. o.

⁶⁹² BGH NJW 2002, 2391.

⁶⁹³ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 690. o.

fogyasztó azt érti, és a szerződéskötést megelőzően a tárgyalások is ezen az idegen nyelven folytak vagy a szerződést ezen a nyelven kötötték. Nem kötelező azonban, hogy a kioktatás a fogyasztónak az anyanyelvén legyen megfogalmazva.

Az olyan szerződéses kikötés, mely szerint a lízingbevevő elismeri, hogy a *Widerrufsrecht*-ről szóló tájékoztatót átvette, érvénytelen, hacsak a lízingbevevő külön nem írta alá. Az elállási jogról szóló kioktatás átadását, és annak lízingbevevő részéről történő aláírását a lízingbeadónak kell bizonyítania.⁶⁹⁴

Tekintettel arra, hogy a német jogtudományban meglehetősen vitatott annak megítélése, hogy a pénzügyi lízingszerződés tekinthető-e kapcsolt szerződésnek, így abban sincs egységes álláspont, hogy az elállási jogról történő kioktatásnak ki kell-e terjednie arra, hogy amennyiben a lízingbevevő az elállási jogát a lízingszerződés tekintetében gyakorolja, úgy az az adásvételi szerződésre is kihatással lesz. Mindaddig, amíg ebben a kérdésben nem alakul ki egységes bírói gyakorlat, addig azt javasolják a lízingbeadóknak, hogy a kioktatásban erre is utaljanak.⁶⁹⁵ Másik megoldási lehetőségnek mutatkozik, hogy a lízingszerződésben kifejezetten kikötik, hogy az adásvételi szerződés tekintetében a fogyasztói elállási jog nem gyakorolható. Bármelyik megoldást is választják a lízingbeadók, az adásvételi szerződésben mindenképpen érdemes a lízingbeadóknak klasszikus elállási jogot (*Rücktrittsrecht*) kikötniük saját javukra arra az esetre, ha a lízingbevevő a lízingszerződéstől a *Widerrufsrecht* jogát gyakorolva elállna.⁶⁹⁶

8.5. Az elállási jog gyakorlásának jogkövetkezményei

Ha a fogyasztó az elállási jogát határidőben gyakorolja, akkor annak jogkövetkezményeit a klasszikus elállási jog, azaz a *Rücktrittsrecht* szabályai szerint kell megítélni annak ellenére, hogy a BGB 500. §-a kifejezetten nem

---

⁶⁹⁴ BECKMANN, Heiner: i.m., 173. o.

⁶⁹⁵ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2005): i.m., 356. o.

⁶⁹⁶ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 695. o.

utal a jogkövetkezményeket illetően a klasszikus elállási jog szabályaira.⁶⁹⁷ A klasszikus elállási jog jogkövetkezményeire vonatkozó szabályok a német jogirodalom szerint analóg módon alkalmazhatók a fogyasztói elállási jog szabályaira. Ha ez nem így lenne, akkor a lízingbevevő minden további jogkövetkezmények nélkül gyakorolhatná fogyasztói elállási jogát, ami nyilvánvalóan nem állt a jogalkotó érdekében.⁶⁹⁸

Ha a lízingbevevő él fogyasztói elállási jogával, úgy a felek további szolgáltatással nem tartoznak, a már teljesített szolgáltatások pedig visszajárnak. A lízingbevevő köteles a lízingtárgyat kiadni, a beszedett hasznok értékét megtéríteni, a lízingtárgy használata által nyújtott előnyökért pedig használati díjat fizetni. Amennyiben lehetséges, úgy a fogyasztó a lízingtárgyat csomagként köteles visszaküldeni. A visszaküldés veszélyét és a költséget a lízingbeadó viseli.⁶⁹⁹ A fogyasztónak meg kell térítenie továbbá azt a kárt, ami a lízingtárgy rendeltetésszerű használatával járó értékcsökkenésből származik feltéve, ha erre őt az elállási jogról szóló kioktatásban figyelmeztették. Ekképpen az elállási jogról való kioktatásnak a rendeltetésszerű használattal járó értékcsökkenés mértékére és annak megelőzési módjára is ki kell terjednie. A lízingtárgy értékcsökkenésének megtérítési kötelezettsége nem az elállási jog gyakorlása miatt felmerülő költségeket kompenzálja, hanem azoknak a károknak a kiegyenlítését, ami a lízingtárgy használatából származik. Az értékcsökkenést pénzben kell megfizetni, annak kiszámításakor abból az összegből kell kiindulni, amit a lízingbeadó a szállítónak a lízingtárgy vételáráért fizet. Ez azzal indokolható, hogy a fogyasztó elállása folytán a vállalkozó nyereségére nem tarthat igényt.⁷⁰⁰

Nem terheli az értékcsökkenésért való fizetési kötelezettség a fogyasztót, ha a lízingtárgy állagromlása kizárólag annak kipróbálásából ered. A lízingbevevőnek az értékcsökkenésért való helytállási kötelezettsége akkor is

---

⁶⁹⁷ BGB 357. §

⁶⁹⁸ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 502. o.

⁶⁹⁹ BGB 357. § (2) bek.

⁷⁰⁰ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 693. o.

fennáll, ha a lízingtárgy állagromlása a lízingbevevő gondatlanságára vezethető vissza vagy pedig véletlenül alapul.⁷⁰¹

9. Szerződésszegés: a lízingbevevő késedelme

A fogyasztói pénzügyi lízingügyletek egy olyan komplex és bonyolult konstrukciót jelentenek a német szerződéskötési gyakorlatban is, hogy sokszor a fogyasztók nincsenek tisztában kötelezettségeikkel és azok jelentőségével. Éppen ezért nem ritka, hogy a szerződésből eredő kötelezettségük teljesítése során késedelembe esnek. A késedelem jogkövetkezményei a BGB kötelmi jog általános része alapján: teljesítés követelése, a késedelemből eredő károk megtérítése, pénztartozásoknál késedelmi kamat-fizetési kötelezettség, a felelősség szigorodása, végső soron pedig elállás.⁷⁰² A magyar Ptk.-hoz hasonlóan költség-kamat-tőke sorrendben szabályozza a BGB a pénztartozások teljesítésének elszámolási rendjét,⁷⁰³ mely előírás a fogyasztói szerződéseknél további tartozások kumulálódásához vezethet. Ezenkívül a lízingszerződésben gyakran rögzítésre kerül, hogy amennyiben a lízingbevevő egy részlet elmaradásával késedelembe esik, úgy a lízingbeadó jogosult a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondani és a hátralékos lízingdíjakat egy összegben esedékessé tenni. A BGB-nek fogyasztói kölcsönszerződésekre előírt és a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is kiterjesztett rendelkezései⁷⁰⁴ éppen a fenti helyzetek javítását tűzik célul a fogyasztó késedelembe esése során. Nem elég ugyanis a fogyasztót a szerződéskötés előtt, illetve a szerződés megkötése során védeni, a fogyasztót szerződésszegés esetén is megilleti a többletvédelem. Tekintettel arra, hogy a fogyasztó késedelme során egy már megkötött szerződésről van szó, így a fogyasztói többletvédelemnek nem az egyensúlyhiányos érdekpozíciók kompenzálása a

---

⁷⁰¹ MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: i.m., 503. o.

⁷⁰² BGB 286. §, lásd bővebben: CSÉCSY Andrea: A szerződésszegés jogkövetkezményeinek összehasonlító jogi elemzése, Ph.D dolgozat, Kézirat, Miskolc, 2008., 111-116. o.

⁷⁰³ BGB 367. § (1) bek.

⁷⁰⁴ A fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó BGB 500. §-a visszautal a fogyasztói kölcsönszerződésre irányadó 497. és 498. § megfelelő alkalmazására.

célja, hanem a késedelem következményeinek enyhítése.⁷⁰⁵ A BGB 500. §-a alapján alkalmazható 497. és 498. §-ai a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre az általánoshoz képest speciális szabályokat írnak elő a késedelmi kamat, a részteljesítések elszámolása és a lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondás tekintetében.

9.1. Késedelmi kamat

A BGB pénztartozások késedelmes teljesítése esetére a késedelmi kamat mértékét főszabály szerint az alapkamat 5%-kal növelt összegében határozza meg.⁷⁰⁶ A késedelmi kamat káráltalány jellegéből adódóan nincs lehetőség arra, hogy a kötelezett bizonyítsa, hogy a kár ennél alacsonyabb mértékű. Ellenben a jogosult a törvénytől eltérő magasabb mértékű késedelmi kamatra tarthat igényt,⁷⁰⁷ ha azt a felek a szerződésben kikötötték, illetve érvényesítheti a késedelemből eredő késedelmi kamatot meghaladó kárát is.⁷⁰⁸ Tekintettel arra, hogy a lízingbevevő lízingdíj-fizetési kötelezettsége naptárilag meghatározott, így a lízingbevevő bármely részletnek az elmulasztása esetén mindenféle további megintés nélkül késedelembe esik.⁷⁰⁹ A lízingbeadó a lízingbevevő fizetési késedelmének jogkövetkezményeként késedelmi kamatra tarthat igényt.⁷¹⁰ A késedelmi kamatláb nagysága tekintetében a fentiekben hivatkozott általános szabályok az irányadók,⁷¹¹ azaz a lízingbevevő a késedelembe esés időpontjától a hátralékos összeg után évi, az alapkamat 5%-kal, ingatlanok esetén 2,5%-kal növelt összegű kamatnak megfelelő késedelmi kamat megfizetésére köteles.⁷¹² A lízingbeadó azonban bizonyíthatja, hogy ennél nagyobb a kára, a lízingbevevő pedig, hogy a lízingbeadónak ennél

---

⁷⁰⁵ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Verbraucherprivatrecht, C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2003., 89. o.

⁷⁰⁶ BGB 288. § (1) bek.

⁷⁰⁷ BGB 288. § (3) bek.

⁷⁰⁸ BGB 289. §

⁷⁰⁹ BGB 286. § (2) bek. 1. pontja alapján a kötelezett késedelme csak külön megintést követően áll be, de nincs szükség külön megintésre - többek között - ha a teljesítési határidő naptárilag meghatározott, mint a lízingdíjak tekintetében.

⁷¹⁰ BGB 500. §-a alapján alkalmazandó BGB 497. § (1) bek.

⁷¹¹ BGB 288. § (1) bek.

⁷¹² Az alapkamat mértéke 2008.07.01. napjától 3,19% (www.basiszinssatz.de, letöltés ideje:2008.08.10.) Vö.: BGB 247. §

alacsonyabb összegű kára származott.⁷¹³ A különbség tehát az általános szabályokhoz képest abban van, hogy a lízingbevevő alacsonyabb kár bekövetkezését is bizonyíthatja.⁷¹⁴

A BGB kötelmi jog általános részében rendelkezik a kamatos kamat tilalmáról,⁷¹⁵ aminek az érvényesülését a jogalkotó a fogyasztói hiteljogi normák között a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre is alkalmazandóan további pontosításokkal mozdítja elő. Kifejezetten rögzíti a kódex, hogy a késedelmi kamatot külön adósszámlán kell könyvelni, azokat nem lehet azon a számlán nyilvántartani, amelyen a lízingbeadó más igényeit, különösen az esedékes lízingdíj-fizetésre vonatkozó követeléseit vezetik. Ezeket a követeléseket nem lehet egy folyószámlára sem áttenni, amennyiben ilyen kimondottan adósszámla nem létezik, akkor a lízingbeadó köteles egy ilyen létrehozni. A külön számlán vezetett késedelmi kamat után a lízingbeadó legfeljebb a törvényi kamat mértékének⁷¹⁶ megfelelő kártérítést követelhet a lízingbevevőtől.⁷¹⁷ Az előbbi rendelkezések akkor is alkalmazhatók, ha a lízingbeadó az esedékes lízingdíjak nem-fizetése miatt a szerződést felmondta, és a lízingbevevő az esedékessé váló fizetési kötelezettségével késedelembe esik.

9.2. Részteljesítések elszámolásának sorrendje

A BGB kötelmi jog általános része meghatározza a pénztartozások elszámolási sorrendjét azokra az esetekre, amikor az adós teljesítése a fennálló tartozást teljes egészében nem fedezi. Az elszámolás sorrendje a magyar szabályokhoz hasonlóan költség, kamat, tőke.⁷¹⁸ Ez az elszámolási mód azonban az esetlegesen fennálló késedelmi kamatok miatt azzal a következménnyel járhat, hogy az adós által havonta megfizetett összeget elsőként a fennálló késedelmi kamat törlesztésére számolják el, miközben az

---

⁷¹³ BGB 497. § (1) bek. 3. mondat

⁷¹⁴ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 710. o.

⁷¹⁵ BGB 289. §

⁷¹⁶ BGB 246. §-a alapján évi 4%

⁷¹⁷ BGB 497. § (2) bek.

⁷¹⁸ BGB 367. §

adósság változatlan marad vagy hónapról hónapra növekszik. *Bülow* az ily módon létrejövő „adósságtömlőcök” kialakulásának okát éppen a BGB fenti elszámolási sorrendet meghatározó szabályában látja.⁷¹⁹ A BGB a fogyasztók túladósodásának elkerülése érdekében az általánostól eltérő elszámolási sorrendet állít fel a fogyasztói kölcsönszerződésekre és ezáltal a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre is. A részteljesítést először a jogi behajtási költségekre, majd a fizetés időpontjában fennálló egyéb összegre, mint például lízingdíj, végül pedig a kamatra kell elszámolni.⁷²⁰ A lízingbeadó a részteljesítést a BGB kötelmi jog általános szabályaitól eltérően⁷²¹ nem utasíthatja vissza.⁷²²

9.3. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondása

Ha a lízingbevevő egy lízingdíj megfizetésével késedelembe esik, az nem változtat azon a tényen, hogy a hátralékos lízingdíjak csak később, a megállapodásban foglaltaknak megfelelően válnak esedékessé. A felek azonban megegyezhetnek abban és rendszerint meg is állapodnak, hogy egy lízingdíj részletnek az elmulasztása esetén a hátralékos lízingdíjak automatikusan, egy összegben esedékessé válnak (*Verfallsklausel*). Egy másik típusú szerződéses megállapodás lehet, amely a lízingbeadót már egy lízingdíj késedelmes megfizetése esetén feljogosítja az azonnali hatályú felmondásra. Az ilyen szerződéses megállapodások mindenképpen hátrányosak a lízingbevevő számára, hiszen már egy lízingdíj elmulasztása esetén az egész tartozás egy összegben esedékessé válhat. A lízingbeadó szemszögéből a lízingbevevő fizetési késedelme a fizetésképtelenségét jelzi, ami miatt érthetően nem kívánja magát a továbbiakban a szerződéshez kötni. A BGB-nek a fogyasztói kölcsönszerződésre vonatkozó, de a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is megfelelően alkalmazandó szabályai éppen az előbbi ellentétes érdekek feloldása végett irányoznak elő a lízingbeadó általi

---

⁷¹⁹ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 91. o.

⁷²⁰ BGB 497. § (3) bek.

⁷²¹ BGB 266. §

⁷²² BGB 497. § (3) bekezdés második mondat

felmondás körében az általánostól eltérő, speciális szabályokat. A BGB a fogyasztó késedelme esetére törvényen alapuló felmondási jogot⁷²³ biztosít a lízingbeadó számára, ami csak a törvényben meghatározott feltételek fennállta esetén illeti meg a lízingbeadót.⁷²⁴

A lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának feltételei

A lízingbeadó két feltétel együttes fennállása esetén mondhatja fel azonnali hatállyal a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést. Az egyik feltétel, hogy a lízingbevevő két egymást követő lízingdíjjal teljesen vagy részben késedelembe essen, és a hátralék a három évnél nem hosszabb futamidejű szerződéseknél a nevezett összeg 10%-át,⁷²⁵ míg a három évnél hosszabb szerződéseknél a nevezett összeg 5%-át kitegye⁷²⁶ (*qualifizierte Rückstandsquote*). A másik feltétel, hogy a lízingbeadó a lízingbevevőt kéthetes határidő tűzésével sikertelenül szólítsa fel arra, hogy a hátralékos összeg határidőn belüli megfizetésének elmulasztása esetén az egész tartozás egy összegben követelhető.⁷²⁷

Az azonnali hatályú felmondás feltételei egyfajta korlátot jelentenek a lízingbeadó számára, mivel azok maradéktalan teljesüléséig a lízingbevevő fizetési késedelme esetén sem mondhatja fel azonnali hatállyal a szerződést. Természetesen ez nem érinti a lízingbeadónak azt a jogát, hogy egyéb fontos okból, például a lízingtárgy veszélyeztetése esetén azonnali hatályú felmondási jogával éljen.⁷²⁸

Ha a lízingbeadó több mint két lízingdíjjal késedelembe esett, de azok nem egymást követőek, akkor a felmondás feltételei értelemszerűen nem állnak fenn. A lízingbeadó azonnali hatályú felmondás jogát azonban nem lehet oly módon kijátszani, hogy a lízingbevevő a felmondás közlését megelőzően a hátralékos összeg egy részét kiegyenlíti, a BGB 498. §-a alapján ugyanis a

---

⁷²³ Tekintettel arra, hogy a lízingbeadó felmondási joga a BGB-n alapul, így elvileg a szerződésben nem szükséges rendelkezni róla. Vö.: BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 93. o.

⁷²⁴ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 93. o.

⁷²⁵ Ez az érték ingatlanok esetén 2,5%. Vö.: BGB 498. § (3) bek.

⁷²⁶ BGB 498. § (1) bekezdés 1.

⁷²⁷ BGB 498. § (1) bekezdés 2.

⁷²⁸ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 93. o.

hátralékos díjat teljes egészében meg kell fizetni.⁷²⁹ Szintén nem megengedett a lízingbevevő olyan magatartása, amely az általa teljesített fizetések elszámolásáról a lízingbeadó felmondási jogának kijátszása végett akként rendelkezik, hogy azt minden második lízingdíjra számolják el.⁷³⁰

A lízingbeadó kötelessége, hogy legkésőbb a határidő tüzésével egyidejűleg felhívja az adós figyelmét a közös megegyezés megbeszélésének lehetőségére.⁷³¹ Ez a megbeszélés bár nem feltétele az azonnali hatályú felmondásnak,⁷³² mégis egy ilyen kezdeményezés lízingbeadó részéről történő elutasítása kártérítési igényt alapozhat meg. Kérdéses persze, hogy a lízingbevevő a megbeszélés elmaradása miatt milyen kárt tud bizonyítani.⁷³³

Azt, hogy mit kell érteni a hátralékos lízingdíjak viszonyítási számaként használt nevezett összeg (*Nennbetrag*) fogalma alatt, sokáig nyitott kérdés volt a német jogirodalomban, a nevezett összeg ugyanis nem igazán illeszkedett a lízingszerződésekkel kapcsolatos fogalmi terminológiához. Egyes vélemények szerint a nevezett összeg az a tőkeösszeg, amit a lízingbeadó a lízingtárgy megszerzése érdekében befektet, és ehhez társulnak még olyan egyszeri költségek, mint a kezelési díj, szerződéskötési díj, amennyiben az a finanszírozást szolgálja.⁷³⁴ Ezzel szemben vannak olyan felfogások, melyek szerint a bruttó lízingdíjkból kell kiindulni, ami azt jelenti, hogy a kamatok és egyéb futamidő-függő költségeket is figyelembe kell venni, de nem indokolt az olyan fizetési kötelezettségek hozzászámítása, mint a zárási költség vagy a maradványérték, amelyek a teljes amortizációt szolgálják. Megint más szerzők úgy vélik, hogy a szerződéses összeg az egyszeri költségek mellet a kamat nélküli, diszkontált bruttó lízingdíjakat tartalmazza.⁷³⁵

Az eltérő vélemények alapján megállapíthatjuk, hogy egységesek az álláspontok abban, hogy az olyan egyszeri költségeket, mint amilyen az önerő,

---

⁷²⁹ BGH ZIP 2005, 406.

⁷³⁰ BECKMANN, Heiner: i.m., 175. o.

⁷³¹ BGB 498. § (1) bekezdés

⁷³² BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 93. o.

⁷³³ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 718. o.

⁷³⁴ REINKING-NIESSEN: Problemschwerpunkte im Verbraucherkreditgesetz, ZIP, 1991., 634. o., idézi: WESTPHALEN, Graf von: i.m., 716. o.

⁷³⁵ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i. m., 109. o.

szerszédészkötési díj stb., amennyiben azokat a finanszírozás érdekében kell a lízingbevevőnek megfizetnie, a szerződés vagy nevezett összeg részét képezik. Az egyes nézetek között a kardinális különbség a maradványérték hovatarozását illetően van. Az elsőként említett nézetet vallók szerint a maradványérték a szerződéses összeg részét képezi, mivel az a lízingbeadó által befektetett tőkébe tartozik. Ezzel szemben a jogtudományak a lízingdíjakból kiinduló képviselői a maradványértéket nem tekintik a szerződéses összeg részének. A jogalkalmazásnak a törvény szellemét követve olyan megoldást kellett találnia a probléma feloldására, amely az egymással szembenálló lízingbeadói és lízingbevevői érdekek megfelelő kiegyenlítését szolgálja. A BGH abból indult ki, hogy ha a szerződéses összeg a kamat nélküli lízingdíjakat, az egyszeri költségeket és a maradványértéket is magába foglalja, akkor a felmondáshoz szükséges 10%-os szerződéses összeg csak nyolc vagy tíz hátralékos lízingdíjjal érhető el. Ennek a megoldásnak az elfogadása azonban aránytalanul terhes lenne a lízingbeadó számára a lízingbevevővel szemben. Ugyanakkor, ha a szerződéses összegből a maradványértéket kivesszük, úgy a 10%-os hátralék már akár két lízingdíjjal való késedelembe esés során is elérhető, ami pedig egybecseng a törvényi előírással. Éppen ezért a BGH azt az álláspontot képviseli, hogy az eredendően fogyasztói kölcsönszerződés körében alkalmazott szerződéses összeg fogyasztói pénzügyi lízingszerződés körében történő számítása során a maradványértéket figyelmen kívül kell hagyni.⁷³⁶

„Minősített megintés” (*qualifizierte Mahnung*)

A lízingbeadónak az azonnali hatályú felmondás közlése előtt póthatáridő tűzésével és az azonnali hatályú felmondásra történő utalással fel kell szólítania a lízingbevevőt a hátralékoská vált lízingdíjak két héten belül történő megfizetésére. Ez az időszakon belüli fizetés az utolsó lehetősége a lízingbevevőnek, hogy fenntartsa a lízingszerződést. A felszólításban pontosan meg kell jelölni azt az összeget, amelynek határidőben történő megfizetésétől

---

⁷³⁶ BGH NJW 2001, 1349.

függ a lízingszerződés fennmaradása.⁷³⁷ A hátralékos összeget a bírói gyakorlat szerint pontosan kell megjelölni, mivel egyébként a felmondás érvénytelen. Hátralékos összegként a meg nem fizetett lízingdíjat és a felmerült késedelmi kamatot kell feltüntetni. Nyilvánvaló, hogy a felszólítás a jövőben esedékessé váló részletekre nem irányulhat.⁷³⁸ Már egy kisebb mértékű többletkövetelés is érvénytelenné teheti a bírói joggyakorlat szerint a felmondást, míg a néhány cent összegű eltérést vagy nyilvánvaló számítási hibát, illetve elírást a bírósági gyakorlat nem vesz figyelembe.⁷³⁹ Éppen ezért nyomatékosan felhívják a jogászok a lízingbeadók figyelmét arra, hogy a felmondást megelőző felszólításban járulékos költségeket, mint például fizetési felszólítás díja, terhelési díj stb. ne követeljenek. Ezeket a költségeket jobb később a felszólítás, illetve a felmondás érvényessé válását követően felszámítani.⁷⁴⁰ A bírói gyakorlat szerint önmagában a hátralékosá váló lízingdíj megfizetésére történő felszólítás sem kielégítő,⁷⁴¹ mint ahogy arra történő figyelmeztetés sem, hogy a hátralékos díjnak két héten belül meg is kell érkeznie a lízingbeadóhoz, mivel pénztartozásoknál a teljesítési határidő betartása szempontjából az elküldés, illetve elutalás időpontjának van jelentősége.⁷⁴² A kéthetes póthatáridőt nem lehet lerövidíteni, de annak nincs akadálya, hogy a lízingbeadó ennél hosszabb határidőt biztosítson.⁷⁴³

Nem megengedett továbbá a megintést olyan felfüggesztő feltételhez kötni, hogy amennyiben a hátralékos tartozást teljes egészében nem fizeti meg, úgy hatályba lép a felszólítás.⁷⁴⁴ Ugyanígy nem lehet a felszólítást a felmondó nyilatkozattal semmilyen módon összekapcsolni, mivel a felmondásnak előfeltétele a preventív célzatú megintés.

---

⁷³⁷ BGH NJW 1996, 2033

⁷³⁸ OLG Oldenburg DAR 2003,460

⁷³⁹ BGH NJW-RR 2004, 1410

⁷⁴⁰ BECKMANN, Heiner: i.m., 175. o.

⁷⁴¹ BGH NJW 1996. 2367

⁷⁴² BGB 269. § (1) bek.

⁷⁴³ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 718. o.

⁷⁴⁴ LG Bonn NJW-RR 1998, 779

A felmondás

Az azonnali hatályú felmondás tekintetében nem ír elő alakiságot a törvény, mint ahogy a megintésre sem.⁷⁴⁵ A felmondó nyilatkozatot a sikertelen megintést követően megfelelő időn belül kell megtenni, mivel ellenkező esetben a lízingbevevő megalapozottan hivatkozhat jogvesztésre. A megfelelő időnek a kéthetes póthatáridő lejártát követő egy hét minősül.⁷⁴⁶

Ha több lízingbevevő kötelezett a szerződés alapján, és akár az egyikük fogyasztónak minősül, úgy az azonnali hatályú felmondásra vonatkozó szabályokat mindegyik lízingbevevővel szemben be kell tartani, mivel a felmondás csak egységesen közölhető.⁷⁴⁷

Jogkövetkezmények

Amennyiben a lízingbeadó él az azonnali hatályú felmondás jogával, úgy a felek között megfelelő elszámolásnak van helye. A hátralékos tartozás meghatározása sok problémát vethet fel a felek között. A BGB éppen ennek elkerülése végett írja elő, hogy a hátralékos adósságot csökkenteni kell azzal a kamattal és futamidőtől-függő költségekkel, amelyek a hátralévő időre esnének.⁷⁴⁸ A hátralékos adósság összege a felmondás időpontjáig esedékes lízingdíjak és az a hátralékos összeg, amelyet a felmondás ellenére a hátralékos időre meg kellene fizetni. A felmondás időpontját követő időre eső lízingdíjakból tehát le kell vonni a kamatokat, illetve a felmondás utáni időre eső futamidő függő költségeket, a lízingszerződés idő előtti megszűnése miatt a lízingbeadó által meg nem keresett időarányos nyereséget, valamint a lízingtárgy értékesítéséből befolyt összeget. Futamidő-függő költségeknek minősülnek a kamatok, diszázió, adók, biztosítási díjak, így ezeknek a felmondás utáni időre eső arányos részét a lízingbevevőnek nem kell megfizetnie. Nem kerülnek azonban a lízingbevevő javára elszámolásra az olyan futamidőtől független költségeket, mint a rendelkezésre-állási jutalék

---

⁷⁴⁵ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i.m., 93. o.

⁷⁴⁶ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 719. o.

⁷⁴⁷ BGH NJW 2000. 3133.

⁷⁴⁸ BGB 498. § (2) bek.

vagy a szerződéskötés során felmerülő elbírálási díj vagy kezelési költség.⁷⁴⁹

A lízingbeadó nem követelheti a lízingbevevőtől az elmaradt nyereségét és a szerződés idő előtti megszűnése folytán felmerülő azt a kárát, amely abból adódik, hogy a lízingbeadónak a refinanszírozó felé a kölcsönszerződésből eredő kötelezettségeit teljesíteni kell. A lízingbevevő ugyanis csak a lízingbeadó felmondásáig terjedő időre járó nyereségéért tartozik helytállni.

A lízingtárgyat a lízingbeadónak a lehető legjobban kell értékesítenie, ami azt is jelenti, hogy a lízingbevevő által megjelölt vevőnek vagy magának a lízingbevevőnek kell eladni, ha az általa felkínált ár kedvezőbb, mint a kereskedők ajánlata. Aggályos az olyan szerződéses megállapodás, mely szerint a lízingbevevő a szakértői vélemény megismerését követően haladéktalanul köteles megjelölni harmadik vevőt, aki magasabb áron hajlandó megvásárolni a lízingtárgyat, ennek elmulasztása esetén a lízingbeadó maga értékesítheti a lízingtárgyat. A bírói gyakorlat szerint legalább egy kéthetes határidőt (*Zweiwochenklausel*) kell biztosítani a vevő megnevezésére a lízingbevevő számára, és csak ennek eredménytelen eltelte esetén értékesíthető a lízingtárgy a szakvéleményben meghatározott áron.⁷⁵⁰ A lízingbeadónak minden esetben tájékoztatni kell a lízingbevevőt mielőtt a lízingtárgyat a szakértő által megállapított piaci ár alatt kívánja értékesíteni.⁷⁵¹ Érvénytelen a bírói gyakorlat szerint az olyan szerződéses kikötés, mely szerint a lízingbeadó a lízingtárgy tényleges piaci árának meghatározott százalékát, például 90%-át (*90%-Klausel*) veszi az elszámolás során számításba.⁷⁵²

10. A BGB szabályozásának értékelése

A BGB-nek a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre irányadó rendelkezései első ránézésre az utaló normák átláthatatlan dzsungelét képezik.

---

⁷⁴⁹ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 720. o.

⁷⁵⁰ OLG Düsseldorf ZMR 2004,571.

⁷⁵¹ WESTPHALEN, Graf von: i.m., 721. o.

⁷⁵² BGH ZMR 2002,810.

Az utaló normák túlzott alkalmazása megítélésünk szerint megnehezíti nemcsak a laikus fogyasztó, hanem más jogalkalmazók számára is az irányadó jog megtalálását, ezáltal pedig a fogyasztóvédelem és a jogbiztonság követelménye ellen hatnak. Nem tartjuk szerencsésnek a BGB-nek azt a megoldását, hogy a fogyasztóvédelmi tárgyú irányelvek túlnyomó többségét a kódex keretein belül helyezi el. Figyelemmel arra, hogy az Európai Unió fogyasztóvédelmi joga nem egy konstans jogterület, a fogyasztóvédelmi tárgyú irányelvek módosítása egyben a tagállami jogszabályok, jelen esetben a BGB gyakori módosítását is maga után vonja. További kritikaként hozható fel a BGB által követett megoldással szemben, hogy úgy kívánja szabályozni a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést, hogy annak fogalmi meghatározását nem adja meg a kódexben. A fogalmi definiálás hiánya azzal a következménnyel jár, hogy a jogirodalomnak és a jogalkalmazásnak kell meghatározni azokat a szempontokat, amelyek mentén a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre irányadó jogi normák tárgyi és személyi hatálya meghúzható. Bonyolítja a helyzetet, hogy az utaló jogi normák olyan jogintézmények megfelelő alkalmazását írják elő a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre, amelyek nem minden esetben illeszthetők immanens módon a lízing jogintézményéhez, melyből adódó ellentmondások feloldása szintén a jogtudományra és a jogalkalmazásra hárul.

Ugyanakkor mindenképpen előremutatónak tekinthető a fogyasztók szemszögéből akár a kapcsolt szerződések megfelelő alkalmazására tett kísérlet, akár a fogyasztói elállási jog biztosítása, a szerződés alaki és tartalmi követelményeinek meghatározása, a teljesítések elszámolásának általánostól eltérő szabálya vagy a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának szigorú feltételekhez kötése. Pozitívumként értékelhető továbbá a BGB szabályozásában azon - a fogyasztói hitelről szóló irányelv által is sugallt - jogalkotói felismerés, hogy az egyes finanszírozási típusú szerződések fogyasztói változatai a fogyasztóvédelem iránti szükséglet szempontjából közeledni látszanak egymáshoz,⁷⁵³ ami előrevetíti azok azonos

---

⁷⁵³ NAGY Éva: Kölcsönszerződésből fogyasztói hitel, Jura, 2004/2., 96. o.

fogyasztóvédelmi szempontok mellett történő kezelését és egységes szabályozását.

VIII. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING ÉS A FOGYASZTÓI HITELRŐL SZÓLÓ IRÁNYELV

1. A német modell és a magyar gyakorlat eltérő megoldásának oka

A német és a magyar jogfejlődés sok tekintetben hasonló utat járt be az elmúlt évszázadokban, a német szabályozási modell több alkalommal szolgált a magyar kodifikáció kiindulási pontjaként.⁷⁵⁴ A fogyasztói pénzügyi lízing jogszabályi szinten történő szabályozását illetően azonban az a sajátos helyzet alakult ki, hogy miközben egyik ország joga sem szabályozza magánjogi kódexében önálló szerződéstípusként sem a lízingszerződést, sem annak meghatározó jelentőséggel bíró pénzügyi altípusát, mégis a német jogalkotó a 2001-ben lezajló „*Schuldrechtsreform*” során a korábbi fogyasztói hitelszerződésekről szóló törvény rendelkezéseit felhasználva jogi normákat épített be a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre polgári jogi törvénykönyvébe. Miből adódik ez a különbség a két ország jogában? Ha a német szabályozási modell jogharmonizációs kötelezettségéből adódóan szabályozta a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést, akkor arra hazánkban miért nem került sor?

Mint arra már utaltunk, a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések jogi szabályozásának indokát a fogyasztói hitelre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló Tanácsi 87/102/EGK irányelvből⁷⁵⁵ adódó jogharmonizációs kötelezettség adta Németországban. A jogalkotó először a fogyasztói hitelszerződésekről szóló törvényben implementálta az irányelvet és ennek során a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést, majd a 2001-es német kötelmi jogi átfogó reform folytán a fogyasztói hitelről szóló törvény - más fogyasztói tárgyú jogszabályokkal együtt - a BGB-be került „átemelésre”, melynek eredményeként a jelenleg hatályos BGB 500. §-a ad iránymutatást a fogyasztói pénzügyi

⁷⁵⁴ A XX. század eleji magyar magánjogi tervezetek főként a német, illetve az osztrák törvénykönyv megoldásait vették figyelembe.

⁷⁵⁵ Az irányelvet módosította a Tanács 90/88/EGK irányelve (L. 61. 1990. 03. 10.), valamint a Európai Parlament és a Tanács 98/7/EK irányelve (L 101. 1998. 04.01.)

lízingszerződésre.

Magyarországon a fogyasztói hitel megállapodásokról szóló irányelv átültetésére az Európai Megállapodásból fakadó jogharmonizációs kötelezettségünk következtében került sor. Az irányelvek implementációja során a magyar jogalkotónak is állást kellett foglalnia abban, hogy a közösségi fogyasztóvédelmi irányelveket a Polgári Törvénykönyvbe, egy külön fogyasztóvédelmi kódexbe vagy külön jogszabályokba integrálja. A magyar jogalkotó döntően a külön törvényben történő átültetés módszerét alkalmazta, miközben a fogyasztóvédelmi törvény megalkotásával sikerült elkerülnie a normák teljes heterogenitását. A fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK irányelv implementálása a hitelintézeti, valamint a fogyasztóvédelmi törvényben valósult meg.⁷⁵⁶ Alapvetően mindkét jogszabály közjogi ihletésű, a fogyasztóvédelmi törvényünk közigazgatási jellegű normákat, míg a hitelintézeti törvényünk a pénzügyintézetek *prudens* működésének biztosítását szolgáló szabályokat tartalmaz. Ebben a környezetben kakukktójságnak számítanak a fogyasztói hitel jog és azon belül a fogyasztási kölcsön magánjogi szabályai. Egyetértünk *Vékás Lajossal* abban, hogy a fogyasztói kölcsön szabályait sokkal célszerűbb lett volna a fogyasztóvédelmi törvényünkkel egyidejűleg a Ptk.-ba illeszteni vagy külön jogszabályba foglalni,⁷⁵⁷ két külön törvényben történő elhelyezése azonban megmagyarázhatatlan.⁷⁵⁸ A fogyasztói hitelszerződések szabályozása a Ptk. bank- és hitelviszonyok fejezetébe kívánkozott volna, mivel azonban az irányelv tárgyi hatálya és terminológiája⁷⁵⁹ nem volt összeegyeztethető a magyar magánjogi struktúrával ezért a jogalkotó nem ezt a megoldást

---

⁷⁵⁶ A Hptv. és a Fgytv. eltérő szabályozása tárgyában lásd bővebben: FAZEKAS Judit (2007): i. m., 183-189. o., NAGY Éva: A fogyasztói hitelszerződés magyar jogba ültetése, Magyar Jog, 2004/5., 272-279. o., BÁRTFAI Judit - BOZZAY Erika - KERTÉSZ Ágnes - WALLACHER Lajos: i. m., 104-132. o.

⁷⁵⁷ VÉKÁS Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv tervezetének néhány elméleti és rendszertani előkérdéséről In: PÁZMÁNDI Kinga (szerk.): Sárközy Tamás Ünnepi Kötet, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2006., 276. o.

⁷⁵⁸ DARÁZS Lénárd - FALUDY Gábor - KISFALUDY András - PAYOR-BYTOMSKY Magdalena - VÉKÁS Lajos: Európai Közösségi jogi elemek a magyar magán- és kereskedelmi jogban, KJK Kiadó, Bp., 2001. 30. o.

⁷⁵⁹ Át kellett volna alakítani a jogalkotónak a hitelszerződés és kölcsönszerződés terminológiáját. Ezt elkerülve az irányelvben *consumer credit*-ként, azaz fogyasztói hitelként megjelölt normaanyag fogyasztási kölcsönként került átültetésre.

választotta.⁷⁶⁰ Az irányelv implementációjaként alkotott törvényeink azonban - ellentétben a német joggal - nem terjednek ki a fogyasztói pénzügyi lízingre, kizárólag a fogyasztási kölcsönt szabályozzák. Megállapítható tehát, hogy a német és a magyar modell eltérésnek oka eredendően a 87/102/EGK irányelv különböző módon történő implementációjában keresendő.

Az új Ptk. kodifikációja során ismételten felvetődött, hogy a fogyasztási kölcsön mint hagyományosan magánjogi intézmény szabályanyagának helye a magánjogi szerződéstípusokat szabályozó kódexünkben lenne. Ebből kifolyólag az új Ptk. tervezetek szinte kivétel nélkül szabályozni kívánják a fogyasztói kölcsönszerződést a kölcsönszerződést követően.⁷⁶¹ A javaslatok a fogyasztóvédelmi és a hitelintézeti törvény által fogyasztási kölcsönként szabályozott jogintézményt az adós személyéből kiindulva fogyasztói kölcsönszerződéssé nevezik át, figyelemmel arra, hogy ez a szemléletmód és elnevezés felel meg a fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK irányelvnek.⁷⁶² A Törvényjavaslat csak a fogyasztói kölcsönszerződés legfontosabb magánjogi sajátosságait kívánja a Ptk.-ba integrálni, az irányelvből fakadó részletszabályok továbbra is külön jogszabályokban maradnának.

A fentiekre figyelemmel a fogyasztói pénzügyi lízinget a továbbiakban a fogyasztói hitel Európai Közösségi szabályozása és az új Ptk. fogyasztói kölcsönre, illetve lízingszerződésre vonatkozó normáinak gyűjtőpontjában helyezük el, és ennek fényében vizsgáljuk. Mielőtt a 87/102/EGK irányelv és a fogyasztói pénzügyi lízing kapcsolatának részletes vizsgálatába kezdenénk, szükségesnek tartjuk az irányelv megalkotásának modelljéül szolgáló angol, illetve francia szabályozás rövid felvázolását. A 87/102/EGK irányelv megalkotása során ugyanis a brüsszeli jogalkotó nagymértékben támaszkodott az organikus fejlődés eredményeként létrejött angol és francia fogyasztói hiteljogra, melynek következtében ezekben az országokban az irányelv

---

⁷⁶⁰ NAGY Éva: A fogyasztói hitelszerződés magyar jogba ültetése, Magyar Jog, 2004/5., 273. o.

⁷⁶¹ Ptk. Szakértői-bizottság Javaslata 5:373-376. §, Második minisztériumi tervezet 328-331. §, Szakértői Javaslat nem tartalmazza, Törvényjavaslat 5:333-336. §

⁷⁶² Törvényjavaslat 5:333. §-ához fűzött indokolás

implementációja nem igényelt jelentősebb jogszabályi módosítást. Az alábbiakban az angol és a francia szabályozásból elsődlegesen azokat az elemeket emeljük ki, amelyek túlmutatnak az irányelv által biztosított védelmi szinten.

2. A 87/102/EGK irányelv modelljül szolgáló angol és francia szabályozás

Az angol modell

Az angol jog a némethez hasonlóan a lízingszerződést elsődlegesen a bérleti szerződések körébe tartóznak véli. Azokban az esetekben pedig, amikor a lízingbevevő megszerezheti vagy megszerzi a lízingtárgy tulajdonjogát a szerződést részletvételnak vagy tulajdonjog-fenntartásos adásvételi szerződésnek minősítik.⁷⁶³ A fogyasztói pénzügyi lízingre is irányadó 1974. évi *Consumer Credit Act* meglehetősen széleskörűen húzza meg a törvény hatálya alá tartozó szerződéseket. A törvény tárgyi hatálya ugyanis nemcsak a fogyasztói hitelszerződésekre, hanem a fogyasztói bérleti megállapodásokra is kiterjed.⁷⁶⁴ Ily módon a törvény hatálya alá tartoznak azok a bérleti szerződések is, amelyek még opciós jog formájában sem biztosítanak lehetőséget a tulajdonjog megszerzésére. Ebből következően az opciós jogot biztosító vagy a lízingtárgy tulajdonjogának automatikus átszállásáról rendelkező pénzügyi lízingszerződések mellett a lízingtárgy megszerzését lehetővé nem tevő lízingszerződésekre is alkalmazhatók a fogyasztói hiteljog normái.

A *Consumer Credit Act* a fogyasztó informálására helyezi a hangsúlyt, és rendkívül széles körben szabályozza a reklámot, valamint a *szerződéskötést* megelőző tájékoztatási kötelezettséget, mely utóbbinak a tartalmát is részletesen meghatározza.⁷⁶⁵

A szerződés *alakiságát* illetően az angol jog is az írásbeliség

---

⁷⁶³ *hire-purchase* vagy *conditional sale contract*

⁷⁶⁴ HOFFMANN, Markus: Die Refom der Verbraucherkredit-Richtlinie (87/102/EGW), DeGruyter Recht, Berlin, 2007., 102. o.

⁷⁶⁵ HOFFMANN, Markus: i.m., 107-108. o.

követelményét támasztja a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekkel szemben. A fogyasztói hitel jog értelmében a szerződés egy vagy két példányát kell a lízingbevevő részére átadni. Amennyiben a lízingbevevő aláírásával egyidejűleg nem jön létre a szerződés, mivel azt a lízingbeadó még nem írta alá, úgy a lízingbevevőnek a szerződés aláírásakor, majd a szerződés létrejöttékor is adni kell egy-egy példányt.⁷⁶⁶ A törvény rögzíti az egyszerű olvashatóság követelményét is, ami nem a nyelvtani megérthetőségre, hanem a szerződés betűinek és formai megjelenésének olvasható kialakítására vonatkozik. A törvény az alaki követelmények között meghatározza a fogyasztók aláírásának helyét azáltal, hogy a lízingbeadóknak erre vonatkozóan külön bekeretezett részt kell kialakítani.⁷⁶⁷

Az alaki követelmények mellett a törvény *tartalmi előírásokat* is rögzít. A szerződésben fel kell tüntetni: a felek megnevezését, adatait, a hitellel megszerezni kívánt dolog vagy szolgáltatás leírását, a készpénzfizetési árat, az előleg összegét, a hitel pontos összegét, a kamatot, a részletek számát és összegét, a THM-et, a hitel összes költségét, az egyszeri visszafizetés díját, valamint a szerződésszegéshez kapcsolódó speciális feltételeket. Tájékoztatni kell a fogyasztót az elállási és az előtörlesztés jogáról is.

Az angol jog is ismeri az megintés jogintézményét. Szerződésszegés esetén ugyanis a lízingbeadó csak akkor gyakorolhatja szerződésszegésből eredő jogait, amennyiben a tervezett lépéséről előzőleg írásban tájékoztatta a fogyasztót („*default notice*”). A tájékoztatásnak tartalmaznia kell, hogy a lízingbeadó milyen időtartam alatt, mit vár el a lízingbevevőtől a szerződésszegés orvoslása érdekében. A tájékoztatásnak a szerződésszegés lehetséges jogkövetkezményeire is ki kell térnie.⁷⁶⁸

A jogalkotó szabályozza a *fizetési haladék (time order)* jogintézményét is, melyet a lízingbevevő a késedelembe esést követően, illetve azt megelőzően is igénybe vehet. A fizetési haladék kérdésében a bíróság dönt, ennek során

---

⁷⁶⁶ *Consumer Credit Act* 60

⁷⁶⁷ MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i.m., 1024. o.

⁷⁶⁸ *Consumer Credit Act* 87

módosíthatja a lízingdíjak ütemezését vagy futamidejét.⁷⁶⁹

Az angol fogyasztói hiteljog is - a némethez hasonlóan⁷⁷⁰ - biztosítja a *fogyasztói elállási jogot*,⁷⁷¹ de kizárólag azokban az esetekben, amikor szerződéskötési tárgyalások lebonyolítására szóban kerül sor. Figyelemmel arra, hogy fogyasztói pénzügyi lízingnél nem ez a meghatározó, így a fogyasztói elállási jog a lízingbevevőt rendszerint nem illeti meg.⁷⁷² A fogyasztói elállási jogot egyébként írásban kell gyakorolni, az erre vonatkozó tájékoztató átvételétől számított öt napon belül.

A francia modell

Franciaországban - hasonlóan az angol joghoz - már az irányelv megalkotását megelőzően, 1978-ban szabályozták⁷⁷³ a fogyasztói hiteljogot, melynek joganyaga 1993-ban szinte változatlan tartalommal a fogyasztóvédelmi törvényben⁷⁷⁴ került elhelyezésre. A fogyasztóvédelmi törvény fogyasztói hiteljogi rendelkezéseinek tárgyi hatálya alá azok a fogyasztói hitelügyletek tartoznak, amelyeket a hitelező a szokásos feltételek mellett kínál. A törvény a hitelügyletet nem definiálja, annak értelmezését a jogalkalmazásra bízta. A francia jogtudomány a hitelügylet meghatározása során nem annak jogügyleti minősítésből indul ki, hanem gazdasági tartalmát veszi figyelembe.⁷⁷⁵ Ily módon a szabályozás hatálya kiterjed a lízingszerződés egyes típusaira is, annak ellenére, hogy a francia jog a lízingszerződést a bérleti szerződésre vonatkozó normák alapján ítéli meg.⁷⁷⁶ A jogügylet gazdasági tartalmát alapul véve a fogyasztói hiteljog normái azokra a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre alkalmazhatóak, amelyek tulajdonjog átszállással járnak, vagy opciós jogot biztosítanak a lízingbevevő számára a tulajdonjog megszerzésére.

---

⁷⁶⁹ *Consumer Credit Act* 129

⁷⁷⁰ Lásd VII. fejezet 8. pont

⁷⁷¹ *Consumer Credit Act* 67

⁷⁷² MARTINEK, Michael - STOFFELS, Markus - WIMMER-LEONHARDT, Susanne: i. m., 1024. o.

⁷⁷³ Loi n 78-22 du 10 janvier 1978

⁷⁷⁴ Loi n 93-949 du 26 juillet 1993 Code de la consommation

⁷⁷⁵ NAGY Éva: *Kölcsönszerződésből fogyasztói hitel*, Jura, 2004/2., 93. o.

⁷⁷⁶ ZAHN, Herbert: i. m., 620. o.

A francia hiteljog különös gondot fordít a szerződéskötést megelőző tájékoztatásra. A kódex részletesen szabályozza a reklámtevékenységet, a hirdetések kötelező tartalmi elemeit, az ingyen hitel reklámozását. A törvény alapján a hirdetésekben fel kell tüntetni a hitelező adatait, az ügylet jogi természetét, az ellenértéket, a futamidőt és a teljes költséget.⁷⁷⁷

Annak érdekében, hogy a lízingbevevő fogyasztó megkapjon minden szükséges információt a szerződéskötést megelőzően, a francia jog a szerződéskötés körében alkalmazni rendeli az „előzetes ajánlat” (*offre préalable*) jogintézményét.⁷⁷⁸ Ennek lényege, hogy szerződési ajánlatot kizárólag a lízingbeadó tehet a fogyasztónak írásban és meghatározott kötelező tartalmi elemekkel ellátva. Az előzetes ajánlatnak tartalmaznia kell a finanszírozott összeg nagyságát, az egyes lízingdíjak összegeit, a teljes költséget, a teljes hiteldíj mutatót. A lízingbeadónak tájékoztatni kell a lízingbevevőt az ügylet jogi természetéről, a szerződés tárgyáról, a kapcsolódó biztosítékokról, szolgáltatásról és az előzetes ajánlat elfogadásának következményeiről. A lízingbeadó az előzetes ajánlathoz tizennégy napig van kötve, de a lízingbevevő az ajánlatot már a megtétel napján is elfogadhatja. Az előzetes ajánlatra vonatkozó szabályok megsértésének jogkövetkezménye speciális abból a szempontból, hogy annak szankciója nem a szerződés érvénytelensége, hanem a finanszírozás kamatmentessé válása. E mögött az a jogalkotói megfontolás áll, hogy a fogyasztó az eredeti állapot helyreállítása esetén nem mindig képes a hátralékos tartozást egy összegben megfizetni.⁷⁷⁹

A francia jogalkotó is ismeri és szabályozza - a német joghoz hasonlóan⁷⁸⁰ - a kapcsolt szerződéseket, a fogyasztói elállási jogot, mely utóbbival a fogyasztó az előzetes ajánlat elfogadásától számított hét napon belül élhet írásban.⁷⁸¹

---

⁷⁷⁷ *Code de la consommation* Art. L 311-4 C.

⁷⁷⁸ *Code de la consommation* Art. L 311-8 C.

⁷⁷⁹ HOFFMANN, Markus: i.m., 134. o.

⁷⁸⁰ Lásd VII. fejezet 7-8. pont

⁷⁸¹ *Code de la consommation* Art. L-331-15 C.

3. A 87/102/EGK irányelv és a fogyasztói pénzügyi lízing kapcsolata

A fogyasztói hitel jog fogyasztói hitelről szóló irányelv megalkotásának indoka egyrészt a hitelezők közötti verseny és ezáltal a közös piac működésének javítása, másrészt pedig a fogyasztói hitelezés területén a fogyasztóvédelem egységesítése és jogi garanciákkal történő körülbástyázása volt. Az irányelv preambuluma szerint a tagállamok jogszabályaiban jelentős eltérések mutatkoznak a fogyasztói hitelek területén, mely eltérések torzíthatják a hitelezők közötti versenyt, és ezáltal kedvezőtlenül érinthetik a közös piac működését, melynek következtében a fogyasztói hitel jog területén egységes szabályozás szükséges. A fogyasztók részéről elérhető és igénybe vehető hiteltípusokban bekövetkező változások, új fogyasztói hitelfajták létrejötte és a tagállamok jogszabályi és gyakorlati különbségeik miatti egyenlőtlen fogyasztóvédelem is az egységes normák keretei közötti fellépést indukálja.⁷⁸²

Az irányelv tárgyi hatálya azokra a hitelszerződésre terjed ki, amelyek alapján a hitelező a fogyasztónak hitelt nyújt vagy annak nyújtására ígéretet tesz halasztott fizetés, kölcsön vagy más, ezekhez hasonló pénzügyi megoldás formájában.⁷⁸³ Az irányelv tárgyi hatálya tehát a hitel központi fogalmából indul ki, amelybe a kölcsön, a fizetési haladék és más hasonló típusú fizetési megoldások is beletartoznak. Ezáltal az irányelv széleskörűen határozza meg a fogyasztói hitelszerződés fogalmát, és gyakorlatilag minden olyan ügyletet hatálya alá von, amely során a fogyasztó hitelezési elemet tartalmazó szerződést köt valamely dolog tulajdonjogának megszerzése vagy szolgáltatás igénybevétele, vagy egyszerűen csak pénz időleges használata céljából. Az európai normaalkotó tehát a hitel fogalmának meghatározásakor nem annak jogi, hanem sokkal inkább annak gazdasági aspektusából indult ki annak érdekében, hogy a változó gazdasági viszonyok következtében kialakuló új hitelfajtáknak is rugalmas szabályozását adja. Az irányelv nem vonatkozik az olyan hitelszerződésekre vagy hitelnyújtásra vonatkozó ígéretekre, amelyek

⁷⁸² 87/102/EGK irányelv preambuluma

⁷⁸³ 87/102/EGK irányelv 1. cikk (2) c) pontja

elsődleges célja ingatlan tulajdonjogának megszerzése vagy megtartása, épület felújítása vagy javítása.⁷⁸⁴ Szintén kizárja az irányelv tárgyi hatálya alól a bérleti szerződéseket, kivéve azokat, amelyek alapján a bérlemény végül a bérlő tulajdonába kerül.⁷⁸⁵ Az első irányelv tervezet minden bérleti szerződést kivett az irányelv tárgyi hatálya alól. Az Európai Parlament véleményében azonban hangsúlyozta, hogy számos bérleti szerződés csak elnevezésében bérlet, valójában hitelnek minősül,⁷⁸⁶ melynek következtében kiterjesztették az irányelv hatályát azokra a bérleti szerződésekre, amelyek végső soron tulajdonjog-átzállással járnak. Nem alkalmazható az irányelv az ingyenes hitelre, a folyószámla-hitelekre,⁷⁸⁷ azokra a hitelszerződésekre, melyek összege 200 Euro-nál kisebb vagy 20000 Euro-nál nagyobb összegű,⁷⁸⁸ valamint azokra a hitelszerződésekre, amelyek alapján a fogyasztónak a hitelt három hónapot meg nem haladó időtartam alatt vagy tizenkét hónapot meg nem haladó időtartam alatt legfeljebb négy fizetési részletben kell visszafizetnie.⁷⁸⁹ Az irányelv rendelkezéseinek túlnyomó része⁷⁹⁰ nem terjed ki azokra a hitelszerződésekre, amelyek biztosítéka ingatlantulajdon jelzáloggal való megterhelése,⁷⁹¹ továbbá a tagállamok az irányelv egyes előírásai alól kivonhatják a közjegyző vagy bíró előtt aláírt, közokiratba foglalt hitelszerződéseket is.⁷⁹²

Az irányelv a hitelszerződések formai⁷⁹³ és tartalmi⁷⁹⁴ követelményein túlmenően külön hangsúlyt fektet a fogyasztók szerződéskötést megelőző megfelelő tájékoztatására,⁷⁹⁵ a hitelezők ajánlatának objektív szempontok mentén történő összehasonlíthatósága érdekében matematikai képletekkel határozza meg a teljes hiteldíj mutató kiszámítását,⁷⁹⁶ rendelkezik a

---

⁷⁸⁴ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) a) pontja

⁷⁸⁵ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) b) pontja

⁷⁸⁶ HL C 242/83 o 22

⁷⁸⁷ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) c-e) pontja

⁷⁸⁸ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) f) pontja

⁷⁸⁹ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (1) g) pontja

⁷⁹⁰ 87/102/EGK irányelv 4., 6-12. cikk

⁷⁹¹ 87/102/EGK irányelv 2. cikk (3) bekezdés

⁷⁹² 87/102/EGK irányelv 2. cikk (4) bekezdés

⁷⁹³ 87/102/EGK irányelv 4. cikk (1) bekezdés

⁷⁹⁴ 87/102/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdés

⁷⁹⁵ 87/102/EGK irányelv 3. cikk

⁷⁹⁶ 87/102/EGK irányelv III. számú melléklete

finanszírozás tárgyának visszaadásáról,⁷⁹⁷ az előteljesítésről,⁷⁹⁸ a hitelező szerződési pozíciójának átruházásáról,⁷⁹⁹ a váltó- és csekkadás szabályairól,⁸⁰⁰ valamint a kapcsolt szerződések jogkövetkezményeiről.⁸⁰¹ Az irányelv mint jogalkotási eszköz a minimum-harmonizációt tűzte ki célul, és lehetővé tette a tagállamok számára, hogy a fogyasztók védelme érdekében szigorúbb intézkedéseket vezessenek be, illetve tartsanak fenn,⁸⁰² mellyel az átültetés során több tagállam is élt, és a szabályozási területet kibővítette. Ez a fogyasztó és a hitelező fogalmának bővítését jelentette, de gyakran a fogyasztói hitelszerződés fogalmának eltérő meghatározását is, melynek következtében a tagállami szabályok eltérnek egymástól és adott esetben az irányelv szövegétől is.⁸⁰³

Az irányelv pénzügyi lízingre történő alkalmazhatósága szempontjából meghatározó jelentőséggel bír az irányelv 2. cikk (1) bekezdés b) pontja, mely szerint az irányelv nem alkalmazható a bérleti szerződésekre, kivéve azokat, amelyek alapján a bérlemény végül a bérlő tulajdonába kerül. Nem egyértelmű azonban, hogy a kivétel kivételeként meghatározott „bérlemény végül a bérlő tulajdonába kerül” megfogalmazást jogi vagy gazdasági szempontból kell-e értelmezni. A gazdasági szempontú értelmezést követve az irányelv minden olyan esetben alkalmazható, amikor a bér a vételár és a finanszírozási költségek törlesztését szolgálja. Ez esetben az irányelv tárgyi hatálya alá vonhatók azok a pénzügyi lízingszerződések, amelyeknél a lízingbevevő a lízingtárgy amortizációjáért helytállni tartozik.⁸⁰⁴ Ezzel szemben a jogi aspektusú megközelítés alapján az irányelv alkalmazhatósága kizárólag a tulajdonjog átruházásától függ, mellyel kapcsolatban problematikus, hogy miként kell értékelni azokat a pénzügyi lízingszerződéseket, amelyek nem automatikus tulajdonjog-átruházásról rendelkeznek, hanem csupán opció

---

⁷⁹⁷ 87/102/EGK irányelv 7. cikk

⁷⁹⁸ 87/102/EGK irányelv 8. cikk

⁷⁹⁹ 87/102/EGK irányelv 9. cikk

⁸⁰⁰ 87/102/EGK irányelv 10. cikk

⁸⁰¹ 87/102/EGK irányelv 11. cikk

⁸⁰² 87/102/EGK irányelv 15. cikk

⁸⁰³ Bizottsági jelentés: COM (2002) 443, Az Európai Unió Hivatalos Lapja C331. 2002.12.31.

⁸⁰⁴ LÖBBE Marc: Der Finanzierungsleasingvertrag nach der Schuldrechtsreform, Betriebs Berater, 2003/35., Beilage 6., 7. o.

jogot biztosítanak. Tekintettel arra, hogy az irányelv jogi aktus, amely jogi fogalmakkal operál, így az értelmezés során a jogi megközelítés elfogadása az indokolt.⁸⁰⁵ Az irányelvet úgy kell értelmezni, hogy minden olyan pénzügyi lízingszerződés a tárgyi hatálya alá tartozik, amely alapján a tulajdonjog a lízingbevevőre száll át, akkor is, ha erre vonatkozóan csak opciós joga áll fenn a lízingbevevőnek.⁸⁰⁶ Az opciós jogot biztosító pénzügyi lízingszerződések irányelv hatálya alá vonhatósága azzal az érveléssel támasztható alá, hogy az információ-szükséglet szempontjából nem tehető különbség a fogyasztók között az alapján, hogy a fogyasztót csak a tulajdonjog-átszállásra vonatkozó döntés illeti meg opciós jog formájában, vagy a szerződés már eleve rendelkezik az automatikus tulajdonjog-átszállásról. Ha nem ezt az értelmezést fogadnánk el, akkor az azzal a következménnyel járna, hogy mindazokban az esetekben, amikor a felek szerződéskötési szándéka már eleve a tulajdonjog átruházására irányul, a lízingbeadó az irányelv rendelkezéseinek megkerülése érdekében az automatikus tulajdonjog-átszállás helyett opciós jogot írna elő a lízingbevevő javára a lízingszerződésben.⁸⁰⁷

Mindezek alapján az a következtetés vonható le, hogy az irányelv a lízingszerződéseket általánosságban nem tekinti hitel-megállapodásnak csak és kizárólag azokban az esetekben, amikor a lízingtárgy a lízingbevevő tulajdonába kerül. Az irányelv tárgyi hatálya alá tartoznak a nyílt végű opciós jogot biztosító, valamint a zárt végű, automatikus tulajdonjog-átszállásról rendelkező pénzügyi lízingszerződések.

4. A 2008/48/EK irányelv és a fogyasztói pénzügyi lízing

A fogyasztói hitel megállapodásokra vonatkozó normaanyag az idő múlásával átgondolásra szorult,⁸⁰⁸ mivel az irányelvek nemzeti jogba történő átültetése a minimum-harmonizáció folytán nem egységesítette kellőképpen az

---

⁸⁰⁵ HOFFMANN, Markus: i. m., 46-47. o.

⁸⁰⁶ BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus (2003): i.m., 109. o., ZAHN Herbert: i.m., 621. o., HABERSACK, Mathias: i.m., 2. o., GRUNDMANN Stephan: Europäisches Schuldvertragsrecht – Das europäische Recht der Unternehmensgeschäfte, dr Gruyter, Berlin, 1998., 668. o.

⁸⁰⁷ HOFFMANN, Markus: i.m., 47. o.

⁸⁰⁸ FAZEKAS Judit (2007.): i. m., 188. o.

egyes tagállamok eltérő szabályozását, sőt újabb különbözőségeket eredményezett. A fogyasztói hitelről szóló irányelv módosításáról szóló irányelvjavaslat már 2002-ben elkészült,⁸⁰⁹ majd hosszú jogalkotói munka eredményeként 2008. április hó 23. napján fogadta el az Európai Parlament a fogyasztói hitel-megállapodásokról és a 87/102/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2008/48/EK új irányelvet.

Az irányelv célja, hogy meghatározza a fogyasztói hitel-megállapodások közösségi szintű szabályait, mivel az egyes tagállamok az eltérő nemzeti szabályozások következtében különböző szabályokat állapítottak meg a természetes személyeknek nyújtott fogyasztói hitelek területén, valamint különböző fogyasztóvédelmi mechanizmusokat alakítottak ki.⁸¹⁰ Ezek a különbségek a közösségi hitelezők közötti verseny torzulásához vezettek, akadályozták az egységes belső piac működését, korlátozták a fogyasztók lehetőségeit abban, hogy a határokon átnyúló hitelek fokozatosan növekvő elérhetőségeit kihasználják. A fogyasztóknak ajánlott és az általuk igénybe vett hiteltípusok jelentős mértékű fejlődése, új hiteleszközök megjelenése és igénybevételük folyamatos növekedése is szükségessé tette a jelenleg hatályos irányelv alkalmazási körének kiterjesztését.⁸¹¹ Ennek érdekében az új irányelv olyan keretszabályok megalkotására tesz kísérletet, amelyek képesek a fogyasztói hitelek gyorsan fejlődő piacához és a hitelek jövőbeni formáihoz is alkalmazkodni, és rugalmas szabályozást biztosítani. Az irányelv legfontosabb újítása, hogy - hasonlóan az UCP irányelvhez - szakít a fogyasztóvédelem területén eddig általános minimum-harmonizáció elvével, és helyette a teljes harmonizációt tűzi ki célul.⁸¹² A kiszámítható jogi környezet érdekében tiltja az irányelv rendelkezéseitől akár a fogyasztó hátrányára, akár javára történő eltérést.

Az irányelv a fogyasztók számára védelmet biztosít a tisztességtelen vagy megtévesztő gyakorlatokkal szemben, különös hangsúlyt fektet - a

---

⁸⁰⁹ COM (2002) 443 C 331 E/200

⁸¹⁰ 2008/48/EK irányelv preambulum (3) bekezdés

⁸¹¹ 2008/48/EK irányelv preambulum (5) bekezdés

⁸¹² 2008/48/EK irányelv 22. cikk (1) bekezdés

tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról szóló 2005/29/EK tanácsi és európai parlamenti irányelvvel összhangban - a reklámokban megvalósuló általános tájékoztatásra,⁸¹³ illetve a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségre,⁸¹⁴ meghatározva a tájékoztatás kötelező tartalmi elemeit. Annak érdekében ugyanis, hogy a fogyasztók a tények teljes ismeretében hozhassanak döntést, a hitel-megállapodás megkötését megelőzően megfelelő tájékoztatást kell kapniuk a hitel feltételeiről, költségeiről és kötelezettségeikről, valamint biztosítani kell az ajánlatok teljes átláthatóságát és összehasonlíthatóságát is. Az irányelv mellékleteiben foglalt „Általános európai fogyasztói hitel-tájékoztató”, valamint „Európai fogyasztói hitel-tájékoztató” biztosítja a fogyasztók számára az objektív szempontok mentén történő tájékozódás és döntés lehetőségét. Az irányelv a hitel-megállapodások alaki követelményeire,⁸¹⁵ valamint az abban foglalt információkra⁸¹⁶ vonatkozóan is megfogalmaz általános követelményeket. Meghatározza az elállás joga gyakorlásának részletes feltételeit,⁸¹⁷ a kapcsolt szerződések szabályait,⁸¹⁸ a határidő előtti visszafizetés esetén követendő gyakorlatot,⁸¹⁹ valamint magának a hitel-megállapodásnak az engedményezése esetén alkalmazandó tájékoztatási kötelezettség tartalmát.⁸²⁰ Az irányelv részletesen taglalja a teljes hiteldíj mutató kiszámítását,⁸²¹ és szabályokat tartalmaz a hitelközvetítők vonatkozásában is.⁸²²

Az irányelv hatálya a hitel-megállapodásokra terjed ki,⁸²³ meghatározva azokat, amelyekre az irányelv nem vonatkozik.⁸²⁴ Az irányelv a pénzügyi lízinget illetően az irányelv magyar fordítású szövegében akként rendelkezik, hogy nem alkalmazható az irányelv azokra a „*bérleti vagy haszonbérleti*

---

⁸¹³ 2008/48/EK irányelv 4. cikk

⁸¹⁴ 2008/48/EK irányelv 5. cikk

⁸¹⁵ 2008/48/EK irányelv 10. cikk (1) bekezdés

⁸¹⁶ 2008/48/EK irányelv 10. cikk (2) bekezdés

⁸¹⁷ 2008/48/EK irányelv 14. cikk

⁸¹⁸ 2008/48/EK irányelv 15. cikk

⁸¹⁹ 2008/48/EK irányelv 16. cikk

⁸²⁰ 2008/48/EK irányelv 17. cikk

⁸²¹ 2008/48/EK irányelv 19. cikk és I. számú melléklet

⁸²² 2008/48/EK irányelv 21. cikk

⁸²³ 2008/48/EK irányelv 2. cikk (1) bekezdés c)

⁸²⁴ 2008/48/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés

megállapodásokra, amelyek esetében a megállapodás tárgyának tekintetében sem maga a megállapodás, sem más különálló megállapodás nem írja elő a megvásárlás kötelezettségét, a megvásárlás kötelezettsége fennáll, ha arról a hitelező egyoldalúan⁸²⁵ határoz.”⁸²⁶ A bérleti és haszonbérleti szerződésekkel szemben az angol fordítás „*hiring or leasing agreements*”, a német fordítás „*Miets- und Leasingsverträge*”, míg a francia nyelvű szöveg „*de location ou de crédit-bail*”-ről tesz említést, tehát a német, a francia és angol nyelvű szöveg kifejezetten utal a lízingszerződésre. Mindebből pedig az következik, hogy az irányelv tárgyi hatálya a zárt végű pénzügyi lízingszerződésekre vonatkozik, azaz azokra a szerződésekre, amelyek már eleve rendelkeznek a futamidő végén történő automatikus tulajdonjog-átszállásról. Az opciós jogot biztosító, nyílt végű pénzügyi lízingszerződéseket viszont álláspontunk szerint nem lehet úgy értelmezni, amely alapján a lízingbevevő kötelessége lenne a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzése, hiszen a lízingbevevő az egyoldalú hatalmasság birtokában a futamidő végén dönt arról, hogy meg kívánja szerezni a lízingtárgy tulajdonjogát vagy sem. Az más kérdés, hogy az esetek döntő többségében a lízingbevevők élnek az opciós jogukkal, hiszen a lízingdíjak megfizetésével a vételár maradványérték nélküli részét már kiegyenlítették.

A brüsszeli jogalkotó szándéka az volt, hogy a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését elő nem író lízingszerződéseket a bérleti szerződések mellett kivételként nevesítse, és ezzel a pontosítással egységesítse a kialakult joggyakorlatot.⁸²⁷ Az eredmény azonban az lett, hogy az irányelv kivonja hatóköréből a pénzügyi lízingszerződések meghatározó hányadát. Ha pedig figyelembe vesszük azt, hogy a lízingbeadók praktikus okokból az irányelv tükrében úgy fogják kialakítani szabványszerződéseiket, hogy a tulajdonjog automatikus átszállása helyett csak opciós jogot biztosítanak, könnyen belátható, hogy a lízingszerződések tekintetében megfogalmazott kivétel

---

⁸²⁵ A magyar jogalkalmazói gyakorlatban nem terjedt el az a megoldás, amikor a lízingbeadó dönt egyoldalúan a lízingtárgy lízingbevevő általi megvásárlási kötelezettségéről. A német jogban azonban *Andienungsrecht* néven ismert a lízingbeadó ilyen egyoldalú alakító joga.

⁸²⁶ 2008/48/EK irányelv 2. cikk (2) bekezdés d) pontja

⁸²⁷ HOFFMANN, Markus: i.m., 187. o.

üressé válik, és valamennyi pénzügyi lízingszerződésnek az irányelv tárgyi hatálya alá tartozását fogja megszüntetni.⁸²⁸

Megítélésünk szerint helytelen az új irányelv megközelítése, hiszen semmi sem indokolja az opciós jogot biztosító és a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését előíró pénzügyi lízingszerződések közötti különbségtételt különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az opciós jog gyakorlására szinte mindig sor kerül. A pénzügyi lízingszerződések más finanszírozási típusú szerződések alternatívájaként vannak jelen a piacon, így a fogyasztói többletvédelemnek véleményünk szerint a pénzügyi lízing valamennyi típusára ki kellene terjednie.

5. A jövő útjai

A hitel-megállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelvből eredő implementációs kötelezettségüknek a tagállamoknak 2010. május 12. napjáig kell eleget tenniük, melyre figyelemmel kíváncsian várjuk, hogy a német és a magyar jogalkotó miként birkózik meg a feladattal a pénzügyi lízinget illetően.

5.1. A német megoldás

A német jogalkotó élve a 87/102/EGK irányelvből eredő minimum-harmonizációs lehetőséggel, megelőzte korát, és olyan jogintézményeket is szabályozott magánjogi kódexében, amelynek kötelező bevezetését csak az új direktíva irányozza elő. A fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló új irányelv a BGB ismételt módosítását teszi szükségessé, ami érinteni fogja a kódex pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó 500. §-át is. A teljes harmonizáció elvére épülő szabályozás miatt a fogyasztói hiteljog normarendszerét teljes egészében ki kell terjeszteni a pénzügyi lízingszerződésre, de kizárólag azokra, amelyek az irányelv tárgyi hatálya alá esnek, azaz a lízingtárgy megvásárlási kötelezettségét irányozzák elő. A német jogalkotó a BGB módosítására irányuló - irányelvnek megfelelő -

---

⁸²⁸ HOFFMANN, Markus: i.m., 187. o.

törvényjavaslatot már elkészítette.⁸²⁹ A törvényjavaslat a BGB 500. §-ának hatályon kívül helyezésével nem kívánja a jövőben a pénzügyi lízingszerződést megnevezni. Helyette a BGB külön szakasza egyéb pénzügyi megoldások cím alatt kiterjeszteni a fogyasztói hitel jog normáit a visszerhasználati szerződésekre, ha a megállapodás a fogyasztó kötelezettségévé teszi a dolog tulajdonjogának megszerzését, vagy a megállapodás szerint a vállalkozó kérheti a fogyasztótól a dolog tulajdonjogának megszerzését, valamint ha a megállapodás alapján a fogyasztó a szerződés megszűnésével a dolog meghatározott értékéért helytállni tartozik. Ez utóbbi kitétel nyilvánvalóan nem felel meg az irányelvnek, de a német jogalkotó szerint semmi nem indokolja a tulajdonjog megszerzését kötelezettségként előíró és a maradványérték garanciát (*Restwertgarantieklausel*) tartalmazó, végső soron teljes amortizációt eredményező pénzügyi lízingszerződések közötti különbségtételt. A szabályozásra az ad alapot, hogy az irányelv tárgyi hatálya ezekre a szerződésekre nem terjed ki.

5.2. A magyar megoldási lehetőség

Véleményünk szerint a hitel-megállapodásokról szóló új irányelv a pénzügyi lízing magyar gyakorlata kapcsán feltárt kardinális problémák döntő többségének orvoslására alkalmasnak tűnik. Előremutónak tekinthető a prekontraktuális időszakban előírt információs kötelezettség, a meghatározott nyomtatvány formájában történő tájékoztatási kötelezettség, alaki, tartalmi követelmények, az előtörlesztés szabályozása, a hitelközvetítőre vonatkozó részletszabályok. Az irányelv egyes előírásainak, mint például a fogyasztói elállási jog vagy kapcsolt szerződések pénzügyi lízingre történő adekvát alkalmazhatóságát a jogalkalmazásnak, illetve a jogtudománynak kell áthidalnia. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy az irányelv implementációja nem nyújthat védelmet a fogyasztók számára valamennyi pénzügyi lízingszerződést illetően, mivel az irányelv tárgyi hatálya kizárólag a lízingtárgy megvásárlási kötelezettségét előíró pénzügyi lízingre terjed ki.

---

⁸²⁹ Gesetzentwurf der Bundesregierung
(www.bmj.de/files/-/3370/RegE_Verbraucherkreditrichtlinie.pdf, letöltés ideje: 2008. 12.10.)

Az irányelvből eredő implementációs kötelezettség folytán álláspontunk szerint lehetőség nyílik a magyar jogalkotó számára arra, hogy megszüntesse a fogyasztási kölcsön közjogi normák közötti „elbújtatását” és két külön törvényben történő szabályozását. Véleményünk szerint egységesebb és átláthatóbb szabályozást teremtene, ha a fogyasztói hitelről szóló irányelv implementációját, más fogyasztói szerződésekhez hasonlóan, egy külön törvényben oldaná meg a jogalkotó. Ennek a külön jogszabálynak a tárgyi hatálya alá lehetne vonni a pénzügyi lízinget függetlenül attól, hogy opciós jogot biztosít, vagy automatikus tulajdonjog átszállásról rendelkezik. A fogyasztói hitel jog normái a lízingtárgy megvásárlási kötelezettséggel járó pénzügyi lízingre az irányelvből fakadóan, míg az opciós jogot biztosító, azaz az irányelv hatálya alá nem vonható pénzügyi lízingre a magyar jogalkotó saját elhatározása alapján terjedhetne ki. Ez utóbbira a teljes harmonizáció elvére helyezkedő új irányelv tükrében az teremti meg a jogi alapot, hogy az opciós jogot biztosító, megvásárlási kötelezettséget elő nem író pénzügyi lízing nem tartozik az irányelv tárgyi hatálya alá, ennek következtében pedig a tagállamok e körben az irányelvtől eltérő jogszabályokat alkothatnak és tarthatnak fenn.

Mint fentiekben utaltunk rá új Ptk. Törvényjavaslatunk kodifikálni kívánja a fogyasztási kölcsönből fogyasztói kölcsönné átnevezett jogintézményt. A Törvényjavaslat a fogyasztói kölcsönszerződés kapcsán néhány témakörre szorítkozik, így az egyoldalú kógenciára, az írásbeli alaki követelményre, a határidő előtti teljesítés lehetőségére és az engedményezés joghatásaira tér ki, ami egyben kétségessé teszi annak kódexben történő szabályozásának szükségességét. Nem tartjuk elfogadhatónak az új Ptk. Törvényjavaslat fogyasztói kölcsönszerződés nevesítésére irányuló törekvését azért sem, mivel a fogyasztási kölcsön jelenleg két külön törvényben fellelhető szabályozása mellé egy újabbat alkotna. Ily módon a fogyasztói kölcsönszerződés normaanyaga tovább többszöröződné és még inkább fragmentálissá válna, ami megnehezítené a fogyasztó számára is az alkalmazandó jog megtalálását.

A Törvényjavaslat pozitívumaként értékelhető ugyanakkor, hogy az irányelvnek megfelelően, a fogyasztói kölcsön gazdasági tartalmából indul ki és a fogalmi definiálás során a fogyasztói kölcsön szerződésekkel egy tekintet alá veszi a részletfizetést, illetve a halasztott fizetést.⁸³⁰ Bár az irányelv tárgyi hatálya - mint a fentiekben utaltunk rá - ennél tágabb, hiszen fogyasztói hitelnek minősülnek az *egyéb pénzügyi megoldások*, köztük a lízingtárgy megvásárlását kötelezettségként előíró pénzügyi lízing is. Ez a generálmegfogalmazás teszi lehetővé, hogy az irányelv igazodjon a gazdasági élet ihlette újabb hitelfajtákhoz, és ne érje diszkrimináció a fogyasztót azért, mert olyan hiteltípust vesz igénybe, amely a fogyasztói hitel fogalmában nincs tételesen felsorolva. Amennyiben a magyar jogalkotó úgy határoz, hogy a fogyasztói kölcsönszerződést mégiscsak kodifikálja az új Ptk.-ban, úgy a fogyasztói kölcsönszerződés fogalmának további tágítása az „egyéb pénzügyi megoldások” kitétellel álláspontunk szerint azért is feltétlenül szükséges, mivel ellenkező esetben az új fogyasztói hitelről szóló irányelvből eredő implementációs kötelezettség miatt kellene módosítani a már esetlegesen elfogadott új magánjogi kódexünket.

---

⁸³⁰ Törvényjavaslat 5:333. §

IX. A FOGYASZTÓI PÉNZÜGYI LÍZING A LÍZINGSZERZŐDÉS ÚJ PTK.-BAN TÖRTÉNŐ KODIFIKÁCIÓJÁNAK TÜKRÉBEN

Jelen fejezetben a lízingszerződés új Ptk.-ban történő kodifikációjának a fogyasztói pénzügyi lízingre gyakorolt hatását kívánjuk vizsgálni, és egyben megkerülhetetlennek ítéljük a lízingszerződések kodifikációja kapcsán felmerülő anomáliák rövid felvázolását.⁸³¹

1. Az új Polgári Törvénykönyv koncepciójától a Törvényjavaslatig, avagy út a lízingszerződés kodifikálása felé

A Ptk. rekodifikációs munkája az 1989-90-es évek törekvéseit követően 1998-ban kezdődött meg újra, azt követően, hogy a Kormány határozatot hozott a polgári jog rekodifikációjának szükségességéről és az erre irányuló munka megindításáról.⁸³² A rekodifikáció célja kezdetben - többek között - éppen a gyakorlati életben megjelent és nagy számban elterjedt új típusú szerződések szabályozása volt, amelyhez képest a kodifikáció medre jelentősen kiteljesedett, és más irányvonalat vett fel.

1.1. Az új Polgári Törvénykönyv Koncepciója

2007 szeptemberéig a rekodifikációt a Kormány által megbízott Polgári Jogi Kodifikációs Főbizottság, illetve a Polgári Jogi Kodifikációs Szerkesztőbizottság irányította. A Szerkesztőbizottság a Magyar Közlöny 2002. január hó 31-ei számában tette közzé Az új Polgári Törvénykönyv koncepcióját.⁸³³ A Koncepció a monista felfogás mellett foglalt állást, és egységesen kívánta szabályozni a kereskedelmi forgalom és a nem fogyasztói minőségben szerződő magánszemélyek szerződéses viszonyait azzal, hogy gondoskodni kell a fogyasztói szerződések kivételes szabályairól. Ez a

⁸³¹ A kodifikáció kapcsán felmerülő anomáliákról lásd bővebben: VARGA Nelli: Lízingszerződés az új Ptk.-ban, *Gazdaság és Jog*, 2008/7-8., 9-16. o.

⁸³² 1050/1998. (IV. 24.) Korm. határozat a polgári jogi kodifikációról

⁸³³ Magyar Közlöny 2002. évi 15. szám II. kötet (2002. január hó 31.)

megoldás a Konceptió szerint azzal az előnnyel is jár, hogy könnyebben beilleszthetők egy leendő Polgári Törvénykönyvbe az olyan újabb keletű szerződéstípusok, mint például a lízingszerződés.⁸³⁴ A Konceptió szerint a vegyes, több szerződéstípus tartalmi elemeit elegyítő, a gyakorlatban már nevesített szerződéstípusok új Ptk.-ba történő felvétele célszerű, de nem könnyű feladat. A Konceptió szerint az egyik megoldás az lehet, hogy az adott szerződésfajtát a jellegadó tartalmi eleméhez legközelebb álló nevesített szerződéstípus körében helyezzük el, a szükséges eltérő szabályokkal vagy másik szerződéstípusra történő utalással. Ez alapján a lízing, illetve annak altípusai esetén a befogadó anyatípus a részletvétel lehet, a haszonbérleti illetve finanszírozási lízingnél a hitelszerződés szabályainak kiegészítő alkalmazásával.⁸³⁵

A 2002-ben közzétett Konceptióra érkezett észrevételek alapján a Szerkesztőbizottság elkészítette a Konceptió átdolgozott változatát Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója és tematikája címen, melyet a Kormány 1003/2003. (I.25.) Korm. határozatával fogadott el.⁸³⁶ Ez a Konceptió a lízingszerződés tekintetében a 2002-ben közzétetthez képest változást nem tartalmazott.

1.2. A Szerkesztőbizottság 2006. évi Javaslat

A Szerkesztőbizottság a 2006. év folyamán az Igazságügyi Minisztérium honlapján tette közzé az új Polgári Törvénykönyv szövegének indokolt tervezetét.⁸³⁷ A Javaslat nem hagyja figyelmen kívül azokat a gyakorlatban tömegessé vált szerződéseket, amelyek jobbra már meglévő szerződéstípusok elemeit vegyítik, mint például a lízing, faktoring vagy franchise-megállapodások. A Javaslat indokolása ugyanakkor rámutat arra, hogy a lízingszerződések vegyes tartalmú megállapodások, amelyekben - a konkrét szerződés hangsúlyaitól függően - az adásvétel (részletvétel), bérlet elemei

---

⁸³⁴ Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója, Magyar Közlöny 2002. évi 15. szám II. kötet, 104. o.

⁸³⁵ Az új Polgári Törvénykönyv koncepciója, Magyar Közlöny 2002. évi 15. szám II. kötet, 147. o.

⁸³⁶ Magyar Közlöny 2003. évi 8. szám (2003. január hó 25.)

⁸³⁷ www.im.hu (letöltés ideje: 2007. március hó 14.)

vegyülnek, amelyekhez egy hitelviszony is kapcsolódik. A Javaslat éppen a lízingszerződések vegyes jellegére figyelemmel nem kívánja mesterségesen egységes típusba gyúrni a gyakorlatban változatos lízingszerződéseket, melyre tekintettel nem kíván a lízingszerződésből Ptk.-ban nevesített önálló szerződéstípust alkotni. A Javaslat ugyanis abból indul ki, hogy a gyakorlat igényei teljes mértékben kielégíthetők azokkal a diszpozitív szabályokkal, amelyeket a lízingszerződésbe vegyülő egyes szerződéstípusoknál a Ptk. előír. A jogalkalmazásban és a mindennapi életben gondot okozó olyan kérdések, mint a lízingbeadó hibás teljesítéséért való felelősségének kizárása a bérlet részletszabályainak bővítésével rendezhetők.⁸³⁸

A Javaslat indokolása a kötelmi jogi könyv különös részében a lízingszerződésbe vegyülő egyes szerződéstípusok körében reflektál a lízingszerződés kapcsán jelentkező kodifikációs igényre. A Javaslat normaszövege a részletvétel szabályainak körében továbbra is lehetővé teszi a tulajdonjog fenntartásában való megállapodást. A Javaslat indokolása akként foglalt állást, hogy az üzleti életben gyakran előforduló lízingszerződések esetén a tulajdonjog-fenntartásra és a részletvételre vonatkozó szabályok kellő módon szabályozzák a lízingszerződésből eredő jogviszonyokat is, melyre figyelemmel önálló szerződéstípusként való szabályozásuk szükségtelen. A Javaslat indokolása kiemeli, hogy a lízingszerződések lényegét nem a lízingbeadó tulajdonában álló dolog használatának átengedése képezi, hanem annak középpontjában a tulajdon-átruházás áll, melynek során a vételár teljes kiegyenlítéséig fenntartott tulajdonjog a lízingbeadó szerződési biztosítékát képezi. A részletvétel szabályai a lízingszerződés megszűnése esetén alkalmazandó elszámoláshoz is segítséget nyújthatnak, hiszen a lízingbeadó felmondása esetén a lízingbevevőnek a Javaslat normaszövege szerint használati díjat kell fizetnie, illetve meg kell térítenie azt a kárt, ami a dolog rendeltetésszerű használatát meghaladja.⁸³⁹

A Javaslat indokolása a bérleti szerződések körében megjegyzi, hogy bár a bírói gyakorlat a használati elem dominanciája miatt a bérleti szerződéshez

---

⁸³⁸ Javaslat V. Könyv: Kötelmi Jog, Harmadik rész: Egyes szerződések 1. pontjának indokolása

⁸³⁹ Javaslat 5:191. § (2) bek.

közelinek tekinti a lízingszerződést, a Javaslatban végül mégsem kerül a bérleti szerződés egyik altípusaként szabályozásra. Ezt a Javaslat azzal indokolja, hogy a lízing nem rendelkezik a tipizáláshoz szükséges kellően egységes ügyleti tartalommal, ami a kodifikációhoz szükséges absztrakt tartalmi elemek megfogalmazását lehetővé tenné. A lízingszerződések két alaptípusa, a pénzügyi lízing és az operatív lízing közötti lényeges különbségek már az egységes definiálást lehetetlenné teszik. A lízing egyes tartalmi elemeinek, például a kárveszély telepítésének Ptk.-beli szabályozása azon túlmenően, hogy a szerződési szabadság korlátozását jelentené, az ilyen jellegű jogviszonyokat megmerevítené, melyre vonatkozó gyakorlati igény sem merül fel a szerződő felek részéről. A Javaslat indokolása szerint olyan szabályozásra kell törekedni, ami alkalmas arra, hogy a lízingszerződések háttérjogát képezze, és kielégíti az egyes kérdések kapcsán felmerülő szabályozási igényeket.

A lízingszerződésekkel kapcsolatosan sokszor felmerülő hibás teljesítés miatti szavatossági felelősség korlátozását illetően a Javaslat normaszövege a bérlet körében tartalmaz a lízingszerződésekre is alkalmazható rendelkezéseket. A Javaslat 5:313. §-a foglalkozik - a lízingszerződésekre is alkalmazható - bérbeadó felelősségének korlátozásával. Ez alapján *„ha a bérbe adott dolgot a bérbeadó a bérlő részletes leírása és utasításai alapján, a bérlő által az érdekeivel megegyezőnek tartott feltételek mellett, abból a célból vásárolta meg, hogy annak használati jogát a bérlő részére ellenérték fejében átengedje, bérbeadót szerződés eltérő rendelkezése hiányában a szavatossági felelősség csak akkor terheli, ha közreműködött az eladó kiválasztásában vagy a dolog részletes leírásában, vagy a bérlő bízott a bérbeadó szakértelmében és véleményében.”*⁸⁴⁰ A normaszöveg ily módon történő megfogalmazása megítélésünk szerint túl általános megfogalmazású, ami végső soron a bíróság számára eredményezne többletmunkát. Ebben az esetben a bérlő és a bérbeadó egyetemlegesen jogosultak a dolog eladójával szemben az adásvételi szerződés alapján a vevőt megillető igények érvényesítésére azzal, hogy a

---

⁸⁴⁰ Javaslat 5:313. § (1) bek.

bérlő az elállás jogát csak a bérbeadó hozzájárulásával gyakorolhatja. Az elállási jog gyakorlásának korlátozása azzal támasztható alá, hogy a lízingbeadó a lízingbevevő elállási jogának mint szavatossági igénynek a gyakorlásával a legfontosabb biztosítékától a lízingtárgy tulajdonjogától esne el. A Javaslat fenti rendelkezése lényegében a szerződési és bírói gyakorlatot, valamint az UNIDROIT egyezmény által is követett általánosan elfogadott konstrukciót emelné be magánjogi kódexünkbe,⁸⁴¹ és megoldaná a lízingszerződések hibás teljesítése miatti szavatossági felelősség problematikáját azokban az esetekben, amikor a lízingszerződések e vonatkozásban nem tartalmaznak rendelkezéseket, ami mindenképpen a fogyasztók érdekét szolgálná.⁸⁴²

A Javaslat a fenti szabályozást a bérleti szerződés körében a bérbeadó felelőssége kapcsán tartalmazza anélkül, hogy a lízingszerződésről említést tenne. A normaszövegből és a Javaslat indokolásából derül ki, hogy azt a lízingszerződésre is lehet alkalmazni, teret engedve ezáltal a lízingszerződések sokszínűségének, illetve egyéb szerződési konstrukcióknak.⁸⁴³ Egyet lehet érteni a Javaslat ezen törekvésével, hiszen amennyiben kizárólag a lízingszerződésekre korlátozná a jogalkotó a fenti rendelkezések alkalmazását, az egyidejűleg valamilyen fogalmi definiálást is szükségessé tenne a lízingszerződések tekintetében, ami viszont éppen a lízingszerződések sokszínűségére figyelemmel meglehetősen nehézkes. Ugyanakkor a lízingszerződésekre is alkalmazható rendelkezések bérleti szerződések körében történő „elrejtése” a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevő számára megnehezíti az alkalmazandó jog megtalálását, mindemellett pedig a lízingszerződés bérleti jellegét hangsúlyozza, determinálva ezáltal az ítélezési

---

⁸⁴¹ Megjegyezni kívánjuk, hogy a hasonlóság mellett vannak eltérések is a normaszöveg és a bírói, vagy szerződéskötési gyakorlat illetve az UNIDROIT Egyezmény által választott megoldás között. A szerződéskötési gyakorlat nem minden esetben írja elő a lízingbeadó hozzájárulását az elállási jog gyakorlásához. Ez esetben az elállási jog gyakorlását a bírói gyakorlat a lízingszerződéstől való elállásnak tekinti. Az UNIDROIT Egyezmény 10. cikk 2. pontja pedig az elállási jog helyett felmondási jogról tesz említést és a lízingbeadó hozzájárulását követeli meg az adásvételi szerződés érvénytelenítéséhez is.

⁸⁴² A Javaslat 5:313. §-ához fűzött indokolás

⁸⁴³ A Javaslat 5:313. §-ához fűzött indokolása is utal arra, hogy a normaszöveg lízingszerződés esetén is alkalmazható.

gyakorlat irányvonalát.

1.3. A minisztériumi tervezetek

A Szerkesztőbizottság arra készült, hogy a beérkezett észrevételek alapján 2007 végére második, átdolgozott tervezetet ad át az Igazságügyi Minisztériumnak. 2007 szeptemberében azonban az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium - nem várva be a második, átdolgozott szerkesztőbizottsági tervezet elkészültét - magához vonta az első tervezet átdolgozásának feladatát és 2007. október 29-én közzétette⁸⁴⁴ a 2006-os Szerkesztőbizottsági javaslat átdolgozott változatát, majd a beérkezett észrevételek alapján 2008. március hó 25. napján módosította azt.⁸⁴⁵ Tekintettel arra, hogy a két minisztériumi tervezet között nincs olyan lényegi különbség, ami a külön tárgyalásukat indokolná, így azok az alábbiakban egyidejűleg kerülnek bemutatásra utalva a két tervezet közötti különbségekre.

A minisztériumi Ptk. tervezetek - a korábbi 2006-os Szakértői Bizottság Javaslattól eltérően - szabályozni kívánják a lízingszerződést, mint *sui generis* szerződéstípust. A tervezetek az ötödik könyv, harmadik rész, hatodik címében a pénz- és hitelviszonyok körében helyezik el a lízingszerződést, a bankszámlaszerződést követően, de a faktoring szerződést megelőzően. A szerződés pénz- és hitelviszonyok körében történő elhelyezése megítélésünk szerint annyiban vitatható, hogy az e cím alatt szabályozott szerződések tárgya tipikusan pénz, míg a lízingszerződés esetén valamilyen dolog vagy vagyoni értékű jog, de semmiképpen sem pénz és nem is biztos, hogy helyettesíthető dolog, mint a többi, e körben elhelyezett szerződésnél. Ugyanakkor a lízingszerződés pénz- és hitelviszonyok körében történő elhelyezését teszi megalapozottá a lízingfajtákon belül a pénzügyi lízing meghatározó szerepe és annak - a kölcsönszerződéshez hasonlóan - tipikus finanszírozó jellege. Tekintettel azonban arra, hogy a pénzügyi finanszírozások körében a kölcsönszerződések többek között éppen abban különböznek a

---

⁸⁴⁴ www.irm.hu (letöltés ideje: 2007. november hó 10.)

⁸⁴⁵ www.irm.hu (letöltés ideje: 2008. április hó 15.)

lízingszerződéstől, hogy lízingszerződés esetén a finanszírozott dolog tulajdonjoga a szerződés fennállta alatt a lízingbeadót illeti meg mint egyfajta sajátos biztosíték, így a rendszertani elhelyezés mindenképpen vitára adhat okot. Amennyiben egységesen és nem a két alaptípus, operatív és pénzügyi lízing mentén kívánjuk a lízingszerződést kodifikálni az új Ptk.-ban, akkor annak álláspontunk szerint a használati kötelek körében kell megtörténnie. A jogviszony tartalma alatt mind pénzügyi, mind pedig operatív lízing esetén ugyanis a használati elem a domináns. Ha a pénz- és hitelviszonyok körében helyezük el a lízingszerződést, akkor annak rendszertani elhelyezése azt fogja sugallni, hogy a lízingszerződés finanszírozási típusú szerződés, miközben annak fogalmi meghatározása⁸⁴⁶ a használati elemre helyezi a hangsúlyt és említést sem tesz a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzési lehetőségéről.⁸⁴⁷ Mindazonáltal nem vagyunk meggyőződve az egységes szabályozás helyességéről és egyáltalán a szabályozás szükségességéről. Amennyiben mindenképpen kodifikálni kívánjuk a lízinget új Ptk.-ban, úgy arra megítélésünk szerint a két alaptípus elhatárolása mentén kellene, hogy sor kerüljön. Az operatív lízinget a használati kötelek, míg a pénzügyi lízinget a tulajdonjog-fenntartásos részletvétel körében lenne célszerű elhelyezni, és ahol lehetőség mutatkozik, ott utaló jogi normák alkalmazásával az ismétlődő szabályozást és a kódex terjedelmének növelését el lehetne kerülni.

A minisztériumi tervezetek kisebb eltérésekkel meghatározzák a lízingszerződés fogalmát, a jogviszony tartalmát illetően foglalkoznak a hasznok, károk, kárveszélyviselés kérdéskörével, a dolog használatával, a hibás teljesítéssel és a lízingdíj mibenlétével, valamint a lízingszerződés megszűnésével. Egyik minisztériumi tervezet sincs figyelemmel arra az utóbbi évtizedben lezajló folyamatra, mely szerint egyre nagyobb számban veszik igénybe a lízinget mint finanszírozási formát természetes személyek privát igényeik kielégítése végett.

1.3.1. A lízingszerződés fogalma

A minisztériumi tervezetek egy egységes lízingszerződés-fogalom

⁸⁴⁶ A fogalmi meghatározást lásd jelen fejezet 1.3.1. pontban

⁸⁴⁷ Az orosz Ptk. és a lengyel Ptk. is a használati kötelek körében kodifikálja a lízinget.

meghatározására tettek kísérletet, ami - a fentebb kifejtettekre is figyelemmel - nem volt könnyű feladat, hiszen a gyakorlatban is elkülönülő két alaptípus, az operatív és a pénzügyi lízing között jelentős különbségek vannak. A fogalmi meghatározás szerint „*lízingszerződés alapján a lízingbeadó köteles a lízingbevevő által kiválasztott vagy a lízingbevevő által meghatározott feltételeknek megfelelő dolog tulajdonjogát megszerezni, illetve dolgot előállítani abból a célból, hogy azt meghatározott időtartamra a lízingbevevő használatába adja. A lízingbevevő a dolog átvételére és díj fizetésére köteles.*”⁸⁴⁸ Az első minisztériumi tervezet sokkal inkább a pénzügyi lízingre fókuszált és rögzítette a fogalmi elemek között azt is, hogy a lízingbevevő vagy az általa kijelölt harmadik személy a futamidő leteltekor jogosult a szerződésben meghatározott feltételek szerint a dolog tulajdonjogának megszerzésére.⁸⁴⁹ A második minisztériumi tervezet ezzel szemben hallgat a tulajdonjog megszerzésének lehetőségéről, miközben a lízingszerződés rendszertani besorolása azt a látszatot kelti, hogy a lízingszerződés finanszírozási típusú szerződést. Az opciót egyik minisztériumi tervezet sem tekinti - az UNIDROIT egyezményhez hasonlóan - fogalmi elemnek. A lízingszerződésre vonatkozó szabályok megfelelő alkalmazását mondják ki a minisztériumi tervezetek akkor is, ha a szerződés tárgya vagyoni értékű jog.⁸⁵⁰

1.3.2. Alakítás

Mindkét minisztériumi tervezet előírja, hogy a szerződés érvényességéhez annak írásba foglalása szükséges.⁸⁵¹

1.3.3. Hasznok, terhek, kárveszély

A minisztériumi tervezet szerint a lízingbevevő a dolog átvételétől kezdve szedi a dolog hasznait és viseli a dologgal járó terheket, valamint köteles a dolog fenntartásról és a rendeltetésszerű használatáról alkalmas állapotáról gondoskodni. A második minisztériumi tervezet pénzügyi lízingszerződés esetén már a kárveszély lízingbevevőre történő telepítését is rögzíti.⁸⁵²

---

⁸⁴⁸ A 2008. március hó 25. napján közzétett második minisztériumi tervezet 5:335. § (1) bekezdés

⁸⁴⁹ A 2007. október hó 29. napján közzétett első minisztériumi tervezet 5:367. § (2) bekezdés

⁸⁵⁰ Második minisztériumi tervezet 5:342. § (1) bek.

⁸⁵¹ Második minisztériumi tervezet 5:335. § (2) bek.

⁸⁵² Második minisztériumi tervezet 5:336. § (2) bek.

1.3.4. A dolog használata

A tervezetek szerint a lízingbevevő a dolgot rendeltetésének és a szerződésben foglaltaknak megfelelően használhatja, felelős minden olyan kárért, amely a rendeltetésellenes, szerződésellenes használat következménye.⁸⁵³

A gyakorlatban problémaként jelentkező esetekre reagált a Ptk. tervezetek azon rendelkezése, mely szerint a lízingbevevő csak a lízingbeadó előzetes hozzájárulásával alakíthatja át, dolgozhatja fel, egyesítheti, vegyítheti a dolgot más dolgokkal, vagy építheti be ingatlanba. Az eredeti állapot helyreállításának költségei ez esetben a lízingbevevőt terhelik.⁸⁵⁴

A bérleti szerződéshez hasonlóan a lízingszerződés tartalma alatt a lízingbeadó jogosult a használat ellenőrzésére a lízingbevevő szükségtelen háborítása nélkül, követelheti a szerződésellenes és rendeltetésellenes használat megszüntetését, ebből eredő kárának megtérítését, illetve súlyosság vagy ilyen használat továbbfolytatódása esetén a lízingszerződést azonnali hatállyal felmondhatja.⁸⁵⁵

Szabályozná az új Ptk. a dolog használatának harmadik személy részére történő átengedését. Ez alapján a lízingbevevő csak és kizárólag a lízingbeadó engedélyével engedheti át a lízingtárgy használatát harmadik személynek, mely esetben a használó magatartásáért úgy felel, mint sajátjáért. Amennyiben a dolog használatát a lízingbeadó engedélye nélkül engedi át harmadik személynek, úgy felel minden olyan kárért, ami enélkül nem következett volna be.⁸⁵⁶

1.3.5. A hibás teljesítésből eredő jogok gyakorlása

Az első tervezet bonyolult szabályozásához képest a második minisztériumi tervezet egyszerűbb megfogalmazást követ a hibás teljesítés körében. Nem változtatott ugyanakkor azon a kiindulási ponton, mely szerint a dologgal, illetve használat-átengedéssel összefüggésben a lízingbeadót

---

⁸⁵³ Második minisztériumi tervezet 5:337. § (1) bek.

⁸⁵⁴ Második minisztériumi tervezet 5:337. § (2) bek.

⁸⁵⁵ Második minisztériumi tervezet 5:337. § (3) bek.

⁸⁵⁶ Második minisztériumi tervezet 5:338. §

szavatossági felelősség nem terheli, kivéve ha a felek a lízingszerződésben erről kifejezetten megállapodtak, vagy a lízingbeadó a dolog tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződésben ezen jogáról a lízingbevevő hozzájárulása nélkül lemondott.⁸⁵⁷ Ennek ellentételezéseként azonban a Ptk. tervezetek törvényi rangra emelnék a gyakorlatban kialakult engedményezési konstrukciót: „*A dolog tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződés hibás teljesítéséből eredő jogok – az elállás kivételével – a lízingszerződés, vagy ha a dolog tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződés későbbi, úgy ennek megkötésével, a lízingbevevőre szállnak át azzal, hogy a dolog kicserélése esetén átvett új dolgon a lízingbeadó szerez tulajdonjogot.*”⁸⁵⁸

A rendelkezés több szempontból vitatható. Egyrészt nem minden esetben tulajdonjog-megszerzésre irányuló szerződés jön létre az eredeti lízingtárgy tulajdonos és a lízingbeadó között. Főképp operatív lízing esetén elképzelhető az az eset, hogy a lízingbeadó a lízingtárgynak nem a tulajdonjogát szerzi meg, csupán azt a jogot, hogy lízingbe adhassa. Másrészt nem egyértelmű a megfogalmazásban, hogy „a dolog tulajdonjogának megszerzésére irányuló szerződés” a konstrukciót lezáró és a lízingtárgy tulajdonjogának lízingbevevő általi megszerzését jelenti, vagy lízing alapszituációját képező azon szerződést, amely alapján a lízingbeadó megszerzi a lízingtárgy feletti rendelkezési jogot. Nyilvánvalóan a szöveggörnyezetből kiderül, hogy ez utóbbiról van szó, de nem biztos, hogy egy laikus jogkövető számára is ez elsőként érthetővé válik. További sarkalatos kérdés, hogy a szavatossági jogok közül a lízingbevevő még a lízingbeadó hozzájárulásával sem gyakorolhatja az elállás jogát, ezzel ugyanis csak a lízingbeadó élhet a normaszöveg értelmezése alapján, akinek viszont szavatossági felelősségét éppen a Ptk. tervezet zárja ki. Mindebből pedig az következik, hogy a lízingbeadót a szerződés alapján szavatossági felelősség nem terheli, azaz a lízingbevevő az elállás jogát szavatossági jogként a lízingszerződés tekintetében nem gyakorolhatja, a szállítóval szembeni adásvételi szerződéstől való elállás jogának gyakorlása pedig a lízingbeadó hozzájárulásától függ.

⁸⁵⁷ Második minisztériumi tervezet 5:339. § (1) bek.

⁸⁵⁸ Második minisztériumi tervezet 5:339. § (2) bek.

1.3.6. Lízingdíj

A lízingdíj a tervezet szerint a szerződésben meghatározott időszakonként előre jár.⁸⁵⁹ A rendeltetésszerű használat lízingbeadónak fel nem róható akadálya vagy korlátozása a lízingbevevő díjfizetési kötelezettségét nem érinti, ugyanakkor harmadik személy részéről az akadályoztatásra vagy korlátozásra tekintettel bármilyen jogcímen teljesített pénzszolgáltatás, biztosítási összeg vagy kártérítés fizetése csak a lízingbeadó kezeihez történhet.⁸⁶⁰

1.3.7. A lízingszerződés megszűnése

A tervezet a rendes felmondás jogát főszabály szerint mind a lízingbeadó, mind pedig a lízingbevevő oldaláról kizárja.⁸⁶¹ Ugyanakkor a kölcsönszerződéshez hasonlóan nevesíti a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási okait.⁸⁶² A lízingdíj és egyéb lízingszerződésből eredő költségek nem fizetése esetére a lízingbeadó számára biztosított azonnali hatályú felmondás jogát mindkét minisztériumi tervezet csak akkor teszi lehetővé, ha a lízingbevevőt határidő túzásával és a következményekre való figyelmeztetéssel a hátralék megfizetésére felszólította, és a lízingbevevő e határidő elteltéig sem fizetett.⁸⁶³

A minisztériumi tervezetek a szerződés idő előtti megszűnése esetén követendő elszámolásra is tartalmazznak előírást. Ez alapján a lízingbeadó érvényesítheti a szerződés megszűnéséig esedékessé vált követeléseit, a hátralevő időre fennmaradó díját, köteles azonban ebbe beszámítani a dolog későbbi hasznosításából, értékesítéséből származó vagy a dologgal kapcsolatosan más jogcímen hozzá befolyt kifizetések összegét, feltéve, hogy a lízingbevevő a dolog tulajdonjogát nem szerzi meg.⁸⁶⁴

---

⁸⁵⁹ Második minisztériumi tervezet 5:340. § (1) bek.

⁸⁶⁰ Második minisztériumi tervezet 5:340. § (2) bek.

⁸⁶¹ Második minisztériumi tervezet 5:341. § (2) bek.

⁸⁶² Második minisztériumi tervezet 5: 341. § (3) bek.

⁸⁶³ Első minisztériumi tervezet 5:372. § (3) bek., második minisztériumi tervezet 5:341. § (3) bek. a.) pont

⁸⁶⁴ Második minisztériumi tervezet 5:341. § (5) bek.

1.4. A Szakértői Javaslat

Vékás Lajos professzor irányítása alatt - részben a Szerkesztőbizottság egyes tagjainak, részben más szakértőknek a közreműködésével - készült el a 2006-ban közzétett első tervezet átdolgozott változata. Ez a nem hivatalos tervezet 2008 márciusában könyv formájában, Szakértői Javaslat néven jelent meg a minisztériumi tervezettől függetlenül.

A Szakértői Javaslat - a Szerkesztőbizottsági Javaslattal összhangban - továbbra sem kívánja a lízingszerződést akár önálló, akár valamelyik szerződéstípus altípusaként szabályozni, illetve annak fogyasztói változatát többletvédelemben részesíteni. A Szakértői Javaslat elismeri, hogy a lízingügyletek egyre jelentősebb szerephez jutnak a kis- és középvállalkozások finanszírozásában, a lízingpiac folyamatosan nő, így egyre nagyobb igény jelentkezik a piac és a gyakorlat részéről a lízing szabályozására vonatkozóan. A Szakértői Javaslat zálogszerződésként tekinti érvényesnek a pénzügyi lízing néven elterjedt szerződési konstrukciókat, ezzel az átminősítéssel a Szakértői Javaslat új koncepciót valósít meg, melyre figyelemmel a lízingszerződés tipizálása értelmetlen.⁸⁶⁵ A Szakértői Javaslat a zálogszerződés körében a tulajdonjog biztosítéki célú fenntartása kapcsán rendelkezik a pénzügyi lízing zálogszerződéssé történő átminősítéséről:

„Zálogszerződésként érvényes az olyan megállapodás, amely a bérbeadó bérleti díj követelésének biztosítása céljából tulajdonjog-fenntartásra irányul, feltéve, hogy a bérlő a bérlet időtartamának végén ellenérték nélkül vagy névleges ellenérték fejében megszerzi vagy vételi joga alapján megszerezheti a bérelt dolog tulajdonjogát, vagy a bérlet időtartama megegyezik az ingó dolog hátralévő hasznos élettartamával vagy annál hosszabb. A követelés biztosítása céljából tulajdonjogát fenntartó bérbeadót zálogjogosultnak, míg a bérlőt zálogkötelezettnek kell tekinteni.”⁸⁶⁶

A pénzügyi lízing zálogszerződéssé történő átminősítése kettős következménnyel jár: egyrészt a lízingbevevő tulajdonjogot szerez, másrészt a lízingtárgyon a lízingbeadó javára zálogjog jön létre. A lízingbeadó

⁸⁶⁵ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 1015. o.

⁸⁶⁶ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 665. o., Szakértői Javaslat 4:107. §

zálogjogosultként érvényesítheti a hátralékos lízingdíj és járulécai iránti követelését, zálogjogára azonban harmadik személyekkel szemben csak akkor hivatkozhat, ha azt bejegyezték a zálogjogi nyilvántartásba. A pénzügyi lízing zálogszerződéssé minősítéséhez szorosan kapcsolódik a zálogjogok rangsorára vonatkozó azon szabály, mely meghatározott feltételek mellett kielégítési elsőbbséget biztosít a lízingbeadó lízingdíj követelését biztosító pénzügyi lízing ingó tárgyát terhelő zálogjognak.⁸⁶⁷

A zálogszerződéssé történő átminősítés azonban csak azon lízingügyletekre terjed ki, amelyek finanszírozási típusúak. Maga a Szakértői Javaslathatározza meg, hogy a zálogszerződéssé történő átminősítést csak olyan lízingügylet esetében kell alkalmazni, amelyek futamidejének lejártával a lízingbevevő tulajdonjogot szerez, illetve opciós joga alapján tulajdonjogot szerezhet, vagy elhasználja a dolgot.⁸⁶⁸

Több szempontból is vitára okot adó megoldást választ a Szakértői Javaslathat a pénzügyi lízing zálogszerződéssé történő minősítésével. Egyrésztől kérdéses, hogy amennyiben a lízingbevevő tulajdonjogot szerez a lízingtárgyon, a lízingbeadót pedig csupán zálogjog illeti meg azon, nem üresedik-e ki éppen a jogintézmény lényege, és halványodik el annak gyakorlati jelentősége azáltal, hogy a lízingbeadót nem illeti meg a legfőbb biztosíték, a lízingtárgy tulajdonjoga. Tény ugyanis, hogy a lízingtárgy feletti tulajdonjog mindenképpen „erősebb biztosítékot” jelent a zálogjoggal szemben, amelyre a lízingbeadó harmadik személyekkel szemben - a Szakértői Javaslathszerint is - csak akkor hivatkozhat, ha azt a zálogjogi nyilvántartásba bejegyezték. Úgy véljük, hogy a gyakorlatban főként az alacsony összegű finanszírozással megvalósuló fogyasztói pénzügyi lízing esetén a zálogjognak a zálogjogi nyilvántartásba történő bejegyzése még a zálogjogi nyilvántartás on-line jellege mellett is további költséget jelentene a lízingbevevő számára.

Vitatható továbbá az átminősítés dogmatikai szempontból is, hiszen a Szakértői Javaslathat a pénzügyi lízing zálogszerződéssé minősítésével egy eredendően a gazdasági élet ihlette *sui generis* szerződéstípust nem a

⁸⁶⁷ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 692. o., Szakértői Javaslathat 4:144. §

⁸⁶⁸ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 666. o.

hagyományos szerződéstipológia keretei között kísérel meg elhelyezni, hanem a szerződést biztosító mellékkötelmek körébe tartozó zálogszerződésnél. A pénzügyi lízing zálogszerződéssé minősítése megítélésünk szerint olyan mértékű beavatkozást jelentene a szerződő felek jogviszonyába, amely éppen a lízingszerződést létrejöttét lehetővé tevő szerződési szabadság korlátozását jelentené.

A Szakértői Javaslat pozitívumaként említendő, hogy a kielégítési jog gyakorlása során az általánostól eltérő szabályok vonatkoznak a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre. Ez alapján a zálogjogosult csak nyilvános értékesítés formájában értékesítheti a zálogtárgyat és semmilyen körülmények között nem szerezheti meg kielégítése fejében a zálogtárgy tulajdonjogát.⁸⁶⁹

A Szakértői Javaslat normaszövege továbbra is tartalmazza a bérleti szerződések körében a bérbeadó felelősségének korlátozására vonatkozó, lízingszerződés esetén is alkalmazható rendelkezéseket a 2006-os Javaslathoz képest kisebb pontosításokkal.⁸⁷⁰ Az egységes szinten történő fogalmi definiálás nehézségei miatt a Szakértői Javaslat magát a lízingszerződés kifejezést nem használja, hanem a bérleti szerződés burája alatt, annak fogalmi terminológiáit felhasználva ír elő a lízingszerződésre is irányadó jogi normákat.

2. A lízingszerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló T/5949. számú Törvényjavaslatban

A Kormány 2008. május 28-án fogadta el az új Ptk. tervezetének Országgyűléshez benyújtandó változatát. A T/5949. számú Törvényjavaslat Országgyűléshez való benyújtására 2008. június 5-én került sor. A Törvényjavaslat a korábbi minisztériumi tervezeteket követve - a Szakértői Javaslat ellenére - továbbra is fenntartja a lízingszerződés pénz- és hitelviszonyok körében történő *sui generis* szerződésként való szabályozására vonatkozó törekvést. Indokolásában kifejti, hogy az olyan Ptk.-ban nem

⁸⁶⁹ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 696. o., Szakértői Javaslat 4:151. §

⁸⁷⁰ VÉKÁS Lajos (2008): i. m., 987. o.

nevesített, innominát szerződések, mint a lízingszerződés is, többnyire a már korábban kialakult és nevesített szerződéstípusok elemeiből építkeznek. A lízingszerződésben az ügyviteli (megbízási), finanszírozási (hitelezési), használati (bérleti), és tulajdonjog-átruházási (adásvételi) kötelek elemei keverednek. A Törvényjavaslat indokolása szerint a lízingszerződés legfontosabb jellemzői mára már kialakultnak, tipizálásra alkalmasnak tekinthetők, ezáltal pedig nincs akadálya e szerződéstípus Ptk.-ba történő beillesztésének. Sőt a gyakorlat oldaláról egyre erőteljesebben jelentkező igény és a lízing gazdasági életben betöltött jelentősége miatt a jogalkotó nemcsak szükségesnek, de egyben kötelességének is érezte, hogy a lízingszerződést az új magánjogi szabályozás részévé tegye.⁸⁷¹

2.1. A lízingszerződés fogalma

A Törvényjavaslat tovább pontosítja a minisztériumi tervezetek fogalmi definiálását, és nem tesz különbséget a jogügyletek között azon az alapon, hogy a lízingbevevő használatába adott dolog miként, milyen előzmények után került a lízingbeadó tulajdonába.⁸⁷² Ezáltal a fogalmi definiálás mind a közvetlen, mind pedig a közvetett lízingre kiterjed. A Törvényjavaslat a lízingszerződés határozott idejűségét továbbra is fogalmi elemnek tekinti, mivel a lízingdíj megállapításához szükséges bonyolult pénzügyi kockázatelemzés és kalkuláció csak a futamidő függvényében végezhető el.⁸⁷³ Egyet lehet érteni ezzel a jogalkotói törekvéssel, hiszen főként pénzügyi lízing esetében elképzelhetetlen a szerződés határozatlan idejűsége, ami a lízingdíjak számának végtelen volta miatt a lízingbevevők számára jogbizonytalanságot eredményezne. A generális, minden lízingtípusra irányadó fogalmi meghatározás ugyanakkor nincs tekintettel a pénzügyi lízing jellemzően tulajdonjog-átszállást eredményező sajátosságára. Kétségtelen, hogy minden lízingtípusra egységesen alkalmazható fogalmi terminológia megalkotása

---

⁸⁷¹ A T/5949 számú Törvényjavaslat lízingszerződéshez fűzött általános indokolása (www.irm.gov.hu letöltés ideje: 2008.07.01.)

⁸⁷² Törvényjavaslat 5:340. §

⁸⁷³ Törvényjavaslat 5:340. §-ához fűzött indokolás

legfeljebb oly módon lehetséges, hogy az egyes típusok közös ismérveit vesszük alapul, azaz jelen esetben az operatív lízing fogalmi ismérveiből indulunk ki. Az ily módon megalkotott fogalmi meghatározás azonban véleményünk szerint a pénzügyi lízing, különösen annak fogyasztói válfaja tekintetében dezinformáló hatású.

2.2. Alakítás

Az írásbeli alakítás előírását mindenképpen pozitívumként kell értékelnünk a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések szempontjából.⁸⁷⁴ Bár megjegyzendő, hogy a Hptv. fogyasztóvédelmi előírása szerint a pénzügyi lízingszerződéseket eddig is írásba vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okiratba kellett foglalni.⁸⁷⁵

2.3. Kötelező tartalmi elemek

A Törvényjavaslat egyik legjelentősebb újítása a minisztériumi tervezetekhez képest, hogy az írásbeli formán kívül a lízingszerződés érvényességi kellékének minősíti a lízingszerződés egyes tartalmi elemeiben való megállapodást, amelyről a feleknek a lízingszerződés megkötésekor feltétlenül rendelkezniük kell.⁸⁷⁶ Kétségtelen, hogy a szabályozás révén lehetővé válik annak megállapítása is, hogy a felek a lízingszerződés két alapvető altípusa közül melyik mellett döntöttek, nevezetesen, hogy a pénzügyi vagy az operatív lízinget választottak, ugyanakkor a szerződés tartalmi elemeinek magánjogi kódex által történő előírása és érvényességi kellékként történő minősítése egyben a felek szerződési szabadságának korlátozását is jelenti. Fogyasztóvédelmi célzattal a jogalkotó gyakran fordul a kötelező alakítás vagy tartalmi elemek meghatározásának eszközéhez. A német jogalkotó - mint láttuk - a fogyasztói pénzügyi lízingszerződés polgári jogi szabályozása kapcsán élt is ezzel a lehetőséggel. Jelen esetben azonban a jogalkotói cél mögött elsődlegesen – mint ahogy arra a Törvényjavaslat

---

⁸⁷⁴ Törvényjavaslat 5:340. § (2) bek.

⁸⁷⁵ Hptv. 210. § (1) bek.

⁸⁷⁶ Törvényjavaslat 5:341. §

indokolása utal - nem a fogyasztói érdekek szem előtt tartása, hanem a lízingszerződések egyes típusai közötti különbségek áthidalása húzódt meg,⁸⁷⁷ ami egyben felveti a lízingszerződések egységes szinten történő kodifikálásának lehetetlen voltát. A kötelező tartalmi elemként feltüntetett kérdéskörök szerződésben történő rendezése ugyanakkor egyrészt a fogyasztók védelmét szolgálja,⁸⁷⁸ másrészt azonban a tartalmi szabadság korlátozása révén az ellen is hat. Előfordulhat ugyanis, hogy a lízingbeadó az általa egyoldalúan kidolgozott általános szerződési feltételeiben például nem rendelkezik arról, hogy lízingszerződés időtartama és a dolog hasznos élettartama miként viszonyul egymáshoz, ami a lízingszerződés érvénytelenségét eredményezi. Az érvénytelenség jogkövetkezménye az eredeti állapot helyreállítása, ami a lízingszerződések irreverzibilis voltára is tekintettel teljes körűen nem valósítható meg, a használatot ugyanis nem lehet meg nem történné nyilvánítani. Éppen ezért a lízingtárgy visszaadása mellett a lízingbeadó igényt tarthat a használat idejéhez igazodó használati díjra, illetve a nem rendeltetésszerű használatból okozott károk megtérítésére, miközben a lízingbevevő által megfizetett lízingdíjakat vissza kell fizetnie. Ez egyben azonban azzal a következménnyel is jár, hogy a lízingbeadó által egyoldalúan kidolgozott lízingszerződések kötelező tartalmi elemeinek hiánya miatti érvénytelenség pénzügyi lízingszerződésnél megghiúsítja a fogyasztó lízingbevevő azon várakozását, hogy a futamidő lejártával tulajdonjogot szerezzen a lízingtárgyon. A probléma megoldását - és közvetve a lízingbevevő pozíciójának erősítését is - szolgálná annak előírása, hogy fogyasztói lízingszerződés kötelező tartalmi elemek hiánya miatti érvénytelenségére csak a lízingbevevő érdekében lehet hivatkozni.

A Törvényjavaslat szerint a jövőben kötelezően kellene rendelkezni a lízingszerződésben arról, hogy a lízingszerződés időtartama miként viszonyul

---

⁸⁷⁷ Megjegyezni kívánjuk, hogy a Törvényjavaslat indokolása a kötelező tartalmi elemek kapcsán nem tesz említést a fogyasztóvédelmi szempontokról, hanem a normaalkotás céljaként az operatív és a pénzügyi lízing elhatárolását jelöli meg.

⁸⁷⁸ A lízingdíjnak a dolog értékéhez viszonyított mértékének és a lízingdíj összetevőinek kötelező tartalmi elemként történő előírása kifejezetten a fogyasztók érdekét szolgálja, problémát jelenthet azonban, hogy miként és milyen részletességgel kell azt a lízingszerződésnek tartalmaznia.

a dolog hasznos időtartamához. Tekintettel arra, hogy a lízingszerződés időtartama nem feltétlenül egyezik meg a futamidővel, így további problémákat vethet fel, hogy érvénytelen-e a szerződés azon okból kifolyólag, hogy a felek a futamidőhöz mérten adják meg a dolog hasznos időtartamát és nem a szerződés időtartamához mérten. Hasonlóan nehézséget okozhat a jogalkalmazó számára, hogy vagyoni értékű jog esetén miként lehet meghatározni a dolog hasznos élettartamát.

A kötelező tartalmi elemek előírása álláspontunk szerint abból a szempontból is vitatható, hogy bár kötik a szerződő feleket, mégis megfogalmazásukból adódóan tág teret engednek a feleknek abban, hogy saját belátásuknak vagy inkább a lízingbeadó egyoldalú megfontolásainak megfelelő részletességgel szabályozzák a szerződésükben a hasznok és terhek átszállásának mikéntjét, a tulajdonjog megszerzésének módját, a lízingszerződés felmondásának feltételeit és a felmondás esetén követendő eljárást. Megítélésünk szerint, amennyiben a lízingszerződés kodifikálására sor kerül, úgy a felmondás feltételeinek meghatározását nem elegendő csupán kötelező tartalmi elemként megjelölni és annak szabályozását a felekre bízni, hanem a jogalkotónak e téren törvényi szintű iránymutatást kell adnia a jogalkalmazók számára.⁸⁷⁹

2.4. Hasznok, terhek, kárveszély

A Törvényjavaslat a lízingszerződés kötelező tartalmi elemei körében írja elő a hasznok, terhek átszállásáról való rendelkezést, így a korábbi minisztériumi tervezetekkel ellentétben a Törvényjavaslat ezt a kérdéskört külön nem szabályozza. Szerencsésebbnek tartjuk a minisztériumi tervezetek megoldását e tekintetben, mivel a diszpozitív normák megfogalmazásával egyértelműen iránymutatást ad a felek számára.

Szintén nem ad normatív szabályozást a Törvényjavaslat - a második minisztériumi tervezettel szemben - a kárveszélyviselésről. A kárveszély lízingbevevő általi viselése megítélésünk szerint a lízing meghatározó

---

⁸⁷⁹ Lásd bővebben jelen fejezet 2.8. pontját.

ismérve,⁸⁸⁰ így az erről való rendelkezés mellőzése éppen a lízingszerződések azon sajátos karakterének kiiktatása, amely hiányában nem beszélhetünk lízingszerződésről. A lízingszerződés kodifikálása során a kárveszélyviselésről való hallgatás egy laikus fogyasztó számára azt a látszatot is keltheti, hogy a kárveszélyt csak kivételesen kell viselnie, miközben a szerződéskötési gyakorlat azt mutatja, hogy a kárveszélyt a futamidő alatt a lízingbevevő viseli.

2.5. A dolog használata

A dolog használata tekintetében a Törvényjavaslat indokolása a bérlet szabályaira utal vissza, mint ahogy a normaszöveget is - nem túl szerencsésen - a bérlet megfelelő szabályainak megisméltése jellemzi,⁸⁸¹ ami a kódex terjedelmi kereteinek indokolatlan kiterjesztését eredményezi. Utaló norma alkalmazásával véleményünk szerint ez a probléma áthidalhatóvá válna, a legmegnyugtatóbb megoldást azonban - amennyiben a jogalkotó fenntartja az egységes szabályozása iránti kívánalmát - a lízingszerződés használati kötelek körében történő elhelyezése eredményezne.

2.6. A hibás teljesítés

A hibás teljesítés szabályozása a Törvényjavaslatban lényegi eltéréseket a minisztériumi tervezetekhez képest nem mutat. Kifejezetten rögzíti a Törvényjavaslat, hogy a lízingbeadót a dologgal illetve a dolog használatának átengedésével összefüggésben főszabály szerint szavatossági felelősség nem terheli.⁸⁸² A felelősség-kizárás ellentételezéseként a Törvényjavaslat továbbra is törvényi rangra kívánja emelni a lízingszerződésekre jellemző engedményezési konstrukciót azzal, hogy az elállás jogát a lízingbevevő nem gyakorolhatja.⁸⁸³ Az indokolás szerint a törvényi engedmény

---

⁸⁸⁰ Amennyiben csak a pénzügyi lízing esetében ismerjük el a kárveszély lízingbevevőre történő átszállását, az egyben azt is jelentené, hogy az operatív lízing nem sokban különbözik a bérleti, haszonbérleti szerződéstől.

⁸⁸¹ Törvényjavaslat 5:342. § és 5:343. §

⁸⁸² Törvényjavaslat 5:344. § (1) bek.

⁸⁸³ Törvényjavaslat 5:344. § (2) bek.

megfogalmazásával a hibás teljesítésből eredő jogosultságot a Törvényjavaslat egyfelől ahhoz a szereplőhöz kívánja telepíteni, aki szakértelménél fogva felkészültebb annak gyakorlására, másfelől pedig arra törekszik, hogy az ügylet finanszírozását vállaló lízingbeadó ne kerüljön méltánytalan helyzetbe azáltal, hogy a lízingtárgy rendeltetésszerű használatra való alkalmasságát annak tulajdonságai ismeretének hiányában is szavatolnia kelljen. Az elállási jog kapcsán utal az indokolás arra, hogy annak gyakorlása a dolog megszerzésére irányuló szerződés felbontását eredményezné, ami egyidejűleg a lízingszerződés teljesítését is lehetetlenné tenné, ezért az elállás jogának a törvény erejénél fogva történő átszállást a Törvényjavaslat nem teszi lehetővé. Ezt az indokolás azzal is magyarázza, hogy a lízingtárgy a lízingbeadó számára egyben a díjigényének fedezetét is jelenti, éppen ezért méltánytalan helyzetet eredményezne, ha az elállási jogot nem a dolog tulajdonosa gyakorolná.⁸⁸⁴ A lízingbeadó helyzete mellett azonban a lízingbevevő pozíciója is figyelmet érdemel. Aggályosnak tartjuk ugyanis, hogy miként tudja rábírní a lízingbevevő a lízingbeadót az elállási jog gyakorlására akkor, ha a lízingbeadót szavatossági felelősség a törvény erejénél fogva nem terheli. Éppen ezért javasoljuk, hogy a lízingbevevő a lízingbeadó hozzájárulásával gyakorolhassa az elállás jogát.

A lízing tipikus engedményezési konstrukció törvényi rangra emelése nincs tekintettel arra, hogy fogyasztói lízingszerződések esetén a lízingbevevőt mint fogyasztót a lízingbeadóval szemben a hibás teljesítés körében a fogyasztói szerződésekre irányadó kedvezőbb szabályok illetik meg, miközben a lízingbeadó az engedményezés folytán csupán a nem fogyasztói adásvételi szerződésből eredő jogait tudja a lízingbevevőre engedményezni. Ezt a joghézagot a Törvényjavaslat nem oldja fel, melynek következtében a fogyasztói jogok csorbát szenvednek az engedményezési konstrukcióból kifolyólag.⁸⁸⁵

---

⁸⁸⁴ Törvényjavaslat 5:344. §-ához fűzött indokolás

⁸⁸⁵ Megjegyezni kívánjuk, hogy ez a jelenlegi joggyakorlatban is problémaként jelentkezhet, főként azokban az esetekben, amikor az ingó lízingtárgyra vonatkozóan nincs jogszabályon alapuló vagy szerződésben vállalt jótállási kötelezettség, vagy annak ideje kevesebb, mint a hibás teljesítés körében a fogyasztói szerződésekre előírt hároméves jogvesztő szavatossági határidő.

A Törvényjavaslat szerint a lízingbevevő az engedményezés folytán az adásvételi szerződésből eredő jogokat a körülmények által lehetővé tett legrövidebb időn belül saját költségére nemcsak jogosult, hanem köteles is gyakorolni, felelős azért a kárért, amely ennek elmulasztásából ered.⁸⁸⁶ Ezzel kapcsolatosan megítélésünk szerint vitára adhat okot, hogy mit kell érteni a körülmények által lehetővé tett legrövidebb idő alatt akkor, ha fogyasztói szerződés esetén a két hónapon belül bejelentett hibát kellő időben közölni kell tekinteni.⁸⁸⁷

Álláspontunk szerint az előzőekben jelzett mindkét problémára megoldást jelenthetne, ha a fogyasztónak minősülő lízingbevevő a fogyasztói szerződések szabályai alapján gyakorolhatná a szállítóval szemben az adásvételi szerződésből eredő jogait, ami feltételezi, hogy a szállító legkésőbb a lízingbeadóval történő szerződéskötéskor ismeretében legyen annak, hogy a szerződés tárgyát fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevő fogja lízingbe venni.⁸⁸⁸

2.7. A lízingdíj

A bérlet szabályaihoz hasonlóan a lízingbevevő a lízingdíjat a szerződésben meghatározott időszakonként köteles megfizetni. Az időszakonkénti díjfizetést a Törvényjavaslat a bírói gyakorlatra is hivatkozással⁸⁸⁹ a lízingszerződés sajátosságaként aposztrofálja, amelynek hiányában nem lehet lízingszerződésről beszélni.

Ha a lízingbeadónak felrőható ok miatt a lízingbevevő a dolgot nem tudja használni, úgy ezen időszakra nem követelhető tőle díj.⁸⁹⁰ Ebből azonban az is következik, hogy a lízingbevevő díjfizetési kötelezettségét nem érinti az a körülmény, ha a rendeltetésszerű használat a lízingbeadónak fel nem róható okból akadályozott vagy korlátozott.

---

⁸⁸⁶ Törvényjavaslat 5:344. § (3) bek.

⁸⁸⁷ Vö.: Ptk. 307. § (2) bek., Törvényjavaslat 5:145. § (2) bek.

⁸⁸⁸ A szerződéskötési gyakorlat azt mutatja, hogy a szállítóval kötött adásvételi szerződésben a lízingbeadók kifejezetten szerepeltetik, hogy a szerződéskötés abból a célból történik, hogy annak tárgyát lízingbe adják. Mindemellett pedig fogyasztói pénzügyi lízingnél a fogyasztó elsőként rendszerint a szállítóval és nem a lízingbeadóval találkozik.

⁸⁸⁹ A bírói gyakorlat szerint nem minősül lízingszerződésnek az a szerződés, amely alapján a lízingbeadó a teljes lízingdíjat még a lízingtárgy átadása előtt kifizeti. lásd: BH 1994. 97.

⁸⁹⁰ Törvényjavaslat 5:345. § (2) bek.

A rendeltetésszerű használatnak harmadik személy részéről történő akadályozása vagy korlátozása időtartamára a lízingbevevő nem köteles, illetőleg csökkentett mértékű lízingdíjat köteles fizetni, ha a lízingszerződés szerint a biztosítási díj fizetése, a dologban beálló kár viselése a lízingbevevőt terheli, és a biztosítási összeg vagy a kártérítés a lízingbeadót illeti meg.⁸⁹¹ Álláspontunk szerint több szempontból pontatlan a Törvényjavaslat megfogalmazása. Egyrészt nem gondoljuk, hogy a lízingbeadó eltekintene a lízingdíj-fizetési kötelezettségtől, ha a biztosítási összeg vagy kártérítés megilletné, de azt ténylegesen nem kapná meg, másrészt pedig problémát okozhat annak a helyzetnek az értelmezése, amikor a biztosítási díj a lízingbevevőt terheli, de azt nem kifejezetten biztosítási díjként, hanem a lízingdíjba beépítve fizeti meg a lízingbeadó részére.

2.8. A lízingszerződés megszűnése

A megszűnés tekintetében a Törvényjavaslat a minisztériumi tervezetekkel szemben nem mondja ki kifejezetten a rendes felmondás kizártságát. Az indokolás szerint ugyanis az a körülmény, hogy a lízingszerződés csak meghatározott időtartamra köthető azzal a következménnyel jár, hogy a lízingszerződés rendes felmondására nincsen lehetőség.⁸⁹²

Szintén mellőzi a Törvényjavaslat a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási okainak felsorolását, csupán azt írja elő, hogy a lízingbeadó a lízingszerződés azonnali hatályú felmondására kizárólag a lízingszerződésben meghatározott esetekben jogosult.⁸⁹³ A Törvényjavaslat ezen rendelkezése - a lízingszerződés érvényességi kellékei körébe tartozó kötelező tartalmi elemek felsorolásához hasonlóan, bár nem kötelezően - a szerződés tartalmi elemeinek meghatározását jelenti, és véleményünk szerint arra fogja inteni a lízingbeadókat, hogy a mai gyakorlathoz képest még nagyobb részletességgel sorolják fel az azonnali hatályú felmondási okokat és minden esetben

---

⁸⁹¹ A Törvényjavaslat 5:345. § (3) bek.

⁸⁹² A Törvényjavaslat ezt csak a tartós jogviszonyt létrehozó és határozatlan időre kötött szerződések esetében teszi lehetővé. Vö.: Törvényjavaslat 5:183. § (3) bek.

⁸⁹³ Törvényjavaslat 5:346. § (2) bek.

határozzanak meg olyan általános okot, amely „gumiszabályként” funkcionálva minden esetben felhasználható. Ezzel szemben a jogalkotónak azt kellene hangsúlyozni, hogy a lízingbeadó felmondására csak a lízingbevevő súlyos szerződésszegésének minősülő, szerződésben meghatározott okok adhatnak alapot.⁸⁹⁴ A minisztériumi tervezetekhez és a német joghoz hasonlóan célszerű lenne rögzíteni, hogy a lízingbeadó a lízingdíjak és egyéb, a szerződésből eredő költségek meg nem fizetése miatt csak akkor élhetne az azonnali hatályú felmondás jogával, ha határidő tűzésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel „megintette” a lízingbevevőt, aki fizetési kötelezettségének a póthatáridőn belül sem tett eleget. Nem tartjuk ugyanakkor indokoltnak a német jog által követett további minősítő körülmények előírását a lízingbeadó azonnali hatályú felmondása kapcsán, egyrészt azért, mert a német gyakorlatból okulva az feltehetően hazánkban is visszaélést és értelmezési problémát okozna, másrészt pedig aránytalan védelmet biztosítana a lízingbevevő számára.

Az azonnali hatályú felmondás jogkövetkezménye a dolog visszaszolgáltatásának kötelezettsége, amelynek teljesítését - eltérően a bérlet szabályaitól - a lízingbevevő nem tagadhatja meg, ilyen esetben tehát a lízingbevevőt nem illeti meg a visszatartás joga még akkor sem, ha a lízingszerződésből eredően a lízingbeadóval szemben követelése áll fenn.⁸⁹⁵

A szerződés idő előtti megszűnésének egyik legkényesebb pontja a felek közötti elszámolás, melyet a felek kötelezettségeként ír elő a Törvényjavaslat. A Törvényjavaslat - indokolásában a méltányos elszámolás követelményét hangsúlyozva - akként rendelkezik, hogy a lízingbeadó érvényesítheti a szerződés megszűnéséig esedékessé vált követeléseit és a hátralévő időre lévő díjakat, köteles azonban követelését a dolog későbbi hasznosításából, értékesítéséből származó vagy a dologgal kapcsolatosan más jogcímen keletkező megtérülések összegével csökkenteni.⁸⁹⁶ Ez utóbbi kategóriába

---

⁸⁹⁴ Bár a Törvényjavaslat 5:116. §-a az elállási jog és a felmondási jog kapcsán rögzíti, hogy a jogosult a törvényben meghatározott eseteken kívül is jogosult a szerződéstől elállni vagy felmondani, ha a szerződésszegés jellege vagy súlyossága miatt a teljesítés elfogadása többé nem elvárható.

⁸⁹⁵ Törvényjavaslat 5:346. § (3) bek.

⁸⁹⁶ Törvényjavaslat 5:346. § (4) bek.

tartozhat az az esetlegesen jelentkező megtakarítás, amelyet a lízingbeadónak a korábbi teljesítésére figyelemmel a refinanszírozó bank felé nem kell megfizetnie. Az indokolásban hivatkozott méltányos elszámolás ellenére azonban a szabályozás nem zárja ki, hogy a lízingbeadó az egyes hátralékos lízingdíjakba beépített nyereségét is érvényesítse a lízingbevevővel szemben. A Törvényjavaslat a szabályozás során nem helyez kellő hangsúlyt arra a gyakorlatban előforduló helyzetre, amikor a lízingbeadó a lízingtárgy későbbi hasznosítását vagy értékesítését neki felróhatóan elmulasztja, vagy annak késedelmesen tesz eleget. Vélhetően a lízingbeadó kárenyhítési kötelezettsége révén tekinti megoldottnak a jogalkotó ezt a problémát. Mindezekből pedig az következik, hogy a Törvényjavaslat megfelelő támpontot ad a felek közötti elszámoláshoz, de fogyasztóvédelmi célokat nem szolgál.

3. Az új Polgári Törvénykönyv tervezet szakmai vitára szerkesztett változata

Az Országgyűlés 2008. december 9-én lezárta a Polgári Törvénykönyvről szóló T/5949. számú Törvényjavaslat általános vitáját azzal, hogy 2009. február 2-ig lehet még módosító javaslatokat benyújtani. Időközben az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium elkészítette az új Polgári Törvénykönyv tervezetének egy olyan munkaváltozatát, amely egységes szöveggént mutatja be a Törvényjavaslatot és az ahhoz érkezett módosító javaslatok közül azokat, amelyeket az igazságügyi tárca támogatni javasol.⁸⁹⁷ Az így elkészített normaszöveg tervezete nem tekinthető egy újabb Törvényjavaslatnak, összeállításának elsődleges célja, hogy újabb szakmai viták kiindulási pontját képezze.

Annak ellenére, hogy érkezett olyan módosító javaslat is, mely szerint a lízingszerződést mellőzni kellene új Polgári Törvénykönyvünkben,⁸⁹⁸ az

---

⁸⁹⁷ www.irm.hu/download/ptk-szakmai_vitaanyag-2009._januar.pdf/ptk-szakmai_vitaanyag-2009._januar.pdf (letöltés ideje: 2009.01.19.)

⁸⁹⁸ T/5949/131. számú módosító javaslat szerint a lízingszerződés szabályozása újszerűnek tűnik, de nem megy túl a látszat-újítás szintjén, a lízingszerződés legtöbb szabálya a bérleti szerződésre vonatkozó rendelkezések megismétlését jelenti.

igazságügyi tárca továbbra is kitart a lízingszerződés *sui generis* szerződéstípusként történő szabályozása mellett, ugyanakkor a lízingszerződés tekintetében több ponton változtat a Törvényjavaslat normaszövegéhez képest. Az új Polgári Törvénykönyv tervezet szakmai vitára szerkesztett változata a T/5949/218 módosító javaslatot alapul véve hangsúlyosabban veszi figyelembe azt a körülményt, hogy a lízingszerződés kodifikálására a pénz- és hiteljogviszonyok körében kerül sor. Bár a tervezet megtartja a lízingszerződés egységes szabályozását, határozottabban emeli ki a pénzügyi lízing sajátosságait, így rendelkezik a futamidő végén történő tulajdonjog-átruházásról, illetve a kárveszélyviselés kérdésköréről. A tervezet lízingszerződésre vonatkozó legfontosabb módosításait - eltekintve a stilisztikai változtatásokról - az alábbiakban foglalhatjuk össze: a) a lízingszerződés fogalmi meghatározását pontosítja, b) részletesen taglalja a használatba adás és a tulajdonszerzés értelmezését arra az esetre, ha a lízingszerződés tárgya dolog vagy forgalomképes jog, c) kitér a futamidő lejártával történő tulajdonjog megszerzésére, d) elhagyja a lízingszerződés kötelező tartalmi elemeinek meghatározását, helyette rendelkezik a hasznok, terhek és a kárveszélyviselés kérdésköréről, e) rögzíti, hogy a lízingdíj előre esedékes, f) kifejezetten kizárja a rendes felmondás jogát, g) példálózó jelleggel felsorolja a lízingbeadó általi azonnali hatályú felmondási okokat, h) allízinget külön szakaszban szabályozza.

Annak ellenére, hogy az IRM által 2008. november 20-21. napján szervezett szakmai konferencián felvetődött a fogyasztói lízing önálló nevesítésének gondolata, az igazságügyi tárca a lízingszerződés kodifikálása során továbbra sem tartotta indokoltnak fogyasztóvédelmi szempontok beépítését. A tervezet szakmai vitára szerkesztett változata a Törvényjavaslathoz képest terjedősebb szabályozási környezetet teremt a lízingszerződést illetően. Üdvözlendő azonban a módosítás annyiban, hogy hangsúlyt fordít a futamidő végén történő tulajdonjog-megszerzés lehetőségére, valamint a kárveszélyviselés kérdéskörére. Sajnálatos módon

azonban a kárveszélyviselés lízingbevevőre történő telepítése mellett rögzíti a tervezet azt is, hogy a lízingbeadó viseli a kárveszélyt azokban az esetekben, ha a lízingbevevő vagy általa kijelölt harmadik személy nem jogosult a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzésére.⁸⁹⁹ Nem tartjuk valószínűnek, hogy a lízingbeadók a lízingtárgy amortizációjával járó operatív lízingszerződést megkötnék olyan feltételek mellett, hogy a kárveszélyt nekik kell viselniük.⁹⁰⁰ Szintén kifogásolható a tervezetnek a futamidő végén történő tulajdonszerzésre vonatkozó megfogalmazása. A tervezet szövegezése szerint, *„ha a felek nem rendelkeztek a tulajdonjog megszerzésének lehetőségéről, ideértve a vételi jog gyakorlásának lehetőségét is, a lízingbevevő a határidő leteltekor köteles a dolgot a lízingbeadónak visszaszolgáltatni.”*⁹⁰¹ Álláspontunk szerint félrevezető a normaszöveg „ideértve a vételi jog gyakorlásának lehetőségét” magyarázata, hiszen a lízingtárgyat a lízingbeadónak akkor is vissza kell adnia, ha nem él opciós joggal.

A szakmai vitára szerkesztett tervezettel ellentétben nem tartjuk szükségesnek a rendes felmondás jogának kifejezett kizárását,⁹⁰² illetve a lízingbeadó azonnali hatályú felmondási okainak példálózó felsorolását.⁹⁰³ A lízingszerződés határozott idejűségéből ugyanis következik, hogy a szerződést rendes felmondással nem lehet megszüntetni, az azonnali hatályú felmondási okok példálózó felsorolása pedig a kódex terjedelmének növelését eredményezik, miközben a lízingszerződések a gyakorlatban eddig is részletesen kitértek a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának eseteire.

4. Összegzés

A mai gazdasági, modern üzleti viszonyok számos olyan szerződéstípust eredményeznek, amelyek mindegyikének Ptk.-ba történő beépítésére nincs

---

⁸⁹⁹ Szakmai vitára készített változat 5:341. § (2) bek.

⁹⁰⁰ Megjegyezzük, hogy az IRM által 2009. január 20-21-én megtartott szakmai konferencián a Lízingszövetség képviselője is kifogásolta a tervezet ezen rendelkezését.

⁹⁰¹ Szakmai vitára készített változat 5:340. § (4) bek.

⁹⁰² Szakmai vitára készített változat 5:346. § (1) bek.

⁹⁰³ Szakmai vitára készített változat 5:346. § (2) bek.

lehetőség, de egyben szükségtelen is törvényi szintű szabályozásuk. A lízingszerződés kodifikálása mellett számos érv és ellenérv szól. A kodifikáció szükségességét támasztja alá az a tény, hogy a gazdasági szféra ügyletei körében a lízingszerződés már régóta meghatározó hányadot képvisel, ami miatt a jogalkotó a szerződés gazdasági jelentősége miatt nem engedheti meg a szabályozás hiányossága miatti jogbizonytalanságot. Figyelembe kell venni továbbá azt a körülményt, hogy a lízingszerződések mindennapi gyakorlati alkalmazása, illetve az abból eredő jogviták eldöntésével kapcsolatos bírói gyakorlat egyre egységesebbé válik a főbb kérdésekben. A kodifikáció iránti igényt indokolhatná továbbá a fogyasztóvédelmi szempontok figyelembe vétele, mivel a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevők sokszor nincsenek tisztában a jogügylet lényegével és a szerződésből eredő jogaikkal, kötelezettségeikkel. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy egy diszpozitív szabályozás fogyasztóvédelmi szerepe nem túl jelentős, mindemellett pedig a szerződésnek a Ptk.-ban történő kodifikálása még nem feltétlenül teszi tájékozottabbá a fogyasztókat az őket megillető jogok tekintetében. Ezzel szemben tekintettel kell lenni arra a körülményre, hogy a lízingszerződés több szerződés elemeit egyesítő szerződés, amelynek jellegadó szerződéstípusa szerződésenként eltérő lehet. A lízingszerződés Ptk.-ban történő nevesítése megítélésünk szerint akadályozná a konstrukció gazdasági életben való továbbfejlődésének lehetőségét, valamint sokszínűségét. Álláspontunk szerint a lízingszerződés a gyakorlatban jelen lévő operatív és pénzügyi lízingszerződések között lényegi különbségek miatt nem definiálható egységes szinten. Az előzőekben bemutatott Ptk. tervezetek is jól érzékeltetik, hogy jelentős anomáliák és kiforratlan kérdések vannak a lízingszerződés kodifikálásának szükségessége és annak mikéntje kapcsán, amit a tervezetek közötti koncepcionális különbségek és paradigmaváltások is igazolnak.

A lízingszerződés, különösen a fogyasztói pénzügyi lízing szabályozása valamilyen formában nem mellőzhető. Megfontolandónak tartjuk ugyanakkor, hogy az új Ptk.-ban történő kodifikálás helyett - ami az előzőekben kifejezetten szerint már az egységes fogalmi meghatározás szintjén

problematicus - nem lenne-e szerencsésebb a fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló 2008/48 EK irányelv implementációjával egyidejűleg külön jogszabályban feloldani a jogalkalmazásban kialakult kardinális kérdésköröket, elkerülve ezáltal a kódex méreteinek indokolatlan szétfeszítését.

X. ÖSSZEFOGLALÓ GONDOLATOK

1. Az elsődlegesen gazdasági élet ihlette lízing jogintézménye kötelmi jogunknak viszonylagosan új, „ezerarcú” képződménye. Kialakulásában és fejlődésben döntően gazdasági tényezők, motivációk játszottak szerepet, amelyek ma is meghatározzák fejlődésének intenzitását. A lízing történeti és jelenkori fejlődése szorosan összefonódik az aktuális adójogi, számviteli, gazdasági környezettel: egy kedvező jogi szabályozás, illetve gazdasági közeg a lízing volumenének növekedését, míg egy hátrányos jogalkotói döntés vagy gazdasági miliő annak visszaesését eredményezheti.

2. A gazdasági élet igényeihez igazodva a lízing számtalan formában van jelen a gyakorlatban, a mai napig újabb és újabb lízingtípusok jönnek létre és honosodnak meg. A lízing sokszínűsége, valamint a két alaptípus, az operatív és a pénzügyi lízing közötti lényegi eltérések okán kétségesnek tűnik, hogy egyáltalán lehetséges-e a lízing egységes jogi megközelítése és szabályozása. A pénzügyi lízing fogalmi meghatározására tett kísérletek vizsgálatának fényében pedig az is megállapítható, hogy a jogirodalom, illetve a bírói gyakorlat által kimunkált egységes lízingfogalmak jellemzően a lízing két alaptípusa közül vagy az operatív, vagy a pénzügyi lízing ismérveinek definiálására alkalmasak.

3. Az atipikus, illetve több szerződés elemeiből építkező *kontraktusok* kodifikálása megjelenésüktől kezdődően foglalkoztatta a kontinentális jog hagyományos szerződéstipológia rendszerében gondolkozó jogirodalmárokat. A lízing mint több szerződéstípusból mozaikszerűen építkező, a relatív szerkezet bomlását jól példázó *sui generis* szerződés magánjogi kódexünkben történő elhelyezésének és szabályozásának a gondolata az új Polgári Törvénykönyv kodifikációjának folyamatában ismételten előtérbe került, és az eltérő álláspontok ellenére a jelenlegi Törvényjavaslat szövege alapján úgy tűnik, hogy a lízingszerződés Ptk.-ban történő nevesítésével nyugvópontra jut

ez a kérdéskör. Új Polgári Törvénykönyvünkre vonatkozó Törvényjavaslat nem kis feladatra vállalkozott azzal, hogy egységes, minden lízingfajtára irányadó normarendszert dolgozott ki, a lízing sokszínűsége és sokarcúsága, az operatív és a pénzügyi lízing különbözősége ugyanis álláspontunk szerint szinte lehetetlenné teszi az egységes kodifikálást.

4. A lízing meghatározó típusát és jelen dolgozat tárgyát is képező pénzügyi lízing olyan szerződés, amelyben a tulajdonjog-fenntartással történő részlevétel, a bérleti, haszonbérleti és a kölcsönszerződés elemei keverednek, ez a vegyülés azonban oly módon megy végbe, hogy ennek eredményeként egy minőségileg új, egyik szerződéstípus alá sem vonható konstrukció jön létre. A pénzügyi lízing áttöri kötelmi jogunk klasszikus relatív szerkezetét, három fél, a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő szoros együttműködését feltételezi. A pénzügyi lízingügylet több mint csupán kétoldalú szerződés a lízingbeadó és lízingbevevő között, sajátos, szerződések láncolatából álló komplex jogi folyamat, amelynek szerkezete egy matematikai háromszöggel írható le. A háromszög csúcsán álló lízingbeadó két jogilag elkülönülő szerződést köt, két különböző szerződő féllel: tulajdon-átruházási (kivételesen vállalkozási) szerződést a szállítóval, pénzügyi lízingszerződést a lízingbevevővel. A jogügylet menetében csak és kizárólag azért a lízingbeadó és nem a lízingbevevő köti meg a tulajdon-átruházási szerződést, hogy a lízingtárgy tulajdonjogát a jogügylet biztosítékként megszerezhesse. Annak ellenére, hogy a pénzügyi lízing háromszög alakú jogviszonyrendszerben szerződéses kapcsolat kizárólag a szállító és a lízingbeadó, valamint a lízingbeadó és a lízingbevevő között jön létre, a szerződések „áthatása” és a felek együttműködése folytán jogviszony keletkezik a szállító és a lízingbevevő viszonylatában is. Mindezek alapján pedig a pénzügyi lízing már nem két jogilag különálló szerződés három jogalany részvételével, hanem egy hárompólusú jogviszonyrendszer a szállító, a lízingbeadó és a lízingbevevő között.

5. A pénzügyi lízing - mint fentiekben utaltunk rá - „ezerarcú” jogintézmény, amely egyszerre kapcsolódik kötelmi jogunk klasszikus szerződéstípusaihoz, hagyományos jogintézményeihez, és egyben magán viseli szerződési jogunk fejlődésének szinte valamennyi jelenségét.

A szerződések jogának egyik meghatározó tendenciája az Európai Közösségek jogharmonizációs, illetve mára már inkább jogegységesítő törekvései által felfokozott fogyasztóvédelem szellemisége. A fogyasztók többletvédelme, a fogyasztói szerződések általánostól eltérő szabályozása a szerződések jogában egy új terület, a fogyasztói szerződések jogának kialakulását vetíti előre. A fogyasztó kiszolgáltatott, alulinformált helyzetéből adódó többletvédelmi igény az Európai Közösségek törekvéseinek hatására észrevétlenül behatolt a kötelmi jog hagyományos jogintézményeibe, és valamennyi szerződés körében érezteti hatását. Így van ez a pénzügyi lízing esetében is.

A fentiek ellenére a fogyasztói és nem fogyasztói pénzügyi lízing közötti tudatos különbségtétel nem jellemzi sem a magyar jogirodalmat, sem a bírói, sem pedig a szerződéskötési gyakorlatot, holott a tapasztalatok azt mutatják, hogy ennek figyelembevétele lenne indokolt.

6. A pénzügyi lízing hazai szerződéskötési gyakorlatának vizsgálata alapján arra a megállapításra juthatunk, hogy a pénzügyi lízingügylet számos szegmensén a fogyasztók érdekében történő fellépésre lenne szükség. Megítélésünk szerint már a szerződéskötést megelőző *prekontraktuális* időszakban hangsúlyt kellene fektetni arra, hogy a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevők megalapozott döntést tudjanak hozni a szerződéskötést illetően, és tisztában legyenek vállalásaik következményeivel. Kiemelkedő szerepet kellene tulajdonítani a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettségnek, ennek során a világos és laikus számára is egyértelmű tájékoztatásra és annak tartalmára. Szükségesnek tartjuk, hogy a lízingbeadók a szabványszerződések kialakításakor tegyenek különbséget az alapján, hogy

fogyasztóval vagy nem fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevővel kötnek szerződést. Kiemelkedő jelentőséget kellene tulajdonítani annak, hogy a lízingbeadók szabványszerződéseik tisztuljanak meg a tisztességtelen kikötésektől. Ki kellene küszöbölni azokat a veszélyeket, amelyeket a lízingtárgy biztosításától eltekintve vagy az aránytalanul hosszú futamidejű és alacsony önrészt igénylő pénzügyi lízingügyletek rejtenek magukban. A hosszú futamidejű és az alacsony önrész vagy önrész hiánya a gépjárművek finanszírozása esetén azzal a következménnyel jár, hogy az autók értéke folyamatosan alatta marad a finanszírozás értékének, ami a szerződés futamidejű lejáratá előtti megszűnése esetén a lízingtárgy visszaadása mellett a lízingbevevő számára további fizetési kötelezettséget keletkeztet. Hasonlóan beavatkozást igényel a lízingbeadók egyoldalú szerződésmódosításának tág keretek között történő gyakorlása, vagy az előtörlesztés esetén követendő elszámolás szabályainak rögzítése. Fontosnak tartjuk továbbá a szerződésszegés, illetve a szerződés megszűnése körében is fogyasztókat védő garanciák beépítését.

A magyar joggyakorlatban jelentkező problémák megoldására a dolgozat több megoldási alternatívát kínál. Az egyik megoldási lehetőség a BGB által felállított szabályozási modell. A német jogalkotó bár nem nevesíti magánjogi kódexében sem a lízinget, sem a pénzügyi lízinget, mégis a fogyasztói hitel jog körében említést tesz a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésről. A BGB 500. §-a - élve az utaló technika alkalmazásának lehetőségével - a fogyasztói kölcsönszerződésre irányadó egyes jogi normák alkalmazását kiterjeszti a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre is. E körben - csak a leglényegesebbeket említve - írásbeli alakíságot követel meg, előírja a szerződés kötelező tartalmi elemeit, kísérletet tesz a kapcsolt szerződések szabályozásának pénzügyi lízingre történő alkalmazhatóságára, a lízingbevevő számára fogyasztói elállási jogot biztosít, szigorú feltételekhez köti a lízingbeadó azonnali hatályú felmondásának jogát, az általánostól eltérően határozza meg a részteljesítések elszámolási sorrendjét, iránymutatást ad a

szerződés megszűnése során követendő elszámolásra. A BGB pozitívumaként értékelhető az a jogalkotói felismerés, hogy a fogyasztói finanszírozási szerződések egymáshoz közeledni látszanak és azok egységes szabályozása iránt mutatkozik igény. Szintén előremutató a BGB szabályozása abból a szempontból, hogy kifejezetten a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó szabályozás beépítésével elismeri a lízingbevevő fogyasztók többletvédelmi igényének szükségességét. Negatívumaként említhető, hogy úgy kívánja a pénzügyi lízingszerződést szabályozni, hogy annak fogalmát nem definiálja, melynek következtében a jogtudománynak és a jogalkalmazásnak kell meghúznia a személyi és tárgyi alkalmazhatóság körét. Az utaló normákkal történő szabályozás pedig nem minden esetben illeszkedik adekvát módon a pénzügyi lízing jogintézményéhez, mely több esetben jogértelmezési problémákat vet fel mind a jogirodalomban, mind pedig a bírói gyakorlatban.

A német szabályozási modell és a magyar gyakorlat összevetése kapcsán kérdésként fogalmazódhat meg bennünk, hogy mi az oka annak, hogy míg a német BGB irányadó normákat fogalmaz meg a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre, addig hazánkban a lízingnek semmilyen polgári jogi szabályozása nincs. Az eltérés okának vizsgálata során arra a megállapításra juthatunk, hogy a BGB a fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK irányelvből eredő implementációs kötelezettség következtében szabályozta a fogyasztói pénzügyi lízingszerződést, kezdetben a fogyasztói hitelről szóló törvényben, majd a *Schuldrechtsreform*-ot követően - szinte változatlan tartalommal - a BGB-ben. Magyarországon az irányelv átültetése a Hptv. és a Fgytv. fogyasztási kölcsönt szabályozó normáiban történt meg anélkül, hogy annak hatóköre a fogyasztói pénzügyi lízingre kiterjedt volna.

A dolgozat ennek következtében részletesen vizsgálja a német szabályozási modell kiindulási pontját képező fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK irányelv, az irányelv modelljéül szolgáló angol és francia szabályozás,

valamint az irányelvet hatályon kívül helyező 2008/48/EK irányelv és a fogyasztói pénzügyi lízing kapcsolatát. A 87/102/EGK irányelv tárgyi hatálya valamennyi tulajdonjog átszállással járó pénzügyi lízingre kiterjedt, míg a 2008/48/EK irányelv csak azokra a lízingszerződésekre alkalmazható, amelyek a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését kötelezettségként írják elő. Az új fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló, teljes harmonizációra helyezkedő 2008/48/EK irányelv előnye, hogy a pénzügyi lízing magyar joggyakorlata kapcsán felvetett problémák döntő többségére reflektál. E körben hangsúlyt fordít a szerződéskötést megelőző időszakban, különösen a kereskedelmi kommunikációkban, reklámokban történő tájékoztatási kötelezettségre. Az irányelv mellékletében szereplő „Általános európai fogyasztói hiteltájékoztató” megalkotásával és a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettség kötelező tartalmi elemeinek meghatározásával biztosítja az ajánlatok összehasonlíthatóságához szükséges információkat és a megalapozott döntés meghozatalának lehetőségét a fogyasztók számára. Bevezeti az irányelv a fogyasztói elállási jogot, rendelkezik a kapcsolt hitel-megállapodásokról, az előtörlesztés lehetőségéről és szabályairól, a teljes hiteldíj mutató kiszámításának módjáról és feltüntetéséről, a hitel-megállapodások kötelező tartalmi elemeiről, hitelközvetítőkre vonatkozó előírásokról stb. Hátránya az új irányelvnek, hogy tárgyi hatálya kizárólag az olyan pénzügyi lízingszerződésre terjed ki, amely a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését kötelezettségként írja elő. Ezáltal az irányelv a pénzügyi lízingszerződések jelentős hányadát kiveszi hatálya alól. Álláspontunk szerint a fogyasztói többletvédelem szükségessége szempontjából semmi nem indokolja a pénzügyi lízingszerződések ily módon történő megkülönböztetését, mivel a végső soron tulajdonjog-átszállással járó fogyasztói pénzügyi lízing lízingbevevője attól függetlenül szorul többletvédelemre, hogy a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzése kötelessége vagy csupán lehetősége. Az irányelv implementációja megfelelő megoldást jelentene a lízingtárgy megvásárlását kötelezettségként előíró fogyasztói pénzügyi lízing tekintetében, ugyanakkor indokolatlan megkülönböztetést

eredményezze a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését csupán lehetőségként biztosító pénzügyi lízingügyletek vonatkozásában.

7. A dolgozat a felvetett problémák újabb megoldási lehetőségeként elemzi az új Ptk. Törvényjavaslatot, különösen annak fogyasztóra, fogyasztói szerződésre, fogyasztói kölcsönre valamint lízingszerződésre vonatkozó rendelkezéseit. Annak ellenére, hogy az új Ptk. Törvényjavaslat külön fejezetet szentel a fogyasztói szerződéseknek, és hangsúlyozza azok fontosságát, a fogyasztói pénzügyi lízingre sem a fogyasztói kölcsönszerződés, sem a lízingszerződés egységes szabályozása kapcsán nem utal.

A Törvényjavaslat a fogyasztási kölcsönt az adós személyéből kiindulva fogyasztói kölcsönszerződéssé nevezi át, és annak legfontosabb magánjogi sajátosságait kívánja csak a Ptk.-ba integrálni a részletszabályok - hitelintézeti, valamint fogyasztóvédelmi törvényben történő - megtartásával. A fogyasztói kölcsönszerződés szabályozási hatóköre a fogyasztói hitel gazdasági tartalmát alapul véve - a fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK, illetve az 2008/48/EK irányelvekkel azonos módon - kiterjedne a halasztott fizetésre és részletfizetésre is, az irányelvekkel ellentétben azonban nem vonatkozna az egyéb hasonló pénzügyi megoldásra.

Az új Ptk. Törvényjavaslat a lízingszerződések egységes kodifikálására tesz kísérletet, és nem határolja el egymástól a lízing két alaptípusát, az operatív és a pénzügyi lízinget, mint ahogy nem fogalmaz meg eltérő szabályokat sem a fogyasztói lízingre, sem pedig a fogyasztó pénzügyi lízingre. A Törvényjavaslat indokolásából megállapítható továbbá az is, hogy lízingszerződés egységes normaanyagának megalkotása során még mögöttesen sem hatottak közre fogyasztóvédelmi szempontok. A Törvényjavaslat által felkínált szabályozási modell előnye, hogy nem kívánja a fogyasztói hitelről szóló irányelv részletszabályait a kódex keretein belül elhelyezni. Kritikaként hozható fel azonban a lízinggel kapcsolatos fogyasztóvédelmi szemlélet

hiánya.

8. A fentiekből megállapíthatóan mindegyik megoldási mintának vannak előnyei és hátrányai. A magunk részéről azzal a megoldással értenénk egyet, ha a magyar jogalkotó a fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló 2008/48/EK irányelvből eredő, 2010. május 12-ig teljesítendő implementációs kötelezettségének oly módon tenne eleget, hogy az irányelvet a kettős szabályozást megszüntetve, külön jogszabályban ültetné át, és annak hatályát a fogyasztói pénzügyi lízingre is egységesen kiterjesztené. A külön jogszabály tárgyi hatálya az irányelv alapján terjedne ki a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését kötelezettségként előíró pénzügyi lízingre, míg az irányelv hatálya alá nem vonható pénzügyi lízing tekintetében a magyar jogalkotó saját kompetenciájában döntene a fogyasztói hiteljog alkalmazhatóságáról. Álláspontunk szerint ez nem állna ellentétben az irányelv teljes harmonizációt megfogalmazó törekvésével, mivel a lízingtárgy tulajdonjogának megszerzését kötelezettségként elő nem író lízingszerződések nem tartoznak az irányelv hatálya alá, azaz e körben a tagállamok az irányelvtől eltérő szabályokat alkothatnak, és tarthatnak fenn.

9. Nem támogatjuk ugyanakkor a fogyasztói kölcsön Ptk.-ban történő nevesítését még szűk körben történő szabályozás mellett sem. Egyrészt a fogyasztói tárgyú irányelvek magánjogi kódexbe történő beépítése - a BGB példájából is okulva - az Európai Közösségek gyorsan változó jogalkotása miatt annak gyakori módosítását válthatja ki, másrészt pedig nem látjuk indokát annak, hogy milyen szempontok mellett húzható meg a határ a fogyasztói kölcsön új Ptk.-ban rögzítendő legalapvetőbb jogi normái és a külön jogszabályokban szereplő részletszabályok között. Amennyiben az új Ptk. mégis nevesíteni kívánja a fogyasztói kölcsönszerződést, akkor fogalmi definiálásának - ha már a fogyasztói hitel kifejezést nem is használja - összhangban kell lennie a közösségi irányelvvel, és tárgyi hatályának a részletfizetés, illetve halasztott fizetés mellett az egyéb hasonló pénzügyi

megoldásra is ki kell terjednie, mely utóbbiba a fogyasztói pénzügyi lízing is beletartozna. Amennyiben a fogyasztói kölcsönszerződés tárgyi hatályának kiterjesztése az egyéb pénzügyi megoldásokra, így köztük a fogyasztói pénzügyi lízingre nem történik meg, úgy hátrány éri azokat a fogyasztókat, akik olyan hitelezési elemet tartalmazó szerződéstípust vesznek igénybe, amely nem tartozik a fogyasztói kölcsönszerződés fogalma alá. Véleményünk szerint semmi sem indokolja azt a különbségtételt, hogy a többletvédelemből kizárjuk azokat a fogyasztókat, akik a hitelezési elemet szintén tartalmazó, végső soron tulajdon-átruházással járó pénzügyi lízingszerződést kötnek, vagy a gazdasági élet ihlette újabb hitelfajtát vesznek igénybe. A finanszírozási elemet tartalmazó fogyasztói szerződések, mint a fogyasztói kölcsönszerződés vagy a fogyasztói pénzügyi lízing egymás alternatíváiként funkcionálnak a piaci életben, ami a fogyasztók azonos szempontok mellett történő védelemben részesítését teszi szükségessé.

10. Mint arra már utaltunk a lízing kodifikálást illetően nem vagyunk meggyőződve arról, hogy a lízingszerződés egységes - az operatív és a pénzügyi lízingre egyaránt kiterjedő - kodifikálása a megfelelő megoldás. Az egységes szabályozás csak olyan általános, absztrakt szinten és tág keretek között lehetséges, amely nincs tekintettel az egyes lízingtípusok jellegadó ismérveire, az azokból fakadó jogalkalmazásban felmerülő esetleges problémákra. Amennyiben a jogalkotó mégis a lízingszerződés Ptk.-ban történő egységes nevesítése mellett döntene, úgy az alábbi javaslataink megfontolását ajánljuk a jogalkotó figyelmébe annak érdekében, hogy Polgári Törvénykönyvünk a lízingbeadó tulajdonosi érdekei mellett kellő hangsúlyt helyezzen az esetlegesen fogyasztói pozícióba kerülő lízingbevevő helyzetére is:

- A Törvényjavaslat jelenlegi szövegében a lízingszerződésbe vegyülő egyes szerződéstípusok szabályai köszönnek vissza, néhány helyen szinte szó szerinti fordulatban, ami a kódex terjedelmének indokolatlan kiterjesztését és koherens rendszerének gyengülését eredményezi. Éppen ezért a

használat, használat átengedése tekintetében⁹⁰⁴ az ismétlések elkerülése végett javasoljuk a bérlet megfelelő szabályaira utaló norma alkalmazását. A Törvényjavaslat 5:342. § (1) valamint (3) bekezdésének és az 5:343. §-ának elhagyása mellett javasoljuk a Törvényjavaslat 5:290-291. §-aira történő visszautalást.

- A Törvényjavaslat a lízingszerződés érvényességi kellékének minősíti a kötelező tartalmi elemekben való megállapodást,⁹⁰⁵ amelynek hiánya a lízingszerződés érvénytelenségét eredményezi. Tekintettel arra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként alkalmazott eredeti állapot helyreállítása pénzügyi lízingnél megghiúsítaná a lízingbevevő azon várakozását, hogy a futamidő lejártával tulajdonjogot szerezzen a lízingtárgyon, így javasoljuk annak előírását, a lízingszerződés kötelező tartalmi elemek hiánya miatti érvénytelenségére csak a lízingbevevő érdekében lehessen hivatkozni.
- A kárveszélyviselésnek a lízingbevevőre történő telepítését törvényi szinten kellene kimondani, mivel ez egy olyan lényegi ismérve a lízingszerződésnek, ami elhatárolja azt más szerződéstípusoktól. A kárveszélyviselés törvényi szinten történő szabályozása a lízingszerződés kodifikálása esetén azért is különösen indokolt, mivel a polgári jog általános *casus nocet domino* elve a lízingszerződések körében nem érvényesül. A jogbiztonság elve is azt követeli meg, hogy mindenki számára, különösen a fogyasztók számára egyértelmű legyen a lízingszerződések ezen sajátossága, amennyiben a lízingszerződés Ptk.-ban történő kodifikálására sor kerül. A jelenlegi tervezet ugyanis a kárveszélyviselésről való hallgatással azt a látszatot kelti, mintha a kárveszélyviselés lízingbevevőre történő telepítése nem feltétlenül a lízingszerződések velejárója lenne, holott a gyakorlat ettől eltérő képet mutat.
- A Törvényjavaslat értelmében a rendeltetésszerű használatnak harmadik személy részéről történő akadályozása vagy korlátozása időtartamára a

---

⁹⁰⁴ Törvényjavaslat 5:342-343. §

⁹⁰⁵ Törvényjavaslat 5:341. §

lízingbevevő nem köteles, illetőleg csökkentett mértékű lízingdíjat köteles fizetni, ha a lízingszerződés szerint a biztosítási díj fizetése, a dologban beálló kár viselése a lízingbevevőt terheli, és a biztosítási összeg vagy a kártérítés a lízingbeadót illeti meg.⁹⁰⁶ Álláspontunk szerint pontatlan a Törvényjavaslat megfogalmazása, mivel nem gondoljuk, hogy a lízingbeadó eltekintene a lízingdíj-fizetési kötelezettségtől, ha a biztosítási összeg vagy kártérítés megilletné, de azt ténylegesen nem kapná meg. Javasoljuk az utolsó tagmondat oly módon történő megfogalmazását, hogy „és a biztosítási összeget vagy a kártérítést a lízingbeadónak megfizették.”

- A lízing tipikus engedményezési konstrukció törvényi szintre történő emelése során megítélésünk szerint az eredetileg a lízingbeadót a szállítóval szemben megillető elállási jog gyakorlását is lehetővé kellene tenni a lízingbevevő számára azzal, hogy azt a lízingbevevő kizárólag a lízingbeadó hozzájárulásával gyakorolhatja. Azáltal ugyanis, hogy a Törvényjavaslat a lízingbeadó hibás teljesítése miatti felelősség-kizárását a gyakorlat által meghonosított engedményezési konstrukciót törvényi rangra emelésével kompenzálja a szavatossági igényként érvényesíthető elállási jog kivételével, még nem egyenlíti ki a lízingbevevő felelősség kizárásból eredő hátrányát. Mint arra a bírói gyakorlat is - nagyon helyesen - rámutatott, az engedményezés csak akkor és annyiban érvényes, amennyiben az az érdeksérelem teljes orvoslására alkalmas. Mivel a szavatossági igényként érvényesíthető elállási jog lízingbevevő általi gyakorlása a lízingbeadó legfőbb biztosítékát szüntetné meg, nyilvánvalóan nem indokolt az elállási jog lízingbevevő általi önálló gyakorolhatóságát biztosítani, ugyanakkor megítélésünk szerint annak semmi akadálya nem lenne, ha a lízingbevevő a lízingbeadó hozzájárulásával élhetne e jogával. Megjegyezzük, hogy álláspontunk szerint még ez a megoldás sem alkalmas a felelősség kizárásából eredő érdeksérelem teljes orvoslására. Annak részletesebb kifejtése pedig, hogy a lízingbeadó milyen eljárási protokoll és milyen feltételek mellett adja

---

⁹⁰⁶ Törvényjavaslat 5:345. § (3) bek.

hozzájárulását, a lízingbeadók szabványszerződéseire hárul.

- Fogyasztóvédelmi szempontból figyelmet érdemel annak a jelenleg is fennálló problémának a törvényi szinten történő feloldása, ami abból adódik, hogy fogyasztói lízingszerződés esetén a lízingbevevő csak a nem fogyasztói szerződésnek minősülő adásvételi szerződésből eredő szavatossági jogokat gyakorolhatja a szállítóval szemben, miközben ő egy fogyasztói lízingszerződést kötött a lízingbeadóval. Tekintettel arra, hogy a hibás teljesítés jogkövetkezményei a fogyasztói szerződésekre kedvezőbb szabályok alkalmazását teszik lehetővé, így az engedményezési konstrukció törvényi szintre emelése és a lízingbeadó felelősségének kizárása jelen formájában hátrányosan érintheti a fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevőt, különösen akkor, ha az adott lízingtárgy tekintetében nincs jogszabályon alapuló vagy szerződésben vállalt jótállás. Éppen ezért törvényi szinten lehetne kimondani, hogy a lízingbevevő az adásvételi szerződésből eredő jogokat a fogyasztói szerződés szabályai szerint érvényesítheti az eladóval szemben, amennyiben a lízingszerződés fogyasztói szerződésnek minősül.
- A lízingbeadó azonnali hatályú felmondási jogát célszerű lenne a lízingszerződésben meghatározott súlyos szerződésszegés eseteire korlátozni, elkerülve ezáltal annak a lehetőségét, hogy a lízingszerződések tág keretek között megfogalmazott felmondási okai határok nélkül teret engedjenek a lízingbeadónak a szerződés azonnali hatályú felmondására.
- Célszerű lenne rögzíteni, hogy a lízingbeadó a lízingdíjak és egyéb, a szerződésből eredő költségek meg nem fizetése miatt csak akkor élhessen az azonnali hatályú felmondási jogával, ha határidő tűzésével és a jogkövetkezményekre történő figyelmeztetéssel „megintette” a lízingbevevőt, aki fizetési kötelezettségének a póthatáridőn belül sem tett eleget. A lízingszerződés fenntartása a lízingbeadó érdeke is, ugyanakkor a szerződés azonnali hatállyal történő felmondásának nagyon súlyos jogkövetkezményei vannak a lízingbevevőre nézve. A felszólítás és a jogkövetkezményekre történő felhívás biztosítaná annak lehetőségét, hogy

a lízingbevevő a póthatáridőn belül történő utólagos teljesítéssel „megmentse” a szerződést, és néhány napos késedelem önmagában ne adjon alapot a lízingbeadó azonnali hatályú felmondására.

11. A fogyasztói pozícióban lévő pénzügyi lízingbevevők hatékonyabb védelmének előmozdítása érdekében a jogalkotó számára megfontolásra ajánlott további javaslataink az alábbiak:

- Javasoljuk, hogy pénzügyi lízingnél is tegyék kötelezővé a kereskedelmi kommunikációk során, különösen a reklámokban a teljes hiteldíj mutató feltüntetését. Megjegyezzük, hogy a fogyasztói hitel-megállapodásokról szóló új irányelv implementációjának valamennyi pénzügyi lízingre történő kiterjesztése ezt a problémát áthidalná.
- Tekintettel arra, hogy a megfelelően informált és tájékozott fogyasztó van csak tisztában vállalásainak következményeivel, a szerződéskötést megelőző tájékoztatási kötelezettséget illetően - még az ezzel kapcsolatos költségek lízingbevevőkre történő terhelése mellett is - külön jogszabály által meghatározott olyan általános formanyomtatvány bevezetését tartjuk kívánatosnak akár kifejezetten a fogyasztói pénzügyi lízingre, akár a pénzügyi szektorban megjelenő valamennyi finanszírozási típusú fogyasztói szerződésre, amely meghatározná a tájékoztatás részletes tartalmi elemeit. A nyomtatványnak fel kellene tüntetni a lízingbeadó és a szállító vagy pénzügyi szolgáltatást nyújtó és az eladó pontos megjelölését, a szerződéssel kapcsolatosan felmerülő valamennyi költséget, díjat, kamatot, illetve azok változásának lehetőségét és mikéntjét, közérthető formában a jogügylet jellemző ismérveit és jogkövetkezményeit, valamint a fogyasztói panaszok érvényesítésének módját. Amennyiben a jogalkotó a 2008/48/EK irányelv mellékletében szereplő „Általános európai fogyasztói hitel-tájékoztató” alkalmazását általunk javasoltan egységesen bevezeti a fogyasztói pénzügyi lízingre, úgy a lízingbeadónak címezzük azon javaslatunkat, hogy a fogyasztói panaszok érvényesítésének módját tüntessék fel szabványszerződéseikben, illetve a közérthető tájékoztatás

érdekében a szerződéskötést megelőzően minden esetben adják át a PSZÁF „Fókuszban a lízing” tájékoztató kiadványát.

- Annak ellensúlyozására, hogy a lízingbeadók előtörlesztés esetén ne számíthassanak fel hirdetményeikre hivatkozással irreálisan magas külön díjtételeket, a fogyasztóval kötött szerződésben tisztességtelennek minősülő feltételekről szóló 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet - Szakértői Javaslat által is ajánlott - oly módon történő módosítását tartanánk megfontolónak, mely szerint: „a fogyasztói szerződésben az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni különösen azt a szerződési feltételt, amely a fogyasztót túlzott mértékű pénzösszeg fizetésére kötelezi, ha a fogyasztó nem teljesít vagy nem szerződésszerűen teljesít, vagy pénztartozást idő előtt teljesíti.”
- Amennyiben az új Ptk. nevesíti az ügynöki szerződés altípusaként a fogyasztói kölcsönszerződés közvetítését, akkor annak szabályait megfelelően ki lehetne terjeszteni a fogyasztói pénzügyi lízing közvetítésre is. Megjegyezzük azonban, hogy a 2008/48/EK irányelv implementációja során a fogyasztói pénzügyi lízing szabályozása ezt a problémakört is orvosolná.
- Álláspontunk szerint a fogyasztó fogalmi meghatározását új Polgári Törvénykönyvünkben célszerű lenne - az európai közösségi irányelvekkel összhangban - kizárólag a természetes személyekre szűkíteni, elkerülve a túllontúl tág és visszaélésre okot adó szabályozást. Amennyiben a jogalkotó a Törvényjavaslat jelenlegi szövegét⁹⁰⁷ fogadja el, úgy többek között egy mikro vállalkozásról a - nem feltétlenül a kiszolgáltatottságot tükröző - munkavállalói statisztikai adatok és mérlegeredmények döntenék el, hogy adott esetben fogyasztónak tekinthető-e. A lízingszerződés mint jellemzően kis- és középvállalkozások finanszírozására szolgáló szerződés megkötése során a lízingbeadóknak további adminisztrációs terhet és költséget jelentene az adott lízingbevevő fogyasztói kritériumainak feltárása, egy-egy nem természetes személyiséggel bíró lízingbevevő fogyasztói

---

⁹⁰⁷ Törvényjavaslat 5:33. §

pozíciójának tisztázása. Amennyiben pedig a lízingbeadó eltekint a fogyasztói paraméterek vizsgálatától és annak eldöntését, hogy fogyasztóval köt-e szerződést kizárólag attól teszi függővé, hogy a lízingbevevő aláírja-e vagy sem az általa előre megfogalmazott nyilatkozatot arról, hogy nem fogyasztói minőségében köti meg a szerződést, úgy előállhat az a helyzet, hogy a lízingbeadó annak ellenére nem tesz eleget a fogyasztói többletvédelem biztosításának, hogy az egyébként kötelezettsége lenne.

12. Még a gondos és megfontolt jogalkotói munka eredményeként megfogalmazott jogszabályok sem érnek semmit hatékony jogalkalmazás nélkül. Így mind a bírói jogalkalmazásnak, mind a szerződéskötési gyakorlatnak szerepet kell vállalnia annak elősegítésében. A jogalkalmazás számára címezett javaslataink az alábbiak:

- A magyar bírói jogalkalmazásnak az Európai Bíróság ítéleteivel összhangban határozottabban kellene fellépni annak érdekében, hogy a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötések semmisségének jogkövetkezményét érvényre juttassák. Ha a magyar *judikatúra* hivatalból vizsgálná az előtte folyamatban lévő perekben a fogyasztói szerződések egyedileg meg nem tárgyalt tisztességtelen kikötéseinek, általános szerződési feltételeinek semmisségét, akkor ezáltal a lízingbeadókat is arra szorítaná, hogy egyeljék ki általános szerződési feltételeikből a nyilvánvalóan aggályos kikötéseket, vagy azokat megfelelő módon korrigálják. Ennek hiányában - ismerve a magyar fogyasztók passzivitását - önmagában a közérdekű keresetek indítása nem elegendő gyógyír a problémára. Megítélésünk szerint csak a bírói fórum aktívabb, fogyasztók érdekében fellépő szerepvállalása tud odáig hatni, hogy megtisztuljanak a lízingbeadók általános szerződési feltételei, blankettaszerződése az aggályos, tisztességtelen gyanús kikötésektől.
- A jogalkalmazásnak figyelmet kellene a jövőben fordítani arra, hogy a

lízingbevevő szempontjából súlyos jogkövetkezéssel járó lízingbeadói azonnali hatályú felmondás érvénytelen abban az esetben, ha arra nem a szerződésben meghatározott súlyos szerződésszegés ad alapot.

- A lízingbeadók számára külön szerződési blanketta és általános szerződési feltételek kidolgozást ajánljuk kifejezetten a fogyasztói pénzügyi lízingszerződésekre. Ezek a szabványszerződések biztosítanák a fogyasztói pénzügyi lízingszerződések általánostól eltérő kezelését és a fogyasztói jogok érvényesülését.
- Javasoljuk a lízingbeadók számára, hogy részletesebben dolgozzák ki szabványszerződéseikben, hogy milyen feltételek mellett és mennyi időn belül adják hozzájárulásukat a lízingbevevőnek a szavatossági igényként érvényesített adásvételi szerződéstől⁹⁰⁸ való elálláshoz.
- Annak érdekében, hogy utóbb ne legyen jogvita abban, hogy a lízingbevevő fogyasztói minőségében kötötte-e a szerződést vagy sem, a lízingbeadók figyelmébe ajánljuk, hogy a lízingszerződésben rögzítsék a szerződéskötés célját és a fogyasztói minőség megállapításához szükséges ismérvek fennálltát.
- Mindenképpen megfontolandónak tartanánk a lízingbeadók körében egy olyan belső önszabályozás kidolgozását, amely a maximális futamidő és minimális önrész előírására intené a lízingbeadókat. Ezáltal elkerülhetővé válhatna a lízingtárgyak alulfinanszírozása és ebből adódóan a lízingbevevő lízingszerződés idő előtti megszűnése során előálló fizetési kötelezettsége. Hasonlóan indokolt lenne a biztosítási szerződés megkötésének kötelezővé tétele, melynek következtében megelőzhető a lízingtárgy megsemmisülése, megrongálódása miatti használhatatlanság ellenére fennálló lízingdíj-fizetési kötelezettség.

---

⁹⁰⁸ tulajdon-átruházási, kivételesen vállalkozási szerződés

MAGYAR NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ

A nagy magánjogi kódexekbe foglalt tradicionális szerződéstípusok a megváltozott gazdasági és technikai fejlődés következtében már nem tudták kielégíteni a gazdasági élet igényeit, az életviszonyok komplexebbé válása szükségszerűen új szerződéstípusok létrejöttét eredményezte. Az atipikus szerződések, köztük a lízing megjelenését a legerősebb eltávolodásnak tekinthetjük a római jogi hagyományoktól, amely elbizonytalanította a kontinentális jog klasszikus szerződéstipológiájában gondolkodó jogász társadalmat. A *common law* jogrendszerű Amerikai Egyesült Államokból kontinensünkre érkező lízing és annak meghatározó altípusát képező pénzügyi lízing térhódítására a XX. század második felében került sor Európában. A jogintézmény piaci fejlődésének volumene az utóbbi évtizedekben töretlen volt, melynek következtében mára a pénzügyi lízing a pénzügyi finanszírozás egyik alternatívájaként funkcionál a gazdasági életben.

A pénzügyi lízingügyletek körében jelentős arányt képviselnek azok a szerződések, amelyeket fogyasztói pozícióban lévő lízingbevevők kötnek magánszükségleteik kielégítése végett. Annak ellenére, hogy a fogyasztó helyzete a pénzügyi lízingügylet során a fogyasztóvédelmi szempontok fokozottabb figyelembevételét indokolná, a mai napig nem jellemzi sem a hazai jogirodalmat, sem a jogalkotást, sem pedig a jogalkalmazást a fogyasztói pénzügyi lízingnek a nem fogyasztói pénzügyi lízingtől eltérő tudatos kezelése. A dolgozat célkitűzése, hogy rávilágítson a fogyasztói pénzügyi lízing azon területeire, szituációira, ahol a fogyasztók érdekében az érdekegyensúly helyreállítása céljából fellépésre, beavatkozásra van szükség, és ennek érdekében mind a jogalkotás, mind a bírói jogalkalmazás, mind pedig a mindennapi szerződéskötési gyakorlat számára *de lege ferenda* javaslatokat fogalmazzon meg.

A fogyasztói pénzügyi lízing részletes elemzését megelőzően a dolgozat átfogó képet kíván adni a pénzügyi lízing jogintézményéről. A lízing nemzetközi és hazai történeti fejlődésének felvázolása és az egyes lízingfajták

felvonultatása mellett, a dolgozat kitér a pénzügyi lízing szerződések rendszerében elfoglalt helyének, illetve a pénzügyi lízing fogalmi meghatározására tett törekvések vizsgálatára is.

A háromszög alakú fogyasztói pénzügyi lízing jogviszonyrendszer tartalmi elemeinek meghatározásán túlmenően a dolgozat a felvetett problémák megoldására több szabályozási modellt és lehetőséget is vizsgálódásának tárgyává tesz.

Az egyik irányvonal az Európai Közösségek magánjog-egységesítési törekvései, amely a szerződések jogának különösen azon szegmensein érezteti hatását, ahol tagállami szabályozásra még diszpozítív normák formájában sem került sor. A brüsszeli jogalkotó attól a felismeréstől vezérelve, hogy a finanszírozást szolgáló fogyasztói szerződések egymáshoz közeledni látszanak, és azok egységes megközelítése és szabályozása szükséges, alkotta meg a fogyasztói hitelről szóló 87/102/EGK és az annak helyébe lépő 2008/48/EK irányelvet. A dolgozat a jog-összehasonlítás eszközével élve részletesen bemutatja az Európai Közösségek fogyasztói hitelre vonatkozó irányelvéből táplálkozó, kontinentális jogi hagyományokon nyugvó német BGB fogyasztói pénzügyi lízingszerződésre vonatkozó szabályozását, és taglalja az irányelvek valamint a fogyasztói pénzügyi lízing kapcsolatát megoldási modellt keresve a fogyasztói pénzügyi lízing lehetséges szabályozására.

A dolgozat által követett másik irányvonal az új Polgári Törvénykönyv kodifikációjának folyamatára fókuszál. Ennek során az új Ptk. tervezetek és a Törvényjavaslat lízingre vonatkozó normaanyaga kerül elemzésre a fogyasztói pénzügyi lízing és a fogyasztóvédelem aspektusából.

A következtetések és megoldási javaslatok a dolgozatban felvázolt modellek mérlegelését követően kerülnek megfogalmazásra a jogalkotás és bírói jogalkalmazás, valamint a szerződéskötési gyakorlat számára.

IDEGEN NYELVŰ ÖSSZEFOGLALÓ

In den großen privatrechtlichen Gesetzbücher gefasste traditionelle Vertragstypen könnten in Folge der geänderten wirtschaftlichen und technischen Entwicklung das Anspruchs des wirtschaftlichen Lebens nicht mehr abfinden, die immer komplizierten Lebensverhältnisse zwangsläufig neue Vertragstypen produzierten. Diese neue atypische Vertragstypen - unter anderem der Leasingvertrag - sind von dem römischen Recht Abstand gewonnen, was die ganze Rechtswissenschaft zur Verzweiflung gebracht. Aus der USA in Europa angekommene Leasingvertrag und dessen Grundtyp, sogenannte Finanzierungsleasing, hat den alten Kontinent in der zweiten Hälfte des XX. Jahrhunderts sehr rasch erobert. Die Entwicklung dieses Rechtsinstituts war vor allem in den letzten Jahren bedeutend, was dazu geführt hat, dass das Finanzierungsleasing unter anderen Finanzierungsformen eine der wichtigsten Finanzierungsformen wurde.

Auf dem Gebiet des Finanzierungsleasing kommen sehr oft solche Verträge vor, die von den Verbrauchern geschlossen werden, Abfindung ihres Lebensunterhalts dafür. Obwohl im Gesichtspunkt der Verbraucher unter dem Rechtsverhältnis ihre verbraucherschutzliche Interessen wirksamer geschützt werden sollte, wird in der ungarischen Rechtsliteratur auf die Lösung der Differenzierung zwischen dem Finanzierungsleasing zwischen Verbraucher und Unternehmer und den anderen Finanzierungsleasingformen keine echte Lösung gefunden. Diese Dissertation hat das Ziel, diese problematischen Gebiete im Zusammenhang des Verbraucherleasings zu analysieren, und festzustellen, dass von der ganzen Rechtswissenschaft im Interesse der Instandsetzung des Gleichgewichts der Verbraucher gemeinsam aufzutreten und sowohl auf dem Gebiet der Rechtsfindung als auch der Praxis sogenannte „*de lege ferenda*“ Vorschläge hergestellt werden müssen.

Die Dissertation versucht vor der ausführlichen Analysierung des Leasings ein umfassendes Bild über dem Rechtsinstitut des Finanzierungsleasings zu geben. Neben der Darstellung der internationalen und ungarischen Entwicklung des Leasings und der Analysen der verschiedenen Leasingtype wird in der Dissertation die Untersuchung der Definition des Finanzierungsleasings lang geführt. Parallel mit der Feststellung der Elemente des Finanzierungsleasings auf die Lösung der erwähnten Probleme werden verschiedene Regelungsmodelle und Regelungsalternativen festgelegt.

Die eine Richtung ist die privatrechtliche Standardisierung in der EU, die vor allem auf solchen Gebieten sehr stark sind, auf den mitgliedstätliche Regelung noch nicht erstellt wurde. Die Verfasser in Brüssel aus dem Erkenntnis, dass für die Finanzierung gestaltete Verbraucherverträge zueinander nahen, und deswegen die einheitliche Regelung wichtig ist, haben die über dem Verbraucherkredit die Richtlinie Nr. 87/102 und in der Zukunft im Kraft getretene Richtlinie Nr. 2008/48 verfasst. Die Dissertation mit dem Mittel der Rechtsvergleichung ausführlich präsentiert das deutsche BGB im Zusammenhang mit der EU Richtlinie ausgeprägte Regelung des Verbraucherfinanzierungsleasings und untersucht die Beziehung zwischen der EU Richtlinie und dem Verbraucherfinanzierungsleasing, dessen ungeachtet sucht nach einem Lösungsmodell auf die mögliche Regelung dieses Rechtsinstitut.

Die andere Richtung stellt in seinem Mittelpunkt die Kodifikation des neuen BGB in Ungarn und werden die neue BGB Entwürfe auf dem Gebiet des Leasings aus verbraucherschutzlichem Aspekt analysiert.

Nach den Analysen der dargestellten verschiedene Konklusionen und Lösungsvorschläge werden in der Dissertation verschiedene Ratschläge für die Rechtsverfassung, für die Rechtsprechung, und für das Praxis verfasst.

IRODALOMJEGYZÉK

ÁDÁM Attila - SULYOK Tamás: A lízingszerződés egyes kérdései
A kellékszavatosság, Bankszemle, 1997/8., 58-63. o.

ARTZ, Markus: Der Verbraucher als Kreditnehmer
Duncker und Humblot, Berlin, 2001.

ARTZ, Markus: Entwicklungen im Verbraucherprivatrecht - Deutschland und Europa
C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2007.

BACHER Gusztáv: A reklámban tett kijelentések és a hibás teljesítés
Magyar Jog, 2005/11., 650-662. o.

BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - KOVÁCS István -
MISKOLCZI BODNÁR Péter - UJVÁRINÉ ANTAL Edit: Üzleti szerződések
UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2005.

BARTA Judit - FAZEKAS Judit - HARSÁNYI Gyöngyi - MISKOLCZI
BODNÁR Péter - OSVÁTH ILDIKÓ - UJVÁRINÉ ANTAL Edit:
Kereskedelmi szerződések
Egyetemi tankönyv, Miskolci Egyetem ÁJK, Novotni Kiadó, Miskolc, 2000.

BÁRTFAI Judit - BOZZAY Erika - KERTÉSZ Ágnes - WALLACHER
Lajos: Új szavatossági és jótállási szabályok, Fogyasztóvédelmi
jogharmonizáció a polgári jogban és a polgári eljárási jogban
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2004.

BECKMANN, Heiner: Finanzierungsleasing
Verlag C.H. Beck, München, 2006.

BENACCHIO, Giannantonio: Az Európai Közösségek magánjoga
Osiris Kiadó, Bp., 2003.

BÉRES István: Gyorsak-e a váltóperek, ha a lízingügylettel függnek össze?
Gazdaság és Jog, 2008/1., 13-20. o.

BÍRÓ György (szerk.): Szerződési alaptípusok
Novotni Kiadó, Miskolc, 2000.

BÍRÓ György: A kötelmi jog és a szerződés tan közös szabályai
„Novotni Alapítvány a Magánjog Fejlesztéséért” Kiadó, Miskolc, 2000.

BÍRÓ György: A szerződések rendszere a magyar polgári jogban
In: A magyar magánjog az európai jogfejlődés áramában, Miskolci Egyetem, ÁJK Jubileumi Konferenciájának Kiadványa, Novotni Kiadó, Miskolc, 2002., 34-52. o.

BOTOS Katalin - TERTÁK Elemér György: A lízing - eszköz a műszaki fejlődés és a rugalmas gazdálkodás szolgálatában
Közgazdasági Szemle, 1984/12., 1436-1450. o.

BUSSANI, Mauro: The Common Core of European Private Law
Kluwer Law International, 2002.

BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Handbuch Verbraucherprivatrecht
C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2005.

BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Heidelberger Kommentar zum
Verbraucherkreditrecht
C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2002.

BÜLOW, Peter - ARTZ, Markus: Verbraucherprivatrecht
C.F. Müller Verlag, Heidelberg, 2003.

CSÉCSY ANDREA: A szerződésszegés jogkövetkezményeinek
összehasonlító jogi elemzése
Ph.D dolgozat, Kézirat, Miskolc, 2008.

CSÉCSY György - FÉZER Tamás - KÁROLYI Géza - PETKÓ Mihály -
TÖRŐ Emese: A gazdasági szféra ügyletei
Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen, 2007.

CSIBY Attila - KISS Gábor - SÁRHEGYI Zoltán - TULLER András: Lízing
1997
Unió Kiadó, Bp., 1997.

CSIBY Attila: A lízingszerződés értelmezése és az adózás
Kereskedelmi Jogi Értesítő, 1993/6., 8-11. o.

CSIZMAZIA Norbert: A fogyasztók védelméről szóló 1999/44/EK irányelv és
a német kötelmi jog reformja
Magyar Jog, 2002/7., 429-442. o.

DAGEFÖRDE, Carsten: A nemzetközi finanszírozási leasing-ről szóló 1988.
május 28-i ottawai Unidroit-egyezmény hatálybalépése
Magyar Jog, 1995/11., 692-694. o.

DARÁZS Lénárd - FALUDY Gábor - KISFALUDY András - PAYOR-BY TOMSKY Magdalena - VÉKÁS Lajos: Európai Közösségi jogi elemek a magyar magán- és kereskedelmi jogban
KJK Kerszöv Kiadó, Bp., 2001.

DEÁK Dániel: A pénzügyi lízingügyletek elszámolása
Gazdaság és Jog, 1997/9., 1313-1316. o.

DORKÓ Katalin: A lakossági bankügyletek
KJK Kerszöv Kiadó, Bp., 2000.

EÖRSI Gyula: Kötelmi jog, Általános Rész
Nemzeti Tankönyvkiadó, Bp., 1983.

EÖRSI Gyula: Összehasonlító polgári jog, (jogtípusok, jogcsoportok és a jogfejlődés útjai)
Akadémiai Kiadó, Bp., 1975.

FAZEKAS Judit: A fogyasztói jog rendszertani és jogdogmatikai kérdései
Sectio Juridica et Politic Tomus XII., Miskolc, 1996., 33-54. o.

FAZEKAS Judit: A fogyasztóvédelmi jog fejlődése
In: MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): A civilisztika fejlődéstörténete, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., 113-150. o.

FAZEKAS Judit: A magyar fogyasztóvédelmi jog fejlődése 1985-2005
In: JAKAB András - TAKÁTS Péter (szerk.): A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005., I. kötet, Gondolat - ELTE ÁJK, Bp., 2007., 638-655. o.

FAZEKAS Judit: Az európai integráció hatása a magyar magánjog fejlődésére, különös tekintettel a fogyasztóvédelemre
In: BÍRÓ György (szerk.): A magyar magánjog az európai jogfejlődés áramában, Miskolci Egyetem, ÁJK Jubileumi Konferenciájának Kiadványa, Novotni Kiadó, Miskolc, 2002., 180-201. o.

FAZEKAS Judit: Fogyasztóvédelmi jog
Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Bp., 2007.

FIKENTSCHER, Wolfgang: Schuldrecht
Walter de Gruyter Verlag, Berlin, New York, 1997.

FOGARAS István: A leasing-üzlet külföldi tapasztalatai
Pénzügyi Szemle, 1981/6., 470-472. o.

FONTAINE, Marcel: Codifying 'Modern' Contract
In: HARTKAMP - VON BAR: Towards a European civil code, Kluwer Law International, 1998., 371-379. o.

FÖLDI András: Kereskedelmi jogintézmények a római jogban
Akadémia Kiadó, Bp., 1997.

FUGLINSZKY Ádám: A kezesség jogintézménye a házaló kereskedelem
illetve a fogyasztói kölcsön szemszögéből a vonatkozó EU irányelvek és a
német jog tükrében
Polgári Jogi Kodifikáció, 2000/4., 32-34. o.

GADÓ Gábor: Eltérő és egyező álláspontok az új Ptk. előkészítése során
Magyar Jog, 2008/6., 385-398. o.

GEDEON Magdolna: A cirkuszi játékok jogi szabályozása az antik Rómában
PhD értekezés, Kézirat, Miskolc, 2003.

GEHÉR József: A nemzetközi lízingről szóló UNIDROIT Egyezmény
Jogi Tájékoztató Füzetek, Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Bp., 2000.

GELLÉRT Andor: Banküzletek
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1991.

GÉVAI Gábor - JÁNOSI Kornél - RUTAI István: A lízing és finanszírozása
Panem Kft., Bp., 1995.

GITTER, Wolfgang: Gebrauchüberlassungsverträge
J. C. B. Mohr, Tübingen, 1988.

GRUNDMANN Stephan: Europäisches Schuldvertragsrecht - Das europäische
Recht der Unternehmensgeschäfte
dr Gruyter, Berlin, 1998.

GYERGYÓINÉ RUDNAI Vera: Nemzetközi helyzetkép a lízingről
Pénzügyi Szemle, 1985/3., 225. o.

HABERSACK, Mathias: Verbraucherleasing nach der Schuldrechtsreform
Betriebs Berater, 2003/35., Beilage 6., 2-7. o.

HAJNAL Zsolt: A tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat szabályozásának
konceptuális kérdéseiről
*In: SZIKORA Veronika (szerk.): A fogyasztóvédelmi jog új irányai az
elméletben és a gyakorlatban, Debrecen, 2007., 39-59. o.*

HANÁK András: Fluctuat nec mergitur: az új Polgári Törvénykönyv esélyei
Magyar Jog, 2009/2. 75-87. o.

HARMATHY Attila: A szerződések rendszere a gazdaságirányítás új rendszerében, A szerződések láncolatáról
Állam és Jogtudomány, 1972/3., 462-484. o.

HARSÁNYI Gyöngyi: A fogyasztói hitelezés Magyarországon egy EU Direktíva tükrében
Gazdaság és Jog, 1995/4., 12-15. o.

HOFFMANN, Markus: Die Refom der Verbraucherkredit-Richtlinie (87/102/EGW)
DeGruyter Recht, Berlin, 2007.

IZSÓ Krisztina: A BGB reformja
Jogtudományi Közlöny, 2003/1., 55-60. o.

JÁGFAI Jánosné: A pénzügyi lízing
Cég és Jog, 2000/7-8., 44-45. o.

JOBBÁGYI Gábor - FAZEKAS Judit: Kötelmi jog
Szent István Társulat, Bp., 2005.

JUHÁSZ Imre - VÍGH János: Privatizáció lízinggel
Építésügyi Tájékoztatási Központ, Bp., 1993.

JUNKERTNÉ SZÜCS Zsuzsanna: Lízing kézikönyv
ADÓNET.HU Kft., Bp., 2007.

KAMMERER, Christoph: Harmonisierung des Verbraucherrechts in Europa
Verlag dr. Kovac, Hamburg, 2004.

KEMENES Béla: Gondolatok egy fogyasztóvédelmi törvény tervezetéhez
In: PRUGBERGER Tamás - BÍRÓ György (szerk.): Ünnepi tanulmányok Novotni Zoltán professzor 60. születésnapjára, Miskolci Egyetem, Miskolc, 1991., 189-198. o.

KEMENES István: A gazdasági szerződések követelményei és az új Ptk.
Polgári Jogi Kodifikáció, 2001/1., 9-31. o.

KEMENES István: Korreferátum Miskolczi Bodnár Péter: Atipikus szerződések a hazai joggyakorlatban (franchise, lízing stb.) című előadására
In: Kilencedik Jogász Vándorgyűlés, Gyula, 1996. október hó 12-13., Magyar Jogász Egylet, Bp., 1996., 148-157. o.

KENDERES Andrea: A 2008-as fogyasztói irányelv a hitel-megállapodásokról - *ante portas*
Jogtudományi Közlöny, 2008/11., 544-552. o.

KIRÁLY Miklós: Az Európai Közösségek irányelveinek hatása a szerződési jogra a fogyasztóvédelem területén
Magyar Jog, 2000/6., 325-338. o.

KISS Gábor: A lízingszerződés egyes polgári jogi vonatkozásairól
Kereskedelmi Jogi Értesítő, 1994/12., 4-5. o.

KISS Gábor: A lízingszerződés és a birtokvédelem egyes kérdései
Kereskedelmi Jogi Értesítő, 1993/6., 6-7. o.

KISS Gábor - SÁNDOR István: A szerződések érvénytelensége, HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2008.

KLINGER Adorján: A lízing
Bankszemle, 1993/4., 58-66. o.

KÖRÖS András: Egy atipikus szerződés: A lízing
Közjegyzők Közlönye, 1997/7-8., 18-19. o.

KRÜGER, Wolfgang - WESTERMANN, Harm Peter (Redakteure):
Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 3., Schuldrecht,
Besonderer Teil
C.H. Beck Verlag, München, 2008.

LÁBADY Tamás: A fogyasztóvédelmi rendszerről és a fogyasztók érdekeinek polgári jogi védelméről
Magyar Jog, 1976/10., 875-886. o.

LAMM Vanda - PESCKA Vilmos (szerk): Jogi Lexikon
KJK - Kerszöv Kiadó, Bp., 1999.

LENTER Csaba: A magyar lízingpiac sajátosságai és fejlődésének lehetséges irányai
Gazdaság és Társadalom, 2002/1., 29- 42. o.

LESZKOVEN László: A szerződési biztosítékok jogának fejlődési tendenciái
In: MISKOLCZI BODNÁR Péter (szerk.): A civilisztika fejlődéstörténete, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., 151-177. o.

Lízing Évkönyv 2007.
Magyar Lízingszövetség, Bp., 2007.

LÖBBE Marc: Der Finanzierungsleasingvertrag nach der Schuldrechtsreform
Betriebs Berater, 2003/35., *Beilage 6.*, 7-14. o.

LUDÁNYI Arnold: A lízing szerepe a kis- és közepes vállalkozások finanszírozásában
Európa Fórum, Gazdaság – politika – jog, 2001/3-4., 3-19. o.

LUKÁCS Mónika - SÁNDOR István - SZŰCS Brigitta: Új típusú szerződések és azok gyakorlata a gazdasági életben
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2003.

MAGOSI Szilvia - CSEPINSZKY Andrea: A szerződési feltételek tisztességtelensége. A pénzügyi lízing, hitel- és kölcsönszerződések a bírói gyakorlatban, különös tekintettel a pénzügyi vállalkozások ilyen jellegű ügyleteire
Jogi Tájékoztató Füzetek 171., Magyar Kereskedelmi és Iparkamara, Bp., 2007., 77-110. o.

MAGYAR Szilvia: A lízing
Adó Per Számvitel, 1999/11., 31-34. o.

MAREK, Michael: Geschichte des Leasing
www.econweb.uni-paderborn.de/WiWi/Arbeitspapiere (letöltés ideje: 2008. május 23.)

MARTINEK Michael - STOFFELS Markus - WIMMER-LEONHARDT Susanne: Leasinghandbuch
C.H. Beck, München, 2008.

MARTINEK, Michael: Moderne Vertragstypen I. Leasing und Factoring
C.H. Beck, München, 1991.

MÁTYÁS Imre: A kötelmi jog reformja Németországban
Jogtudományi Közlöny, 2003/9., 381-389.

MEDICUS, Dieter: Schuldrecht I., Allgemeiner Teil
C.H.Beck, München 2004.

MELLER-HANNICH Caroline: Verbraucherschutz im Schuldvertragsrecht
Mohr Sibeck, Tübingen, 2005.

MENYHÁRD Attila: Adhéziós szerződések néhány elméleti aspektusa
Polgári jogi dolgozatok, ELTE ÁJK, Bp., 1994., 19-36. o.

MENYHÁRD Attila: Fogyasztóvédelem és felelősségkorlátozás
Gazdaság és Jog, 2001/12., 19-23. o.

MENYHÁRD Attila: Fogyasztóvédelem és magánjog
In.: JAKAB András – TAKÁTS Péter (szerk.): A magyar jogrendszer átalakulása 1985/1990-2005., I. kötet, Gondolat-ELTE ÁJK, Bp., 2007., 661-668. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: A hibás teljesítés jogkövetkezményei lízingszerződés esetén
Publicatines Universitatis Miskolciensis, Series Juridica et Politica, Tomus V., Fasciculus 1-4., Miskolc, 1990., 67-79. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízing szabályozásának fejlődése
Jogpolitika, 1986/10., 12. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: A lízingszerződések tartalma és elhatárolása más szerződéstípusoktól
Jogtudományi Közlöny, 1987/1., 30-36. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: Atipikus szerződések (Lízing, faktoring, franchise)
Gazdaság és Jog, 1997/4., 3-11. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: Atipikus szerződések a hazai joggyakorlatban (franchise, lízing stb.) című előadására
In: Kilencedik Jogász Vándorgyűlés, Gyula, 1996. október hó 12-13., Magyar Jogász Egylet, Bp., 1996., 125-147. o.

MISKOLCZI BODNÁR Péter: Pénzügyi lízing, operatív lízing vagy adásvétel?
Gazdaság és Jog, 1997/11., 12-16. o.

MOGYORÓSI István - FLEISCHMANN Edina - VARGA Katalin: Lízing, bérlet
Cégvezetés Különszám, 2001/7., 3-34.o.

NAGY Éva: A fogyasztói célú hitelezés kialakulása
Jura, 2006/1., 85-96. o.

NAGY Éva: A fogyasztói hitelszerződés és a házaló kereskedelem viszonyának értelmezése, A „Heininger”-ügy
Európai Jog, 2003/2., 42-46. o.

NAGY Éva: A fogyasztói hitelszerződés magyar jogba ültetése
Magyar Jog, 2004/5., 272-279. o.

NAGY Éva: Kölcsönszerződésből fogyasztói hitel
Jura, 2004/2., 92-100. o.

NEMESSÁNYI Zoltán (szerk.): Tanulmányok az európai magánjog köréből
Krónika Kiadó, Pécs, 2004.

NÉMETH Anita: A jogharmonizáció hatása a polgári jogra, külön tekintettel a fogyasztóvédelem témakörére
In: A Polgári Jogi Tudományos Diákkör Évkönyve 1999-2000. tanév, Eötvös Lóránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Bp., 2001., 173-200. o.

NOCHTA Tibor - KOVÁCS Bálint - NEMESSÁNYI Zoltán: Magyar polgári jog - Kötelmi jog: Különös rész
Dialog Campus Kiadó, Budapest-Pécs, 2004.

NOCHTA Tibor: A lízingszerződés
Jura, 1995/1., 15-19. o.

NOVOTNI Zoltán: A kétszemélyes relatív szerkezet szétbomlásának jelei kötelmi jogunkban
Jogtudományi Közlöny, 1983/11., 688-698. o.

NOVOTNI Zoltán: Technika vagy jogügylet? Gondolatok az ún. privatizációs lízing koncepcióiról
Magyar Jog, 1993/4., 220-224. o.

OSZTOVITS András - VIRÁG Csaba: Illetékességi kikötés, mint tisztességtelen szerződési feltétel - kérdések és kételyek a közösségi és a magyar jog tükrében
Magyar Jog, 2008/8., 532-541. o.

OSZTOVITS András (szerk.): Európai fogyasztóvédelmi magánjog
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2006.

PALAND, Otto - BASSENGE, Peter - BRUDERMÜLLER, Gerd:
Bürgerliches Gesetzbuch
C.H Beck Verlag, München, 1994.

PAPP Tekla: Atipikus szerződések
Egyetemi jegyzet, Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Tyras Nyomda, Szeged, 2007.

PASA, Barbara - BENACCHIO, Gian Antonio - ORME, Lesley: The Harmonization of Civil and Commercial Law
Central European University Press, Budapest-New York, 2005.

PÁZMÁNDI Kinga: A fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalma
Gazdaság és Jog, 2008/9., 3-7. o.

PÁZMÁNDI Kinga: Modern reklámjog
HVG-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2007.

PETRIK Ferenc (szerk.): Bankjog
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2003.

PORKOLÁB Erika: A lízing a polgári jog rendszerében
Scire aliquid laus est, 2003., 75-102. o.

PRESSER Andrea: Alapvetés a lízing kodifikációjához
Gazdaság és Jog, 2008/1., 3-7. o.

PRIBULA László: A reklám, mint a szerződéskötéshez vezető út speciális esete
Jogtudományi Közlöny, 2005/6., 251-256. o.

LILLEHOLT - VICTORIN - FÖTSCHL - KONOW - MEIDELL - TORUM:
Lease of Goods (PEL LG)
Principles of European Law, Sellier European Law Publishers, 2007.

RÉCZEI László: A leasing dióhéjban
Eötvös Lóránd Tudományegyetem Jogi Továbbképző Intézet, Bp., 1992.

RÉCZEI László: A lízing a magyar jogban
Gazdaság és Jog, 1993/12., 3-6. o.

ROTT, Peter: Die neue Verbraucherkredit-Richtlinie 2008/48/EG und ihre Auswirkungen auf das deutsche Recht, Wertpapiermitteilungen
Zeitschrift für Wirtschafts- und Bankrecht, 2008/24., 1104-1113. o.

RUSZNÁK Tamás: Bankjog
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1997.

SÁNDOR István: A magyar fogyasztóvédelmi jog
Unió Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2003.

SÁNDOR István: A pénzügyi válság a jogász szemszögéből
de JURE, 2009/1., (www.dejure.hu/2009/1/a-penzugyi-valsag-a-jogasz-szemszogebol/, letöltés ideje: 2009. 03.05.)

SÁNDOR István: The Regulation of Consumer Protection in Hungary
Studia Iuridica Caroliensia I., Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, Budapest, 2006., 193-207. o.

SÁRKÖZY Tamás: Az új Ptk. szövegtervezetéről a gazdasági jog oldaláról
Gazdaság és Jog, 2007/1., 3-7. o.

SCHELLHAMMER, Kurt: Schuldrecht nach Anspruchsgrundlagen
C.F Müller Verlag, Heidelberg, 2005.

SCHMIDT János: A lízing hazai alkalmazásának gyakorlata
Külgazdaság, Jogi melléklet, 1990/11., 161-171. o.

SIEMS, Mathias M.: Die neue Verbraucherkredetrichtlinie und ihre Folgen
Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht, 2008/15., 454-458. o.

STAVROPOULOS, Gerasimos: Verbraucherkreditrechtliche Vorgaben für Finanzierungsleasingverträge nach deutschem und europäischem Recht
Peter Lang Verlag, Frankfurt am Main, 2005.

SZABÓ Gábor: A lízingszerződéssel kapcsolatos problémák a lízingbevevő szempontjából
Gazdaság és Jog, 1998/3., 11. o.

SZÉKELY János: Lízing
Jogtudományi Közlöny, 1991/11., 244-245. o.

SZENTIVÁNYI Iván: A banki üzletszabályzatok és a fogyasztóvédelem
Gazdaság és Jog, 2001/1., 10-15. o.

SZENTIVÁNYI Iván: A lakossági pénzügyi szolgáltatások jogi kérdései
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1979.

SZENTIVÁNYI Iván: Bankügyletek jogi szabályozása a Ptk. tervezetben
Gazdaság és Jog, 2007/6-7., 20-28. o.

SZUDOCZKY Rita: Az innominát szerződések egyes elméleti és gyakorlati kérdései
Collega, 1999/12-2000/1., 57-62. o.

TAKÁTS Péter: A szabványszerződések
Akadémiai Kiadó, Bp., 1987.

TAMÁS Lajos: A lízingszerződés kézikönyve
Közgazdaság és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1991.

TÉNYI Attila: Lízing - a fejlesztés eszköze
Co-Nex-Training Bt., Bp., 1991.

TÖRÖK Györgyi - WAGNER Péter: A lízing gyakorlati kézikönyve
Unió Kiadó, Bp., 1991.

TULLER András: A nemzetközi pénzügyi lízing
Collega, 1988/3., 44-46. o.

TULLER András: Az importlízing problémái
Kereskedelmi Jogi Értesítő, 1993/11., 12-14. o.

UJVÁRI Edit: A „Heininger-ügy” avagy a fogyasztó elállási joggal
kapcsolatos problémák az európai és német jogban
Magyar Jog, 2003/10., 629-639. o.

VÁLYI Katalin: Szoftver-lízing Magyarországon
Collega, 1999/5., 8-22. o.

VÁRADI Ágnes: A lízingszerződés előzményei a római jogban
Gazdaság és Társadalom, 2007/2., 136-151. o.

VARGA NELLI: A fogyasztó helyzete a lízingszerződésnél
In: A fogyasztóvédelem új irányai az elméletben és a gyakorlatban, szerk.: Szikora Veronika, Center Print Nyomda, Debrecen, 2007. május 17-18. Konferenciakötet, 205-215. o.

VARGA NELLI: A fogyasztói pénzügyi lízing a német jogban
Megjelenés alatt a 2008. májusában Debrecenben megrendezésre kerülő fiatal magánjogot oktatók konferenciájáról készülő kötetben.

VARGA Nelli: A lízingszerződés az új Ptk-ban
Gazdaság és Jog, 2008/7-8., 9-16. o.

VARGA Nelli: A lízingszerződés megkötése
Doktoranduszok Fóruma, 2003. november hó 6., Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolc, 2003., 415-420. o.

VARGA Nelli: A lízingszerződés megszűnése, megszüntetése
Collega, 2005/2., 142-145. o.

VARGA NELLI: A lízing történeti fejlődése
Debreceni Jogi Műhely, 2009/2. szám
http://www.law.klte.hu/jogimuhely/01_hun_index.htm

VARGA Nelli: A nemzetközi pénzügyi lízing
Collega, 2007/2-3., 180-183. o.

VARGA Nelli: A pénzügyi ingatlan lízingszerződés jogi jellemzői
Collega, 2006/2-3., 172-174. o.

VARGA Nelli: A pénzügyi lízing a küszöbön álló Ptk. kodifikáció tükrében
Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium, Tomus 2/2., Bíbor Kiadó, Miskolc, 2002., 433-453. o.

VARGA NELLI: A pénzügyi lízingszerződés a bírói gyakorlatban
Megjelenik a Jogtudományi Közlöny 2009. májusi számában.

VARGA Nelli: A szerződésszegés kérdésköre a lízingszerződésnél
Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium, Tomus 4/2., Bíbor Kiadó, Miskolc, 2004., 285-307.

VARGA Nelli: Az operatív lízing történeti kialakulása és jogi szabályozásának fejlődése
Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2002. november hó 6., Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolc, 2003., 263-268. o.

VARGA Nelli: Ingatlanlízing
Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium, Tomus 7/2., Bíbor Kiadó, Miskolc, 2006., 329-344. o.

VARGA Nelli: Kölcsön vagy lízing a gépjármű finanszírozás során?
Doktoranduszok Fóruma, 2004. november hó 4., Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa, Miskolc, 2005., 341-347. o.

VARGA Nelli: Szükség van-e a lízing polgári jogi szabályozására?
Collega, 2003/1., 35-36. o.

VÁRNAY Ernő - PAPP Mónika: Az Európai Unió joga
KJK Kerszöv, Bp., 2005.

VATTAY Antal: A lízing szerepe a közép-kelet európai országokban
Kereskedelmi Szemle, 1993/34., 9-10. o.

VÉKÁS Lajos: Parerga, Dolgozatok az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez
HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2008.

VÉKÁS Lajos (szerk.): Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez
Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Bp., 2008.

VÉKÁS Lajos: A Ptk. 209. §-ának megmértetése az Európai Közösségek Bírósága előtt
Európai Jog, 2004/6., 8-11. o.

VÉKÁS Lajos: A szerződési rendszer fejlődésének csomópontja
Akadémia Kiadó, Bp., 1977.

VÉKÁS Lajos: Az európai közösségi magánjog sajátos alanyáról: a „fogyasztó” fogalmáról
Európai Jog, 2002/5., 3-13. o.

VÉKÁS Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv tervezetének néhány elméleti és rendszertani előkérdéséről
In: PÁZMÁNDI Kinga (szerk.): Sárközy Tamás Ünnepi Kötet, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2006., 263-287. o.

VÉKÁS Lajos: Az új Ptk. Szakértői Javaslatának elvi kérdései
Magyar Jog, 2008/2., 65-76. o.

VÉKÁS Lajos: Fogyasztóvédelem a fejlett nyugati országokban
Gazdaság és Jogtudomány, 1981/1-2., 57-84. o.

VÉKÁS Lajos: Fogyasztóvédelmi magánjog és az új Polgári Törvénykönyv
In: TÓTH Károly (szerk.): Tanulmányok dr. Bérczi Imre egyetemi tanár születésének 70. évfordulójára, JATE Állam- és Jogtudományi Tudományos Bizottsága, Szeged, 2000., 553-562. o.

VÉKÁS Lajos: Fogyasztóvédelmi magánjog és kodifikáció
In: VÉKÁS Lajos: Az új Polgári Törvénykönyv elméleti előkérdései, HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Bp., 2001., 75-135. o.

VÉKÁS Lajos: Javaslat az általános szerződési feltételek Ptk.-beli szabályozásának kijavítására
Jogtudományi Közlöny, 2000/12., 485-492. o.

VÍGH István János: Privatizációs lízing - tények és tapasztalatok
Gazdaság és Jog, 1993/5., 3-6. o.

VILLÁNYI Imre: A pénzügyi lízing rejtelmek
Pénzpiac, 1992/12., 22-23. o.

WESTPHALEN von Friedrich Graf: Der Leasingvertrag
Verlag Dr. Otto Schmidt, Köln, 2008.

WINNEKE Julia: Diskussionsbericht zu den Referaten Habersack und Löbbe
Betriebs Berater, 2003/35., Beilage 6., 15-16. o.

ZAHN Herbert: Die Stellung des Finanzierungsleasing im
Verbraucherkreditgesetz - ein Verstoß gegen EG-Recht?
Der Betrieb, 1994/12., 617-623. o.

ZIEGLER Éva: Lízingről mindenkinek
Aula Kiadó, Bp., 1991.

ZOLTÁN Ödön: A fogyasztói érdekek polgári jogi védelem
Jogtudományi Közlöny, 1980/2., 61-72. o.